

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشویس

آیین نامه اجرایی

بانکداری راستین

راهبری و تدوین: دکتر بیژن بیدآباد

ویرایش دهم

۱۳۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سر آغاز

بانک ملی ایران به عنوان بزرگترین بانک در گستره کشورهای اسلامی با بیش از ۸۰ سال قدمت و تجربه و اثرگذار در تحولات و پیشرفت‌های بانکی و اقتصادی کشور به عنوان آغازگر فعالیتی جدید در عرصه فعالیت‌های نوین بانکداری اسلامی راستین در سطح کشور و حتی در سطح بین‌المللی اقدام به تدوین روش عملیاتی بانکداری راستین نمود. در این راستا از جناب آقای دکتر بیژن بیدآباد مشاور محترم بانک ملی ایران که سابقه پژوهشی درخشانی در دیسپلین‌های مختلف علمی در ارتباط با موضوع طرح را دارند درخواست شد تا شخصاً این طرح را راهبری نمایند. تیم تحقیقاتی در تمام سطوح کارشناسی و مدیریتی متشکل از کارشناسان دلسوز و مدیران توانمند ادارات مختلف بانک تحت هدایت ایشان آغاز به کار نمود و پس از تلاش‌های مستمر و مداوم طرح تفصیلی پایه بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS) طراحی و تدوین شد و در هر مرحله با الحاق زیرسیستم‌های مختلف کامل‌تر گردید. این طرح مورد توجه و تأیید مراجع ذیصلاح کشور از جمله بانک مرکزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان بورس اوراق بهادار و مجامع فقهی نظیر شورای فقهی بانک مرکزی و همچنین مراجع عظام قرار گرفت و به عنوان راه حل اساسی برای حذف ربا در عملیات بانکی پذیرفته شد. در آبان سال ۱۳۸۹ شعبه قبا به عنوان اولین شعبه اجرا کننده بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین با حضور مقامات اقتصادی، بانکی و مالی کشور افتتاح و شروع به کار کرد.

بانک ملی ایران به عنوان پیشگام عرصه بانکی کشور و در جهت ایجاد زمینه لازم برای دیگر بانک‌ها تصمیم گرفت تا زمینه‌های قانونی بانکداری راستین را نیز فراهم نماید تا دیگر بانک‌ها نیز بتوانند از مزایای این ابداع ارزشمند بهره‌برند. کمیته تدوین مقررات و آیین‌نامه اجرایی بانکداری راستین مجدداً تحت نظارت جناب آقای دکتر بیژن بیدآباد و متشکل از کارشناسان حقوقی و اقتصادی بانک تشکیل و پس از طی یک فرآیند کاری فشرده و مستمر لایحه بانکداری راستین و آیین‌نامه اجرایی بانکداری راستین را تدوین و هم‌اکنون پیش

روی نهادهای قانونی پولی، مالی، بانکی و تلاشگران عرصه بانکداری و همچنین اندیشمندان، اساتید، محققین و دانشجویان حوزه‌های پولی، بانکی و مالی کشور می‌باشد.

با توجه به محتوای بانکداری راستین این نوع بانکداری علاوه بر ایجاد اعتماد عمومی هر گونه شبهه ربوی در بانکداری اسلامی را رفع و یقیناً آثار و برکات بسیار ارزشمندی نیز در نقش‌آفرینی و ایجاد تحولات شگرف در وضعیت اقتصادی کشور و رونق و شکوفایی بخش واقعی اقتصاد و در بازارهای پول و سرمایه کشور در پی خواهد داشت.

بسیار محتمل و قابل پیش‌بینی است که رشد و توسعه و فراگیر شدن شیوه بانکداری راستین در ایران، تأثیرات قابل توجهی را در نگرش‌ها و شیوه‌های اجرایی و عملیات بانکی در سایر کشورهای اسلامی و همچنین بانکداری متعارف بین‌المللی بجا خواهد گذاشت.

بدینوسیله از همکاران بانک ملی ایران و بالاخص مشاور محترم بانک جناب آقای دکتر بیژن بیدآباد که شخصاً این طرح را پیگیری و به سرانجام رساندند قدردانی و سپاسگزاری می‌نماید. مطمئناً کوشش شما عزیزان در توسعه ابزارها و فرآیندهای عملیاتی بانکداری راستین همواره بانک ملی ایران را پیشگام در ارائه خدمات بانکی بدون ربا و الگودهنده بانکداری اسلامی راستین خواهد نمود.

به امید روزی که با حذف کامل ربا و تحقق راستی و اخلاق اسلامی که در شریعت مقدس اسلام بر رعایت آن تأکید و توصیه شده است تمامی فعالیت‌های مالی و اقتصادی سپرده‌گذاران، سرمایه‌گذاران، مجریان و کارآفرینان که با استفاده از خدمات بانکی در تمامی کشورهای دنیا صورت می‌پذیرد از طریق شیوه بانکداری راستین منجر به عدالت اقتصادی پایدار در سرتاسر جوامع بشری گردد.

بانک ملی ایران

پیشگفتار

وجه تشابه قریب بیع و ربا همواره طراحان عملیات بانکی بدون ربا را دچار اشکالات نظری و عملیاتی متعدد ساخته و این موضوع از دیرباز موضوع بحث و گفتگو بوده چنانچه قرآن کریم ضمن انذار از رباخواری می‌فرماید: ^۱ «کسانی که ربا می‌خورند جز مانند کسی که با تماس شیطان آشفته است به پای نمی‌خیزند، زیرا که گفتند: دادوستد مثل ربا است و خدا دادوستد را حلال و ربا را حرام کرده، پس هر کس که پندی از جانب پروردگارش به او آمد و باز ایستاد، آنچه گذشته برای اوست و کار او با خداست و کسانی که بازگشتند آنانند یاران آتش که در آن جاویدانند.» نهیب خطاب این آیه شریفه انسان را بر آن می‌دارد که شبهه ربا در عملیات مالی را ساده نینگارد. بررسی‌های زیاد اندیشمندان متعهد در این زمینه منتج به راه‌حل‌های مختلفی است تا عملیات مالی مربوطه به شبهه ربا آلوده نگردد. یکی از این راه‌حل‌ها مشارکت وام دهنده در سود و زیان فعالیت اقتصادی وام گیرنده می‌باشد. این مبنا پایه بانکداری مشارکت در سود و زیان است که همواره مد نظر علمای فن بوده ولی علیرغم سادگی مفهوم، عملیاتی کردن آن در دنیای امروز به سادگی ممکن نبود و نیازمند طراحی سیستمی بود که بتواند عملیات مشارکت را در سازمان بانک مدیریت نماید.

اصولاً طراحی سیستم‌های مالی خود پدیده پیچیده‌ای است و وقتی با مسائل ایدئولوژیک و عقیدتی نیز آمیخته گردد مشکلات خاص خود را خواهد داشت. معمولاً اجزاء، فرآیندهای درونی و بیرونی و زیرسیستم‌های اینگونه سیستم‌ها با مسائل مختلفی روبرو است که پوشش همه آنها به سهولت امکانپذیر نیست. با افزایش پیچیدگی، مدیریت سیستم احتیاج به سازوکارهای پیچیده و خاص دارد و چون موضوع سیستم، مسائل مالی است و مادیات معشوق انسانهاست باید با بدبینانه‌ترین شرایط هر مفر عدم ایفای تعهد را شناخت تا احتمال

^۱ - سوره بقره، آیه ۲۷۵. الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَ أَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَ حَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ.

کج رفتاری را کم کرد. این موضوع عملاً سبب شده بود که بانک‌های مجهز و متمول نیز علیرغم اطلاع از مواهب بانکداری مشارکت در سود و زیان و تلاشی که در عملیاتی کردن آن به خرج دادند نتوانستند کار را تا پایان پیش برند و یا از آن منصرف و یا برای سهولت کار با بکارگیری نرخ بهره پیچیدگی فرآیندها را دور زده و مجدداً ربا را در عملیات وارد و فرآیند مشارکت تبدیل به بازده ثابت بهره شد.

طراحی چنین سیستمی نیازمند اشراف به مسائل عقیدتی (فقه و اصول و کلام و منطق)، فلسفی (مفاهیم عدالت فردی و اجتماعی و حق)، اقتصادی (رفتار اقتصادی افراد و بنگاه‌ها و بازارها)، مالی (حسابداری، حسابرسی، مهندسی مالی)، بانکی (بررسی و نظارت طرح، عملیات اعتباری، معاملات، سرمایه‌گذاری، ریسک)، حقوقی (قوانین، قراردادها، آیین دادرسی و داوری)، انفورماتیک (سیستم‌های کامپیوتری، شبکه‌ها، ارتباطات، برنامه‌نویسی) سازمان (ارکان و تشکیلات)، مدیریت (اداره امور، کنترل، بازرسی، نظارت، ارزیابی)، ریاضیات (ریاضیات کاربردی، ریاضیات مالی، مدلسازی ریاضی)، ابزارهای مالی (اوراق بهادار متداول در بازارهای مالی)، بازرگانی (مدیریت بازرگانی، بازاریابی، بازرگانی خارجی)، بازار سرمایه (ساختار بازار سرمایه، قوانین و مقررات بازار سرمایه)، بیمه (بیمه‌های تجاری، مسئولیت، دارایی‌ها، حوادث)، استانداردها (کالائی، ساخت و ساز) و علاوه بر آن به جامعه‌شناسی و روانشناسی اجتماعی و فردی افراد و نحوه برخورد با آنها و بسیاری از مسائل متنوع می‌باشد. سیستم بانکداری راستین که در بانک ملی ایران طراحی شد با علم به این وجوه سعی کرد تا فرآیندها، دستورالعمل‌ها، رویه‌ها، ارکان، قواعد و سازمان مشارکت را به صورت جامع مد نظر قرار داده و راه حل جامعی در این ارتباط طراحی نماید که در نوع خود در سطح بین‌المللی بی‌نظیر است.

بانکداری راستین تمام وجوه عملیات بانکی را در بطن خود دارد لذا همکاری همه جانبه کلیه ارکان بانک را می‌طلبد. حمایت مدیریت بانک ملی ایران عملاً باعث شد تا کارشناسان بانک در گروه‌های تخصصی راهبری و با تقسیم وظائف پس از نهشش سال کار مداوم چارچوب بانکداری راستین طراحی و تدوین گردد. افتتاح اولین شعبه مشارکت در سود و زیان راستین (شعبه قبا) در آبان ماه ۱۳۸۹ کاستی‌های سیستم را روشن

نمود و براساس بازخورهای حاصل زیرسیستم‌های جدید طراحی و به سیستم پایه بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین متصل شد. توسعه بانکداری راستین به مرحله‌ای رسید که ضوابط عملیاتی آن می‌بایست مدون می‌گردید لذا کمیته تدوین مقررات و آیین‌نامه اجرایی بانکداری راستین تشکیل گردید و در ادامه آن گروه راهبری تأمین مالی جمعی تدوین این آیین‌نامه را به عهده گرفت.

بدینوسیله از همه همکارانم در بانک ملی ایران در همه سطوح و ادارات بانک که با نهایت علاقه در پیشبرد این طرح با اینجانب همکاری داشتند سپاسگزارم. مشخصاً در ارتباط با تدوین مقررات و آیین‌نامه اجرایی از حمایت جناب آقایان کمال‌الدین محمدی مدیر امور شعب تهران، مسعود صفرزاده نساجی رئیس اداره کل تحقیقات و برنامه‌ریزی، کامکار صالحی رئیس اداره کل آموزش تشکر می‌نماید.

آقایان علیرضا شفیعی معاون اداره کل آموزش، محمود الهیاری فرد کارشناس اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی و مدیر گروه اجرایی بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین و تأمین مالی جمعی، آذرننگ امیراستوار کارشناس حقوقی اداره کل حقوقی، اسکندر پردل معاون شعبه سعدی، سعید عبداللهی کارشناس حقوقی اداره امور شعب جنوب تهران، محمدعلی پوربهرروز معاون اداره امور شعب مرکزی تهران، شهرام مهرپویا کارشناس اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی و مدیریت ریسک، علی حسینی‌پور کارشناس اداره سازمان و خانم مریم حیدری کارشناس حقوقی اداره کل حقوقی و بسیاری دیگر از همکاران بانک ملی از ادارات مختلف که ذکر نام آنها به درازا می‌کشد در جلسات کمیته تدوین مقررات و آیین‌نامه اجرایی شرکت و هرکدام بخشی از وظایف تدوین مقررات و آیین‌نامه اجرایی را برعهده داشتند. بدینوسیله از همکاری صمیمانه تک‌تک اعضای این کمیته که علیرغم انجام مسئولیت‌های جاری به خوبی از عهده وظایف محوله برآمدند نهایت سپاسگزاری را داشته و قدردانی می‌نمایم.

همراه با تحولاتی که در بانک ملی ایران اتفاق افتاد این پروژه برای مدتی معطل ماند و لذا برای تکمیل آن شخصاً و بدون حمایت بانک ملی موضوع را ادامه دادم و با تدوین، اصلاح و اضافات بسیار این مجموعه به

شکل فعلی آن درآمد و مستندات آن در سایت شخصی^۲ اینجانب بارگزاری شده است.

جا دارد از اساتید بزرگوارم در رشته حقوق حضرات آقایان دکتر نورعلی تابنده استاد برجسته و ممتاز حقوق و فقه اسلام و حقوق تطبیقی، دکتر ناصر کاتوزیان استاد ممتاز حقوق مدنی و آقای دکتر علی آزمایش استاد برجسته حقوق جزا که همگی مفاخر ایران زمین هستند و بدون دریافت حق الزحمه و فقط با علاقه‌ای که به آرمان تعالی اسلام و حذف ربا از عملیات بانکی داشتند مشوق حقیر بودند و اوقات زیادی را برای راهنمایی، مشاوره و بازبینی متون بانکداری راستین صرف و اینجانب و بانک ملی را مرهون الطاف رحیمانه خویش ساختند سپاسگزاری و قدردانی نماید، هرچند این بزرگواران مستغنی از شکر مخلوقند.

بانکداری راستین قدمی اساسی در ایجاد شاهرهای برای خروج از ربا و استقرار اخلاق و آموزه‌های اسلامی و انضباط و کارایی در جمیع جهات عملیات بانکی و منطبق با آخرین دستاوردهای علمی و فنی جهان امروز می‌باشد و امید است تا با گسترش آن و الگوبرداری بانک‌های داخلی و خارجی آثار مثبت بسیاری بر جامعه بشری عارض گردد.

بیژن بیدآباد^۳

مشاور سابق بانک ملی ایران و ریاست گروه

راهبری بانکداری راستین

پائیز ۱۳۹۸

^۲ <http://www.bidabad.ir/>

^۳ کلیه حقوق این اثر متعلق به طراح اصلی و نویسنده این اثر بوده و هرگونه اجراء و جرح یا تعدیل در آن منوط به استیذان از نامبرده (بیژن بیدآباد) می‌باشد.

آیین نامه اجرایی بانکداری راستین

فهرست

سر آغاز	۳
پیشگفتار	۵

بخش اول

سیستم پایه مشارکت راستین

فصل ۱: تعاریف و کلیات	۱۳
فصل ۲: سازمان و تشکیلات	۴۲
فصل ۳: رفتار حرفه‌ای ارزیاب و امین	۵۹
فصل ۴: طرح نامه	۶۷
فصل ۵: ارزیابی	۷۳
فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها	۷۷
فصل ۷: بیمه	۸۱
فصل ۸: تنظیم قرارداد	۸۵
فصل ۹: نظارت	۹۰
فصل ۱۰: مجری	۹۴
فصل ۱۱: شفافیت مالی مجری	۹۷
فصل ۱۲: افشای اطلاعات مجری	۱۰۱
فصل ۱۳: حکمرانی مجری	۱۱۲
فصل ۱۴: حسابرسی	۱۲۳

۱۲۴.....	فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین
۱۳۰.....	فصل ۱۶: تغییر در زمانبندی
۱۳۳.....	فصل ۱۷: تسویه حساب
۱۳۹.....	فصل ۱۸: دریافتی‌های بانک
۱۴۱.....	فصل ۱۹: تبدیل گواهی پذیره به سهام
۱۴۹.....	فصل ۲۰: بازرسی و استاندارد کالا
۱۵۴.....	فصل ۲۱: تحویل کالا
۱۵۶.....	فصل ۲۲: ابزار مالی کمکی
۱۵۷.....	فصل ۲۳: حوادث قهری و غیرمترقبه
۱۵۸.....	فصل ۲۴: داوری (حکمیت)

بخش دوم

زیرسیستم‌های مالی مشارکت راستین

۱۶۲.....	فصل ۲۵: تأمین مالی جعاله (JFS)
۱۷۳.....	فصل ۲۶: تأمین مالی مضاربه (MFS)
۱۸۳.....	فصل ۲۷: تأمین مالی مقاسطه (IFS)
۱۹۲.....	فصل ۲۸: تأمین مالی اجاره (RFS)
۱۹۷.....	فصل ۲۹: تأمین مالی امانی (BFS)
۲۰۰.....	فصل ۳۰: تأمین مالی گروهی (RGF)
۲۰۲.....	فصل ۳۱: تأمین شخصی راستین (RPS)
۲۰۷.....	فصل ۳۲: تکافل اجتماعی راستین (RST)
۲۱۳.....	فصل ۳۳: تأمین مالی حامی (SCF)
۲۱۸.....	فصل ۳۴: تأمین وام جمعی (PPL)
۲۲۰.....	فصل ۳۵: اوراق مبادله راستین (RSB)
۲۳۰.....	فصل ۳۶: سپرده مبادله راستین (RSD)
۲۳۱.....	فصل ۳۷: کارت مبادله راستین (RSC)

بخش سوم

سیستم‌های مکمل در بانکداری راستین

۲۳۴.....	فصل ۳۸: بازار گواهی راستین (RCM)
۲۴۷.....	فصل ۳۹: سامانه تأمین مالی جمعی (CFS)
۲۵۴.....	فصل ۴۰: بازرسی و پایش عملیات (OCM)
۲۵۶.....	فصل ۴۱: تبدیل دارائی به گواهی ضمانت (MSS)
۲۵۹.....	فصل ۴۲: سامانه ثبت وثیقه (CRS)
۲۶۰.....	فصل ۴۳: تهاوتر تعهدات پشت سرهم (SCC)
۲۶۱.....	فصل ۴۴: پروتکل برداشت بین بانکی (IWP)
۲۶۴.....	فصل ۴۵: تسویه اوراق بدون کاغذ غیرربوی (NSSSS)

بخش چهارم

سایر آیین‌نامه‌های اجرایی بانکداری راستین

۲۶۷.....	فصل ۴۶: آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد لازم الاجرای بانکها و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی در بانکداری راستین
۲۶۷.....	قسمت اول: تعاریف
۲۶۹.....	قسمت دوم: صدور اجراییه
۲۷۱.....	قسمت سوم: ابلاغ
۲۷۵.....	قسمت چهارم: ترتیب اجراء
۲۷۸.....	قسمت پنجم: بازداشت اموال منقول
۲۸۳.....	قسمت ششم: بازداشت اموال نزد شخص ثالث
۲۸۵.....	قسمت هفتم: بازداشت اموال غیرمنقول
۲۸۹.....	قسمت هشتم: ارزیابی
۲۹۰.....	قسمت نهم: در وثیقه
۲۹۵.....	قسمت دهم: مزایده
۳۰۱.....	قسمت یازدهم: تخلیه و ختم عملیات اجرایی

- قسمت دوازدهم: هزینه‌های اجرایی ۳۰۳
- قسمت سیزدهم: شکایت از عملیات اجرایی و طرز رسیدگی به شکایات ۳۰۴
- قسمت چهاردهم: امور متفرقه ۳۰۵
- فصل ۴۷: آیین‌نامه اجرایی شفافیت مالی، حکمرانی و افشای اطلاعات بانک در بانکداری راستین ۳۰۷
- قسمت اول: شفافیت مالی ۳۰۸
- قسمت دوم: حکمرانی بانک ۳۰۸
- قسمت سوم: افشای اطلاعات بانک ۳۱۲
- قسمت چهارم: تخلفات ۳۱۶

بخش اول

سیستم پایه مشارکت راستین

فصل ۱: تعاریف و کلیات

ماده (۱) واژه‌ها و اصطلاحات به کار برده شده در این آیین‌نامه به شرح ذیل تعریف می‌شود:

- ۱- **بانکداری راستین:** مجموعه عملیات بانکی به منظور تحقق بانکداری اسلامی واقعی.
- ۲- **مشارکت راستین:** نوعی عملیات بانکی است که به موجب آن بانک بعنوان ارائه دهنده خدمات مدیریت سرمایه، شرایط لازم را برای مشارکت سپرده‌گذاران در طرح یا طرح‌های اقتصادی معرفی شده از طرف مجریان طرح‌های سرمایه‌گذاری، فراهم آورده و آنان را در سود و زیان طرح بر مبنای نرخ بازدهی حقیقی فعالیت اقتصادی، مشارکت می‌دهد.
- ۳- **بانک مشارکت راستین:** بانکی است که به نمایندگی از طرف سپرده‌گذاران سپرده‌های آنان را در مقابل دریافت کارمزد (حق‌العامل) معین یا سهمی از سود حاصل در طرح یا طرح‌های اقتصادی معرفی شده بوسیله مجریان و انتخاب شده توسط سپرده‌گذاران، سرمایه‌گذاری نموده و طبق توافقات و قراردادهای فی‌مابین در سود و زیان طرح یا طرح‌های مورد نظر مشارکت می‌دهد. بانک می‌تواند از محل منابع خود رأساً در طرح یا طرح‌های معرفی شده طبق مقررات حاکم بر مشارکت سایر سپرده‌گذاران، مشارکت نموده و در سود و زیان طرح بر مبنای نرخ بازدهی حقیقی آن شریک شود.

۴- **شعبه مشارکت راستین:** شعبه‌ای از بانک است که افزون بر عملیات معمول و متعارف بانکداری، به انجام عملیات مشارکت راستین نیز مبادرت می‌کند.

۵- **طرح:** مجموعه فعالیت‌های اقتصادی مجری است که تحت برنامه منسجم و مشخص، در زمان محدود و با کیفیت، شرایط و هزینه معین به قصد انتفاع برای تأمین مالی در قالب بانکداری مشارکت راستین به بانک ارائه می‌شود.

۶- **طرح پایان‌پذیر:** آن دسته از طرح‌ها هستند که پس از پایان دوره ساخت و آغاز دوره بهره‌برداری از نظر بانک و سپرده‌گذار پایان‌یافته تلقی شده و به مصرف می‌رسند. طرح‌های پایان‌پذیر پس از آغاز دوره بهره‌برداری از لحاظ سپرده‌گذار مولد نیستند. به عبارت دیگر طرح‌های پایان‌پذیر پس از اتمام عملیات اجرایی مولد ارزش افزوده برای سپرده‌گذار نیستند هرچند سپرده‌گذار در برخی از زیرسیستم‌های تأمین مالی بانکداری مشارکت در سود و زیان بعد از این دوره (دوره بهره‌برداری) اقساط اصل و یا اجاره خود را از طرح دریافت می‌دارد ولی در بازده طرح شریک نیست.

۷- **طرح پایان‌ناپذیر:** آن دسته از طرح‌ها هستند که پس از پایان دوره ساخت و آغاز دوره بهره‌برداری به تولید می‌رسند. طرح‌های پایان‌ناپذیر پس از آغاز دوره بهره‌برداری از لحاظ سپرده‌گذار و مجری مولد هستند و سپرده‌گذار از بازدهی طرح منتفع می‌شود.

۸- **طرح‌نامه:** نوشته‌ای است حاکی از مجموعه اطلاعات لازم و مورد نیاز در خصوص مشخصات طرح پیشنهادی و بیانگر تحلیل‌ها و بررسی و توجیه طرح از جنبه‌های مختلف اقتصادی، فنی و مالی و مانند آن که توسط مجری تهیه و به همراه اطلاعات و مستندات و مجوزهای قانونی لازم برای بررسی و اتخاذ تصمیم به بانک ارائه می‌شود و پس از بررسی و در صورت تصویب نهایی توسط واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک سندی است که مفاد آن در هر صورت به طرفیت مجری قابل استناد است.

۹- **مجری:** شخصی است حقیقی یا حقوقی که طرح‌نامه اقتصادی خود را به منظور تأمین تمام یا بخشی از

منابع مالی مورد نیاز طرح در قالب بانکداری مشارکت راستین به بانک معرفی می‌کند و پس از اقدام بانک جهت مشارکت وی با سپرده‌گذار مراحل اجرای طرح را تا پایان عملیاتی می‌سازد. مجری علاوه بر اهلیت قانونی، مالی، فنی و اجرایی باید از سایر امکانات و تواناییهای لازم برای مشارکت و اجرای طرح برخوردار باشد.

۱۰- **سپرده‌گذار:** شخصی حقیقی یا حقوقی دارای مقدار معینی نقدینگی (وجه نقد) متقاضی مشارکت مالی در محصولات بانکداری مشارکت راستین که از طریق مراجعه به بانک (اعم از فیزیکی یا مجازی و در فضای اینترنت) نسبت به خرید گواهی راستین یکی از محصولات سه‌گانه بانکداری مشارکت راستین اقدام می‌کند. سپرده‌گذار می‌تواند پیش از سپرده‌گذاری، به پورتال اطلاع‌رسانی سامانه اینترنتی بازار گواهی راستین و یا به یکی از شعب بانک مجری مشارکت در سود و زیان راستین مراجعه و با بهره‌گیری از امکانات اطلاع‌رسانی، اطلاعات لازم درباره انواع محصولات و گواهی‌های راستین، شرایط و مقررات سپرده‌گذاری، انصراف، کیفیت و مشخصات طرح‌های عرضه شده را کسب و سپس اقدام به سرمایه‌گذاری کند.

۱۱- **حامی:** شخصی حقیقی یا حقوقی است که وجهی را برای حمایت از یک طرح به صورت بلاعوض تسلیم بانک می‌کند تا به مجری یا ذینفع پرداخت شود.

۱۲- **محصولات مشارکت راستین:** در بانکداری مشارکت راستین سپرده‌گذار می‌تواند در محصولات سه‌گانه زیر مبادرت به سپرده‌گذاری و مشارکت کند:

الف- **مشارکت در سود و زیان طرح خاص** (محصول نوع اول): در این محصول سپرده‌گذار پس از کسب اطلاعات لازم در خصوص طرح یا طرح‌های معرفی شده به بانک و بررسی جوانب امر بنا به صلاحدید خود یکی از طرح‌های موجود، که بانک عملیات ارزیابی آن را از پیش انجام داده و برای عرضه به سپرده‌گذاران قابل قبول دانسته، انتخاب و براساس ضوابط و مقررات مربوط از طریق خرید گواهی

راستین در طرح منتخب، سرمایه‌گذاری نموده و به نسبت قیمت اسمی گواهی خریداری شده و مدت زمان مشارکت طبق مقررات و ضوابط حاکم بر بانکداری مشارکت راستین، در طرح مورد نظر مشارکت می‌کند.

ب- مشارکت در سود و زیان بسته طرح‌ها (محصول نوع دوم): در این محصول سپرده‌گذار بجای سرمایه‌گذاری در یک طرح خاص همزمان در چند طرح از طرح‌های عرضه شده که بدلیل خصوصیات و شرایط آنها در قالب مجموعه‌ای از طرح‌ها که توسط بانک دسته‌بندی و به عنوان بسته یا سبدی از طرح‌ها تعریف شده است از طریق خرید گواهی راستین مربوط، سرمایه‌گذاری و به نسبت قیمت اسمی گواهی خریداری شده و مدت زمان مشارکت وفق مقررات و ضوابط حاکم بر بانکداری مشارکت راستین، در مجموعه طرح‌های منتخب مشارکت می‌کند.

ج - مشارکت در سود و زیان شعبه/بانک مشارکت راستین (محصول نوع سوم): در این محصول سپرده‌گذار به جای مشارکت در طرح خاص یا سبد طرح‌ها، با خرید گواهی راستین صادر شده بوسیله بانک، نقدینگی (سپرده) خود را در اختیار بانک قرار می‌دهد تا براساس ضوابط و مقررات مربوط در آن قسمت از سود یا زیان شعبه / بانک که از طریق سرمایه‌گذاری در طرح‌های موضوع بانکداری مشارکت راستین به دست می‌آید مشارکت کند. در این خصوص بانک / شعبه مکلف است در پایان هر سال مالی صورتهای مالی بانک / شعبه را تهیه و سود و زیان حاصل را براساس مبلغ اسمی گواهی و مدت زمان مشارکت طبق مقررات و ضوابط حاکم بر نحوه تقسیم سود و زیان بین بانک و سپرده‌گذاران تسهیم کند.

۱۳- بنگاه: یک واحد فنی یا کسب و کار است که اقدام به تولید کالا یا خدمت می‌کند. داشتن شخصیت حقوقی برای بنگاه الزامی نیست و شخص حقیقی به عنوان متصدی بنگاه می‌تواند طرف قرارداد قرار گیرد.

۱۴- دارایی مولد: به دارایی بنگاه‌های در حال فعالیت گفته می‌شود.

۱۵- دارایی موات: به بنگاه‌های از کار افتاده و تعطیل و زمین‌های زراعی کشت نشده و دارایی‌های مشابه گفته

می‌شود.

۱۶- **دارایی اجاری**: به آن دسته از دارایی‌ها گفته می‌شود که قابلیت اجاره دارند.

۱۷- **سیستم پایه مشارکت راستین**: به فرآیند اصلی و قواعد و ضوابط کلی بانکداری مشارکت راستین^۴

اشاره دارد. در این سیستم بانک به نمایندگی از طرف سپرده‌گذار منابع (سپرده) وی را به درخواست او در یکی از محصولات بانکداری مشارکت راستین، سرمایه‌گذاری و در عوض به سپرده‌گذار گواهی راستین مربوط به نوع تأمین مالی بکار گرفته شده را تسلیم می‌کند سپس منابع را به مجریان طرح‌های سرمایه‌گذاری با اعمال نظارت کامل تخصیص می‌دهد و طبق ضوابط مشخص سود یا زیان حاصل را بین سپرده‌گذار و مجری تقسیم و از طرفین کارمزد ارائه خدمات مدیریت سرمایه دریافت می‌کند. بانک به عنوان عامل سپرده‌گذار موظف به حفظ حقوق سپرده‌گذار بوده و تمامی امکانات تخصصی خود را برای حفظ منافع وی بکار می‌برد. در سیستم پایه بانکداری مشارکت راستین از گواهی مشارکت، در طرح‌های پایان‌پذیر و گواهی پذیره، در طرح‌های پایان‌ناپذیر استفاده می‌شود.

۱۸- **زیرسیستم‌های مالی مشارکت راستین**: به روش‌های تأمین مالی مشخص با هدف تأمین نیازهای

مالی خاص و یا خدمات خاص مالی اشاره دارد. زیرسیستم‌های بانکداری مشارکت راستین تحت قواعد و ضوابط کلی سیستم پایه بانکداری مشارکت راستین بوده و شامل موارد زیر می‌باشد:

ا- **تأمین مالی جعاله (JFS)**^۵: روشی است که بر اساس آن بانک بنا به تقاضای خریدار و در قالب عقد

جعاله منابع مالی مورد نیاز (سرمایه در گردش) مجری (تولیدکننده) را از محل منابع سپرده‌گذار یا

منابع تأمین شده توسط خریدار با فروش گواهی آتی تأمین و در قالب جعاله دیگری به منظور تولید

محصول مورد نظر خریدار در اختیار مجری قرار می‌دهد. در تأمین مالی جعاله (JFS) از گواهی آتی

استفاده می‌شود.

^۴ Profit and Loss Sharing (PLS)

^۵ Joalah Financial Sharing (JFS)

ب- **تأمین مالی مضاربه (MFS)**^۶: نوعی مضاربه است تحت مقررات بانکداری مشارکت راستین که در آن بانک طرح‌نامه مجری که می‌تواند شخص حقیقی یا حقوقی باشد در امر خرید و فروش (تجارت) را دریافت و پس از ارزیابی به سپرده‌گذاران معرفی و با فروش گواهی مضاربه به آنان منابع لازم را برای انجام عملیات مضاربه تجهیز و در اختیار مجری (مضارب) قرار می‌دهد. بانک پس از اتمام عملیات مضاربه کارمزد خود را کسر و اصل سرمایه را به سپرده‌گذار برگشت داده و سود حاصل را بین سپرده‌گذار و مضارب تقسیم می‌کند. در تأمین مالی مضاربه (MFS) از گواهی مضاربه و گواهی مضاربه ادواری استفاده می‌شود.

ج- **تأمین مالی مقاسطه (IFS)**^۷: در تأمین مالی مقاسطه (IFS) سپرده‌گذار (مُقَسِّط) از طریق بانک با تأمین بخشی از منابع مالی مشارکت اقدام به تأمین مالی مجری (قاسط) نموده و تا مدت مشخص (زمان استهلاك سهم مقسط) سهم شرکت را بصورت اقساط از مجری دریافت می‌نماید و نهایتاً پس از استهلاك سهم مقسط مورد مشارکت (مُقَسِّطه) تماماً به مالکیت مجری درآمده و مشارکت خاتمه می‌یابد. تأمین مالی مقاسطه (IFS) از طریق یکی از اشکال سه‌گانه عقد مقاسطه (مقاسطه عادی، مقاسطه اجاره و مقاسطه مشارکت) با استفاده از سه نوع گواهی مقاسطه عادی و گواهی مقاسطه اجاره برای طرح‌های پایان‌پذیر و گواهی مقاسطه مشارکت برای طرح‌های پایان‌ناپذیر انجام می‌شود.

د- **تأمین مالی اجاره (RFS)**^۸: مجری بخشی از دارایی (بنگاه تولیدی یا خدماتی یا تجاری یا ساختمان یا تأسیسات قابل اجاره) اعم از اجاری، موات و مولد خود را در قبال دریافت منابع از سپرده‌گذار به مالکیت موقت وی درآورده و سپس آن را به صورت رهن در اختیار می‌گیرد و از محل رهنه بازده دارایی را به میزان سهم شرکت از سرمایه خود دفعاتاً در سررسید یا به صورت ادواری به سپرده‌گذار

⁶ Modarebah Financial Sharing (MFS)

⁷ Installment Financial Sharing (IFS)

⁸ Rent Financial System (RFS)

پرداخت می‌کند. اصل سرمایه سپرده‌گذار در پایان طرح به وی برگشت می‌شود و عواید طرح به صورت پرداخت‌های ادواری و یا دفعتهاً در پایان دوره مشارکت به وی منتقل می‌گردد. در تأمین مالی اجاره (RFS) از گواهی مشارکت رهنی، گواهی مشارکت رهنی ادواری، گواهی مضاربه رهنی، گواهی مضاربه رهنی ادواری، گواهی مزارعه رهنی، گواهی مزارعه رهنی ادواری، گواهی مغارسه رهنی، گواهی مغارسه رهنی ادواری، گواهی مساقات رهنی، گواهی مساقات رهنی ادواری، گواهی استصناع رهنی، گواهی استصناع رهنی ادواری و گواهی اجاره استفاده می‌شود.

ه- **تأمین مالی امانی (BFS)**⁹: استفاده از سپرده سپرده‌گذار توسط مجری جهت تولید کالای معین و تحویل آن یا پرداخت وجه ناشی از فروش کالا در سررسید مشخص. در تأمین مالی امانی (BFS) از گواهی امانت استفاده می‌شود.

و- **تأمین مالی گروهی (RGF)**¹⁰: تجمیع منابع سپرده‌گذاران محدود و معین برای طرح خاص است که در آن، بانک، طرح‌نامه مجری در امر فعالیت اقتصادی را دریافت و پس از ارزیابی به سپرده‌گذاران معین معرفی و منابع لازم را برای انجام طرح مورد نظر تجهیز و در اختیار مجری قرار می‌دهد. بانک در مقاطع مشخص در طرح‌نامه، کارمزد خود را کسر و حسب نوع سیستم پایه یا زیرسیستم مالی بکار گرفته شده و خدمات مذکور در قراردادهای فی ما بین، عواید حاصل را مطابق این آیین‌نامه تسهیم و حسب مورد تمام یا قسمتی از اصل سرمایه را به سپرده‌گذار اعاده می‌نماید. در تأمین مالی گروهی گواهی راستین صادر نمی‌شود.

ز- **تأمین شخصی راستین (RPS)**¹¹: در تأمین شخصی راستین (RPS) صندوق مستمری (صندوق تأمین یا صندوق بازنشستگی) به عاملیت از طرف شاغلین یا غیرشاغلین (بیمه‌شده و سپرده‌گذار) حقیقه یا سپرده آنها را تجمیع و در محصولات بانکداری مشارکت راستین سرمایه‌گذاری می‌نماید.

⁹ Bail Financial Sharing (BFS)

¹⁰ Rastin Group Funding (RGF)

¹¹ Rastin Personal Security (SFS)

بانک در قبال سپرده دریافتی و نوع مشارکت صندوق با مجری، گواهی راستین طرح‌های مربوط را به نام و مالکیت صندوق صادر می‌کند. از طرفی صندوق از بانک می‌خواهد تا به میزان مبلغ حق بیمه بیمه‌شده یا سپرده سپرده‌گذار که صندوق در بانک سپرده‌گذاری کرده، گواهی‌ای به نام گواهی تأمین به نام و مالکیت بیمه‌شده یا سپرده‌گذار بر عهده صندوق صادر نماید. گواهی تأمین صادره به مثابه سهم بیمه‌شده یا سپرده‌گذار از سرمایه صندوق است. در تأمین شخصی راستین (RPS) از گواهی تأمین اجتماعی، گواهی تأمین شخصی و گواهی تأمین مستمری استفاده می‌شود.

ح- **تکافل اجتماعی راستین (RST)**^{۱۲}: اشخاص خیر می‌توانند منابع خود را برای امور خیریه یا عام المنفعه نزد بانک سپرده‌گذاری کنند تا بانک منافع یا اصل یا اصل و منافع سپرده‌گذاری را در قالب بیمه تکافل اجتماعی از طریق حواله یا به تقاضای شخص خیر بطور بلاعوض یا به صورت قرض در اختیار افراد ضعیف لازم‌الحمایه یا خانواده آنان قرار دهد. در تکافل اجتماعی راستین (RST) از گواهی تکافل و گواهی قرض استفاده می‌شود.

ط- **تأمین مالی حامی (SCF)**^{۱۳}: جذب و تجمیع منابع اشخاص برای هدف حمایتی خاص که در آن بانک براساس طرح‌نامه مجری در امر فعالیت حمایتی مشخص و پس از ارزیابی منابع لازم را برای انجام فعالیت مورد نظر از حامیان تجهیز و بطور بلاعوض پس از کسر کارمزد خود به مجری پرداخت می‌کند. در تأمین مالی حامی (SCF) گواهی راستین صادر نمی‌شود.

ی- **تأمین وام جمعی (PPL)**^{۱۴}: جذب و تجمیع منابع اشخاص برای قرض بدون بهره به مجری که در آن بانک براساس طرح‌نامه مجری و پس از ارزیابی، منابع لازم را برای انجام فعالیت مورد نظر از وام‌دهندگان تجهیز و به شکل قرض بدون بهره پس از کسر کارمزد خود در اختیار مجری قرار می‌دهد. در تأمین وام جمعی (PPL) گواهی راستین صادر نمی‌شود.

¹² Rastin Social Takaful (RST)

¹³ Sponsor Crowd Funding (SCF)

¹⁴ Peer to Peer Loan (PPL)

ک- **اوراق مبادله راستین (RSB)**¹⁵: اوراق بهادار دیجیتال است که بر اساس عقد مبادله بین مبادل و متبادل منعقد می‌گردد بطوریکه بدل و مبدل و مدت آنها هر دو به یک اندازه است. متبادل ناشر اوراق بوده و به میزان ارزش اسمی آن به مبادل بدهکار است و باید در سررسید (اول/بدل) به دارنده اوراق (مبادل) بپردازد. متبادل متعهد است تا به اندازه بدل و مدت آن (مدت بدل) مبدل را به همان میزان و مدت آن (مدت مبدل) (یا ترکیبی از مدت و مبلغ را اختیار کند که حاصلضرب مدت بدل در مبلغ بدل مساوی همین حاصلضرب برای مدت و مبلغ مبدل باشد)، در اختیار مبادل قرار دهد و در سررسید (دوم/مبدل) مبادل متعهد می‌شود تا مبدل را به متبادل پرداخت نماید. در این اوراق از نرخ بهره استفاده نمی‌شود. اوراق مبادله راستین می‌تواند در چهار نوع کلی اوراق مبادله راستین بانک مرکزی، اوراق مبادله راستین خزانه، اوراق مبادله راستین بانکی و اوراق مبادله راستین تجاری و در شرایط خاص بصورت ریالی و ارزی صادر می‌شود.

ل- **سپرده مبادله راستین (RSD)**¹⁶: سپرده مبادله راستین حسابی بانکی است که بر اساس عقد مبادله بین مبادل و متبادل منعقد می‌گردد بطوریکه بدل و مبدل و مدت آنها هر دو به یک اندازه است. متبادل بانک بوده و به میزان ارزش اسمی آن به مبادل که سپرده‌گذار است بدهکار است و باید در سررسید (اول/بدل) به مبادل بپردازد. بانک متعهد است تا به اندازه بدل و مدت آن (مدت بدل) مبدل را به همان میزان و مدت آن (مدت مبدل) (یا ترکیبی از مدت و مبلغ را اختیار کند که حاصلضرب مدت بدل در مبلغ بدل مساوی همین حاصلضرب برای مدت و مبلغ مبدل باشد)، در اختیار سپرده‌گذار قرار دهد و در سررسید (دوم/مبدل) سپرده‌گذار متعهد می‌شود تا مبدل را به بانک پرداخت نماید. در سپرده مبادله راستین سپرده‌گذار و بانک نباید در محاسبه مبلغ اسمی یا مدت بدل و مبدل از نرخ بهره استفاده کنند و الزاماً باید حاصلضرب اخیر همواره رعایت شود.

¹⁵ Rastin Swap Bond (RSB)

¹⁶ Rastin Swap Deposit (RSD)

م- **کارت مبادله راستین (RSC)**^{۱۷}: یک کارت بانکی است که بر اساس عقد مبادله بین مبادل و متبادل منعقد می‌گردد بطوریکه بدل و مبدل و مدت آنها هر دو به یک اندازه است. مبادل صادرکننده کارت بوده و به میزان ارزش اسمی آن از متبادل طلبکار است و متبادل باید در سررسید (اول/بدل) به صادرکننده کارت (مبادل) پردازد. متبادل متعهد است تا به اندازه بدل و مدت آن (مدت بدل) مبدل را به همان میزان و مدت آن (مدت مبدل) (یا ترکیبی از مدت و مبلغ را اختیار کند که حاصلضرب مدت بدل در مبلغ بدل مساوی همین حاصلضرب برای مدت و مبلغ مبدل باشد)، در اختیار مبادل قرار دهد و در سررسید (دوم/مبدل) متبادل متعهد می‌شود تا مبدل را به مبادل پرداخت نماید. در کارت مبادله راستین مبادل و متبادل نباید در محاسبه مبلغ اسمی یا مدت بدل و مبدل از نرخ بهره استفاده کنند و الزاماً باید حاصلضرب اخیر همواره رعایت شود.

۱۹- **سیستم‌های مکمل در بانکداری راستین**: اشاره به ابداعات، سامانه‌ها و روش‌های تکمیلی در بانکداری راستین دارد و شامل موارد زیر می‌باشد:

ن- **سامانه بازار گواهی راستین (RCM)**^{۱۸}: سیستم مبتنی بر وب تسویه حساب معامله‌کنندگان و انتقال‌دهندگان گواهی‌های راستین و اوراق بهادار بدون ربا در بانک مشارکت راستین است.

س- **سامانه تأمین مالی جمعی (CFS)**^{۱۹}: سیستم مبتنی بر وب تجمع منابع برای طرح‌های تأمین مالی حامی (SCF) و تأمین وام جمعی (PPL) در بانک مشارکت راستین از طریق شبکه‌های اجتماعی است.

ع- **سامانه بازرسی و پایش عملیات (OCM)**^{۲۰}: سیستم کامپیوتری مبتنی بر وب که امکان بازرسی و کنترل فعالیت‌های مختلف پرسنل بانک را به صورت آنلاین فراهم می‌کند.

ف- **تبدیل دارائی به گواهی ضمانت (MSS)**^{۲۱}: این امکان را به اشخاص می‌دهد تا اموال خود را از

¹⁷ Rastin Swap Card (RSC)

¹⁸ Rastin Certificate Market (RCM)

¹⁹ Crowd Funding System (CFS)

²⁰ Operation Control and Monitoring System (OCM)

²¹ Mortgage Securitization System (MMS)

طریق بانک به گواهی ضمانت تبدیل نمایند.

ص- **سامانه ثبت وثیقه (CRS)**^{۲۲}: سامانه ثبت وثیقه به صورت یک پارچه و قابل دسترس آنلاین است که بانکها، دفاتر اسناد رسمی و سایر مراجع ذیصلاح موظفند تا هنگام ترهین و مراجع قضائی هنگام بازداشت اموال، اطلاعات مرهونه یا مال بازداشتی را در آن ثبت و در زمان قبول مرهونه از آن استعلام نمایند.

ق- **تهاتر تعهدات پشت سرهم (SCC)**^{۲۳}: بانکها و سایر مراجع ذیصلاح می توانند تا تعهدات پشت سرهم چند شخص را تا اندازه ای که دیون آنان با هم معادله می نمایند منوط به درخواست آنها به طور تهاتر برطرف و آنها را به مقدار آن در مقابل یکدیگر بری و وثایق و تضمینات آنان را به میزان تهاتر شده آزاد و تعهدات شخص انتهایی را از ماقبل خود به شخص ابتدایی منتقل کنند.

ر- **پروتکل برداشت بین بانکی (IWP)**^{۲۴}: توافق نامه ای بین بانکی است که به بانک اجازه می دهد، تا مطالبات خود از مشتری مدیون را پس از خالی کردن حساب وی نزد بانک عامل از سایر حساب های وی نزد بانک های دیگر به صورت آنلاین برداشت کند.

ش- **سامانه تسویه اوراق بدون کاغذ غیرربوی (NSSSS)**^{۲۵}: سیستم یک پارچه مبتنی بر وب تسویه حساب معامله و انتقال گواهی های راستین و اوراق بهادار بدون ربا در بانک مرکزی است.

ت- **سیستم کشف پولشویی (MLD)**^{۲۶}: به منظور تسهیل در کشف عملیات پولشویی و مبارزه با آن اطلاعات تراکنش های بانکی اشخاص را جهت تطبیق با اطلاعات اسناد مالیاتی معاملات (فاکتورهای فروش) مربوط به مبادله کالا و خدمت در هر معامله و برای هر شخص، زمینه لازم برای داده کاوی و کشف ظن عمل پولشویی را بطور مکانیزه و با استفاده از نرم افزارهای کامپیوتری و فناوری اطلاعات و

²² Collateral Registration System (CRS)

²³ Serial Comitments Clearance (SCC)

²⁴ Interbank Withdrawal Protocol (IWP)

²⁵ Non-Usury Scripless Security Settlement System (NSSSS)

²⁶ Money Laundering Detection System (MLD)

ارتباطات فراهم می‌آورد.

۲۰- **عقود جدید در بانکداری راستین:** عقود هستند که برای کارکردهای جدید مالی در بانکداری

راستین تعریف و یا عقود معین را با شرایط روز بهنگام کرده‌اند:

الف- **مواسطه:** عقدی است که به موجب آن یکی از طرفین سرمایه می‌دهد با قید این که طرف دیگر در

قبال اجرت معین با رعایت غبطه و صلاح صاحب سرمایه در قالب عقود و توافقات مورد نظر به نام خود با

ثالث معامله انتفاعی یا غیرانتفاعی نماید. صاحب سرمایه توسط، عامل واسط و ثالث مجری نامیده می‌شود.

ب- **مبادله:** عقدی است که به موجب آن، طرفین تعهد می‌نمایند تا یک طرف (مبادل) مبلغ معینی از

دارایی خود را (بدل) برای مدت معلوم به دیگری (متبادل) تملیک نموده و در مقابل طرف دیگر (متبادل)

به همان مبلغ از دارایی خود را (مبادل) برای همان مدت به وی (مبادل) تملیک نماید.

ج- **مقاسطه:** عقدی است که به موجب آن یک طرف تمام یا بخشی از سرمایه را می‌دهد تا طرف دیگر

فعالیتی اقتصادی کند و بهای سهم صاحب سرمایه در ماحصل فعالیت را در اقساط معین به وی پرداخت

نماید. صاحب سرمایه را مقسط و عامل را قاسط و ماحصل را مقسطه گویند. مقاسطه سه نوع است: عادی و

اجاره و مشارکت. سهم مقسط در مقاسطه اجاره شامل قیمت عین و بهای عین و در مقاسطه مشارکت

قیمت عین و بهای بازدهی آن است.

د- **مقاسطه عادی:** عقد مقاسطه‌ای است که به موجب آن مقسط (سپرده‌گذار) تمام یا بخشی از منابع را

می‌دهد و قاسط (مجری) با پرداخت مابقی اقدام به سرمایه‌گذاری در مقسطه (طرح) نموده و سپس قاسط،

سهم‌الشرکه مقسط از اصل و ارزش افزوده ایجاد شده طرح (بهای تقویم شده طرح در پایان دوره عملیات

اجرایی) را به صورت اقساط و دوره‌ای و در پایان هر دوره مالی به مقسط پرداخت و در زمان استهلاك

سهم مقسط، قاسط کل مقسطه را مالک می‌شود.

ه- **مقاسطه اجاره:** عقد مقاسطه‌ای است که مقسط (سپرده‌گذار) تمام یا بخشی از منابع را می‌دهد و قاسط

(مجری) با پرداخت بخش دیگر اقدام به سرمایه‌گذاری در مقسطه (طرح) نموده و مقسطه در اجاره قاسط قرار می‌گیرد. سپس قاسط سهم‌الشرکه مقسط را متناسب با میزان و با توجه به مدت مشارکت مقسط از عین (بهای تقویم شده طرح در پایان دوره عملیات اجرایی) و منافع مقسطه (اجاره طرح) به صورت مجموع اقساط و اجاره به صورت دوره‌ای و در پایان هر دوره مالی به مقسط پرداخت و در زمان استهلاك سهم مقسط کل مقسطه را مالک می‌شود. مبلغ اجاره یا نسبت آن از سهم مقسط از ارزش طرح (در پایان عملیات اجرایی) از پیش توسط مقسط و قاسط شرط می‌شود. مبالغ اجاره در دوره‌های مختلف می‌تواند نامساوی باشند.

و- **مقاسطه مشارکت:** عقد مقاسطه‌ای است که مقسط (سپرده‌گذار) تمام یا بخشی از منابع را می‌دهد و قاسط (مجری) با پرداخت بخش دیگر اقدام به سرمایه‌گذاری در مقسطه (طرح) نموده و مقسطه در اختیار قاسط قرار می‌گیرد. سپس قاسط سهم‌الشرکه مقسط را متناسب با میزان و با توجه به مدت مشارکت مقسط از عین (بهای تقویم شده طرح در پایان عملیات اجرایی) و بازدهی مقسطه به صورت مجموع اقساط و بازدهی دوره‌ای و در پایان هر دوره مالی به مقسط پرداخت کرده و در زمان استهلاك سهم مقسط کل مقسطه (طرح) را مالک می‌شود.

ز- **زمان استهلاك سهم مقسط:** زمانی است که مقسط (سپرده‌گذار) با دریافت اقساط (شامل اقساط اصل، اجاره یا بازدهی طرح) از قاسط (مجری) دیگر سهمی از عین مقسطه (طرح) را ندارد. نحوه محاسبه زمان استهلاك سهم مقسط با توجه به به طول عمر طرح بعد از دوره عملیات اجرایی و میزان سهم‌الشرکه مقسط یا مقسطان (با توجه به مدت مشارکت آنان) و آورده قاسط و ارزش افزوده طرح پس از پایان عملیات اجرایی طرح (و در صورت لزوم پیش‌بینی ارزش اسقاطی طرح در پایان عمر طرح) محاسبه می‌شود.

ح- **مغارسه:** عقدی است که بین صاحب یا صاحبان زمین و امثال آن با عامل یا عاملین در مقابل حصه

مشاع معین (همانند آنچه که در مزارعه ذکر شده) از ثمره غرس واقع می‌شود و ثمره اعم است از خود درخت و امثال آن، میوه، برگ گل، سرگل، پوشال، دسته، ساقه، شهید، پیاز، ریشه و غیره.

۲۱- **تکافل**: تکافل وظیفه انسانی جامعه در رفع نیازهای اساسی افراد است و به دوبخش تقسیم می‌گردد:

الف: **تکافل عام** به معنی وظیفه انسانی افراد جامعه در رفع نیازهای یکدیگر.

ب: **ضمان اعاله** به معنی وظیفه حکومت در تأمین معیشت افراد جامعه.

۲۲- **گواهی راستین**: نام مجموعه گواهی‌های طراحی شده در بانکداری مشارکت راستین است که در سیستم

پایه یا زیرسیستم‌های بانکداری مشارکت راستین تعریف و صادر می‌شوند. این گواهی‌ها در قبال منابع

دریافتی از سپرده‌گذار یا تأمین‌کننده منابع صادر و به ایشان تسلیم می‌شود. گواهی‌های راستین با توجه به

وجه نظارتی واحدهای ارزیابی و امین بانک بر نحوه عملیات مجری متفاوت از اوراق و با پیشوند گواهی

منتشر می‌شوند. گواهی‌های راستین به استثنای گواهی ضمانت در سامانه گواهی راستین (RCM) قابل انتقال

به غیر و قابل خرید و فروش هستند. این گواهی‌ها می‌توانند بانام یا بی‌نام باشند. گواهی ضمانت الزاماً بانام

است. این گواهی‌ها عبارتند از:

الف- **گواهی مشارکت**: برگه بی‌نام یا بانام است حاکی از مشارکت سپرده‌گذاران در یکی از

محصولات بانکداری مشارکت در سود و زیان به مبلغ معین و قابل انتقال به غیر و قابل خرید و فروش که

توسط بانک برای مدت اجرای طرح منتشر می‌شود و دارنده آن به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان

مشارکت، طبق مقررات و ضوابط حاکم بر بانکداری مشارکت در سود و زیان در موضوع گواهی

مشارکت سهم خواهد بود. این گواهی در سیستم پایه مشارکت راستین بکار گرفته می‌شود.

ب- **گواهی پذیره**: برگه بی‌نام یا بانام است حاکی از مشارکت سپرده‌گذار در یکی از دو نوع محصول

اول و دوم بانکداری مشارکت در سود و زیان به مبلغ معین که توسط بانک و قابل انتقال به غیر و قابل

خرید و فروش برای مدت زمان اجرای طرح‌های پایان‌ناپذیر منتشر می‌شود و دارنده آن به نسبت قیمت

اسمی گواهی خریداری شده، مدت زمان مشارکت و سایر مقررات و ضوابط حاکم بر بانکداری مشارکت راستین در موضوع مشارکت گواهی شریک بوده و در سررسید به همان نسبت از مالکیت سرمایه شرکت مجری در قالب سهام برخوردار می‌شود. این گواهی در سیستم پایه مشارکت راستین بکار گرفته می‌شود.

ج- **گواهی آتی:** برگه بی‌نام یا بانام است حاکی از تعهد بر تحویل کالا و قابل انتقال به غیر و قابل خرید و فروش که توسط بانک صادر و منتشر می‌شود و تولیدکننده یا مجری متعهد می‌باشد طبق قرارداد منعقدہ کالای معینی را در سررسید به دارنده گواهی تحویل و تسلیم کند و یا حسب توافق کالا را در بازار فروخته و وجه آن را به تأمین کننده منابع بپردازد. این گواهی در سیستم تأمین مالی جعاله (JFS) بکار گرفته می‌شود.

د- **گواهی مضاربه:** برگه بی‌نام یا بانام است حاکی از مشارکت سپرده گذران در یک طرح از محصول نوع اول بانکداری مشارکت راستین به مبلغ معین و قابل خرید و فروش و انتقال به غیر که توسط بانک برای مدت اجرای طرح منتشر می‌شود و دارنده آن به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت و طبق مقررات و ضوابط حاکم بر بانکداری مشارکت در سود و زیان عملیات مضاربه موضوع گواهی سهم خواهد بود. این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی مضاربه (MFS) بکار گرفته می‌شود.

ه- **گواهی مضاربه ادواری:** همانند گواهی مضاربه است ولی بازده طرح به صورت ادواری به سپرده گذار پرداخت می‌شود. این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی مضاربه (MFS) بکار گرفته می‌شود.

و- **گواهی مقاسطه (عادی):** برگه بی‌نام یا بانام و قابل خرید و فروش و انتقال به غیر است که به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین توسط بانک مشارکت راستین منتشر می‌شود. دارندگان این برگه‌ها به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت در عین حاصل از طرح اجرا شده توسط مجری تا زمان استهلاك سهم منابع خود شریک می‌باشند. اصل و منافع این گواهی با اقساط ادواری به سپرده گذار برگشت داده می‌شود. این گواهی در سیستم تأمین مالی مقاسطه (IFS) بکار گرفته می‌شود.

ز- **گواهی مقاسطه اجاره:** برگه‌های بی‌نام یا بانام و قابل خرید و فروش و انتقال به غیر است که به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین توسط بانک مشارکت در سود و زیان منتشر می‌شود. دارندگان این برگه‌ها به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت در عین و منافع دوره‌ای حاصل از طرح اجرا شده توسط مجری به صورت اجاره تا زمان استهلاك سهم منابع خود شریک می‌باشند. اصل و اجاره متعلق به این گواهی با اقساط ادواری به سپرده‌گذار برگشت داده می‌شود. این گواهی در سیستم تأمین مالی مقاسطه (IFS) بکار گرفته می‌شود.

ح- **گواهی مقاسطه مشارکت:** برگه‌های بی‌نام یا بانام و قابل خرید و فروش و انتقال به غیر است که به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین توسط بانک مشارکت در سود و زیان منتشر می‌شود. دارندگان این برگه‌ها به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت در عین و بازده دوره‌ای حاصل از طرح اجرا شده توسط مجری تا زمان استهلاك سهم منابع خود شریک می‌باشند. اصل و بازده این گواهی با اقساط ادواری به سپرده‌گذار برگشت داده می‌شود. این گواهی در سیستم تأمین مالی مقاسطه (IFS) بکار گرفته می‌شود.

ط- **گواهی مشارکت رهنی:** گواهی مشارکت رهنی برگه با نام یا بی‌نام قابل خرید و فروش و انتقال به غیر است که به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین توسط بانک مشارکت راستین منتشر می‌شود. دارندگان این گواهی‌ها به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت خود از بهای تقویم شده دارایی در هنگام عقد قرارداد برای مدت معین در منافع حاصل از دارایی طرح مربوط شریک می‌باشند. اصل و بازده مشارکت در این نوع گواهی در پایان قرارداد به سپرده‌گذار برگشت داده می‌شود. این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) بکار گرفته می‌شود.

ی- **گواهی مشارکت رهنی ادواری:** گواهی مشارکت رهنی برگه بانام یا بی‌نام قابل خرید و فروش و انتقال به غیر است که به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین توسط بانک مشارکت راستین منتشر می‌شود. دارندگان این گواهی‌ها به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت خود از بهای تقویم شده

دارایی در هنگام عقد قرارداد برای مدت معین در منافع حاصل از دارایی طرح مربوط شریک می‌باشند. اصل مبلغ مشارکت در این نوع گواهی در پایان قرارداد به سپرده‌گذار برگشت داده می‌شود ولی بازده مشارکت در هر دوره به صورت ادواری به سپرده‌گذار پرداخت می‌گردد. این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) بکار گرفته می‌شود.

ک- **گواهی مضاربه رهنی**: همانند گواهی مشارکت رهنی است ولی در فعالیت‌های خدمات بازرگانی بکار گرفته می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

ل- **گواهی مضاربه رهنی ادواری**: همانند گواهی مشارکت رهنی ادواری است ولی در بخش خدمات بازرگانی بکار گرفته می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

م- **گواهی مزارعه رهنی**: همانند گواهی مشارکت رهنی است ولی در فعالیت‌های زراعی بکار گرفته می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

ن- **گواهی مزارعه رهنی ادواری**: همانند گواهی مشارکت رهنی ادواری است ولی در فعالیت‌های زراعی بکار گرفته می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

س- **گواهی مغارسه رهنی**: همانند گواهی مشارکت رهنی است ولی در فعالیت‌های کاشت درختان بکار گرفته می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

ع- **گواهی مغارسه رهنی ادواری**: همانند گواهی مشارکت رهنی ادواری است ولی در فعالیت‌های کاشت درختان بکار گرفته می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

ف- **گواهی مساقات رهنی**: همانند گواهی مشارکت رهنی است ولی در فعالیت‌های احیای باغات میوه بکار گرفته می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

ص- **گواهی مساقات رهنی ادواری**: همانند گواهی مشارکت رهنی ادواری است ولی در فعالیت‌های احیای باغات میوه بکار گرفته می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

ق- **گواهی استصناع رهنی**: همانند گواهی مشارکت رهنی است ولی در فعالیتهای احیای بنگاههای تولیدی صنعتی و کشاورزی و تأمین سرمایه در گردش آنها بکار گرفته می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

ر- **گواهی استصناع رهنی ادواری**: همانند گواهی مشارکت رهنی ادواری است ولی در فعالیتهای احیای بنگاههای تولیدی صنعتی و کشاورزی و تأمین سرمایه در گردش آنها بکار گرفته می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

ش- **گواهی اجاره**: برگه با نام یا بی‌نام قابل خرید و فروش و انتقال به غیر است که به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین توسط بانک مشارکت راستین منتشر می‌شود. دارندگان این گواهی‌ها به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت خود از بهای تقویم شده دارایی در هنگام عقد قرارداد برای مدت معین در اجاره دارایی طرح مربوط شریک می‌باشند. اصل مبلغ مشارکت در این نوع گواهی در پایان قرارداد به سپرده‌گذار برگشت داده می‌شود ولی مبلغ اجاره در هر دوره به صورت ادواری به سپرده‌گذار پرداخت می‌شود. کاربرد این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی اجاره (RFS) است.

ت- **گواهی ضمانت**: گواهی ضمانت سندی است با نام مبتنی بر ضمانت مبلغ مشخص برای مدت معین که توسط بانک در قبال توثیق مال صادر می‌شود و در صورت عدم ایفای تعهد، مالک مال ملزم به تأدیه مبلغ اسمی گواهی می‌باشد و در غیر این صورت مال توثیقی وی از طریق اجرای اسناد بانک به مزایده گذاشته شده و تعهدات مالک گواهی از محل آن وصول می‌شود. این گواهی در سیستم تبدیل دارایی به گواهی ضمانت (MSS) صادر می‌شود.

ث- **گواهی امانت**: سندی است بانام یا بی‌نام مبین طلب سپرده‌گذار از مجری به میزان معینی از یک کالای مشخص که مجری موظف است در سررسید، کالا یا بهای آن را به دارنده گواهی تحویل نماید. این گواهی در زیرسیستم تأمین مالی امانی (BFS) استفاده می‌شود.

خ- **گواهی تأمین اجتماعی:** سندی است با نام یا بی نام که به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین در عوض پرداخت حق بیمه بیمه شده به صندوق تأمین، به درخواست صندوق تأمین و به میزان حق بیمه پرداختی به بانک توسط بانک مشارکت راستین بر عهده صندوق و به نام بیمه شده صادر می شود. دارنده این گواهی با احتساب مبلغ در سرمایه صندوق و با احتساب مدت و مبلغ گواهی در بازده صندوق تأمین سهم است. این گواهی در زیرسیستم تأمین شخصی راستین (RPS) صادر می شود.

ذ- **گواهی تأمین شخصی:** سندی است با نام یا بی نام و قابل انتقال به غیر که به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین در عوض پرداخت سپرده سپرده گذار به صندوق بازنشستگی به درخواست صندوق بازنشستگی و به میزان سپرده سپرده گذاری شده، توسط بانک مشارکت راستین بر عهده صندوق و به نام سپرده گذار صادر و در اختیار سپرده گذار قرار داده می شود. دارنده این گواهی با احتساب مبلغ در سرمایه صندوق و با احتساب مدت و مبلغ گواهی در بازده صندوق بازنشستگی سهم است و در سررسید اصل و بازده سهم شرکت خود را از صندوق دریافت می نماید. این گواهی در زیرسیستم تأمین شخصی راستین (RPS) صادر می شود.

ض- **گواهی تأمین مستمری:** سندی است با نام یا بی نام که از تبدیل سهم شرکت ناشی از گواهی تأمین شخصی در سررسید به قطعات کوچکتر با سررسیدهای متفاوت صادر می شود تا دارنده گواهی بتواند منابع سپرده خود را بصورت مستمری از صندوق بازنشستگی دریافت نماید. منافع گواهی مستمری براساس حسابداری مشارکت راستین برای صندوق های با سرمایه متغیر محاسبه و به دارنده گواهی پرداخت خواهد شد. به عبارت دیگر چنانچه سپرده گذار یا دارنده گواهی تأمین شخصی در سررسید تمایل به دریافت اصل و سود منابع خود به صورت یکجا نداشته باشد می تواند از صندوق درخواست نماید که بانک گواهی تأمین شخصی وی را به تعداد معینی گواهی تأمین مستمری با سررسیدها و مبالغ معین تبدیل نماید. این گواهی در زیرسیستم تأمین شخصی راستین (RPS) صادر می شود.

ظ- **گواهی تکافل**: سندی است بانام یا بی‌نام که به مبلغ اسمی مشخص و برای مدت معین توسط بانک مشارکت راستین منتشر می‌شود. دارنده این گواهی به بانک اختیار می‌دهد تا منابع سپرده‌گذاری شده را در مدت معین مصروف پرداخت‌های بلاعوض به افراد لازم‌الحمايه بنماید و در صورت مطالبه دارنده گواهی گزارش کند. این گواهی در مدت معین شده قابل انتقال است. این گواهی در زیرسیستم تکافل اجتماعی راستین (RST) صادر می‌شود.

غ- **گواهی قرض**: سندی است بانام یا بی‌نام که به مبلغ اسمی مشخص و برای مدت معین توسط بانک مشارکت راستین منتشر می‌شود. دارنده این گواهی به بانک اختیار می‌دهد تا منابع سپرده‌گذاری شده را در مدت معین مصروف اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه به افراد لازم‌الحمايه بنماید و در سررسید معین منابع را به دارنده گواهی بازگرداند و در صورت مطالبه به دارنده گواهی گزارش کند. این گواهی در مدت معین شده قابل انتقال است. این گواهی در زیرسیستم تکافل اجتماعی راستین (RST) صادر می‌شود.

۲۳- **اداره مشارکت**: اداره‌ای است در بانک که با واحدهای تابعه خود عملیات بانکداری مشارکت راستین را در بانک مدیریت می‌کند.

۲۴- **ارزیابی**: اقدامات و بررسی‌هایی است که توسط بانک به منظور حفظ منافع سپرده‌گذاران در جهت احراز توانائی اجرایی مجری و توجیه‌پذیری طرح‌نامه از لحاظ اقتصادی، فنی مهندسی، مالی و اجرایی در بانکداری مشارکت راستین انجام می‌شود. بانک توسط واحد ارزیابی اداره مشارکت خود مکلف به اتخاذ تصمیم لازم در قبول یا رد طرح‌نامه در این راستا می‌باشد. رعایت انواع استانداردها و الزامات ارزیابی طرح‌نامه‌ها براساس مفاد این آیین‌نامه است.

۲۵- **نظارت**: اقدامات و تدابیری است که توسط بانک به منظور حفظ منافع سپرده‌گذاران در جهت حسن اجرای عملیات اجرایی طرح‌های بانکداری مشارکت راستین اعمال می‌شود. بانک توسط واحد امین اداره مشارکت خود در تمام مراحل اجرای طرح مکلف به اتخاذ تمامی تمهیدات و تدابیر لازم به منظور حسن

اجرای عملیات اجرایی مجری و انجام اقدامات بایسته در این راستا می‌باشد. رعایت انواع استانداردها و الزامات نظارتی در طرح‌های مزبور براساس مفاد این آیین‌نامه است.

۲۶- واحد ارزیابی: واحدی درون سازمانی تحت نظر اداره مشارکت بانک است که از امکانات و تخصص یا کادر تخصصی لازم مانند کارشناسان فنی، مهندسی، مالی، ارزی و اقتصادی برخوردار می‌باشد و در فرآیند بانکداری مشارکت راستین وظیفه دارد تا طرح معرفی شده از طرف مجری (طرح‌نامه) را از لحاظ فنی، مهندسی، مالی، اقتصادی، کیفیت عملیات اجرایی و احراز توانایی مجری از جمیع جهات بررسی کند و در خصوص توجیه‌پذیری اجرای طرح‌نامه اظهار نظر کند.

۲۷- ارزیاب: کارشناس متخصص و مجرب واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک یا اشخاص حقیقی یا حقوقی خارج از بانک می‌باشد که در زمینه مورد نظر از تخصص و تجربه کافی برخوردار و دارای امکانات و کادر تخصصی لازم بوده و زیر نظر واحد ارزیابی وظیفه ارزیابی طرح‌نامه و توجیه‌پذیری آن را به عهده دارد.

۲۸- واحد امین: واحدی درون سازمانی تحت نظر اداره مشارکت بانک است که از امکانات و تخصص یا کادر تخصصی لازم مانند کارشناسان فنی، مهندسی و مالی برخوردار بوده و در فرآیند بانکداری مشارکت راستین از طرف بانک، انتخاب امین، نظارت بر حسن اجرای طرح، پایش عملیات اجرایی و تطبیق آن با برنامه‌های طرح‌نامه و سایر امور مربوط را بر عهده دارد و گزارشهای تحلیلی مراحل اجرای طرح را به صورت دوره‌ای یا غیر دوره‌ای تهیه و در اختیار اداره مشارکت بانک قرار می‌دهد. مسئولیت نظارت بر چگونگی اجرای طرح با واحد امین است اعم از اینکه امین منتخب واحد امین، داخلی یا خارج از بانک باشد.

۲۹- امین: کارشناس متخصص و مجرب واحد امین اداره مشارکت یا اشخاص حقیقی یا حقوقی خارج از بانک می‌باشد که در زمینه مورد نظر از تخصص و تجربه کافی برخوردار و دارای امکانات و کادر

- تخصصی لازم می‌باشد و زیر نظر واحد امین وظیفه نظارت بر اجرای طرح را بر عهده می‌گیرد.
- ۳۰- **پوشش بیمه:** برای ایجاد امنیت و اطمینان نسبی و نیز جلوگیری از ورود خسارت احتمالی و پوشش ریسک به سپرده‌گذار، بانک و مجری، از تدابیر و راهکارهای مختلف بیمه‌ای استفاده می‌شود.
- ۳۱- **وثایق:** اموالی که مجری یا وثیقه‌گذار در مقابل منابع دریافتی مجری در رهن بانک قرار می‌دهد تا در صورت عدم ایفاء تعهدات مجری مطابق قراردادهای فی‌مابین، بانک بتواند از محل آنها تمامی مطالبات خود را وصول کند.
- ۳۲- **تضمینات:** اسنادی هستند که مجری در مقابل منابع دریافتی در اختیار بانک قرار می‌دهد و بانک می‌تواند در صورت عدم ایفاء تعهدات مطابق قرارداد فی‌مابین از سوی وی باستناد آنها مجری و ضامن یا ضامنین را ملزم به انجام تعهدات نموده و مطالبات و حقوق خود را از مجری یا ضامنین مطالبه و وصول کند.
- ۳۳- **آورده مجری:** آن قسمت از اموال و دارایی‌های نقدی و یا غیرنقدی مجری است که بمنظور مشارکت و تأمین بخشی از منابع طرح و در راستای تحقق و اجرای آن در قالب بانکداری مشارکت در سود و زیان در طرح مورد نظر بکار گرفته می‌شود:
- الف- **آورده نقدی:** آورده مجری می‌تواند به صورت نقد یعنی پول رایج کشور و یا ارز خارجی قابل تبدیل به واحد پول کشور ایران باشد.
- ب- **آورده غیرنقدی:** آورده مجری می‌تواند به صورت غیر نقد و شامل اموال منقول (غیر از پول رایج کشور و ارز خارجی قابل تبدیل) و غیرمنقول و توان تخصصی و مدیریتی مرتبط با طرح مورد نظر باشد.
- ۳۴- **مشارکت در طرح پایان پذیر:** با خرید گواهی راستین در یکی از محصولات سه‌گانه بانکداری مشارکت راستین آغاز می‌شود. در این نوع مشارکت در حالت مشارکت در طرح خاص یا بسته‌ای از طرح‌ها، پس از پایان عملیات اجرایی و فروش طرح یا بسته طرح‌ها و در حالت مشارکت در سود و زیان شعبه/بانک در پایان سال مالی، سود و زیان حاصل براساس مفاد این آیین‌نامه و با لحاظ توافقات قراردادی

میان سپرده گذار، بانک و مجری تسهیم و تسویه حساب نهایی می شود.

۳۵- مشارکت در طرح پایان پذیر: در این نوع مشارکت سرمایه گذاری سپرده گذاران از طریق خرید

گواهی های پذیره انجام می شود و پس از تکمیل و پایان عملیات اجرایی طرح و آغاز دوره بهره برداری بجای تقسیم و تسهیم سود و زیان حاصل در طرح های پایان پذیر، گواهی های پذیره سپرده گذاران توسط یا با نظارت بانک به سهام شرکت مجری تبدیل و هر یک از سپرده گذاران به نسبت مبلغ اسمی مشارکت و طول مدت مشارکت در سرمایه شرکت شریک و سهیم می شوند. عملیات مشارکت پس از تبدیل گواهی های پذیره سپرده گذاران به سهام شرکت پایان می یابد.

۳۶- حسابداری مشارکت راستین: نحوه حسابداری عملیات مشارکت راستین است که نرخ بهره در ثبت

اسناد حسابداری و عملیات و حساب ها و تحلیل های مالی بکار برده نمی شود و محاسبات ارزش زمانی سرمایه براساس مبلغ و مدت مشارکت و بدون استعمال نرخ بهره صورت می پذیرد.

۳۷- حوادث قهری و غیر مترقبه (فورس ماژور): رویداد و پیشامدی غیر قابل پیش بینی و غیر قابل اجتناب

است که خارج از اراده و کنترل طرفین قرارداد به وقوع می پیوندد و در اثر بروز آن انجام تکالیف و تعهدات قانونی و قراردادی غیر مقدور می شود.

۳۸- داوری (حکمیت): حل و فصل تمامی اختلافات و منازعات فی مابین ناشی از اجرای مفاد قراردادهایی

که طبق این آیین نامه منعقد و براساس ضوابط آیین نامه مزبور وفق قانون آیین دادرسی مدنی از طریق ارجاع امر به داوران مرضی الطرفین انجام می پذیرد.

۳۹- صندوق مستمری: شخصیت حقوقی مستقلی است که تحت عناوینی مانند صندوق، سازمان، مؤسسه و

غیره براساس قانون، اساسنامه یا دستورالعمل خاص، در حوزه تأمین مزایای بازنشستگی اعضا، با رعایت اصول حسابداری مشارکت راستین برای صندوق های با سرمایه متغیر فعالیت می کند. صندوق مستمری دو

نوع است:

الف- **صندوق تأمین:** صندوق مستمری است که تحت قوانین بیمه اجباری تأمین اجتماعی با رعایت اصول حسابداری مشارکت راستین برای صندوق‌های با سرمایه متغیر فعالیت می‌کند.

ب- **صندوق بازنشستگی:** صندوق مستمری است که برای تأمین بازنشستگی افراد بصورت اختیاری و با رعایت اصول حسابداری مشارکت راستین برای صندوق‌های با سرمایه متغیر فعالیت می‌کند.

۴۰- **صندوق با سرمایه متغیر:** صندوق با سرمایه متغیر صندوقی است که مبلغ سرمایه و سهم شرکاء آن در طول زمان با تغییر در میزان سهم یا ورود و خروج شرکاء یا طول مدت زمان مشارکت شرکاء متغیر است.

۴۱- **تعهدات پشت سرهم:** به تعهدات مجموعه‌ای از اشخاصی اطلاق می‌شود که با استثنای اشخاص ابتدایی و انتهایی هر شخص به شخص قبل خود بدهکار و از شخص بعد خود طلبکار می‌باشد و شخص ابتدایی فقط از شخص بعد خود طلبکار و شخص انتهایی فقط به شخص قبل خود بدهکار است.

ماده (۲) این آیین‌نامه تابع قانون بانکداری راستین است.

ماده (۳) مطالب مصرح در بخش سیستم پایه بانکداری مشارکت راستین این آیین‌نامه به زیرسیستم‌های آن نیز تسری دارد مگر اینکه عدول از آن تصریح شده باشد.

ماده (۴) در بانکداری مشارکت راستین نرخ بازدهی حاصل از سرمایه‌گذاری منابع سپرده‌گذاران با حذف سود ثابت و بر اساس سود مبتنی بر بازدهی بخش حقیقی اقتصاد محاسبه و تعیین می‌گردد.

ماده (۵) به منظور مشارکت سپرده‌گذاران در فعالیتهای اقتصادی مجریان طرح‌های سرمایه‌گذاری، بانک امکان مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی یا خصوصی را فراهم نموده و از طریق واسطه‌گری مالی و تجهیز و تخصیص منابع مالی، اجرایی شدن معاملات بر مبنای مشارکت واقعی سپرده‌گذار در سود و زیان طرح مجری را در چارچوب بانکداری مشارکت راستین با توجه به شفافیت بیشتر فعالیتها و افزایش کارایی عملیات بانکی تسهیل می‌کند. بانک بعنوان واسطه و جوه با دریافت حق‌العمر و در مقام عامل، کارمزد دریافت نموده و بازدهی سرمایه‌گذاری میان صاحبان منابع پولی یا سپرده‌گذاران و مجری تسهیم می‌گردد.

ماده (۶) در بانکداری مشارکت راستین سه نوع محصول (مشارکت در طرح خاص، مشارکت در بسته‌ای از چند طرح، مشارکت در سود و زیان شعبه / بانک) و خدمات بانکی به شرح مواد آتی این آیین‌نامه استفاده می‌شود.

ماده (۷) این شیوه بانکداری دارای تشکیلات، ساختار سازمانی و گردش کار خاص خود به شرح مواد آتی است تا بانک بتواند بنحو مطلوب به اهداف مورد نظر دست یافته و به وظایف خود عمل نماید.

ماده (۸) در بانکداری مشارکت راستین ابزارهای مالی نظیر گواهی‌های راستین طراحی شده است و بانک با صدور، ارائه، ایجاد بازار و طراحی سبد گواهی‌های مزبور شرایط متنوعی را برای معامله‌کنندگان این اوراق بوجود می‌آورد. گواهی‌های راستین برای محصولات بانکداری مشارکت راستین موضوع ماده (۶) صادر می‌شوند. سپرده‌گذار موظف است مشارکت خود را در سپرده‌گذاری‌های نوع اول و دوم مشخصاً در مورد طرح خاص یا سبدي از طرح‌های مشخص به بانک اعلام کند. محصول نوع سوم یعنی مشارکت در سود و زیان شعبه/بانک فقط با گواهی مشارکت قابل انجام است.

ماده (۹) مراحل کلی عملیات بانکداری مشارکت راستین به شرح زیر است:

۱- شرایط و مقررات مشارکت از طریق پورتال اطلاع رسانی بازار گواهی راستین یا دایره اطلاع‌رسانی و خدمات مشاوره مشارکت شعب بانک مشارکت در سود و زیان به اطلاع مجری و سپرده‌گذار می‌رسد.

۲- مجری به منظور تامین مالی برای اجرای طرح مورد نظر خود به بانک مراجعه و پیشنهاد مشارکت در اجرای طرح را در قالب طرح‌نامه طبق مفاد فصل ۴ این آیین‌نامه: طرح‌نامه، ارائه کند.

۳- پس از تحویل طرح‌نامه از سوی مجری، کارمزد ارزیابی مقدماتی طرح براساس پیشنهاد مطروح به شرح فصل ۱۸ این آیین‌نامه: دریافتی‌های بانک، از مجری دریافت و اطلاعات مرتبط با طرح پیشنهادی شامل گزارش توجیهی، مدارک ثبتی، مجوزهای فعالیت و سایر اطلاعات لازم از مجری دریافت می‌شود. کد شناسایی برای مجری پس از دریافت کارمزد بررسی مقدماتی طرح‌نامه، به مجری اختصاص خواهد یافت و

در ادامه مراحل مشارکت، مجری با همین کد، شناسایی خواهد شد.

۴- واحد ارزیابی بر اساس مفاد فصل ۵ این آیین‌نامه: ارزیابی، نسبت به بررسی سوابق مجری اقدام و در صورت احراز اهلیت و توانایی فنی، مالی و مدیریتی مجری، طرح را ارزیابی و به اداره مشارکت بانک گزارش می‌کند.

۵- واحد ارزیابی در فرآیند ارزیابی طرح از اطلاعات مورد لزوم نظیر فهرست بهای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، نرم افزارها و پایگاه‌های داده موجود و سوابق اجرای طرح توسط مجریان دیگر استفاده و در صورت برخورداری طرح از توجیحات لازم پس از اخذ کارمزد ارزیابی تفصیلی از مجری طبق مفاد فصل ۱۸ این آیین‌نامه: دریافتی‌های بانک، اقدام به ارزیابی تفصیلی طرح‌نامه نموده و وفق مفاد فصل ۶ این آیین‌نامه: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، نوع و میزان وثائق، تضمینات و سهم‌الشرکه مجری را مشخص می‌کند.

۶- واحد ممیزی و محاسبات بر اساس گزارش واحد ارزیابی ارزش تضمینات، وثائق و آورده غیرنقدی مجری را تعیین می‌کند.

۷- اطلاعات مربوط به میزان آورده نقدی و شماره انتظامی تضمینات و وثائق مجری پس از استعلام و تأیید صحت آنها در بانک اطلاعات مشتریان بانکداری مشارکت راستین بر اساس کد شناسایی اختصاص یافته به مجری ثبت می‌شود.

۸- شعبه بانکداری مشارکت راستین در خصوص انعقاد قراردادهای مربوط با مجری، تحت نظر و راهنمایی واحد حقوقی اداره مشارکت بانک طبق مفاد فصل ۸ این آیین‌نامه: تنظیم قرارداد، اقدام می‌کند. اطلاعات مربوط در بانک اطلاعات سیستم و فایل اطلاعاتی مجری درج خواهد شد.

۹- پس از انعقاد قرارداد با مجری از طریق پورتال اطلاع رسانی بازار گواهی راستین یا دایره اطلاع‌رسانی و خدمات مشاوره مشارکت منابع درخواستی طرح‌نامه مصوب بر اساس قرارداد منعقد با مجری به اطلاع

سپرده گذاران می‌رسد.

۱۰- اداره مشارکت بانک نسخه‌ای از رکوردهای اطلاعات مجری و کلیه مدارک و مستندات طرح‌نامه شامل بودجه‌بندی، برنامه زمان‌بندی، منابع مورد نیاز و نحوه مصرف منابع، نحوه اجرای طرح، فازبندی، نحوه کنترل کیفیت، نحوه گزارشدهی و چگونگی پایان و تحویل طرح و سایر مدارک مورد لزوم را به واحد امین تحویل می‌دهد.

۱۱- سپرده گذاران با خرید گواهی راستین طرح انتخابی منابع طرح را تأمین می‌کنند.

۱۲- پس از تأمین منابع طبق برنامه زمان‌بندی اجرای طرح در زمانهای تعیین شده منابع در اختیار مجری قرار می‌گیرد.

۱۳- واحد امین نظارت کامل خود را طبق مفاد فصل ۹ این آیین‌نامه: نظارت، بر عملیات مجری آغاز کرده و تا پایان طرح ادامه می‌دهد.

۱۴- کلیه مدارک و اسناد مربوط به هزینه‌های صورت گرفته و دستورکارها و گزارش‌های عملیات اجرایی و مالی فرآیند اجرای طرح و نامه‌های مدیریت شامل مغایرت‌های مشاهده شده در فرآیند حسابرسی طرح و صورت‌های مالی و اطلاعات مورد نیاز طبق مفاد فصل ۱۰: مجری، فصل ۱۲: افشای اطلاعات، و فصل ۱۳: حکمرانی، این آیین‌نامه باید توسط مجری در اختیار واحد امین قرار گیرد.

۱۵- گزارشهای نظارتی امین مربوط به چگونگی اجرا و پیشرفت فیزیکی طرح و کیفیت کار مجری توسط واحد امین اداره مشارکت بانک در مقاطع زمانی از پیش تعیین شده در اختیار واحد ممیزی و محاسبات بانک قرار می‌گیرد.

۱۶- گزارشهای امین طرح با نظارت واحد امین اداره مشارکت بانک ملاک پرداخت‌های بعدی بانک به مجری است. کلیه توقفات احتمالی در اجرای طرح و دلایل بروز آن باید در قالب گزارش و صورت‌مجلس توقفات طرح به تایید واحد امین برسد، در غیر این صورت تأخیرات واقع شده خارج از برنامه زمان‌بندی طرح‌نامه از

سوی بانک پذیرفته نیست.

۱۷- در صورت ناکافی بودن منابع تجهیز شده در اثنای اجرای طرح، بانک می‌تواند با بررسی مستندات لازم به درخواست مجری و تشخیص و تایید واحد امین از طریق صدور گواهی راستین جدید نسبت به تجهیز منابع بیشتر اقدام کند.

۱۸- در پایان عملیات اجرایی طرح طبق مفاد این آیین‌نامه و فرمول‌های مربوط مبتنی بر اصول حسابداری مشارکت راستین موضوع فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین، و با توجه به مفاد فصل ۱۷ این آیین‌نامه: تسویه حساب، میزان سود و زیان حاصل و کارمزد سهم بانک توسط نرم افزار واحد ممیزی و محاسبات محاسبه شده و سهم مجری و سپرده‌گذار تعیین و تخصیص می‌یابد. در صورت وجود گزارش یا صورتمجلس توقف توسط امین، میزان تاخیر و زیان ناشی از تاخیر طبق مفاد فصل ۱۶ این آیین‌نامه: تغییر در زمانبندی، تعیین و محاسبه می‌شود. تاخیرهای ناشی از موارد حوادث قهری و غیرمترقبه (فورس ماژور) نیز طبق مفاد فصل ۲۳ این آیین‌نامه: حوادث قهری و غیرمترقبه، بررسی می‌شود.

۱۹- در صورت اعتراض مجری به گزارش‌های امین طرح، بدو مراتب در کمیته رفع اختلاف اداره مشارکت بانک مطرح و مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و در صورت عدم رفع اختلاف، حل و فصل موضوع طبق مفاد فصل ۲۴ این آیین‌نامه: داوری، از طریق حکمیت صورت می‌پذیرد.

۲۰- اصل منابع و سود و زیان طرح پس از کسر کارمزد بانک به حساب دارندگان گواهی راستین طرح واریز و گواهی‌های مربوط از بازار گواهی راستین خارج می‌شود.

ماده (۱۰) مراحل سپرده‌گذاری به شرح ذیل است:

۱- سپرده‌گذار از طریق مراجعه به پورتال اطلاع‌رسانی سامانه اینترنتی بازار گواهی راستین یا از طریق مراجعه به یکی از شعب بانک مشارکت راستین و مشاوره با کارشناس مربوط در دایره اطلاع‌رسانی و خدمات مشاوره مشارکت با انواع محصولات مشارکت، شرایط و مقررات سپرده‌گذاری و انصراف، آشنایی پیدا

کرده و یکی از محصولات سه گانه مشارکت راستین را برای سپرده گذاری انتخاب می کند.

۲- سپرده گذار پس از کسب اطلاعات لازم و انتخاب محصول در قالب فرم های مربوط در پورتال اطلاع رسانی

سامانه اینترنتی بازار گواهی راستین که متضمن تعهدات و وظایف سپرده گذار و توافقات طرفین نیز

می باشد، وارد سیستم رایانه ای شده و اقدام به خرید گواهی راستین با پرداخت مبلغ اسمی آن می کند.

۳- سیستم رایانه بازار گواهی راستین با احراز هویت سپرده گذار از اطلاعات حساب بانکی وی نسبت به تایید و

ثبت نهایی اطلاعات سپرده گذار اقدام می کند. کد شناسایی سپرده گذار با توجه به نوع گواهی انتخابی

ایجاد می شود.

۴- رکورد مربوط به کد شناسایی سپرده گذار و سایر اطلاعات مربوط به این رکورد از قبیل شماره حساب،

میزان سپرده، مشخصات سپرده گذار و غیره در پایگاه داده های بازار گواهی راستین به صورت یکپارچه

ثبت و نگهداری می شود.

۵- پس از انعقاد دیجیتالی قرارداد و ثبت اطلاعات و دریافت وجه، سیستم به صورت خودکار مبادرت به

صدور گواهی راستین به نام سپرده گذار و بر اساس نوع گواهی و محصول انتخابی می کند. سپرده گذار

می تواند در صورت تمایل به داشتن نسخه چاپی، از طریق ورود کد شناسایی خود گواهی مربوط را مشاهده

و اقدام به صدور دستور چاپ کند. شماره سریال اختصاصی به گواهی به همراه سایر اطلاعات مربوط به

سپرده گذار در گواهی چاپ شده درج می شود.

۶- سپرده گذار می تواند پیش از موعد پایان طرح، گواهی راستین خود را به قیمت بازار به غیر واگذار کند. این

قیمت در بازار گواهی راستین بر مبنای عرضه و تقاضای گواهی تعیین می شود. عملیات مزبور باید از طریق

بازار گواهی راستین بانک صورت پذیرد. معاملات گواهی های راستین بر اساس مفاد فصل ۳۸ این

آیین نامه: بازار گواهی راستین (RCM)، انجام می شود. تسویه حساب با آخرین دارنده گواهی راستین طرح

و تسویه قطعی با توجه به نوع گواهی بعد از اتمام طرح انجام می شود.

۷- در پایان دوره مشارکت (در محصولات نوع اول و دوم) یا پایان سال مالی (در محصول نوع سوم) واحد ممیزی و محاسبات اقدام به محاسبه و پرداخت سود با توجه به مدت و مبلغ مشارکت و نوع گواهی و محصول انتخابی سپرده گذار می کند. واریز اصل و تخصیص سود و زیان به صورت خودکار و از طریق حساب سپرده گذار نزد بانک صورت می پذیرد. محاسبه سهم سود مشارکت کننده جدید بر اساس اصول حسابداری مشارکت راستین موضوع فصل ۱۵ این آیین نامه: حسابداری مشارکت راستین، خواهد بود.

فصل ۲: سازمان و تشکیلات

ماده (۱۱) ساختار بانکداری مشارکت راستین از «کمیته راهبردی بانکداری مشارکت راستین» و «کمیته کارشناسی تفسیر مقررات و فرآیندهای مشارکت» و «اداره مشارکت بانک» تشکیل می شود که مشخصات اعضاء و شرح وظایف آنها به شرح مواد آتی است:

ماده (۱۲) اعضاء کمیته راهبردی بانکداری مشارکت راستین بشرح زیر است:

۱- عضو هیات مدیره ناظر بانک (رئیس کمیته).

۲- مشاور علمی و اجرایی مجرب در بانکداری مشارکت راستین (مشاور مستقل).

۳- رئیس اداره مشارکت بانک.

۴- رئیس اداره حقوقی بانک.

۵- رئیس اداره تسهیلات اعتباری بانک.

۶- رئیس اداره بررسی طرح های بانک.

۷- رئیس اداره نظارت بر مصارف بانک.

۸- رئیس اداره تحقیقات و برنامه ریزی (دبیر کمیته راهبردی).

۹- رئیس اداره سازمان و روشهای بانک.

۱۰- رئیس شعبه مشارکت منتخب.

تبصره: چنانچه در بانک اداری تحت عناوین احصایی در این ماده وجود نداشته باشد بنا به تشخیص عضو هیات مدیره ناظر بانک، رئیس اداره‌ای که وظایف معادل را در بانک به عهده دارد جایگزین شده و در جلسات حضور می‌یابد.

ماده (۱۳) شرح وظایف کمیته راهبردی بانکداری مشارکت راستین عبارتند از:

۱- سیاستگذاری و تصویب اهداف، سیاستها و دستورالعملهای پیشنهادی کمیته کارشناسی تفسیر مقررات و فرآیندهای بانکداری مشارکت راستین و حمایت از ایجاد ساختاری مناسب جهت فعالیت واحدهای تخصصی و اجرایی ذیربط.

۲- نظارت بر اجرای صحیح برنامه‌های عملیاتی در راستای اهداف بانکداری مشارکت راستین مطابق قانون بانکداری راستین و آیین‌نامه آن.

۳- ایجاد هماهنگی بین کمیته کارشناسی و واحدهای تخصصی و اجرایی ذیربط.

۴- پیگیری و اخذ مجوزها و مصوبات مورد نیاز از مراجع خارج از بانک جهت اجرای بهینه بانکداری مشارکت راستین.

۵- ایجاد هماهنگی بین دست‌اندرکاران بانکداری مشارکت راستین و مراجع مرتبط خارج از بانک و عنداللزوم خارج از کشور.

ماده (۱۴) اعضاء کمیته کارشناسی تفسیر مقررات و فرآیندهای بانکداری مشارکت راستین بشرح زیر می‌باشند:

۱- رئیس اداره مشارکت (رئیس کمیته).

۲- مشاور علمی و اجرایی مجرب در امر بانکداری مشارکت راستین (مشاور مستقل).

۳- کارشناس حقوقی.

۴- کارشناس بررسی طرح‌ها.

۵- کارشناس تسهیلات اعتباری.

۶- کارشناس نظارت بر مصارف.

۷- کارشناس برنامه‌ریزی (دبیر کمیته).

۸- کارشناس مطالعات سازمانی.

تبصره ۱: کارشناسان و نمایندگان سایر واحدهای تخصصی و اجرایی با توجه به موضوع مورد بررسی، در صورت نیاز در کمیته کارشناسی حضور خواهند یافت.

تبصره ۲: به منظور حفظ و نگهداری و توسعه دستاوردهای بانکداری مشارکت راستین اعضای کمیته کارشناسی، باید مطلع و مجرب در امر بانکداری مشارکت راستین باشند.

ماده (۱۵) شرح وظایف کمیته کارشناسی تفسیر مقررات و فرآیندهای بانکداری مشارکت راستین به شرح ذیل است:

۱- بررسی و انجام مطالعات مستمر در خصوص آخرین تغییرات و پیشنهادهای ارائه شده در خصوص بانکداری مشارکت راستین در داخل و خارج از کشور.

۲- بررسی گزارش‌های ارائه شده از سوی واحدهای تخصصی و اجرایی ذیربط که اقدام به تهیه و ارسال گزارش‌ها و اطلاعات قابل بررسی به کمیته کارشناسی می‌کنند.

۳- بررسی و بازنگری در فرآیندها و دستورالعمل‌های تدوین شده، ساختار و کادر مورد نیاز، بر اساس پیشنهادهای ارائه شده از سوی واحدهای ذیربط اداره مشارکت و یا حسب نظر اعضای کمیته با توجه به نتایج بررسی‌های انجام شده برای استمرار و انجام بهینه طرح.

ماده (۱۶) اداره مشارکت تحت نظارت مستقیم عضو هیأت مدیره ناظر بانک، انجام امور و فعالیتهای مرتبط با مدیریت فرآیند مشارکت راستین را اعم از اطلاع رسانی، تجهیز و تخصیص منابع طرح‌ها، ارزیابی، نظارت،

بازار گواهی راستین و هماهنگی های لازم بین سپرده گذار، مجری، امین، ارزیاب و غیره را بعهده دارد.

ماده (۱۷) اداره مشارکت دارای واحدها و دوایری به شرح زیر است:

- ۱- واحد حقوقی.
- ۲- واحد ارزیابی.
- ۳- واحد ممیزی و محاسبات.
- ۴- واحد مهندسی مالی.
- ۵- واحد امین.
- ۶- کمیته رفع اختلاف.
- ۷- دایره دفتر.
- ۸- سایر دوایر مورد لزوم.

ماده (۱۸) واحد حقوقی، متشکل از کارشناسان حقوقی مطلع و آگاه در امر بانکداری مشارکت راستین، کارشناس بیمه و کادر اداری مورد نیاز است.

ماده (۱۹) واحد حقوقی اداره مشارکت باید از کارشناسان حقوقی بانک که حداقل دارای دانشنامه لیسانس در رشته حقوق قضایی با حداقل ۳ سال سابقه خدمت در رشته مورد نظر و کارشناس بیمه با حداقل دانشنامه لیسانس با گرایش بیمه با حداقل ۳ سال سابقه خدمت در رشته مورد نظر باشند تشکیل شود. مرجع تأیید صلاحیت کارشناسان حقوقی و بیمه، ادارات حقوقی و دعاوی بانک است. در ارتباط با قراردادهای بین المللی و یا تخصصی، اداره مشارکت بانک می تواند از خدمات مشورتی حقوقی و بیمه ای خارج از بانک اعم از ایرانی یا خارجی استفاده کند. نحوه انتخاب کارشناسان باید با رعایت مفاد ماده (۱۵۰) این آیین نامه صورت پذیرد.

ماده (۲۰) کادر واحد حقوقی الزاماً باید دوره های آموزش بانکداری مشارکت راستین را در سطح لازم گذرانده باشند. سطح آموزشی دوره های مزبور را اداره مشارکت تعیین می کند.

ماده (۲۱) وظایف واحد حقوقی عبارتست از:

۱- تهیه طرح قراردادها با توجه به موضوع طرح پیشنهادی منطبق با قانون بانکداری راستین و آیین نامه اجرایی آن.

۲- تهیه، جرح و تعدیل طرح قراردادهای بیمه در مورد طرح پیشنهادی براساس فصل ۷: بیمه، این آیین نامه.

۳- نظارت حقوقی بر تنظیم و انعقاد تمامی قراردادهایی که در راستای اجرای عملیات بانکداری مشارکت راستین منعقد می شود.

۴- تهیه و تنظیم و انعقاد قراردادهای لازم با موسسات خارج از بانک اعم از موسسات حقوقی، تحقیقاتی، مشاوره‌ای، اجرایی و غیره اعم از ایرانی یا خارجی.

۵- اظهارنظر و تفسیر حقوقی قانون بانکداری راستین و آیین نامه آن.

۶- ارائه مشاوره حقوقی به اداره مشارکت و واحدهای تابعه آن و شعب مشارکت.

۷- شرکت در جلسات داوری (حکمیت) موضوع فصل ۲۴ این آیین نامه: داوری.

۸- انجام تمامی امور حقوقی و قضایی در ارتباط با پرونده‌هایی که در مراجع قضایی مطرح می شود.

۹- طرح هرگونه دعوی اعم از حقوقی و کیفری نزد هر یک از مراجع ذیصلاح اعم از قضایی و غیرقضایی شامل داخل یا خارج از کشور.

۱۰- تدوین چارچوب کلی دعاوی مربوط اعم از کیفری و حقوقی و وصول مطالبات از طریق اجرای ثبت و ارجاع آن به ادارات کل حقوقی و دعاوی و واحدهای تابعه.

ماده (۲۲) واحد ارزیابی متشکل از کارشناسان اقتصادی، فنی- مهندسی، ارزی و مالی تحت عنوان ارزیاب و سایر کادر لازم می باشد.

ماده (۲۳) وظایف واحد ارزیابی به شرح ذیل است:

۱- بررسی و ارزیابی تخصصی طرح‌نامه‌ها در بررسی‌های اولیه و تفصیلی در ابعاد مختلف اقتصادی، فنی،

- مهندسی و مالی و تدوین چارچوب نظارت بر طرح توسط کارشناسان واحد ارزیابی (ارزیاب) و در صورت لزوم استفاده از خدمات موسسات تخصصی (ارزیاب) ذیصلاح بیرون از بانک جهت ارزیابی طرح‌نامه.
- ۲- بررسی در خصوص صحت و سقم مدارک و مستندات و اطلاعات ارائه شده توسط مجری در طرح‌نامه و ضمائم آن.
- ۳- بررسی اهلیت، صلاحیت و توانایی مجریان طرح‌ها با توجه به سوابق مجری، طرح‌نامه، مدارک و مستندات ارائه شده توسط مجری بر اساس مفاد فصل ۴: طرح‌نامه، فصل ۵: ارزیابی، و فصل ۱۰: مجری، این آیین‌نامه با بکارگیری معیارهای متعارف به منظور مدیریت و کاهش مخاطرات ناشی از مشارکت در سرمایه‌گذاری‌ها.
- ۴- کسب اطلاعات مربوط به شاخصهای هر صنعت و فهرست آحاد بهای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی سابق (معاونت راهبردی ریاست جمهوری) و سایر مراجع معتبر مشابه جهت ارزیابی اقتصادی، مالی و فنی طرح‌ها و با توجه به شاخص‌های اقتصادی، مالی و فنی مربوط.
- ۵- تعیین و اعلام نوع و میزان وثایق و تضمینات و سهم‌الشرکه مورد نیاز به مجری، براساس مفاد فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، این آیین‌نامه و سایر مقررات مربوط.
- ۶- اخذ اطلاعات مالی و اعتباری و وضعیت تعهدات و بدهی‌های ریالی و ارزی مجری (داخل و خارج از کشور) از طریق مراجع ذیصلاح.
- ۷- گروه‌بندی مجریان و در صورت لزوم برون‌سپاری و استفاده از خدمات موسسات تخصصی ذیصلاح بیرون از بانک جهت گروه‌بندی مجریان.
- ۸- واحد ارزیابی حسب لزوم می‌تواند اطراف قراردادهای مشارکت در سود و زیان را هم در سیستم پایه و هم در زیرسیستم‌های آن علاوه بر الزامات خاص آنها به رعایت مفاد فصول و مواد مختلف مندرج در این آیین‌نامه ملزم کند.

ماده (۲۴) واحد ممیزی و محاسبات، متشکل از کارشناسان مالی، حسابدار و حسابرس و سایر کادر مورد نیاز است.

ماده (۲۵) کادر واحد ممیزی و محاسبات الزاماً باید دوره‌های آموزش بانکداری مشارکت راستین را در سطح لازم گذرانده باشند. سطح آموزشی دوره‌های مزبور را اداره مشارکت تعیین می‌کند.

ماده (۲۶) وظایف واحد ممیزی و محاسبات به شرح ذیل است:

- ۱- ممیزی تضمینات و وثائق و آورده غیرنقدی مجری.
- ۲- ارزشگذاری و تقویم دارایی‌ها و طرح.
- ۳- محاسبه کارمزد بانک و حق الزحمه مجری و سود و زیان سهم سپرده گذار و مجری بر اساس این آیین‌نامه.
- ۴- بررسی اطلاعات فایل مربوط به مشتری.
- ۵- بررسی داده‌های جدید یا تغییر در داده‌های قبلی.
- ۶- دریافت و بررسی گزارش نظارت بر عملیات اجرای طرح و کیفیت کار مجری.
- ۷- دریافت گزارش و صورتمجلس توقفات احتمالی طرح و دلایل مربوط.
- ۸- محاسبه آثار تغییر قیمت‌ها بر جریان‌ات درآمدی و هزینه‌ای طرح‌ها در مقاطع مورد لزوم براساس مفاد این آیین‌نامه و محاسبه آثار هزینه‌ای و درآمدی ناشی از تاخیرات و توقفات احتمالی و تغییر در زمانبندی طرح‌ها.

ماده (۲۷) واحد مهندسی مالی متشکل از کارشناسان مهندسی مالی، ریسک و فناوری اطلاعات و ارتباطات و سایر کادر مورد نیاز است.

ماده (۲۸) کادر واحد مهندسی مالی الزاماً باید دوره‌های آموزش بانکداری مشارکت راستین را در سطح لازم گذرانده باشند. سطح آموزشی دوره‌های مزبور را اداره مشارکت تعیین می‌کند.

ماده (۲۹) وظایف واحد مهندسی مالی به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- مدیریت بازار گواهی راستین از ابعاد مختلف فناوری اطلاعات و ارتباطات و مهندسی مالی.
- ۲- افشای اطلاعات مجری طبق مفاد فصل ۱۲: افشای اطلاعات، این آیین‌نامه در سامانه بازار گواهی راستین بانک.
- ۳- تعریف و مدیریت سبد گواهی‌های راستین از طریق دسته‌بندی محصولات به منظور به حداکثر رساندن بازده و حداقل کردن ریسک، تعیین وزن هر گواهی در سبد گواهی‌های راستین با توجه به میزان ریسک و بازدهی محصولات.
- ۴- تجزیه و تحلیل محیط بیرونی، شناسایی بخش‌های اقتصادی، استفاده از شاخص‌های بخش‌های اقتصادی و شاخص‌های مالی بورس برای انجام تحلیل‌های تاریخی ریسک فعالیت‌های اقتصادی.
- ۵- پیش‌بینی و برآورد ریسک و بازده هر یک از محصولات مشارکت و گواهی‌های راستین و سبد گواهی‌های راستین.
- ۶- ارائه گزارش‌ها و اطلاعات لازم به منظور انعکاس موضوع به کمیته کارشناسی تفسیر مقررات و فرآیندهای مشارکت راستین.
- ۷- مدیریت معاملات بازار گواهی راستین بانک شامل:
 - الف- تدوین راهبرد بانک در بازار گواهی راستین اعم از معاملات بازارگردانی، کارگزاری و آربیتراژ.
 - ب- مدیریت منابع تخصیصی بانک به معاملات گواهی‌های راستین در جهت افزایش بازدهی منابع.
 - ج- مدیریت و بهینه‌سازی سبدهای گواهی‌های راستین بانک.
 - د- جمع‌آوری اطلاعات و تحلیل وضعیت کوتاه مدت و بلندمدت بازارهای اقتصادی و مالی کشور و شرایط اقتصادی و بازارهای مالی بین‌المللی مرتبط.
 - ه- مدیریت ریسک‌های اعتباری، عملیاتی، نقدینگی و بازار در ارتباط با محصولات بانکداری مشارکت راستین و گواهی‌های راستین.

و- جمع آوری و تحلیل اطلاعات مربوط به معاملات گواهی‌ها و سبدهای گواهی‌های راستین.

ز- ارائه تحلیل‌های بنیادی و فنی گواهی‌ها و سبدهای گواهی‌های راستین شامل تعیین وضعیت صنعت،

وضعیت طرح و بررسی وضعیت بازار با استفاده از تکنیک‌ها و روش‌های علمی متداول.

ح- اعطای مجوز و اعلام نرخ روزانه خرید و فروش گواهی‌ها و سبدهای گواهی‌های راستین به واحدهای

ذیربط.

ط- تدوین گزارش‌های مدیریتی و تحلیل‌های آماری.

ماده (۳۰) واحد مهندسی مالی موظف است تا با پایش مستمر بازار گواهی راستین چنانچه فعالیت غیرمتعارفی

مشاهده کرد، ضمن هماهنگی با اداره مشارکت بانک برای مدت محدودی براساس دستورالعمل‌های مدون و

مقتبس از بازار اوراق بهادار و قوانین مربوط، خرید و فروش را جهت تسکین التهاب بازار موقتاً متوقف کند.

ماده (۳۱) واحد مهندسی مالی دادوستد ناشی از فعالیت غیرمتعارف را در بازار بررسی خواهد کرد. اگر واحد

مهندسی مالی توضیحی برای فعالیت‌های غیرمتعارف در بازار پیدا نکند، در صورت لزوم می‌تواند از واحد امین

بخواهد تا به منظور یافتن ریشه چنین مشکلی، طرح‌های خاص را تحت بررسی و کنترل بیشتر قرار دهد.

ماده (۳۲) اگر فعالیت غیرمتعارف ناشی از شایعه یا گزارش یا انتشار اطلاعات مهمی باشد که منجر به فعالیت

غیرمتعارف شده است، واحد مهندسی مالی اداره مشارکت بانک از طریق اداره مشارکت بانک از مجری

می‌خواهد تا اقدامات تصحیح‌کننده مناسب را انجام دهد و واحد مهندسی مالی می‌تواند با تأیید اداره مشارکت

بانک دادوستد گواهی‌های راستین مجری یا مربوط به طرح مجری را تا انجام اقدامات مزبور به تأخیر اندازد.

ماده (۳۳) واحد امین متشکل از کارشناسان مالی، فنی، مهندسی تحت عنوان امین و سایر پرسنل مورد نیاز

است.

ماده (۳۴) وظایف واحد امین به شرح ذیل است:

۱- دریافت مستندات و مدارک طرح‌نامه بررسی شده، اظهارنظر ارزیابی و تأیید شده توسط واحد ارزیابی در

ارتباط با مجری و طرح‌نامه.

۲- بررسی تمامی مدارک و مستندات و کنترل بودجه‌بندی و برنامه زمان‌بندی منابع و مصارف مورد نیاز و نحوه اجرا از ابتدا تا پایان و تحویل طرح.

۳- تعیین زمان و چگونگی محتوای گزارش‌های دوره‌ای مجری.

۴- تعیین سرفصل‌های کنترلی و اطلاعات مورد لزوم که باید بنا به مقتضیات هر طرح، قبل از شروع عملیات اجرایی طرح در فرم‌های مخصوص گزارش‌ها، صورتمجلسها و دستورکارها وجود داشته باشند.

۵- فرم‌های گزارش‌ها، صورتمجلس‌ها و محتوای آنها را واحد امین با پیشنهاد و هماهنگی واحد ارزیابی طراحی می‌کند.

۶- بررسی و تأیید گزارش‌های ادواری، صورتمجلس‌ها و دستورکارهای تهیه شده توسط مجری.

۷- دریافت و رسیدگی به اسناد مالی و حسابداری اعم از هزینه‌ای و درآمدی تمامی مراحل اجرای طرح.

۸- نظارت بر حسن اجرای طرح و کنترل عملیات اجرایی در مقایسه با برنامه‌ها و پیش‌بینی‌های طرح‌نامه و نظارت بر تخصیص منابع و نحوه مصرف بهینه آنها (بررسی مذکور باید، بر اساس نوع فعالیت طرح و به صورت ماهیانه و یا در موارد لزوم در دوره‌های زمانی کوتاه‌تر با توجه به صورت وضعیت‌های ارائه شده توسط مجری صورت گیرد).

۹- تعیین، محاسبه و کنترل شاخص‌های کلیدی در اجرای طرح در ابعاد مختلف اجرایی و مالی، و تهیه گزارش‌های لازم با توجه به شاخص‌های مزبور با تأکید بر هزینه، درآمد، زمان و کیفیت حسن اجرای عملیات.

۱۰- گروه نظارتی واحد امین متشکل از دو بخش مجزای فنی مهندسی و مالی می‌باشد.

۱۱- رسیدگی و اظهار نظر در خصوص چگونگی مصرف وجوه، نگهداری حسابها و صورتهای مالی طرح.

۱۲- ارائه گزارش نظارت بر عملیات اجرای طرح و کیفیت کار مجری به اداره مشارکت برای ارجاع به واحد

ممیزی.

۱۳- ارائه گزارش صورتمجلس توفقات احتمالی طرح و دلایل و مستندات مربوط به اداره مشارکت برای ارجاع

به واحد ممیزی.

۱۴- بررسی و تأیید هزینه‌های انجام شده توسط مجری در هر مرحله از پیشرفت فیزیکی طرح.

۱۵- دستور تامین و پرداخت منابع مورد درخواست مجری در مراحل مختلف.

۱۶- تأیید تأمین منابع نقدی (وجوه) مورد نیاز مجری به صورت پیش پرداخت بر اساس نوع طرح با تشخیص

اداره مشارکت بانک.

۱۷- تأیید تسویه مبلغ پیش پرداختی‌ها اعم از یکباره یا مرحله‌ای.

۱۸- بررسی مستندات ارائه شده توسط مجری در خصوص ناکافی بودن منابع تجهیز شده قبلی و تأیید و تجویز

صدور گواهی‌های راستین جدید.

۱۹- تأیید هزینه‌های قانونی طرح نظیر مالیات، بیمه و سایر کسورات قانونی قابل قبول بانک.

۲۰- تشخیص و بررسی نوع و میزان تأخیرات ناشی از عملیات مجری بر اساس مفاد این آیین‌نامه.

۲۱- رسیدگی نهایی طرح برای تسویه حساب با مجری پس از تحویل قطعی طرح.

۲۲- ارائه گزارش ارزیابی و دسته‌بندی مجریان برای درج در سوابق مجری به دایره صندوق به منظور ثبت

اطلاعات.

ماده (۳۵) اعضاء کمیته رفع اختلاف اداره مشارکت بانک بشرح زیر است:

۱- رئیس اداره مشارکت (رئیس کمیته).

۲- مشاور مستقل مجرب در امر بانکداری مشارکت راستین.

۳- رئیس واحد حقوقی اداره مشارکت.

۴- رئیس واحد ارزیابی اداره مشارکت.

۵- رئیس واحد امین اداره مشارکت.

۶- امین طرح.

۷- ارزیاب طرح.

۸- مجری.

۹- رئیس اداره بازرسی بانک.

تبصره ۱: کارشناسان و نمایندگان سایر واحدهای تخصصی و اجرایی با توجه به موضوع مورد بررسی، در صورت نیاز حسب تصمیم کمیته در کمیته رفع اختلاف حضور خواهند یافت.

تبصره ۲: تصمیم کمیته براساس رأی اکثریت نفرات پنج بند اول معتبر و لازم الاجرا خواهد بود.

تبصره ۳: در صورت عدم موافقت مجری با تصمیم کمیته رفع اختلاف، مجری می تواند حل و فصل اختلاف را از طریق داوری موضوع فصل ۲۴: داوری، این آیین نامه درخواست کند. در صورتی که نتایج داوری، تصمیم کمیته رفع اختلاف را تأیید کند تمامی خسارات ناشی از تأخیر در تسویه حساب موضوع فصل ۱۶: تغییر در زمانبندی، این آیین نامه برعهده مجری خواهد بود و از محل سهم درآمد و تضمینات و وثائق وی مطالبه و پس از کسر سهم درآمد بانک به سپرده گذار پرداخت خواهد شد.

ماده (۳۶) شرح وظایف کمیته رفع اختلاف اداره مشارکت به شرح ذیل است:

۱- بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص اختلاف نظر مجری با امین.

۲- بررسی و تفسیر قرارداد و قانون بانکداری راستین و آیین نامه اجرایی بانکداری در ارتباط با طرح.

ماده (۳۷) شعب مشارکت راستین توسط اداره مشارکت انتخاب و تحت نظارت ارگان ناظر بر شعب، مسئولیت اجرای طرح را براساس ضوابط این آیین نامه به عهده دارد.

ماده (۳۸) شعب مذکور علاوه بر داشتن ساختار سازمانی و عملیاتی سایر شعب برای ارائه خدمات متداول بانکی، باید از دوایری همچون دایره اطلاع رسانی و خدمات مشاوره مشارکت، برخوردار بوده و نیز دایره

صندوق این شعب، علاوه بر شرح وظایف متعارف سایر دواير صندوق، بايد وظايف خاص مربوط به بانکداری مشارکت راستين را نیز انجام دهند.

ماده (۳۹) کادر دواير اطلاع رسانی و خدمات مشاوره مشارکت و صندوق در شعب بانکداری مشارکت راستين الزماً بايد دوره‌های آموزش بانکداری مشارکت راستين را در سطح لازم گذرانده باشند. سطح آموزشی دوره‌های مزبور را اداره مشارکت تعيين می‌کند.

ماده (۴۰) وظايف دایره اطلاع‌رسانی و خدمات مشاوره مشارکت به شرح ذیل می‌باشد:

۱- دریافت اطلاعات مربوط به انواع محصولات بانکداری مشارکت در سود و زیان، شرایط و مقررات سپرده‌گذار و مجری و نحوه سپرده‌گذاری.

۲- اطلاع‌رسانی و ارائه خدمات مشاوره مشارکت به مشتریان، شامل سپرده‌گذار، مجری و غیره در خصوص محصولات و امکانات شعبه مشارکت راستين.

۳- دریافت درخواست و اسناد و مدارک و مستندات مجریان، تکمیل فرمهای مربوط به طرح‌ها و کدهای شناسایی و ثبت اطلاعات فرمهای تکمیل شده در پایگاه داده رایانه‌ای بانک.

۴- دریافت درخواست سپرده‌گذاری و همچنین سپرده‌گذاری مجدد و تکمیل فرمهای مربوط و کدهای شناسایی و ثبت آنها در پایگاه داده رایانه.

ماده (۴۱) دایره صندوق شعبه مشارکت راستين علاوه بر انجام امور متعارف سایر دواير صندوق وظايف زیر را تحت نظارت مسئولین شعبه براساس مفاد این آیین‌نامه و ضوابط مربوط بر عهده دارد:

۱- دریافت فرمهای تکمیل شده مربوط به خرید و فروش گواهی‌های راستين.

۲- بازایابی اطلاعات مربوط به کد شناسایی هر مشتری.

۳- صدور گواهی راستين.

۴- صدور دستور پرداخت وجه گواهی‌های راستين معامله شده.

۵- دریافت وجوه سپرده‌ها و آورده‌ها و سهم‌الشرکه نقدی مشتریان (سپرده‌گذار و مجری) و پرداخت وجوه گواهی‌های راستین تسویه شده.

۶- ثبت اطلاعات و صدور کد شناسایی خاص برای هر مشتری.

۷- دریافت و ثبت اطلاعات مربوط به مشتریان و محصولات.

۸- انجام معاملات گواهی‌های راستین (خرید و فروش و انتقال) بر اساس مفاد این آیین‌نامه.

۹- تسویه قطعی با آخرین مالک گواهی‌های راستین با همکاری سایر واحدهای ذیربط از جمله واحد ممیزی اداره مشارکت راستین.

ماده (۴۲) پرسنل اداره مشارکت باید پس از طی دوره‌های آموزشی و گذراندن امتحان و مصاحبه با مراجع ذی‌صلاح انتصاب شوند.

ماده (۴۳) کلیه پرسنل اداره مشارکت در سطوح مختلف کارشناسی، ریاست و معاونت واحدها و اداره مشارکت لازم است تا دوره‌های مقدماتی، متوسطه و پیشرفته مشارکت راستین را گذرانیده باشند.

تبصره ۵: اعضاء کمیته‌های مشارکت و کمیته تدوین مقررات بانکداری راستین که وظیفه تدوین این بانکداری را به عهده داشته‌اند موظف به طی دوره آموزشی نیستند.

ماده (۴۴) ارتقاء ارزیاب، امین، کارشناس حقوقی، ممیزی و محاسبات و مهندسی مالی طبق ضوابط و مقررات جاری بانک است.

ماده (۴۵) برای احراز سمت در اداره مشارکت فرد منتصب باید حداقل‌های لازم در جدول ذیل را دارا باشد (واحد اعداد در جدول، سال است):

ملاحظات	آموزش پایه	دکتر			کارشناسی ارشد			کارشناسی			تحصیلات
		سابقه کارشناسی	سابقه معاونت یا کارشناسی ارشد	سابقه کار	سابقه کارشناسی	سابقه معاونت یا کارشناسی ارشد	سابقه کار	سابقه کارشناسی	سابقه معاونت	سابقه کار	سمت
		-	۱	۱۵	-	۱	۱۷	۵	۲	۲۰	رییس اداره مشارکت
		۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۲	۱۰	-	۱۵	معاون اداره مشارکت
رییس واحد											
سابقه کار اعتباری	فنی، اقتصادی،	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۲	۱۰	-	۱۵	امین
	مالی، ارزی	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۲	۱۰	-	۱۵	ارزیابی
سابقه کار حقوقی	حقوقی	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۲	۱۰	-	۱۵	حقوقی
سابقه کار اعتباری و مالی	مالی و حسابداری	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۲	۱۰	-	۱۵	ممیزی و محاسبات
سابقه کار مالی و مرتبط	مهندسی مالی، آمار، اقتصاد	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۲	غیر قابل جذب			مهندسی مالی
کارشناس											
مصاحبه و گذراندن امتحان	مهندسی مالی، ریاضی، آمار و اقتصاد	۵	-	۷	۵	-	۸	۸	-	۱۰	امین
		۵	-	۷	۵	-	۸	۸	-	۱۰	ارزیاب
		۵	-	۷	۵	-	۸	۸	-	۱۰	حقوقی
		۵	-	۷	۵	-	۸	۸	-	۱۰	ممیزی
		۵	-	۷	۵	-	۸	۸	-	۱۰	محاسبات
		۵	-	۷	۵	-	۸	۸	-	۱۰	مهندسی مالی

ماده (۴۶) به منظور حسن اجرای قانون بانکداری راستین و آیین‌نامه‌های آن و همچنین حفظ و پاسداری از

حقوق سپرده‌گذاران و مجریان و اشخاصی که بانک را امین خود می‌دانند تمامی پرسنل در همه سطوح مختلف

مدیریتی و صف موظفند مقررات و آیین‌نامه‌های بانکداری راستین را به دقت اجراء و از هرگونه تخلف نسبت به آن پرهیز کنند.

ماده (۴۷) مدیران و کارشناسان و سایر کارکنان در سطوح مختلف با رعایت مفاد قانون بانکداری راستین و آیین‌نامه اجرایی آن در حدود قوانین و مقررات مکلف به اطاعت از دستورات روسای مافوق خود هستند. چنانچه مدیر یا کارشناس یا سایر کارکنان در سطوح مختلف حکم یا دستور مقام مافوق را برخلاف قوانین و مقررات بانکداری راستین تشخیص دهد مکلف است کتباً مغایرت دستور با قوانین و مقررات را به مقام مافوق اطلاع دهد در صورتی که بعد از این اطلاع مقام مافوق کتباً اجرای دستور خود را تایید کرد وی مکلف است دستور صادره را اجرا و متعاقباً مراتب را به اداره بازرسی بانک اعلام کند. مقام مافوق ملزم است حداکثر ظرف مدت ۴ روز کاری نظر صریح و نهایی خود را درباره ایراد موضوع این ماده کتباً به مقام مادون اعلام کند.

ماده (۴۸) مدیران و کارکنان مکلف به رعایت موارد ذیل هستند:

- ۱- مدیر باید از الزام مادون به انجام امور برخلاف ضوابط و مقررات یا سوء استفاده از موقعیت شغلی و اداری خودداری کند.
- ۲- از تبعیض بین سپرده‌گذاران، مجریان، امین، ارزیاب و غیره که دارای شرایط یکسان و واحدی هستند خودداری کند.
- ۳- از سوء استفاده از موقعیت شغلی و امکانات و اموال در اختیار به منظور تأخیر یا عدم اجرای طرح‌نامه یا اجرای طرح‌نامه تأیید نشده خودداری کند.
- ۴- از افشاء یا عدم افشاء اطلاعات برخلاف مقررات خودداری نماید.
- ۵- از ارائه گواهی، تأییدیه یا گزارش خلاف واقع خودداری نماید.
- ۶- کارشناسان و افرادی نظیر ارزیاب، امین و حسابرس که دارای صلاحیت قانونی هستند را انتصاب یا بکارگمارد.

- ۷- از توقیف، اختفاء، بازرسی یا بازکردن پاکتها و محمولات پستی لاک و مهرشده یا معدوم کردن آنها بدون طی تشریفات قانونی خودداری کند.
- ۸- از مطالبه هرگونه مبلغ یا اخذ هرگونه مال یا امتیاز خارج از قانون و آیین نامه اجرایی بانکداری راستین تحت هر عنوان و شرایط از سپرده گذاران و مجریان و غیره خودداری کند.
- ۹- بدون تأخیر اقدام به اجرای وظایف محوله نماید.
- ۱۰- از اذیت، آزار، تحقیر، تهمت، و هتک حیثیت مشتریان و کارکنان خودداری کند.
- ۱۱- از جعل، مخدوش نمودن، دست بردن در اسناد، مدارک و مستندات، تزویر یا تسهیل ارتکاب تخلفات مذکور و همچنین استفاده عمدی از آنها خودداری کند.
- ۱۲- از اختلاس، تبانی، اخاذی، رشوه و یا سایر مفسد مالی و اداری خودداری نماید.
- ۱۳- اعمال و رفتار منطبق با شئون شغلی یا اداری داشته باشد.
- ۱۴- قوانین و مقررات مربوط را رعایت نماید.
- ۱۵- اموال و اسناد و وجوه و اطلاعات محرمانه اشخاص را حفظ نماید.
- ۱۶- از ایراد خسارت به اموال اشخاص جلوگیری نماید.
- ۱۷- از کم کاری یا سهل انگاری در انجام وظایف محوله خودداری نماید.
- ۱۸- از تسلیم مدارک و اطلاعات به اشخاصی که حق دریافت آن را ندارند خودداری کند و نسبت به تسلیم مدارک و اطلاعات به اشخاصی که حق دریافت آن را دارند اقدام نماید.
- ۱۹- تمامی مدیران و کارشناسان و سایر کارکنان بانک یا همکاران بانک اعم از ارزیاب و امین و حسابرس در سطوح مختلف بانکداری راستین موظفند تا از پذیرفتن مستقیم یا غیرمستقیم، با واسطه یا بلاواسطه هرگونه وجه یا مال اعم از بلاعوض یا امتیاز یا سند پرداخت وجه یا تسلیم مال یا معامله متفاوت با مظنه بازار که خارج از قراردادهای منعقد در چارچوب قوانین و مقررات بانکداری راستین باشد خودداری کنند.

فصل ۳: رفتار حرفه‌ای ارزیاب و امین

ماده (۴۹) مفاد این فصل شامل ضوابط عمومی و اصول بنیادی رفتار حرفه‌ای است که باید توسط ارزیاب و

امین و بطور کلی دست‌اندرکاران حرفه‌های ارزیابی و نظارت در بانکداری مشارکت راستین رعایت شود.

ماده (۵۰) ارزیاب و امین کارمند بانک یا شخص حقیقی یا موسساتی هستند که خدمات حرفه‌ای خود را طبق

مفاد این آیین‌نامه تحت نظارت واحدهای ارزیابی و امین اداره مشارکت بانک به بانک ارائه می‌کنند.

ماده (۵۱) خدمات ارزیابی و نظارت عبارت از هرگونه خدمت مالی، فنی، مهندسی و اقتصادی است که توسط

ارزیاب و امین ارائه می‌شود و انجام آن مستلزم بکارگیری دانش و مهارت‌های مرتبط با آن است.

ماده (۵۲) ارزیاب و امین باید خدمات ارزیابی و نظارت خود را در بالاترین سطح ممکن و با رعایت ضوابط و

مفاد این فصل ارائه کنند.

ماده (۵۳) نظر به اهمیت حرفه ارزیابی و نظارت و تایید آن در حفظ منافع اشخاص ذینفع در بانکداری

مشارکت راستین، ارزیاب و امین در صورت تعدی یا تفریط نسبت به عملکرد خود در مقابل اشخاص ذینفع

مسئول و پاسخگو خواهند بود.

ماده (۵۴) ارزیاب و امین به منظور ایجاد اعتبار حرفه‌ای و اطمینان استفاده‌کنندگان از خدمات آنان ملزم به

رعایت اصول ذیل می‌باشند:

۱- **امانت و درستکاری:** ارزیاب و امین باید در ارائه مدارک و مستندات شغلی خود و در انجام تمامی

وظایف محوله صداقت و امانت را رعایت کنند.

۲- **بیطرفی:** ارزیاب و امین باید بیطرف باشند و نباید اجازه دهند هرگونه پیش‌داوری، جانبداری، تضاد منافع

یا نفوذ دیگران، بیطرفی آنها را در ارائه خدمات حرفه‌ای مخدوش کند. اصل بیطرفی صرفنظر از نوع و

اندازه خدمت، ارزیاب و امین را به برخورد و قضاوت منصفانه و درستکارانه و به دور از تضاد منافع ملزم

می‌کند.

۳- **دقت و مراقبت حرفه‌ای:** ارزیاب و امین باید خدمات حرفه‌ای خود را با دقت، شایستگی و پشتکار لازم انجام دهند.

۴- **دانش و مهارت:** ارزیاب و امین باید از دانش و مهارت‌های حرفه‌ای کافی برخوردار باشند به نحوی که بتوان از عملکرد آنان اطمینان حاصل کرد و خدمات آنها به گونه‌ای قابل قبول و همواره مبتنی بر آخرین تحولات در حرفه و قوانین و مقررات جاری از هر حیث قابل اتکاء باشد.

۵- **رازداری:** ارزیاب و امین باید اطلاعاتی که در جریان ارائه خدمات حرفه‌ای خود درباره طرح به دست می‌آورند را به نحو شایسته محافظت کنند و نباید از چنین اطلاعاتی در جهت منافع خود یا اشخاص ثالث استفاده نمایند یا بدون مجوز صریح و کتبی واحدهای ارزیابی و امین اداره مشارکت بانک و یا خارج از چارچوب قانونی افشاء کنند.

۶- **رفتار حرفه‌ای:** ارزیاب و امین باید در انجام وظایف حرفه‌ای خود به گونه‌ای عمل کنند که با حسن شهرت حرفه‌ای آنها سازگار باشد و از انجام اعمالی که ممکن است اعتبار حرفه‌ای آنان را خدشه‌دار کند پرهیزند.

۷- **اصول و ضوابط حرفه‌ای:** ارزیاب و امین باید درخواستهای واحدهای ارزیابی و امین و خدمات موظف خود را مطابق اصول و ضوابط حرفه‌ای با دقت و مهارت لازم انجام دهند به نحوی که با الزامات درستکاری، بیطرفی و استقلال رأی ایشان سازگار باشد.

ماده (۵۵) ارزیاب و امین در انتخاب شرایط یا انجام اعمالی که مشخصاً با الزام رعایت بیطرفی آنان مرتبط است باید نکات زیر را به نحو شایسته رعایت کنند:

۱- ارزیاب و امین باید از روابطی که امکان اعمال نفوذ دیگران، پیشداوری یا تمایلات جانبدارانه را فراهم می‌کند، پرهیزند.

۲- ارزیاب و امین باید از پابندی و بی‌طرفی کارکنان تحت نظر خود و اشخاصی که از آنها مشاوره یا خدمت دریافت می‌کنند، اطمینان حاصل کنند.

۳- ارزیاب و امین باید از پذیرفتن هرگونه وجه یا مال اعم از بلاعوض یا معامله به غیر قیمت و مظنه بازار یا امتیاز یا سند پرداخت وجه یا تسلیم مال بطور مستقیم یا غیرمستقیم که خارج از قوانین و مقررات و قرارداد منعقد در چارچوب بانکداری مشارکت راستین باشد، خودداری کنند.

۴- پرداخت یا دریافت هرگونه وجه نظیر پرداخت کمیسیون برای گرفتن کار یا دریافت کمیسیون برای ارجاع کار به دیگری توسط ارزیاب و امین مجاز نیست.

ماده (۵۶) مسئولیت‌های ارزیاب و امین گاه با انتظارات درون و برون سازمانی در تضاد قرار می‌گیرد. توجه و احتراز در موارد زیر الزامی است:

۱- خطر اعمال فشار از سوی مدیران، همکاران ارشد یا سایرین به واسطه روابط خانوادگی یا شخصی.

۲- وفاداری نسبت به مافوق در مقابل رعایت اصول و استانداردهای حرفه‌ای.

ماده (۵۷) ارائه یا انتشار اطلاعات گمراه کننده از طرف ارزیاب و امین له یا علیه منافع بانک از مصادیق تضاد منافع بوده و ارزیاب و امین در این ارتباط مسئولند.

ماده (۵۸) ارزیاب و امین در برخورد با موارد خلاف شئون حرفه‌ای باید به شرح ذیل اقدام کنند:

۱- از خط مشی‌ها و دستورالعمل‌های داخلی بانک و مفاد این آیین‌نامه پیروی کنند.

۲- موضوع را با مافوق مستقیم مطرح کنند.

۳- چنانچه مشکل رفع نشد و تصمیم به طرح آن با رده بالاتری از مدیریت گرفتند، مافوق باید در جریان امر قرار گیرد. در صورتی که به نظر برسد مافوق مذکور، خود درگیر یا ذینفع در موضوع است، مراتب را باید به رده بالاتری از مدیریت و در صورت لزوم به اداره بازرسی بانک گزارش کنند.

۴- عنداللزوم بطور محرمانه با مشاور مستقل مطرح و نظر کتبی مشاور در جهت حل موضوع به مقام

مافوق و سپس به رده بالاتر مدیریت اعلام شود.

۵- در مواردی که قوانین، مقررات یا اصول و ضوابط حرفه‌ای، گزارش برخی از موارد حاد را به مراجع

ذیصلاح خارج از بانک پیش بینی کرده باشد، ارزیاب و امین باید حسب مسئولیت خود اقدام کنند.

۶- اگر با وجود انجام موارد فوق نتیجه مناسب برای حل مشکل حاصل نشد در موارد با اهمیت، (ارتکاب

برخی جرائم) همراه با ارائه یادداشتی حاوی دلایل متقن به مدیر عامل بانک استعفا یا کناره‌گیری کنند.

۷- مراتب را از طریق مراجع ذیصلاح بیرون از بانک پیگیری کنند.

ماده (۵۹) ارزیاب و امین باید از کفایت خط مشی‌ها و دستورالعمل‌های تدوین شده برای حل و فصل مشکلات

ناشی از تضاد منافع مربوط به رفتار حرفه‌ای اطمینان یابند و در صورت لزوم با ذکر نواقص و ارائه راه حل برای

آن، مراتب را به مدیر بالادست اعلام نمایند.

ماده (۶۰) صلاحیت حرفه‌ای دربرگیرنده دو جنبه اساسی زیر است که ارزیاب و امین باید دارای آنها باشند:

۱- کسب صلاحیت حرفه‌ای از طریق برخورداری از تحصیلات عالی و آموزشهای تخصصی ویژه،

کارآموزی، گذراندن امتحانات و کسب تجربیات حرفه‌ای.

۲- حفظ صلاحیت حرفه‌ای از طریق آگاهی مستمر از تغییرات و تحولات حرفه‌ای شامل نظریه‌های جدید

درباره اصول و ضوابط ارزیابی و نظارت و قوانین و مقررات مربوط.

تبصره: ارزیاب و امین نباید به دارا بودن تخصصها یا تجربیاتی تظاهر کنند که فاقد آنند.

ماده (۶۱) ارزیاب و امین موظف به حمایت از اهداف و رعایت مقررات، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بانک

هستند، اما نباید به بهانه حمایت از اهداف سازمان متبوع خود:

۱- قوانین و مقررات و اصول و ضوابط حرفه‌ای را نقض کنند.

۲- با اظهارات کذب یا کتمان واقعیت حسابرس و بازرس بانک را گمراه کنند.

۳- اسناد و مدارکی که حاوی اطلاعات نادرست است را تأیید کنند.

ماده (۶۲) ارزیاب و امین باید اطلاعاتی را که درباره امور مجری یا مجریان به دست می‌آورند طبق مفاد بند ۵ از ماده (۵۴) این آیین‌نامه محرمانه تلقی کنند. این امر حتی پس از خاتمه ارتباط ارزیاب و امین با مجری نیز ادامه می‌یابد.

ماده (۶۳) ارزیاب و امین باید از رعایت اصل رازداری کارکنان تحت نظر خود و اشخاصی که از آنها مشاوره و یا خدمت دریافت می‌شود، مطمئن باشند.

ماده (۶۴) ارزیاب و امین موظفند در صورت مشاهده موارد زیر از تصویب طرح‌نامه یا ارائه گزارش‌های نظارتی موید خودداری کنند:

۱- اطلاعات ارائه شده ناقص، نادرست، مجعول یا گمراه کننده باشد.

۲- اطلاعات، بدون دقت کافی تهیه شده باشد یا درباره صحت و سقم آن، مدارک و مستندات در دست نباشد.

۳- اطلاعات به نوعی حذف، تحریف، دسته‌بندی یا تجمع شده باشد که بتواند باعث گمراهی اداره مشارکت بانک شود.

ماده (۶۵) چنانچه ارزیاب و امین از اشتباه یا عدم درج اطلاعات یا تحریف اطلاعات توسط مجری مطلع شوند موظفند موضوع را بلافاصله کتباً به واحد ارزیابی و واحد امین اطلاع دهند. در این صورت مسئولیتی متوجه ارزیاب و امین نخواهد بود.

ماده (۶۶) داشتن روابط مالی یا شغلی با مجری، می‌تواند استقلال ارزیاب و امین را تحت تأثیر قرار دهد. لذا ارزیاب و امین در صورت داشتن روابط مالی یا شغلی با مجری باید ضمن اظهار موضوع به واحدهای ارزیابی و امین ذریعاً از قبول وظیفه در ارتباط با آن مجری خودداری کنند. مستثنی شدن از این قاعده منوط به الزام اداره مشارکت بانک است.

ماده (۶۷) روابط مالی ارزیاب و امین و بستگان ایشان با مجری می‌تواند به یکی از طرق زیر باشد:

۱- داشتن منافع مالی مستقیم یا غیرمستقیم با مجری.

۲- دریافت تسهیلات مالی از مجری یا هر یک از اعضای هیأت مدیره، مدیران ارشد یا سهامداران اصلی

مجری، به استثنای تسهیلات مالی دریافتی به روش های معمول از بانک ها و مؤسسات اعتباری.

۳- مشارکت با مجری یا با هر یک از اعضای هیأت مدیره، مدیران ارشد یا سهامداران اصلی آن.

۴- داشتن منافع مالی در یک واحد اقتصادی که نفوذ فراوانی بر بنگاه مجری دارد یا تحت نفوذ زیاد آن

می باشد.

ماده (۶۸) چنانچه ارزیاب و امین طی دوره انجام وظیفه رسیدگی به طرح نامه، احراز توانائی و عملیات مجری،

عضو هیأت مدیره، مدیر اجرایی، کارمند ارشد شرکت مجری یا شریک یا در استخدام این افراد باشند، موظفند

ضمن اعلام موضوع به واحدهای ارزیابی و امین ذیربط از قبول وظیفه در ارتباط با آن مجری خودداری کنند.

قبول یا رد درخواست ارزیاب و امین منوط به تصمیم اداره مشارکت بانک است.

ماده (۶۹) روابط شخصی و خانوادگی می تواند استقلال رأی امین و ارزیاب را تحت تأثیر قرار دهد لذا جهت

حصول اطمینان استقلال ارزیاب و امین، آنان شخصاً موظفند در صورت وجود چنین روابطی با مجری یا افرادی

نظیر رئیس یا اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و مدیران ارشد اجرایی و مالی که در سمتهای مدیریت شرکت

مجری مشغول بکارند ضمن اطلاع دادن به واحدهای ارزیابی و امین ذیربط از شروع یا ادامه همکاری خودداری

کنند. قبول یا رد درخواست ارزیاب و امین منوط به تصمیم اداره مشارکت بانک است.

ماده (۷۰) ارزیاب و امین باید از پذیرش و ارائه خدماتی که پرداخت حق الزحمه آن مشروط به حصول

نتیجه ای خاص، درصدی از یک مبلغ خاص یا موارد مشابه است، خودداری کنند مگر آنکه مبلغ حق الزحمه در

قوانین و مقررات بر این اساس تعیین شده باشد.

ماده (۷۱) خرید یا فروش کالا یا دریافت خدمات با شرایط ویژه، قبول پذیرایی بی مورد و دریافت هدایا به

میزانی بیش از حد متعارف، تهدیدی برای استقلال رأی ارزیاب و امین است، و ارزیاب و امین و وابستگان آنها

باید از قبول و برقراری چنین روابطی خودداری کنند.

ماده (۷۲) چنانچه یک یا چند تن از شرکای مؤسسه ارزیاب یا امین به گونه‌ای با مجری اشتراک داشته باشند که منجر به عدم استقلال رأی ارزیاب یا امین شود ارزیاب و امین باید از قبول مسئولیت ارزیابی و نظارت در مورد آن مجری خودداری کنند.

ماده (۷۳) به منظور حفظ استقلال و بیطرفی ارزیاب و امین، چنانچه ارزیاب یا امین درگیر یا طرف دعوی اعم از حقوقی یا کیفری با مجری باشند با توجه به ماهیت دعوی حقوقی یا کیفری و احتمال تأثیرگذاری آن، ارزیاب و امین باید ضمن اعلام مراتب به واحدهای ارزیابی و امین ذیربط از قبول مسئولیت ارزیابی و نظارت در مورد آن مجری خودداری کنند. مستثنی شدن از این قاعده منوط به الزام اداره مشارکت بانک است.

ماده (۷۴) ارتباط طولانی کارکنان ارشد مؤسسه ارزیاب یا امین با مجری برای سالهای متمادی ممکن است تهدیدی برای استقلال رأی ارزیاب یا امین باشد. در چنین شرایطی مؤسسه ارزیاب یا امین باید اقدامات لازم را به منظور حصول اطمینان از حفظ استقلال و بیطرفی کارکنان خود انجام دهد.

ماده (۷۵) ارزیاب و امین مجزا و مستقل از یکدیگر هستند و در فرآیند یک طرح یک شخص حقیقی یا حقوقی واحد یا پرسنل حقیقی یک شخص حقوقی واحد نمی‌تواند هم به عنوان ارزیاب و هم امین ایفای نقش کند. همچنین ارزیاب و امین هیچکدام مجاز به تدوین یا مشارکت در تدوین طرح‌نامه برای مجری نیستند.

ماده (۷۶) ارزیاب و امین باید از پذیرش خدمات حرفه‌ای که فاقد صلاحیت لازم برای انجام آن هستند، خودداری کنند. در صورتی که ارزیاب و امین برای انجام بخشی از خدمات حرفه‌ای خود به خدمات کارشناسی نیاز داشته باشند می‌توانند از این خدمات استفاده کنند.

ماده (۷۷) واحدهای ارزیابی و امین بدون دلیل موجه مجاز به تغییر و جایگزین نمودن ارزیاب یا امین در حین ارزیابی یا نظارت یک طرح مشخص نیستند. این واحدها برای انجام چنین جایگزینی ضمن ارائه دلایل قابل قبول باید از پیش تأییدیه اداره مشارکت بانک را در این مورد دریافت کرده باشند.

تبصره ۵: در صورت جایگزینی ارزیاب یا امین، ارزیاب یا امین قبلی موظف است تمامی اطلاعات و اسناد جمع آوری شده در باره طرح را به ارزیاب یا امین جایگزین تحویل دهد.

ماده (۷۸) چنانچه افزایش و توسعه عملیات ارزیابی یا نظارت نیازمند بکارگیری ارزیاب یا امین دستیار باشد در صورت درخواست امین یا ارزیاب و تأیید واحدهای ارزیابی و امین، ارزیاب یا امین می‌توانند از خدمات ارزیاب دستیار یا امین دستیار استفاده کنند. در هر صورت مسئولیت‌های مترتب بر ارزیابی یا نظارت با ارزیاب و امین اصلی طرح است.

تبصره ۱: ارزیاب و امین دستیار همانند ارزیاب و امین اصلی باید همه خصوصیات حرفه‌ای و شغلی ذکر شده برای ارزیاب و امین در این آیین‌نامه را داشته باشند و مقررات حاکم را رعایت کنند. مسئولیت عدم رعایت این موارد با ارزیاب یا امین اصلی است.

تبصره ۲: ارزیاب و امین اصلی می‌توانند، با اجازه واحدهای ارزیابی و امین ذیربط تمامی اطلاعات مربوط به طرح را به ارزیاب و امین دستیار تحویل دهند.

ماده (۷۹) واحدهای ارزیابی و امین باید به گونه‌ای رفتار کنند که هر یک از ارزیابان و امین‌ها بتوانند در باره موضوعات ارزیابی و نظارت مربوط به خود، رأساً قضاوت و تصمیم‌گیری کنند و نمی‌توانند ارزیاب یا امین را ملزم نمایند تا برخلاف میل خود نظریه قطعی اعلامی را تغییر دهد لکن می‌توانند با ارائه دلایل موجه به اداره مشارکت بانک و جلب نظر اداره مذکور طرح را برای بررسی و اظهارنظر جدید به ارزیاب یا امین دیگر ارجاع کنند.

ماده (۸۰) ارزیاب و امین چنانچه دارای دانش و تجربه لازم برای انجام عملی نباشند باید واحد ارزیابی یا امین را از ضرورت و میزان استفاده از کمک و راهنمایی و مشورت دیگران یا استفاده از دستگاه‌ها، تجهیزات آزمایشگاهی و اندازه‌گیری یا سایر امکانات سخت‌افزاری یا نرم‌افزاری و غیره لازم آگاه کنند.

ماده (۸۱) ارزیاب و امین موظفند تا گزارش‌های خود را کامل، صادقانه و حرفه‌ای ارائه کنند، بطوریکه در

چارچوب ضوابط مربوط، روشن، قطعی، شفاف و قابل فهم باشد.

ماده (۸۲) ارزیاب و امین باید اطلاعات، مدارک و مستندات طرح را به روشی حفظ و نگهداری کنند که بوضوح بیان کننده ماهیت واقعی رویدادهای اجرایی و مالی طرح باشد و تمامی اطلاعات و رویدادها باید به روش صحیح طبقه بندی، ضبط و بموقع ثبت شوند.

ماده (۸۳) نظارت بر اجرای صحیح مفاد این فصل توسط اداره مشارکت بانک انجام می شود. اعمال مقررات انضباطی حسب مورد در خصوص عملکرد ارزیاب و امین توسط اداره مذکور و شامل موارد زیر است:

- ۱- اخطار اعم از شفاهی و کتبی بدون درج در پرونده و یا با درج در پرونده.
- ۲- توبیخ شفاهی یا کتبی بدون درج در پرونده و یا با درج در پرونده.
- ۳- آموزش های لازم و بیشتر.
- ۴- الزام به پرداخت جریمه، جبران هزینه، استرداد حق الزحمه دریافتی یا تکمیل کار توسط عضو دیگر به هزینه عضو خاطی بر مبنای تضامین دریافتی.
- ۵- ارجاع پرونده به هیأت رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان بانک.
- ۶- ارجاع پرونده به مرجع انتظامی ذیصلاح.

تبصره ۱: اقدامات انضباطی حسب مورد ممکن است توسط اداره مشارکت بانک، هیأت رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان بانک، نهادهای قانونی و یا بطور مشترک انجام شود.

تبصره ۲: رسیدگی انضباطی هنگامی آغاز می شود که حل و فصل موضوع با تذکر میسر نباشد.

فصل ۴: طرح نامه

ماده (۸۴) طرح نامه پس از تصویب اداره مشارکت و با انعقاد قرارداد با مجری سندی است که توجیه پذیری یک طرح را از جنبه های اقتصادی، فنی و مالی به شرح ذیل مورد بررسی جامع قرار می دهد و باید حسب مورد

به امضاء و یا به مهر و امضاء مجری برسد. مفاد آن در هر صورت به طرفیت مجری قابل استناد است:

۱- رئوس بررسی اقتصادی طرح‌ها شامل معرفی، مشخصات، اجرا، کاربردهای محصول (محصولات) اصلی و جانبی طرح، صنایع بالادستی و پایین‌دستی، قیمت، عرضه، واردات، تقاضا (مصرف)، صادرات، پیش‌بینی امکانات عرضه و صادرات، پیش‌بینی تقاضا و واردات، تحلیل موازنه عرضه و تقاضا، کیفیت محصولات (درخصوص برخی واحدها)، استفاده از تکنولوژی جدید (درخصوص برخی طرح‌ها)، قراردادهای نحوه تأمین مواد اولیه، برنامه تولید و فروش، تحقیقات بازار و بازاریابی، قیمت مواد اولیه و مواد کمکی، قیمت فروش محصول (محصولات)، قراردادهای فروش، خلاصه، نتیجه‌گیری و پیشنهادات می‌باشد.

۲- رئوس بررسی فنی طرح‌ها شامل مجری و سوابق فعالیت وی، طراحی، محل اجرای طرح، مدیریت شرکت، مجوزهای قانونی و فعالیت، هدف از اجرای طرح، ظرفیت تولیدی طرح، ظرفیت ماشین‌آلات، تأسیسات و تجهیزات انتخابی، مواد اولیه، واسطه‌ای، کمکی و مصرفی و امکانات تهیه و حمل آن، تولیدات طرح، بررسی تکنولوژی تولید و ارائه خدمات و قراردادهای همکاری فنی (در صورت نیاز)، معرفی روش‌های تولیدی موجود در دنیا، روش تولید انتخابی و معرفی مزیت‌های روش انتخابی، ظرفیت، برنامه تولید، آثار زیست-محیطی، نیروی انسانی، کنترل کیفیت (در صورت نیاز)، برنامه زمانبندی اجرای طرح، هزینه‌های سرمایه‌گذاری (شامل: زمین، ساختمانها و محوطه‌سازی، ماشین‌آلات و تجهیزات، تأسیسات الکتریکی و مکانیکی، وسایط نقلیه، اثاثیه و لوازم اداری، هزینه‌های متفرقه و پیش‌بینی نشده، هزینه‌های قبل از بهره‌برداری و سرمایه در گردش) و هزینه‌های تولید (شامل: هزینه‌های مواد مصرفی، حقوق و مزایای کارکنان تولیدی، حقوق و مزایای کارکنان اداری، هزینه مصرف سوخت و انرژی، هزینه تعمیر و نگهداری، هزینه استهلاک، هزینه‌های متفرقه و پیش‌بینی نشده) می‌باشد.

۳- رئوس بررسی مالی طرح‌ها شامل بررسی وضعیت بدهی و تعهدات مجری و شرکت‌های ذینفعان واحد، شرکت‌های مادر، تابعه، و تابعه تابعه، و اشخاص با نفوذ قابل ملاحظه موضوع فصل ۱۳: حکمرانی، این

آیین‌نامه، وضعیت اعتباری مجری، تحلیل صورتهای مالی حسابرسی شده گذشته شرکت مجری و گروه شرکتی (موضوع فصل ۱۳: حکمرانی، این آیین‌نامه)، احراز توان مالی مجری، محاسبه اطلاعات عملیاتی شرکت شامل هزینه‌های ثابت، متغیر، نقطه سربه‌سر، نرخ بازدهی داخلی، حسابداری واحد تولید، پیش‌بینی بهای تمام شده محصولات به تفکیک اقلام مهم هزینه‌ها، نسبت‌های مالی و دوره بازگشت سرمایه و سایر شاخص‌های مالی استاندارد و متعارف و تهیه صورتهای مالی پیش‌بینی شده (شامل: سرمایه در گردش، حساب عملکرد سود و زیان، گردش وجوه نقد یا صورت منابع و مصارف، ترازنامه، عایدات نقدی) و ریسک طرح می‌باشد.

ماده (۸۵) در طرح‌نامه باید موارد زیر بررسی و راه حل عملیاتی آنها در طرح در نظر گرفته شده باشد:

- ۱- منجر به کاهش هزینه‌های سرمایه‌گذاری، تولید، توزیع و مصرف شود.
- ۲- منجر به افزایش بهره‌وری شود.
- ۳- خطوط تولید سبب ایجاد حداقل ضایعات و فرآورده‌های معیوب یا پایین‌تر از استاندارد گردد.
- ۴- کیفیت محصولات تولیدی طرح در سطحی باشد که دچار حداقل تباهی، دورریزی یا زبالگی شود.
- ۵- عمر بازدهی مفید سرمایه‌گذاری طولانی باشد.
- ۶- عمر محصولات بادوام و نیمه‌بادوام طولانی باشد.
- ۷- عمر ساختمان‌ها، سازه‌ها، تأسیسات و ماشین‌آلات طولانی باشد.
- ۸- استانداردهای راه‌سازی و حمل و نقل به نحوی تأمین شود تا توان حمل بار و تردد بیشتر فراهم و عمر راه‌ها، تأسیسات و مستحقات آنها طولانی شود.
- ۹- ملاحظات مصرف بهینه انرژی و سوخت در ساختمان، تأسیسات، ماشین‌آلات و محصولات رعایت شده باشد.
- ۱۰- از فرسایش خاک کشاورزی جلوگیری کند.

- ۱۱- مرگ و میر را کاهش و سبب افزایش طول عمر انسان شود.
- ۱۲- سبب تولید پاک و کاهش آلودگی‌های زیست محیطی گردد.
- ۱۳- رعایت ملاحظات تولید و مصرف پایدار را بنماید.
- ۱۴- رعایت حلقه‌های اکولوژیک تولید صنعتی را بنماید.
- ۱۵- از بهره‌برداری ناصحیح معادن جلوگیری کند.
- ۱۶- نحوه ارتقاء سرمایه‌گذاری از قبل بررسی و امکان آن در طراحی منظور شده باشد.
- ۱۷- تمهیدات و تدابیر لازم برای مقابله با حوادث طبیعی در مرحله طراحی از قبل پیش‌بینی و اتخاذ شود.
- ۱۸- از اتلاف منابع در اثر ترکیب نابهینه عوامل تولید جلوگیری کند.
- ۱۹- تمهیدات و تدابیر لازم برای حفظ و حفاظت از سرمایه‌گذاری و محصول از هرگونه افساد سریع یا تدریجی ناشی از عوامل محیطی از قبیل دما، حوادث طبیعی و عوارض جوی و مواردی نظیر زنگ زدگی و خوردگی به دلیل رطوبت یا اسیدیته آب و هوا از قبل پیش‌بینی و اعمال شود.
- ۲۰- از استانداردهای نرم‌افزاری و سخت‌افزاری یکسان اتصال ماشین‌ها، سیستم‌ها، قطعات و دستگاه‌های مکانیکی، الکترومکانیکی، الکتریکی و الکترونیکی در دستگاه‌های مختلف استفاده شود.
- ۲۱- طول عمر مفید هر قطعه یا محصول صنعتی فاسد نشدنی باید با تولید محصول اعلام گردد و تولیدکننده در مقابل خریدار (چه مستقیم و چه غیر مستقیم) در قبال تضمین عمر مفید قطعه یا محصول صنعتی تولیدی خود در طول دوره عمر مفید آن ضامن است.
- ماده (۸۶)** مجری ملزم است تا از صحت، دقت و متعارف بودن اطلاعات، آمار و ارقام، محاسبات و پیش‌بینی‌ها و برآوردهای مندرج در طرح‌نامه اطمینان داشته باشد و مدارک و مستندات لازم دال بر صحت آنها را همراه با طرح‌نامه ارائه کند.
- ماده (۸۷)** طرح‌نامه الزاماً باید دارای برنامه زمانبندی ریز عملیات اجرایی جهت مدیریت و نظارت کامل طرح

باشد و منطبق با آن ارزیاب چک لیست‌ها و برنامه‌های نظارتی برای پایش تمام مراحل پیشرفت فیزیکی طرح را تهیه می‌کند.

ماده (۸۸) مجری ملزم است تا نحوه محاسبات و رویه تسهیم سود شرکت را با توجه به رویه‌های پاداش، افزایش حقوق، اضافه‌کار، سود انباشته و افزایش سرمایه از محل جایزه را در طرح‌نامه مشخص و ارائه کند. موارد این ماده از آغاز تا پایان طرح ثابت و غیرقابل تغییر است.

ماده (۸۹) مدارک و مستندات مشروح ذیل باید همراه طرح‌نامه توسط مجری به واحد ارزیابی تحویل شود:

- ۱- گزارش توجیهی طرح شامل توجیهات اقتصادی، فنی و مالی تهیه شده توسط مشاور ذیصلاح.
- ۲- مدارک ثبتی شرکت شامل: اساسنامه، شرکتنامه، اظهارنامه، روزنامه رسمی حاوی آگهی تأسیس و روزنامه‌های حاوی آگهی آخرین تغییرات در ارکان شرکت (سرمایه ثبتی، اعضاء هیأت مدیره، تغییر محل دفتر مرکزی، تغییر سهامداران و غیره) به‌مراه شناسنامه، کارت ملی و دیگر اوراق شناسایی رسمی و معتبر مدیران.
- ۳- مجوزهای فعالیت شامل: اعلامیه تأسیس یا موافقت اصولی صادره از سوی مراجع ذیصلاح، پروانه بهره‌برداری (جهت طرح‌های توسعه، تکمیلی، نوسازی یا بازسازی)، کارت بازرگانی جهت فعالیتهای بازرگانی.
- ۴- مجوزهای قانونی مورد نیاز جهت اجرای طرح شامل: محیط زیست، آب، برق، گاز و غیره، احداث ساختمان، وزارتخانه ذیربط و سایر مراجع ذیصلاح مورد لزوم.
- ۵- تصویر مصدق اسناد مالکیت زمین محل اجرای طرح و یا محل فعالیت و یا عنداللزوم قرارداد اجاره مربوط.
- ۶- تأییدیه وزارت بهداشت و سازمان‌های تابعه برای محصولات بهداشتی، غذایی و دارویی که ملزم به اخذ آن هستند.
- ۷- پروفرم‌های ماشین‌آلات و تجهیزات و تأسیسات و مواد اولیه و واسطه‌ای لازم خارجی و پیش فاکتور یا

قرارداد معتبر خرید یا ساخت ماشین آلات و تجهیزات و تأسیسات داخلی طرح به همراه حداقل دو مورد آفر و پیش فاکتور مقایسه‌ای.

۸- قراردادهای خدمات فنی، ساختمانی، تأسیساتی، نصب و راه‌اندازی ماشین آلات و تجهیزات و مشاوره‌ای و دانش فنی طرح و آموزش نیروی انسانی (پس از ارزیابی مقدماتی واحد ارزیابی اداره مشارکت) اعم از قراردادهای منعقد شده با پیمانکاران داخلی و خارجی.

۹- نقشه‌های ساختمانی محل اجرای طرح و جانمایی ماشین آلات و تجهیزات و تأسیسات (پس از ارزیابی مقدماتی واحد ارزیابی اداره مشارکت).

۱۰- آخرین تراز آزمایشی شرکت شامل تراز کل و خلاصه معین حسابهای شرکت.

۱۱- صورت‌های مالی حسابرسی شده کامل ۳ دوره گذشته شرکت و گروه شرکتی (موضوع فصل ۱۳: حکمرانی، این آیین‌نامه) همراه با یادداشتهای پیوست به انضمام گزارش حسابرسی و گزارش هیأت مدیره به مجمع عمومی صاحبان سهام و گواهی‌های پرداخت مالیات (مفاصا حساب مالیاتی) در سه دوره مالی گذشته (یا گواهی ماده ۱۸۶ قانون مالیاتهای مستقیم).

۱۲- برنامه و بودجه سال آینده شرکت (در مورد طرح‌های توسعه).

۱۳- مدارک و مستندات مربوط به وثایق و تضمینات پیشنهادی مجری منطبق بر مفاد فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، این آیین‌نامه.

۱۴- مدارک و مستندات مربوط به تمامی آمارها، اطلاعات و قیمت‌های مورد استفاده در توجیحات اقتصادی طرح.

۱۵- مستندات مربوط به سوابق تحصیلی، تجارب کاری و روابط تجاری مجری و اشخاص حقیقی و حقوقی طرف قرارداد با وی.

۱۶- صورت کامل بدهی و تعهدات مستقیم و غیرمستقیم مجری و اشخاص وابسته و ذینفعان واحد، شرکت‌های

مادر، تابعه، و تابعه تابعه، و اشخاص با نفوذ قابل ملاحظه موضوع فصل ۱۳: حکمرانی، این آیین‌نامه نزد شبکه بانکی داخلی اعم از بانک‌های دولتی، خصوصی و موسسات مالی و اعتباری و همچنین تعهدات و بدهی‌ها نزد بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری خارج از کشور.

۱۷- صورت کامل حسابهای مجری و گروه شرکتی نزد شبکه بانکی و موسسات مالی و اعتباری به‌مراه گردش بستانکار حسابهای مزبور طی دو سال گذشته و میانگین ماهانه آنها و همچنین نزد بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری خارج از کشور.

۱۸- استعلام وضعیت اعتباری و تعهدات و بدهی‌های (ریالی و ارزی) مجری، مدیران و گروه شرکتی (موضوع فصل ۱۳: حکمرانی، این آیین‌نامه) از طریق بانک مرکزی و یا بانک اطلاعات جامع مشتریان و یا سایر پایگاه‌های داده‌ها مستقر در بانک مرکزی یا سایر نهادهای ذیصلاح.

۱۹- اخذ رتبه اعتباری مجری طرح از مؤسسات اعتبارسنجی داخل یا خارج بانک (در صورت راه‌اندازی).
۲۰- مجری می‌تواند جهت تکمیل ارقام قیمتی بخش‌های مختلف سرمایه‌گذاری خود از مجموعه اطلاعات قیمت مندرج در فهرست شاخص بهای (فهرست آحاد بها) سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی سابق (معاونت راهبردی ریاست جمهوری) یا سایر مراجع معتبر مشابه استفاده کند.

۲۱- مجری موظف است تا ارزش اولیه شرکت را برآورد و دارایی‌ها و بدهی‌های مشهود و نامشهود خود و مبالغ قطعی یا برآوردی آنها را به تفکیک تقویم و با مستندات کافی به واحد ارزیابی ارائه کند.

فصل ۵: ارزیابی

ماده (۹۰) هدف از ارزیابی، بررسی صلاحیت مجری، صحت طرح‌نامه و مدارک و مستندات و ضمايم آن و در نهایت تأیید یا رد توجیه‌پذیری طرح به لحاظ اقتصادی، فنی - مهندسی، مالی و اجرایی است.

ماده (۹۱) احراز توانائی مجری و ارزیابی طرح توسط واحد ارزیابی صورت می‌گیرد. واحد ارزیابی می‌تواند

با استفاده از ارزیاب داخل بانک یا اشخاص حقیقی یا حقوقی داخل یا خارج از بانک اعم از دولتی یا غیردولتی، اقدام به ارزیابی کند. وظیفه ارزیاب احراز توانائی مجری از تمامی وجوه با توجه به سوابق مجری و امکانپذیر بودن اجرای طرح با توجه به طرح نامه و مدارک و مستندات و ضمائم آن و اظهارنظر درباره مجری و طرح نامه و تدوین چارچوب نظارت بر اجرای طرح و تعیین مقاطع زمانی پرداخت منابع به مجری و احراز صحت و مطابقت محل اجرای طرح با مستندات ثبتی آن، حقیقی یا صوری بودن شرکت و تعیین و بررسی تضمینات و وثائق مجری و ارائه و تحویل آن به واحد ارزیابی می‌باشد. برنامه زمانبندی و نحوه نظارت بر ریز عملیات اجرایی طرح و منطبق با آن چک لیست‌ها و برنامه‌های نظارتی برای پایش تمام مراحل پیشرفت کار طرح توسط واحد ارزیابی تهیه می‌شود.

تبصره ۱: ارزیاب موظف است تا همه مستندات و صورت‌های مالی مجری را بررسی و ارزش اولیه بنگاه مجری و در صورت لزوم گروه شرکتی را برآورد و دارایی‌ها و بدهی‌های مشهود و نامشهود و مبالغ قطعی یا برآوردی آنها را با تأیید واحد ممیزی و محاسبات به تفکیک تقویم و ثبت کند.

تبصره ۲: ارزیاب در صورتی صلاحیت مجریانی که طرف قراردادهای آنها به آن میزان وابستگی مالکیتی، مالی و مدیریتی با مجری داشته که ذینفعان واحد (موضوع فصل ۱۳: حکمرانی، این آیین‌نامه) تلقی کردند را تأیید می‌کند که نظارت‌های ویژه برای جلوگیری از سواستفاده‌های احتمالی برای وی در نظر گرفته شود.

ماده (۹۲) واحد ارزیابی نظریه خود درباره طرح و مجری و شیوه نظارت بر اجرای طرح را از طریق اداره مشارکت بانک به واحد امین ارائه می‌کند.

ماده (۹۳) واحد ارزیابی مشخصات فنی واحدهای تخصصی لازم ارزیاب متشکل از بخش‌های اقتصادی، فنی، مهندسی و مالی و ... را با توجه به مشخصات طرح و بر مبنای نوع صنعت، پیچیدگی آن، تکنولوژی بکارگرفته شده، میزان سرمایه‌گذاری و مدت زمان اجرا مشخص خواهد کرد. بخش ارزیابی فنی ارزیاب باید از مهارت‌ها و تخصص‌ها و ابزار و تجهیزات و امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری لازم برخوردار باشد.

ماده (۹۴) الزامات خاص ارزیابی از جمله تشکیل گروه‌های تکمیلی ارزیابی تخصصی می‌تواند به درخواست واحد ارزیابی یا اداره مشارکت بانک انجام شود.

ماده (۹۵) واحد ارزیابی متشکل از کارشناسان مالی، فنی مهندسی، اقتصادی، ارزی ... تحت عنوان ارزیاب می‌باشد. ارزیاب می‌بایست از تجربه، مهارت حرفه‌ای، سابقه و فعالیتهای اجرایی مرتبط با موضوع طرح برخوردار باشد. تعیین صلاحیت هر کدام از موارد مذکور به شرح مواد آتی است.

ماده (۹۶) کارشناسان مالی، فنی مهندسی، اقتصادی و ارزی تحت عنوان ارزیاب واحد ارزیابی حتی الامکان از کارشناسان بانک که حداقل دارای دانشنامه لیسانس در رشته مرتبط و ۳ سال سابقه کار کارشناسی در رشته مورد نظر باشند تشکیل می‌شود و مرجع تایید صلاحیت آنان ادارات ذیربط بانک است.

ماده (۹۷) ادارات ذیربط بانک پس از بررسی و تایید صلاحیت کارشناسان آنها را برای همکاری در واحد ارزیابی و سایر واحدهای اداره مشارکت بانک معرفی و اداره اخیر حسب نیاز از بین کارشناسان معرفی شده، کارشناس اصلح را انتخاب می‌کند.

ماده (۹۸) واحد ارزیابی می‌تواند عنداللزوم نسبت به بکارگیری کارشناسان متخصص و مجرب در سایر بخش‌های داخلی بانک به عنوان ارزیاب اقدام کند. مسئولیت نظارت بر عملکرد ارزیاب منتخب در رابطه با طرح‌نامه مورد نظر با واحد ارزیابی است.

تبصره ۵: ارزیاب داخلی بانک موظف است تا به میزان چهار برابر مبلغ تشویقی موضوع تبصره ذیل ماده (۲۸۶) را به صورت ضمانت‌نامه حسن انجام کار در اختیار بانک قرار دهد.

ماده (۹۹) کادر واحد ارزیابی الزاماً باید دوره‌های آموزش بانکداری مشارکت راستین و دوره‌های تخصصی ارزیابی طرح را در سطح لازم گذرانده باشند. سطح آموزشی دوره‌های مزبور را اداره مشارکت بانک تعیین می‌کند.

ماده (۱۰۰) در صورت فقدان ارزیاب ذیصلاح، بانک می‌تواند از اشخاص حقیقی یا حقوقی خارج از بانک

تحت شرایط زیر که مؤید صلاحیت اشخاص مذکور باشد استفاده کند:

۱- اشخاص حقیقی باید ضمن داشتن تحصیلات مرتبط دانشگاهی (حداقل در سطح لیسانس) دارای تجربه و سابقه کار (حداقل به مدت ۵ سال) باشند. اشخاص مذکور باید علاوه بر ارائه دانشنامه مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، خلاصه‌ای از عملکرد ۵ ساله خود را که نشان دهنده تجربه و مهارت حرفه‌ای و مبین سابقه و طول مدت فعالیتهای اجرایی در ارتباط با موضوع طرح باشد به اداره مشارکت بانک ارائه کنند.

۲- اشخاص حقوقی باید درخصوص موضوع طرح سابقه فعالیت داشته و از تاریخ تشکیل به مدت ۳ سال فعالیت مستمر داشته باشند. اشخاص مذکور باید ضمن ارائه مستندات قانونی، خلاصه‌ای از عملکرد ۳ ساله خود را برای بررسی به اداره مشارکت بانک ارائه کنند.

۳- اشخاص حقیقی یا حقوقی باید در بخش فنی مهندسی علاوه بر تجربه و مهارت فنی و مدیریتی دارای امکانات فنی مورد لزوم طرح مورد نظر باشند. تشخیص این امر با اداره مشارکت بانک و مبتنی بر وجود مدارک دانشگاهی مرتبط و مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سه سال سابقه فعالیت در زمینه طرح همراه با معرفی امکانات و تجهیزات لازم است.

۴- تعداد و نوع کارشناسان ارزیاب هر طرح را واحد ارزیابی بر اساس میزان سرمایه‌گذاری و نوع فعالیت و خصوصیات طرح تعیین می‌کند.

تبصره ۵: اصلح است شیوه تشخیص صلاحیت ارزیاب بر مبنای ملاک‌های مدون سازمان‌های دولتی نظیر واحد پیمانکاران و مشاوران سازمان مدیریت و برنامه ریزی سابق باشد.

ماده (۱۰۱) واحد ارزیابی مکلف به بررسی گزارش‌های ارزیاب است.

ماده (۱۰۲) تنظیم و عقد قرارداد با مجری باید پس از تأیید واحد ارزیابی انجام شود.

ماده (۱۰۳) هرگاه از تقصیر ارزیاب خسارتی به بانک وارد شود که ارزیاب مسبب آن محسوب گردد،

ارزیاب مسئول خواهد بود.

ماده (۱۰۴) ارزیاب در مقام اظهارنظر استقلال رأی داشته و در این خصوص از جهت مقررات اداری و استخدامی مصون از تعرض و بازخواست است.

ماده (۱۰۵) در صورت اختلاف نظر فیما بین ارزیاب و واحد ارزیابی، نظر واحد ارزیابی ملاک عمل خواهد بود.

ماده (۱۰۶) هرگاه واحد ارزیابی در انتخاب ارزیاب دقت لازم را به کار نبرد مسئولیت مستقیم با واحد ارزیابی خواهد بود.

فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها

ماده (۱۰۷) جهت حصول اطمینان نسبت به بازگشت اصل منابع موضوع مشارکت و سود مورد انتظار، ارائه وثایق و تضمینات کافی و معتبر توسط مجری الزامی است.

ماده (۱۰۸) وثایق اموالی هستند که مجری یا شخص ثالث به منظور تضمین تعهدات مجری در قبال بانک، در رهن بانک قرار می‌دهد که اعم از منقول و غیرمنقول است.

ماده (۱۰۹) بانک می‌تواند تضمینات یا وثائق مورد نظر خود را به صورت گواهی ضمانت موضوع فصل ۴۱: تبدیل دارائی به گواهی ضمانت (MSS)، این آیین‌نامه از مجری دریافت کند.

ماده (۱۱۰) اموال منقولی قابلیت به رهن گرفتن دارند که فاسد شدنی نبوده و قابلیت مصرف و بکارگیری و استفاده از آنها برای مدت قابل پیش‌بینی تا استیفای مطالبات بانک وجود داشته باشد. بمنظور حفظ حقوق سپرده‌گذار، رهن اموال منقول تحت هر شرایطی باید به صورت رسمی و ثبتی انجام شود.

ماده (۱۱۱) شرایط اموال غیرمنقول جهت ترهین به شرح ذیل می‌باشند:

۱- غیرمنقول مورد وثیقه باید شش‌دانگ (عرضه و اعیانی) رسمی و ثبتی، سهل‌البیع و بلامعارض باشد و با

استعلام از شهرداری یا سایر مراجع ذیصلاح برای بانک محرز شود که در مسیر جاده و معابر عمومی و طرح تعریض و یا ایجاد فضای سبز قرار ندارد.

۲- غیرمنقولی که دارای عرصه وقفی است رهن اعیان در صورتی میسور است که مالک دارای سند مالکیت اعیانی باشد و مدت اجاره‌نامه تنظیمی با متولی وقف تا تکمیل طرح و تسویه کامل مطالبات بانک باقی و مالک مجوز لازم را از مرجع مربوط برای رهن اعیانی دریافت کند.

۳- انجام معامله رهنی در صورتی که شش‌دانگ، بلامعارض و سهل‌البیع باشد و دفاتر اسناد رسمی نسبت به آنها سند رهنی تنظیم نمایند با احراز مالکیت مالک امکانپذیر است.

ماده (۱۱۲) نوع وثایق و تضمینات برای حسن انجام کار و ایفای تعهدات به شرح ذیل خواهد بود:

۱- **گروه سبز:** ترهین محل اجرای طرح اعم از عرصه و اعیان و تاسیسات و تجهیزات و ماشین‌آلات و در صورت عدم کفایت اخذ تضمینات یا وثایق دیگر معتبر و مورد قبول.

۲- **گروه زرد:** ترهین محل اجرای طرح اعم از عرصه و اعیان و تاسیسات و تجهیزات و ماشین‌آلات و در صورت عدم کفایت اخذ وثایق دیگر معتبر و مورد قبول.

۳- **گروه قرمز:** عدم مشارکت.

ماده (۱۱۳) ارزش تضمینات و وثائق باید از ارزش پیش‌بینی شده طرح در پایان تمامی عملیات طرح یا از مجموع بالاترین دیون قابل پیش‌بینی که در طول اجرای طرح برای مجری در مقابل بانک ایجاد می‌شود بعلاوه هزینه و کارمزد بانک بیشتر باشد. مارژ وثایق و تضمینات با رعایت مفاد این ماده طبق نظر بانک تعیین می‌شود.

ماده (۱۱۴) از آنجا که مشارکت طرفها شامل شراکت در زیان طرح نیز می‌باشد، بنابراین بانک مجاز نیست هنگام تحقق زیان وجوه پرداخت شده به مجری را تماماً بدون توجه به زیان و سود از محل وثایق و تضمینات وصول کند.

ماده (۱۱۵) از آنجا که تفکیک مجریان طرح‌ها برحسب اندازه ریسک در تخصیص بهتر منابع و افزایش

کارآمدی آنان مؤثر می‌باشد و مخاطرات مالی طرح را کاهش می‌دهد لذا واحد ارزیابی در احراز توانایی مجریان طرح وظیفه دارد تا با بکارگیری معیارهای منطقی و متعارف به منظور مدیریت خطرات ناشی از مشارکت در سرمایه‌گذاری و جلوگیری از تضييع منابع مالی، مجریان طرح‌ها را گروه‌بندی نموده و یا از خدمات مؤسسات تخصصی ذیصلاح خارج از بانک جهت گروه‌بندی متقاضیان استفاده کند.

ماده (۱۱۶) با توجه به خصوصیات طرح مورد نظر و سوابق مجری، مجریان در سه گروه عمده سبز و زرد و قرمز طبقه‌بندی می‌شوند. منظور از گروه‌بندی مجریان، مشخص کردن گروه مجری طرح از نظر درجه ریسک و احتمال عدم برگشت منابع سرمایه‌ای و نیز نیمه‌تمام ماندن طرح است.

۱- مجریانی که در گروه سبز قرار می‌گیرند دارای ریسک پایین هستند و احتمال عدم بازگشت منابع مالی (اصل و بازده) و نیمه‌تمام ماندن طرح توسط مجریان این گروه ضعیف است بنابراین بانک مجاز است با این دسته از مجریان اقدام به مشارکت (در سود و زیان) نماید.

۲- مجریان طرح‌هایی که در گروه زرد قرار می‌گیرند دارای ریسک متوسط هستند و احتمال عدم بازگشت منابع مالی (اصل و بازده) و نیمه‌تمام ماندن طرح برای این دسته از مجریان در حد متوسط قرار دارد. در این حالت بانک می‌تواند برای حصول اطمینان با اخذ وثائق بیشتر و مازاد بر عرف با این دسته از مجریان اقدام به مشارکت (در سود و زیان) نماید.

۳- مجریان طرح‌هایی که در گروه قرمز قرار می‌گیرند دارای ریسک بالا هستند و احتمال عدم بازگشت منابع مالی و نیمه‌تمام ماندن طرح برای این دسته از مجریان زیاد است. بنابراین بانک مجاز به مشارکت (در سود و زیان) با این گروه از مجریان نمی‌باشد.

ماده (۱۱۷) در میزان آورده مجری طرح، مجریان به شرح ذیل طبقه‌بندی می‌شوند:

۱- **گروه سبز:** مجموع آورده نقدی و غیرنقدی این گروه حداقل باید ۲۰٪ کل هزینه‌های سرمایه‌گذاری طرح باشد.

۲- **گروه زر:** مجموع آورده نقدی و غیرنقدی این گروه حداقل باید ۳۰٪ کل هزینه‌های سرمایه‌گذاری طرح باشد به نحوی که آورده نقدی از ۱۵٪ کمتر نباشد.

۳- **گروه قرمز:** عدم مشارکت.

ماده (۱۱۸) آورده‌های مجری باید ملکیت داشته و بتواند موضوع مشارکت در طرح را امکان‌پذیر نماید و به دو دسته نقدی و غیرنقدی به شرح ذیل تقسیم می‌شود:

۱- **آورده نقدی:** وجه رایج کشور و هرگونه ارز خارجی قابل تبدیل به واحد پول کشور جمهوری اسلامی ایران است.

۲- **آورده غیرنقدی:** شامل موارد زیر است:

الف- مال منقول

ب- مال غیرمنقول

ج- دانش فنی، توان تخصصی و مدیریتی در راستای اجرای طرح (پس از احراز آن توسط بانک) و طرح موضوع مشارکت (پس از تأیید بانک مبنی بر اجرایی بودن آن) بشرطی که حداکثر از ۲٪ ارزش کل طرح، تجاوز نکند.

ماده (۱۱۹) واحد ممیزی و محاسبات باید آورده‌های غیرنقدی مجری در قالب مال منقول و غیرمنقول را به هزینه مجری طرح و توسط کارشناسی رسمی دادگستری وفق ضوابط ارزیابی نماید. در ارتباط با طرح‌های کوچک که مدت زمان اجرای آنها کمتر از دو سال است نظر کارشناس واحد ممیزی و محاسبات اداره مشارکت بانک هم قابل قبول است.

ماده (۱۲۰) واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک موظف است در ارتباط با قبول هرگونه ترهین قبلاً از در رهن نبودن وثیقه و نداشتن معارض با مراجعه به سامانه ثبت وثیقه موضوع فصل ۴۲: سامانه ثبت وثیقه (CRS)، این آیین‌نامه و سایر مراجع ذیصلاح اطمینان حاصل کند.

ماده (۱۲۱) واحد ممیزی و محاسبات اداره مشارکت بانک موظف است در ارتباط با هرگونه اعتبارات اسنادی ارائه شده توسط مجری اعم از وارداتی، صادراتی، دیداری، غیردیداری، داخلی یا خارجی، ریالی و ارزی صحت اسناد را قبلاً احراز کند. خریدار و فروشنده در اعتبارات اسنادی نباید شخص واحد یا ذینفعان واحد مصرح در ماده (۲۱۴) باشد.

ماده (۱۲۲) خرید گواهی راستین در طرح بانکداری مشارکت راستین و زیرسیستم‌های آن توسط مجری، بعنوان آورده مجری محسوب نمی‌شود و تعهدی در این ارتباط برای بانک ایجاد نمی‌کند.

ماده (۱۲۳) بانک موظف است در طرح‌هایی که مستلزم پرداخت ادواری یا اقساطی مجری در طول مدت اجرای طرح می‌باشد نسبت به اخذ سایر تضمینات از قبیل چک یا سفته یا برات به تفکیک مبالغ پرداخت‌های ادواری یا اقساطی اقدام نماید. این تضمینات علاوه بر تضمینات موضوع ماده (۱۱۳) این آیین‌نامه می‌باشد.

فصل ۷: بیمه

ماده (۱۲۴) جهت حفظ حقوق و منافع سپرده‌گذار و کاهش ریسک و جبران خسارات احتمالی ناشی از مخاطرات مختلف فعالیت‌های مالی و همچنین ایجاد اطمینان برای طرف‌های درگیر در ارتباط با بانکداری مشارکت راستین، پوشش‌های بیمه‌ای به شرح موارد ذیل استفاده می‌شود:

۱- **بیمه گواهی:** بانک یا سپرده‌گذاران می‌توانند از شرکت بیمه درخواست کنند تا به منظور حفظ منافع سپرده‌گذاران، تمام یا بخشی از مبلغ اسمی گواهی‌های راستین را بر اساس تقاضای سپرده‌گذاران و به هزینه و به نفع و به نام سپرده‌گذاران یا دارندگان گواهی بیمه کنند. بانک و یا شرکتهای بیمه طرف قرارداد بانک می‌توانند با اعلام شرایط و عرضه بیمه مبلغ اسمی گواهی‌های راستین، نسبت به صدور بیمه نامه در پورتال بازار گواهی راستین خود اقدام و هزینه بیمه نامه را از دارنده گواهی اخذ و گواهی را به نفع و به نام دارنده گواهی بیمه کنند. بیمه کردن گواهی‌ها از سوی سپرده‌گذار اختیاری است.

- ۲- **بیمه قیمت بازار گواهی:** به منظور پوشش ریسک ناشی از نوسانات قیمت گواهی راستین در بازار گواهی راستین دارندگان گواهی می‌توانند نسبت به بیمه نمودن ارزش گواهی راستین خود مازاد بر قیمت اسمی به هزینه و نام و نفع خود نزد شرکتهای بیمه اقدام کنند. این بیمه اختیاری است.
- ۳- **بیمه مسئولیت/مهندسی:** برای جبران خسارات احتمالی ناشی از وقوع حوادث غیرمترقبه تکنیکی و انسانی در طول مدت اجرای طرح، استفاده از بیمه‌های مسئولیت و مهندسی الزامی است. مجریان طرح‌های مشارکت در سود و زیان ملزمند تا نسبت به پوشش ضرر و زیان ناشی از این حوادث با خرید بیمه‌های مسئولیت به نام و به نفع و به هزینه خود اقدام کنند.
- ۴- **بیمه حوادث مورد مشارکت:** مجری باید مورد مشارکت را حداقل به میزان منابع تأمین و مصرف شده از محل بانک در مقابل کلیه بلایای طبیعی، آتش‌سوزی، انفجار، حوادث و اتفاقات غیرمترقبه به هزینه طرح و به نفع و نام بانک بیمه کند. هزینه‌های این بیمه جزو هزینه‌های قابل قبول طرح خواهد بود.
- ۵- **بیمه وثایق:** مجری باید وثائق ارائه شده خود را در طول مدت مشارکت و حداقل به مبلغ سهم‌الشرکه بانک (که به نمایندگی از طرف سپرده‌گذار در طرح مشارکت نموده)، به هزینه مجری و به نام و به نفع بانک بیمه کند. مجری باید نسبت به تجدید بیمه‌نامه رأس انقضای سررسید بیمه‌نامه به صورتی اقدام کند که مورد رهن در طول مدت اجرای طرح از پوشش بیمه خارج نشود.
- ۶- **بیمه حاشیه زیان:** جهت پوشش زیان احتمالی، مجری می‌تواند طرح را به میزانی که خود احتمال شکست در آن می‌دهد به نفع و نام و هزینه خود بیمه کند. این بیمه در برخی از زیرسیستم‌های بانکداری مشارکت راستین حسب مورد اختیاری یا اجباری است در حالت اخیر در صورت بیمه نکردن زیان احتمالی، مجری خود متحمل خسارات احتمالی بوده و وفق مفاد مصرح در فصل مربوط به همان زیرسیستم بانکداری مشارکت راستین نسبت به قبول مسئولیت ایجاد شده اقدام می‌کند.
- ۷- **بیمه حاشیه سود:** جهت تضمین سود احتمالی، مجری می‌تواند طرح را به میزان سود پیش‌بینی شده به نفع

و نام و هزینه خود بیمه کند. این بیمه در برخی از زیرسیستم‌های بانکداری مشارکت راستین حسب مورد اختیاری یا اجباری است.

۸- **بیمه حمل و نقل کالا:** به منظور کاهش مخاطرات حمل و نقل کالا، اطراف قرارداد بدو می‌تواند با توافق یکدیگر در مقابل پرداخت حق بیمه نزد بیمه‌گر مورد وثوق کالای موضوع طرح را در برابر وقوع خطرهای ناشی از حمل و نقل کالا بیمه کنند. اختیاری یا اجباری بودن بیمه حمل و نقل را واحد ارزیابی اداره مشارکت و با توجه به زیرسیستم تأمین مالی بکار گرفته شده مشخص خواهد کرد. چنانچه کالا یا مواد اولیه یا واسطه‌ای جابجا شده به نوعی متضمن حقوق اطراف قرارداد باشد بیمه حمل و نقل کالا برای ارسال کننده و گیرنده کالا الزامی است. طرفین باید بیمه‌نامه مربوط را به هزینه خود و به نام و به نفع بانک در موعد معین شده توسط واحد ارزیابی به بانک تسلیم کنند.

۹- **بیمه تاسیسات و تجهیزات تولیدی بنگاه:** برای امنیت بیشتر در حسن انجام عملیات مشارکت راستین، مجری می‌تواند بنگاه تولیدی و تاسیسات و تجهیزات خود را در مقابل خطرهای آتش‌سوزی، انفجار، حوادث و بلایای طبیعی و همچنین خطرهای مورد نظر اطراف قرارداد به هزینه و به نام و نفع مجری بیمه کند. اختیاری یا اجباری بودن این بیمه را واحد ارزیابی اداره مشارکت و با توجه به زیرسیستم تأمین مالی بکار گرفته شده مشخص خواهد کرد.

۱۰- **بیمه کیفیت محصول:** مجری برای ایجاد اطمینان خریدار از کیفیت کالای تولیدی خود و جلب خریداران می‌تواند محصولات تولیدی خود را با کیفیت مورد قبول خریدار و با استانداردهای متعارف، بیمه کند. موضوع این بیمه‌نامه، جبران خسارات جانی و مالی وارد به مصرف‌کنندگان کالا و اشخاص ثالث از خطرات ناشی از استفاده کالا می‌باشد که در نتیجه عدم ایمنی و وجود عیب و نقص در کالای تولید و عرضه شده ممکن است بوقوع پیوندد. این بیمه اختیاری است.

۱۱- **بیمه کالای در حال ساخت:** مجری باید کالای در دست ساخت خود را حداقل به میزان ارزش اسمی

مواد اولیه خریداری یا تحویل شده نزد بیمه‌گر مورد قبول بانک برای طول مدت تولید به نام و نفع بانک و به هزینه خود بیمه کند. این بیمه اجباری است.

۱۲- **بیمه کالای انبار:** برای امنیت بیشتر در حسن انجام عملیات مشارکت در سود و زیان راستین، مجری می‌تواند مواد و محصولات انبار یا دپو شده خود را در مقابل خطرهای آتش‌سوزی، انفجار، حوادث و بلایای طبیعی، سرقت و همچنین خطرهای مورد نظر اطراف قرارداد به هزینه و به نام و نفع مجری بیمه کند. اختیاری یا اجباری بودن این بیمه را واحد ارزیابی اداره مشارکت و با توجه به زیرسیستم تأمین مالی بکار گرفته شده مشخص خواهد کرد.

۱۳- **بیمه زیان محدود ساخت:** چنانچه پس از دوره ساخت بهای تقویمی یا بازاری طرح کمتر از قیمت تمام شده باشد می‌توان از بیمه «زیان محدود ساخت» برای پوشش میزان محدود و معین ضرر و زیان ناشی از کاهش قیمت‌ها که منجر به پایین آمدن ارزش طرح شده است استفاده کرد.

۱۴- **بیمه زیان محدود معامله:** جهت پوشش زیان احتمالی ناشی از عملیات خرید و فروش کالا یا دارایی، مجری می‌تواند طرح را به میزانی که خود احتمال شکست در آن می‌دهد به نفع و نام و هزینه خود بیمه کند. در صورت بیمه نکردن طرح مجری خود متحمل خسارات احتمالی خواهد بود.

۱۵- **بیمه انتقال وجه:** جهت پوشش مخاطرات احتمالی ناشی از عملیات دریافت و پرداخت و انتقال وجه توسط بانک است. بانک می‌تواند عملیات جابجایی وجوه به میزانی که خود احتمال مخاطره در آن می‌دهد را به نفع و نام و هزینه خود بیمه کند. در صورت بیمه نکردن، بانک متحمل خسارات احتمالی خواهد بود.

ماده (۱۲۵) واحد ارزیابی اداره مشارکت با توجه به زیرسیستم تأمین مالی بکار گرفته شده قبل از عقد قرارداد پیش‌بینی لزوم استفاده از انواع بیمه و اجباری یا اختیاری بودن بیمه را مشخص خواهد کرد.

فصل ۸: تنظیم قرارداد

ماده (۱۲۶) به منظور فراهم شدن امکان مشارکت اشخاص در اجرای طرح‌های سودآور اقتصادی با رعایت ضوابط این آیین‌نامه به سرمایه‌گذارانی که قصد مشارکت در اجرای طرح‌های یادشده را دارند معادل سپرده دریافتی، گواهی‌های راستین طرح مربوطه عرضه می‌شود. در تنظیم قراردادهای بانک با سپرده‌گذار رعایت موارد زیر الزامی است:

- ۱- بانک با توجه به نوع گواهی و نوع محصول بانکی انتخابی وجوه سپرده‌گذاران را دریافت و در قبال آن گواهی‌های راستین مربوط را طبق قرارداد عاملیت و در قالب عقد جعاله به سپرده‌گذاران واگذار می‌کند.
- ۲- هر برگ گواهی راستین نشان‌دهنده میزان قدرالسهم دارنده آن در مشارکت مربوط است. پس از خرید گواهی راستین توسط سپرده‌گذار، رابطه جاعل و عامل و در عقد مواسطه رابطه موصل و واسط بین سپرده‌گذاران و بانک محقق می‌شود. این رابطه تا پایان قطعی طرح نافذ و معتبر است.
- ۳- خریداران گواهی مشارکت به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت (سهم‌الشرکه زماندار مصرح در ماده (۲۵۵) این آیین‌نامه)، در سود و زیان سرمایه‌گذاری حاصل از اجرای طرح (محصول اول) یا طرح‌های مربوط (محصول دوم) یا عملکرد مالی شعبه (محصول سوم) سهم می‌شوند.
- ۴- خریداران گواهی پذیره به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت (سهم‌الشرکه زماندار)، در شرکت مجری طرح (محصول اول) یا طرح‌های مربوط (محصول دوم) سهم خواهند شد. عملیات انتقال مالکیت از گواهی پذیره به سهام پس از تکمیل طرح و راه‌اندازی آزمایشی و قبل از بهره‌برداری تجاری خواهد بود.
- ۵- خریداران سایر گواهی‌های راستین در زیرسیستم‌های بانکداری مشارکت راستین با لحاظ سهم‌الشرکه زماندار و سایر اصول حسابداری مشارکت راستین موضوع فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین، این آیین‌نامه و رعایت شرایط خاص هر کدام از زیرسیستم‌های مشارکت راستین در سود و زیان طرح سهم

می‌شوند.

۶- میزان سود یا زیان، پس از پایان قطعی طرح و تسویه حساب نهایی آن با مجری در انتها یا در مقاطع از قبل مشخص شده در هر مرحله طبق مفاد فصل ۱۷: تسویه حساب، محاسبه و در صورت تحصیل سود پس از کسر حق العمل بانک به دارنده گواهی راستین پرداخت می‌شود. مازاد بر حقوق مندرج در این بند سودی به سپرده‌گذار تعلق نخواهد گرفت.

۷- میزان حق الزحمه خدمات بانک به عنوان عامل و ترتیب وصول آن وفق مفاد فصل ۱۸: دریافتی‌های بانک، این آیین‌نامه می‌باشد.

۸- در قرارداد تنظیمی با خریدار گواهی راستین درج عدم امکان فسخ قرارداد الزامی است.

ماده (۱۲۷) بانک جهت تامین منابع مالی مورد نیاز برای ایجاد، تکمیل و توسعه طرح‌های اقتصادی از محل وجوه ناشی از فروش گواهی‌های راستین برای طرح‌های مربوط منابع سپرده‌گذار را در قالب قراردادهای خاص مشارکت در سود و زیان در اختیار مجری قرار می‌دهد. جهت تنظیم قرارداد مشارکت در سود و زیان بانک با مجری رعایت موارد ذیل الزامی است:

۱- نتیجه مشارکت در سود و زیان بعنوان وجهی از مشارکت مدنی است که بانک به نمایندگی از طرف سپرده‌گذار منابع مالی وی را برای سرمایه‌گذاری مشترک در کسب و کاری معین و انتفاعی در اختیار مجری قرار می‌دهد. مجری نمی‌تواند نسبت به سرمایه موضوع قرارداد آن را به غیر واگذار یا خارج از مفاد قرارداد با دیگری معامله کند.

۲- نتیجه مالی مشارکت براساس نسبت سرمایه و مدت مشارکت (سهم‌الشرکه زماندار و سایر اصول حسابداری مشارکت راستین بر اساس مفاد فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین، این آیین‌نامه) بین طرفین تعیین و تسهیم می‌شود.

۳- شرایط مشارکت از طرف بانک تعیین می‌شود و عواقب ناشی از تخلف مجری از مفاد این آیین‌نامه و

قراردادهای منعقدۀ بر عهدۀ مجری است.

۴- بانک مکلف است در طول اجرای طرح موضوع مشارکت، بر نحوه بکارگیری منابع، نظارت و کنترل کامل داشته باشد. بدیهی است اعمال نظارت بانک، نافی مسئولیتهای فنی و قانونی مجری نخواهد بود. بانک از طریق تعیین نماینده تحت عنوان امین اقدام به اعمال نظارت می کند. اداره مشارکت بانک باید امین را کتباً به مجری معرفی کند.

۵- مجری موظف است همه اطلاعات طرح را مطابق با استانداردهای مورد قبول و مطرح در این آیین نامه و با توجه به عرف نظارتی رایج، بطور جداگانه و خارج از سایر عملیات و فعالیتهای خود مستمراً در اختیار امین قرار دهد.

۶- به منظور حفظ منافع سپرده گذار و تداوم تعهدات مجری به انجام مفاد قرارداد فی مابین، بانک مکلف است حق فسخ عقد را به موجب عقد خارج لازم از مجری در قراردادهای فی مابین سلب و ساقط کند.

۷- در تمامی قراردادهای بانکداری مشارکت راستین درج قید مباشرت برای مجری الزامی است.

۸- واگذاری بخشی از عملیات اجرایی طرح به غیر توسط مجری منوط به درج در طرح نامه و تایید واحد ارزیابی و در مرحله اجراء تحت نظر واحد امین امکانپذیر است.

۹- اگر اجرای طرح به هر دلیل مانند توقف، ورشکستگی، انحلال، فوت، حجر، اعسار و غیره، یا عدم اقدام مجری متعذر گردد، بانک می تواند رأساً یا با بهره گیری از عامل دیگر نسبت به اجرا و اتمام عملیات اجرای طرح اقدام یا از محل وثایق و تضمینات مأخوذه نسبت به تسویه طرح و وصول مطالبات قانونی و قراردادی اقدام نماید.

۱۰- در قرارداد تنظیمی با مجری درج شرایط حوادث قهری و غیرمترقبه (فورس ماژور) الزامی است.

۱۱- در قرارداد تنظیمی با مجری درج شرایط حکمیت الزامی است.

۱۲- درج شرایط فسخ از طرف بانک در قراردادهای تنظیمی با مجری الزامی است.

۱۳- اگر به تشخیص واحد ارزیابی بطور لزوم شرط شده باشد که مجری از مال خود به مقدار خسارت یا زیان یا تلف مجاناً به بانک تملیک کند این شرط نافذ و معتبر است. بانک منابع تملیکی موضوع این بند را هنگام تسویه نهایی طرح به سپرده گذار رد می کند.

۱۴- درج نحوه تسهیم سود یا زیان به نسبت سهم الشرکه زماندار موضوع فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین، این آیین نامه و با توجه به مقتضیات و الزامات سیستم پایه و زیرسیستم های بانکداری مشارکت راستین حسب مورد.

۱۵- درج نحوه عملیات مدیریت مشارکت.

۱۶- سلب حق فسخ قرارداد و تقاضای تقسیم و افراز مال مشترک از مجری در طول مدت قرارداد.

۱۷- درج شرایط مرتفع شدن مشارکت و مدیریت تسویه حساب نهایی.

۱۸- بانک مکلف است با اخذ مدارک مثبت از صحت و سقم نشانی اعلامی توسط مجری اطمینان حاصل کند.

۱۹- در قراردادهای رهنی با مجری بابت تضمین اموالی که در رهن بانک قرار می گیرد درج مشخصات دقیق عین مرهونه اعم از منقول یا غیرمنقول الزامی است.

۲۰- بانک مکلف است قرارداد با مجری را به گونه ای تنظیم کند که مجری متعهد گردد حق و اختیار برداشت از کلیه حساب های بانکی وی به منظور ایفای تعهدات ناشی از قرارداد به بانک اعطاء شود.

ماده (۱۲۸) در تنظیم قرارداد بانک با ارزیاب رعایت موارد ذیل الزامی است:

۱- ارزیاب موظف است نسبت به وظایف مندرج در ذیل ماده (۲۳) فصل ۲: سازمان و تشکیلات، این آیین نامه تحت نظر واحد ارزیابی مبادرت نماید.

۲- ارزیاب موظف است براساس قرارداد منعقد شده با بانک ضمن کنترل حداقل ها و استانداردهای متعارف لازم برای تدوین گزارش های توجیه اقتصادی، فنی، مالی صحت و سقم طرح نامه مزبور را بررسی و در خصوص توجیه پذیری طرح اظهار نظر کند.

۳- وظایف و اختیارات ارزیاب و میزان حق الزحمه خدمات مربوط و ترتیب پرداخت آن طی قرارداد منعقد با ارزیاب و با رعایت مفاد این آیین نامه مشخص می شود.

۴- ارزیاب موظف است تأمین منابع لازم طرح برای تمام مراحل اجرای طرح را برنامه ریزی کند.

ماده (۱۲۹) در تنظیم قرارداد بانک با امین رعایت موارد ذیل الزامی است:

۱- امین موظف است نسبت به وظایف مندرج در ذیل ماده (۳۴) فصل ۲: سازمان و تشکیلات، این آیین نامه تحت نظر واحد امین مبادرت نماید.

۲- وظایف و اختیارات امین و میزان حق الزحمه خدمات مربوط و ترتیب پرداخت آن طی قرارداد منعقد با امین و با رعایت مفاد این آیین نامه مشخص می شود.

ماده (۱۳۰) در تنظیم قراردادها رعایت شرایط ذیل ضروری است:

۱- درج مشخصات دقیق اطراف قرارداد بر اساس مندرجات شناسنامه و کارت ملی در مورد اشخاص حقیقی و اساسنامه و شرکتنامه و آگهی تأسیس و آگهی روزنامه رسمی حاوی آخرین تغییرات در ارکان شرکت و کد شناسه در مورد اشخاص حقوقی.

۲- تمامی مکاتبات و در صورت لزوم اختاریه ها به نشانی مندرج در قرارداد ارسال می شود.

۳- درج مدت قرارداد به نحوی که تاریخ شروع و خاتمه قرارداد دقیقاً مشخص باشد.

۴- درج موضوع قرارداد، به نحوی که برای طرفین قرارداد روشن و معین باشد.

۵- تمامی صفحات قرارداد باید به امضا اطراف قرارداد برسد و در مواردی که طرف قرارداد شخص حقوقی است امضا افراد مجاز با مهر شرکت ضروری است.

ماده (۱۳۱) تمامی قراردادهای بانک با مجری، سپرده گذار، راهن، ضامن، امین، ارزیاب، کارگزار، بازاریاب و بطور کلی تمام اطراف درگیر در قراردادهای بانکداری مشارکت راستین که به نحوی متعهد یا متعهدله می شوند باید وفق مفاد این آیین نامه تنظیم و منعقد شوند.

ماده (۱۳۲) بانک می‌تواند در ارتباط با طرح‌هایی که مستلزم پرداخت ادواری یا اقساطی مجری در طول مدت اجرای طرح می‌باشد قراردادهای تنظیمی با مجری را در دفاتر اسناد رسمی تنظیم کند و در مقابل دفترخانه مربوطه موظف است بابت هر یک از اقساط قبوض اقساطی صادر کند.

ماده (۱۳۳) تأمین منابع نقدی مورد نیاز طرح براساس درخواست مجری و پس از انجام بررسی توسط واحد ارزیابی بانک صورت می‌پذیرد. بدیهی است تأمین و پرداخت منابع در دفعات بعدی پس از تایید هزینه‌های انجام شده توسط واحد امین خواهد بود.

ماده (۱۳۴) تأمین منابع نقدی (وجوه) مورد نیاز طرح، به صورت پیش‌پرداخت بلامانع است و براساس نوع طرح و نوع فعالیت آن و تشخیص بانک و تایید واحد امین خواهد بود.

ماده (۱۳۵) پرداخت منابع مالی به مجری، می‌تواند دفعتاً واحده و یا به صورت مرحله‌ای و براساس پیشنهاد واحد ارزیابی و تشخیص و تایید واحد امین باشد.

فصل ۹: نظارت

ماده (۱۳۶) هدف از نظارت، مقایسه و ارزیابی پیش‌بینی‌های طرح با عملکردها و حسن جریان عملیات اجرایی طرح می‌باشد.

ماده (۱۳۷) در صورت بروز هرگونه وقفه، تخلف، سلب صلاحیت مجری و یا هر اشکال دیگری، واحد امین موظف است موضوع را بررسی و عنداللزوم از عملکرد مجری بازدید بعمل آورده و جهت حفظ مصالح و منافع سپرده‌گذار نسبت به اقدام لازم از قبیل توقف یا ادامه طرح اظهار نظر نموده و مراتب را به اداره مشارکت بانک اعلام کند.

ماده (۱۳۸) نظارت بانک بر طرح توسط واحد امین صورت می‌گیرد. واحد امین می‌تواند با استفاده از امین داخل بانک یا اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از دولتی یا غیر دولتی خارج از بانک اقدام به نظارت نماید. واحد

امین متشکل از کارشناسان مالی و فنی مهندسی (امین) می‌باشد. امین می‌بایست از تجربه، مهارت حرفه‌ای، سابقه و فعالیتهای اجرایی مرتبط با موضوع طرح برخوردار باشد. تعیین صلاحیت هر کدام از موارد مذکور به شرح مواد آتی است.

ماده (۱۳۹) واحد امین وظایف و اختیارات امین را در ارتباط با هر طرح و میزان حق الزحمه خدمات مربوط و ترتیب پرداخت آن طی قرارداد منعقد شده با وی تعیین می‌کند.

ماده (۱۴۰) وظیفه امین تعیین، محاسبه و کنترل شاخص‌های کلیدی و تهیه گزارش‌های دوره‌ای لازم با توجه به شاخص‌های مهم از جمله هزینه، زمان، کیفیت و حسن اجرای عملیات و ارائه آن به واحد امین می‌باشد. برای انجام نظارت صحیح نیاز است تا طرح در چارچوب معیارها و ملاک‌های تعیین شده توسط واحد ارزیابی بانک تعریف شود.

ماده (۱۴۱) واحد امین مشخصات فنی واحدهای تخصصی لازم امین متشکل از بخش‌های فنی، مهندسی و مالی و ... را با پیشنهاد واحد ارزیابی و با توجه به مشخصات طرح و بر مبنای نوع صنعت، پیچیدگی آن، تکنولوژی بکار گرفته شده، میزان سرمایه‌گذاری و مدت زمان اجرا تعیین می‌کند. در بخش نظارت فنی، امین باید از مهارت‌ها و تخصص‌ها و ابزار و تجهیزات و امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری لازم برای نظارت بر طرح برخوردار باشد.

ماده (۱۴۲) واحدهای ارزیابی و امین می‌توانند برای طرح‌های خاص با توجه به دوره اجرا، حجم سرمایه‌گذاری و پیچیدگی تکنولوژی بکار رفته، از مجری درخواست استقرار سیستم کنترل پروژه برای طرح و تهیه گزارش‌های دوره‌ای کنند.

ماده (۱۴۳) امین با توجه به مشخصات موضوع طرح اقدام به نظارت حضوری، درخواست گزارش از مجری و یا تشکیل جلسات با مجری می‌کند.

ماده (۱۴۴) الزامات خاص نظارتی از جمله تشکیل گروه‌های تکمیلی نظارتی تخصصی می‌تواند به درخواست

واحد امین یا واحد ارزیابی یا اداره مشارکت بانک تعیین و اجرا شود.

ماده (۱۴۵) تمامی عملیات مالی و دستور پرداخت منابع باید پس از تایید واحد امین انجام شود.

ماده (۱۴۶) امین موظف است تا بر هرگونه تصرف اعم از نقل یا انتقال یا اختفاء یا تعویض یا هر نحو

واگذاری به هر شخص اعم از حقیقی یا حقوقی و در قالب هر عقد اعم از معین یا غیرمعین در ارتباط با اموال

مربوط به مشارکت، همچنین تمامی اموال در رهن بانک عیناً و منفعتاً و هر شکل حقوق متصوره نظارت کند.

ماده (۱۴۷) واحد امین می‌تواند عنداللزوم نسبت به بکارگیری کارشناسان متخصص و مجرب در سایر

بخشهای داخلی بانک به عنوان امین اقدام کند. مسئولیت نظارت بر عملکرد امین منتخب در رابطه با طرح مورد

نظر با واحد امین است.

تبصره: امین داخلی بانک موظف است تا به میزان چهار برابر مبلغ تشویقی موضوع تبصره ذیل ماده (۲۸۶) را به

صورت ضمانت‌نامه حسن انجام کار در اختیار بانک قرار دهد.

ماده (۱۴۸) کادر واحد امین الزاماً باید دوره‌های آموزش بانکداری مشارکت راستین و دوره‌های تخصصی

نظارت بر طرح را در سطح لازم گذرانده باشند. سطح آموزشی دوره‌های مزبور را اداره مشارکت بانک تعیین

می‌کند.

ماده (۱۴۹) کارشناسان مالی و فنی مهندسی تحت عنوان امین واحد امین حتی الامکان از کارشناسان بانک

که حداقل دارای دانشنامه لیسانس در رشته مرتبط با ۳ سال سابقه کار کارشناسی در رشته مورد نظر باشند

تشکیل می‌شود و مرجع تایید صلاحیت آنان ادارات ذیربط بانک است.

ماده (۱۵۰) ادارات ذیربط بانک پس از بررسی و تایید صلاحیت کارشناسان، آنها را برای همکاری در واحد

امین و سایر واحدهای اداره مشارکت بانک معرفی و اداره اخیر حسب نیاز از بین کارشناسان معرفی شده،

کارشناس اصلح را انتخاب می‌کند.

ماده (۱۵۱) در صورت فقدان امین ذیصلاح، بانک می‌تواند از اشخاص حقیقی یا حقوقی خارج از بانک

تحت شرایط زیر که مؤید صلاحیت اشخاص مذکور باشد استفاده کند:

۱- امین با شخصیت حقیقی باید ضمن داشتن تحصیلات مرتبط دانشگاهی (حداقل در سطح لیسانس) دارای تجربه و سابقه کار (حداقل به مدت ۵ سال) باشد. شخص مذکور بایستی علاوه بر ارائه دانشنامه مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، خلاصه‌ای از عملکرد ۵ ساله خود را که نشان دهنده تجربه و مهارت حرفه‌ای و مبین سابقه و طول مدت فعالیتهای اجرایی در ارتباط با موضوع طرح باشد را به اداره مشارکت ارائه کند.

۲- امین با شخصیت حقوقی باید درخصوص موضوع طرح سابقه فعالیت و از تاریخ تشکیل به مدت ۳ سال فعالیت مستمر داشته باشد. شخص مذکور باید ضمن ارائه مستندات قانونی، خلاصه‌ای از عملکرد ۳ ساله خود را برای بررسی به اداره مشارکت بانک ارائه نماید.

۳- اشخاص حقیقی یا حقوقی باید در بخش فنی مهندسی علاوه بر تجربه و مهارت فنی و مدیریتی دارای امکانات فنی لازم برای طرح مورد نظر باشند. تشخیص این امر با اداره مشارکت و مبتنی بر وجود مدارک دانشگاهی مرتبط و مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سه سال سابقه فعالیت در زمینه طرح همراه با معرفی امکانات و تجهیزات لازم می‌باشد.

۴- تعداد و نوع کارشناسان امین هر طرح را واحد ارزیابی بر اساس حجم سرمایه‌گذاری و نوع فعالیت و خصوصیات طرح به واحد امین پیشنهاد می‌کند.

تبصره ۵: اصلح است شیوه تشخیص صلاحیت امین بر مبنای ملاک‌های مدون سازمان‌های دولتی نظیر واحد پیمانکاران و مشاوران سازمان مدیریت و برنامه ریزی سابق باشد.

ماده (۱۵۲) واحد امین مکلف است گزارش‌های امین را بررسی و ارزیابی کند.

ماده (۱۵۳) هرگاه از تقصیر امین خسارتی به بانک وارد شود که مسبب آن محسوب گردد، امین مسئول خواهد بود.

ماده (۱۵۴) امین در مقام اظهار نظر استقلال رأی دارد و در این خصوص از جهت مقررات اداری و استخدامی مصون از تعرض و بازخواست است.

ماده (۱۵۵) در صورت اختلاف نظر فیما بین امین و واحد امین، نظر واحد امین ملاک عمل خواهد بود.

ماده (۱۵۶) هرگاه واحد امین در انتخاب امین دقت لازم را به کار نبرد مسئولیت مستقیم با واحد امین خواهد بود.

فصل ۱۰: مجری

ماده (۱۵۷) به منظور انتخاب صحیح مجری در بانکداری مشارکت راستین واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک باید توانایی وی را از جنبه‌های فنی، مالی، اجرایی و مدیریتی بشرح ذیل بررسی کند:

۱- مجری در بهره‌برداری صحیح از منابعی که در اختیار وی قرار می‌گیرد باید از تجربه، تخصص و دانش فنی

مرتبط با موضوع طرح و امکانات فنی و توانایی مدیریتی نیروهای متخصص و مجرب برخوردار یا توانایی جذب نیروهای متخصص و مجرب مورد نیاز در این زمینه را داشته باشد.

۲- تجربه و مهارت حرفه‌ای، سابقه فعالیت اجرایی و مدت آن، ارتباط و سوابق اجرایی با موضوع طرح از ملاک‌های مهم و اساسی در احراز صلاحیت فنی مجری است.

۳- مجری باید از لحاظ وضعیت مالی و تجربه کاری و معاملاتی در گذشته و حال و تقید و پایبندی به ایفای تعهدات دارای سابقه قابل قبول بوده و فاقد دیون معوقه نزد شبکه بانکی باشد.

۴- مجری موظف است سهم قابل قبولی از کل هزینه طرح را به صورت آورده نقدی یا غیرنقدی موضوع

فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها این آیین‌نامه برای اجرای طرح تأدیه کند و بانک باید توانایی مجری در تأمین سهم مورد نظر از کل هزینه طرح را احراز کند.

۵- مجری باید توانایی تسهیم آورده خود در مقاطع زمانی مختلف بر مبنای برنامه زمانبندی تأمین مالی طرح را

طبق نظر واحد ارزیابی در هنگام ارزیابی نهایی طرح داشته باشد.

۶- مجری باید عملکرد گذشته مالی خود را به صورت گزارش‌های عملکرد حسابرسی شده حداقل برای سه دوره مالی گذشته و یا گواهی پرداخت مالیات شغلی مرتبط با فعالیت‌های سالهای گذشته را به منظور اثبات توانایی مالی خود به بانک ارائه دهد.

۷- مجری مکلف است وثایق و تضمینات کافی به شرح فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، این آیین‌نامه جهت حسن انجام کار و حصول اطمینان از برگشت منابع تخصیصی و بازده طرح را به بانک ارائه کند.

۸- مجری به منظور تامین منابع مالی مورد نیاز خود در شیوه بانکداری مشارکت راستین موظف است طرح‌نامه خود را منطبق با استانداردهای مورد قبول بانک موضوع فصل ۴: طرح‌نامه، این آیین‌نامه تهیه و ارائه کند.

۹- مجری باید به همراه طرح‌نامه، تمامی مستندات مورد نیاز حاکی از توانایی مدیریتی، مالی، اجرایی و فنی خود در اجرای طرح را به اداره مشارکت بانک ارائه کند.

۱۰- مجری متعهد است منابع مالی دریافتی از بانک را بر اساس قرارداد منعقد شده و طبق طرح‌نامه مصوب طرح مصرف کند. هرگونه تغییر در نحوه و جهت مصرف منابع خارج از طرح‌نامه مصوب منوط به موافقت قبلی اداره مشارکت بانک است.

۱۱- مجری مجاز به انجام فعالیتی خارج از طرح‌نامه مصوب واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک در ارتباط با طرح نیست. هرگونه تغییری که ضروری بنظر برسد باید از قبل با نظر واحد ارزیابی به تأیید واحد امین اداره مشارکت بانک رسیده باشد.

۱۲- مجری موظف است کلیه عملیات مالی خود را همراه با توضیحات کافی بر اساس استانداردهای ملی حسابداری تهیه و مطابق فصل ۱۴: حسابرسی، این آیین‌نامه در مقاطع زمانی مقرر به بانک تسلیم نماید.

۱۳- مجری موظف است در مواردی مانند فراهم نمودن امکان بازدید از محل اجرای طرح، بررسی اسناد و دفاتر و دریافت اطلاعات با امین واحد امین اداره مشارکت بانک یا اشخاص حقیقی یا حقوقی ناظر (امین)

تعیین شده از طرف اداره مشارکت بانک همکاری کند.

۱۴- مجری برای استفاده از منابع در بانکداری مشارکت راستین باید شرایط خود را با مفاد این آیین نامه منطبق کند.

ماده (۱۵۸) شرکت مجری مجاز به تغییر سرمایه خود تا زمان تسویه حساب و قطع رابطه مالی با بانک بدون اخذ تاییدیه قبلی از اداره مشارکت بانک نیست. در هر صورت این تغییرات نباید منجر به کاهش منافع سپرده گذار شود.

ماده (۱۵۹) پرداخت پاداش غیرمتعارف شرکت مجری به اعضاء هیأت مدیره یا مدیرعامل و سایر ارکان و پرسنل رسمی یا عوامل غیررسمی خود در طول اجرای طرح و تا قبل از تسویه حساب با بانک ممنوع است.

ماده (۱۶۰) طبق ماده ۱۳۴ قانون تجارت، پرداخت دستمزد اعضای غیرموظف (مستقل) هیأت مدیره به صورت مقطوع و تحت عنوان حق حضور لازم الاجرا است. این اعضا به جز مورد یاد شده و پاداش مربوط به هیأت مدیره که به تصویب مجمع عمومی می رسد حق دریافت وجوه دیگری را ندارند.

ماده (۱۶۱) پرداخت های موضوع دو ماده اخیر باید در حد متعارف و همخوان با نسبت های اعمال شده برای دیگر کارکنان باشد.

ماده (۱۶۲) گزارش های مجری باید بنحوی تنظیم شود که حاوی اطلاعات مورد نیاز بانک و واحد امین و واحد ممیزی و محاسبات باشد. مجری موظف است گزارش های خود را در طول اجرای طرح به صورت گزارش های ادواری (تشخیص مقاطع زمانی و ادوار گزارش ها با امین است) حسب مورد روزانه، هفتگی یا ماهانه در سه نسخه تهیه و به اداره مشارکت بانک ارائه کنند. یک نسخه از گزارش ها در محل اجرای طرح ثبت و نگهداری می شود و دو نسخه دیگر از گزارش های ادواری به واحد امین و واحد ممیزی و محاسبات ارسال خواهد شد. واحد امین موظف است تا در مهلت مقرر در قرارداد نسبت به اظهار نظر در رابطه با گزارش مجری اقدام نماید.

ماده (۱۶۳) ملاک اصلی اجرا، نقشه‌ها و مستندات تایید شده طرح در هنگام انعقاد قرارداد است و در صورتی که در طول اجرای طرح نیاز به اموری خارج از برنامه پیش‌بینی شده در طرح و یا مستندات و نقشه‌های آن باشد، مجری باید پس از تهیه صورتمجلس و اخذ تأییدیه و صدور دستور کار از واحد امین آن را اجرا کند.

ماده (۱۶۴) مجری موظف است قبل از شروع عملیات اجرایی، فرم‌های مخصوص گزارش‌های ادواری، صورتمجلس‌ها و دستورکارها را تهیه و به تایید واحد امین برساند. فرمها باید از حداقل معیارهای ارائه شده بانک برخوردار باشد.

ماده (۱۶۵) سرفصل‌های کنترلی و اطلاعات مورد لزوم که باید در فرم‌های مخصوص گزارش‌ها، صورتمجلس‌ها و دستورکارها وجود داشته باشد، بنا به مقتضیات هر طرح و مطابق نظر امین، قبل از شروع عملیات اجرایی طرح مشخص خواهد شد.

ماده (۱۶۶) سقف هزینه‌های خارج از برنامه یا نقشه (دستورکارها)، باید هنگام عقد قرارداد تعیین و مراجع تشخیص و تایید مرحله‌ای آن نیز مشخص شوند.

فصل ۱۱: شفافیت مالی مجری

ماده (۱۶۷) به منظور حصول اطمینان از رعایت مقررات قانونی و مصوبات شرکت مجری و جلوگیری از اشکال مختلف فساد اعم از تخلف و تقلب در ارتباط با گزارشگری مالی، مجری موظف به شفاف‌سازی اطلاعات مالی خود با رعایت مفاد این فصل می‌باشد و مجری یا رئیس و اعضای هیات مدیره و مدیرعامل شرکت مجری در ارتباط با آن مسوولند.

ماده (۱۶۸) ارتکاب اعمال ذیل که مقصود فاعل آن لطمه زدن به حقوق یا منافع دیگران یا نقض قوانین و مصوبات شرکت باشد تقلب محسوب می‌شود:

۱- تهیه و ارائه یا افشاء اطلاعات مالی نادرست.

۲- کتمان اطلاعاتی که ارائه یا افشا آن لازم است.

۳- تهیه و ارائه یا افشا ترازنامه، صورت دارایی، صورت سود و زیان، صورت جریان وجوه غیرواقعی یا مزورانه یا صورتی.

۴- دستکاری، جعل یا تغییر اسناد و مدارک.

۵- ارائه یا افشاء یا حذف نادرست اطلاعات مالی معاملات یا آثار آنها.

۶- انجام معاملات صورتی و ثبت معاملات بدون مدارک مثبته.

۷- عدم ثبت معاملات یا مدارک آنها.

۸- بکارگیری عمدی و نادرست رویه‌های حسابداری.

ماده (۱۶۹) مجری موظف است اطلاعات مالی خود را با رعایت استانداردهای حسابداری سازمان حسابرسی

کل کشور به گونه‌ای تهیه و ارائه یا افشا نماید که محتوای آنها قابل رویت باشد. صورت‌ها و گزارش‌های مالی باید نسبت به موارد زیر شفاف و جوابگو باشند:

۱- معاملات انجام شده و به تفکیک معاملات کلان.

۲- عملیات حسابداری شامل سرفصل‌ها و طبقه‌بندی شفاف حساب‌ها.

۳- ارتباط شفاف و وجود رابطه منظم رویدادهای مالی و اسناد و مدارک مربوط به دفاتر ثبت اولیه با گزارش‌ها و صورت‌های مالی.

۴- مشخص بودن رویه‌های حسابداری.

۵- سازماندهی مدیران و کارکنان و پرداخت‌های به آنان.

۶- گزارش قیمت تمام شده.

۷- یکپارچگی اطلاعات.

ماده (۱۷۰) در تهیه صورت‌ها و گزارش‌های مالی لازم است به مواردی از قبیل: افشاء، نحوه ارائه، اصطلاحات

مورد استفاده، مسوولیت تهیه کنندگان صورتهای مالی، کاربرد صورتهای مالی توجه لازم صورت گیرد بطوری که:

- ۱- ارائه و افشای همه اطلاعات مالی بااهمیت و معنی دار و مرتبط رعایت شده باشد.
- ۲- طبقه بندی و گروه بندی صحیح اقلام و دقت در ترتیب و جای گذاری آنها در صورتهای مالی، نحوه ارائه، تفکیک دارائیهها و بدهیها و حقوق صاحبان سهام به جاری و غیرجاری و تعهدات زیرخط و تفکیک درآمدها و هزینهها به عملیاتی و غیرعملیاتی، ارائه دارائیهها در ترازنامه به ترتیب درجه نقدشوندگی آنها، جریان وجوه به تفکیک جریان وجه نقد ناشی از فعالیتهای عملیاتی، مالیات، فعالیتهای سرمایه گذاری ثابت و خرید و فروش دارایی، بازده سرمایه گذاریها، معاملات و فعالیت های تامین مالی و همچنین صورتهای دارائی مقایسه ای به قیمت دفتری و روز و سایر موارد لازم.
- ۳- اصطلاحات مورد استفاده باید برای عموم استفاده کنندگان قابل فهم باشد.
- ۴- صورتها و گزارش های مالی که با اهداف خاص تهیه می شوند از قبیل گزارش فعالیت هیأت مدیره به مجمع، گزارش توجیهی افزایش سرمایه، اظهارنامه مالیاتی و امثال آن در صورتی که برای ارائه به بانک یا افشا تهیه و تدوین می گردند مشمول مفاد این فصل می باشد.
- ۵- گزارشها و صورتهای مالی باید جوابگوی نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگانی باشد که برای تصمیمات اقتصادی خود به آن اتکاء می کنند. عمده این استفاده کنندگان از قبیل سهامداران، سرمایه گذاران اعم از بالفعل و بالقوه، سپرده گذاران، دارندگان و خریداران سهام و اوراق بهادار و گواهی های راستین و اوراق مبادله راستین، اعطا کنندگان تسهیلات مالی، عرضه کنندگان و تقاضا کنندگان کالا و خدمت و منابع مالی، مشتریان، تسهیلات گیرندگان، کارکنان شرکت مجری، دولت و سازمان های وابسته به دولت در ارتباط با طرح نظیر اداره مالیات و سازمان تأمین اجتماعی، کار گزاران و تحلیل گران مالی می باشند.
- ۶- اطلاعات تکمیلی در ارتباط با اقلام فوق برای افزایش فهم صورتهای مالی باید به صورت یادداشت

توضیحی به آنها پیوست شود.

ماده (۱۷۱) اطلاعات صورت‌ها و گزارش‌های مالی ضمن لزوم رعایت معیارهای «مربوط بودن» و «قابل اتکا بودن» باید «قابل مقایسه» و «قابل فهم» باشد.

ماده (۱۷۲) برای رعایت مربوط بودن صرفاً اطلاعات، اسناد، مدارک و گزارش‌های متمم در رابطه با موضوع گزارش یا صورت مالی درج یا ضمیمه شود.

ماده (۱۷۳) برای اینکه اطلاعاتی قابل اتکاء باشد باید موارد زیر در تهیه آنها رعایت شود:

۱- بیان صادقانه: اطلاعات بطور صادقانه معرف آن چیزی باشد که مدعی بیان آن است.

۲- رجحان محتوا بر شکل: رویدادهای مالی براساس محتوا و واقعیت اقتصادی و نه صرفاً شکل قانونی آنها درج شوند.

۳- بی طرفی: اطلاعات گزارش‌ها و صورتهای مالی باید کاملاً بی طرفانه ارائه شوند و به منظور ایجاد تأثیری خاص بر استفاده کننده طراحی، تهیه و تنظیم نشود.

۴- احتیاط: دقت در برآورد اقلام تخمینی، تقویمی، برآوردی و ذخیره گیری و ارقام مشکوک الوصول و امثال آن.

۵- کامل بودن: به مفهوم انعکاس اطلاعات با توجه به اهمیت آنها در حد کفایت و عدم حذف بخشی از اطلاعات که ممکن است سبب نارساشدن یا گمراه کننده شدن صورت‌ها و گزارش‌های مالی شود.

ماده (۱۷۴) برای اینکه اطلاعاتی قابل مقایسه باشد باید موارد زیر در تهیه و تدوین آنها رعایت شود:

۱- ثبات رویه حسابداری و گزارشگری مالی در طول فعالیت شرکت مجری. در صورت تغییر رویه حسابداری گزارش‌های مکمل برای قابل مقایسه بودن صورت‌ها و گزارش‌های مالی ضمیمه شود.

۲- رعایت استانداردهای حسابداری سازمان حسابرسی کل کشور.

ماده (۱۷۵) برای قابل فهم بودن صورت‌ها و گزارش‌های مالی، نحوه ارائه و طبقه‌بندی اطلاعات و یادداشت

توضیحی ضروری است.

ماده (۱۷۶) چنانچه مجری شخصی حقیقی باشد رعایت مفاد مواد فوق در حدی که با شخصیت حقیقی مجری قابل انطباق باشد ضروری است.

ماده (۱۷۷) در صورت عدم رعایت مفاد مواد این فصل از سوی مجری، مجری موظف به جبران خسارات احتمالی وارده می‌باشد. احراز و تعیین نوع و میزان خسارت با واحد امین اداره مشارکت بانک است.

فصل ۱۲: افشای اطلاعات مجری

ماده (۱۷۸) به منظور شفاف کردن بازار گواهی راستین و فراهم آوردن شرایط یکسان برای همه فعالان بازار و ایجاد شفافیت دادوستد گواهی‌های راستین شرکت مجری موظف است بعد از تصویب طرح‌نامه توسط واحد ارزیابی و در طی مراحل اجرای طرح تا تسویه حساب نهایی به شرح مواد آتی نسبت به افشای اطلاعات مالی، اجرایی و پیشرفت فیزیکی طرح و سایر اطلاعات مهم در مورد طرح خود به شرح مفاد این فصل اقدام و آن‌ها را از طریق وبسایت بانک و وبسایت شرکت خود در معرض مشاهده عموم قرار دهد.

ماده (۱۷۹) اصطلاحات و واژه‌های بکار رفته در این فصل مطابق بندهای ذیل تعریف می‌شود:

۱- **افشاء:** ارسال اطلاعات به بانک و انتشار عمومی و بموقع آن در وبسایت بانک و وبسایت شرکت مجری مطابق ضوابط این آیین‌نامه.

۲- **اطلاعات مهم:** اطلاعات مربوط به تصمیمات مجری و رویدادها و تصمیمات مرتبط با مجری است که بر قیمت گواهی‌های راستین مرتبط با مجری و تصمیم سپرده‌گذاران یا خریداران و فروشندگان گواهی‌های راستین مرتبط با مجری تأثیر با اهمیت دارد.

۳- **شایعه:** اخباری (صرفنظر از درست یا نادرست بودن آن) حاکی از اطلاعات قابل اهمیت است که بطور غیررسمی منتشر شده و بر قیمت گواهی‌های راستین تأثیر با اهمیت دارد.

۴- **کنترل:** اختیار سیاستگذاری و هدایت عملیات مالی و اجرایی یک واحد اقتصادی به منظور کسب منافع ناشی از فعالیت‌های آن است.

۵- **فعالیت نامتعارف بازار:** نوسان غیر معمول در قیمت یا حجم دادوستد گواهی‌های راستین.

ماده (۱۸۰) چنانچه مجری شخص حقیقی باشد مفاد این فصل در صورتی که در انطباق با عملکرد وی قابل اعمال باشد مستلزم افشای اطلاعات مربوط در وبسایت بانک است.

ماده (۱۸۱) بانک نیز همراه و همزمان با مجری باید اطلاعات موضوع این فصل را به موقع افشا کند تا فعالان بازار گواهی راستین بتوانند از آن برای تصمیم‌گیری‌های خود استفاده کنند.

ماده (۱۸۲) واحد مهندسی مالی در اداره مشارکت بانک وفق مفاد فصل ۲: سازمان و تشکیلات، این آیین‌نامه نظارت بر رویدادهای بازار گواهی راستین را بر عهده داشته و نحوه افشای اطلاعات مجری را پیگیری و نظارت خواهد کرد.

ماده (۱۸۳) اطلاعات افشاشده از سوی مجری باید واقعی، صریح، قابل اتکا، به موقع و به دور از جانبداری باشد. اطلاعات دارای تأثیر منفی باید به همان سرعت و دقتی که اطلاعات دارای تأثیر مثبت منتشر می‌شود، افشا و منتشر شود.

ماده (۱۸۴) مجری مکلف است گزارش‌ها و صورت‌های مالی خود مطابق استانداردهای ملی و سایر اطلاعات موضوع این فصل را ظرف مهلت‌های مقرر تهیه و افشا کند. افشاء اطلاعات مجری شامل موارد زیر می‌شود:

۱- طرح‌نامه و مستندات تحلیلی آن توسط بانک در وبسایت بانک.

۲- اطلاعات تاریخی و آخرین وضعیت قیمت و حجم معاملات گواهی‌های راستین مربوط به مجری توسط بانک در وبسایت بانک.

۳- گزارش‌های پیشرفت فیزیکی طرح توسط بانک در وبسایت بانک.

۴- اطلاعات کلی شرکت در وبسایت بانک و وبسایت شرکت.

- ۵- اطلاعیه‌های شرکت در وبسایت شرکت و در صورت درخواست واحد امین در وبسایت بانک.
- ۶- اطلاعات تاریخی و آخرین وضعیت قیمت و معاملات سهام شرکت مجری در وبسایت شرکت.
- ۷- آخرین ترکیب سهامداران شرکت در وبسایت شرکت.
- ۸- بایگانی آمار معاملات در وبسایت شرکت به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک.
- ۹- اطلاع‌رسانی در رابطه با پذیرش شرکت در بورس در وبسایت شرکت.
- ۱۰- مجموعه مقررات، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های داخلی شرکت در وبسایت شرکت.
- ۱۱- صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده شرکت مادر و تلفیقی گروه، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی و حداکثر ۴ ماه پس از پایان سال مالی در وبسایت بانک و وبسایت شرکت.
- ۱۲- گزارش هیأت مدیره به مجامع و اظهارنظر حسابرس در مورد آن، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی در وبسایت بانک و وبسایت شرکت.
- ۱۳- اطلاعات و صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای ۳، ۶ و ۹ ماهه حسابرسی نشده، حداکثر ۳۰ روز پس از پایان مقاطع سه ماهه به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک در وبسایت شرکت.
- ۱۴- صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای ۶ ماهه حسابرسی شده حداکثر ۶۰ روز بعد از پایان دوره ۶ ماهه و در مورد شرکت‌هایی که ملزم به تهیه صورت‌های مالی تلفیقی هستند، حداکثر ۷۵ روز پس از پایان دوره ۶ ماهه به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک در وبسایت شرکت.
- ۱۵- صورت‌های مالی سالانه حسابرسی نشده حداکثر ۶۰ روز پس از پایان سال مالی و در مورد شرکت‌هایی که ملزم به تهیه صورت‌های مالی تلفیقی هستند حداکثر ۹۰ روز پس از پایان سال مالی به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک در وبسایت شرکت.
- ۱۶- برنامه‌های آتی مدیریت و پیش‌بینی عملکرد سالانه شرکت مادر و تلفیقی گروه حداقل ۳۰ روز قبل از شروع سال مالی جدید و اظهارنظر حسابرس نسبت به آن حداکثر ۲۰ روز پس از ارائه توسط مجری به

درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک در وبسایت شرکت.

۱۷- پیش‌بینی عملکرد سالانه شرکت مادر و تلفیقی گروه، بر اساس عملکرد واقعی ۳، ۶ و ۹ ماهه حداکثر ۳۰ روز پس از پایان مقاطع سه ماهه و اظهارنظر حسابرس نسبت به پیش‌بینی براساس عملکرد واقعی ۶ ماهه حداکثر ۲۰ روز پس از ارائه آن توسط مجری به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک در وبسایت شرکت.

۱۸- عملکرد حسابرسی شده در مواردی که منجر به تغییر با اهمیت در پیش‌بینی عملکرد می‌شود، حداکثر ۲۰ روز پس از ارائه اطلاعات حسابرسی نشده توسط مجری به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک در وبسایت شرکت.

۱۹- اطلاعات پرتفوی سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌های سرمایه‌گذاری و هلدینگ در پایان هر ماه حداکثر ۱۰ روز پس از پایان ماه به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک در وبسایت شرکت.

۲۰- صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده شرکت‌های تابعه، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی سالانه شرکت مادر به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک در وبسایت شرکت.

۲۱- صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای ۶ ماهه حسابرسی شده شرکت‌های تحت کنترل، حداکثر ۶۰ روز بعد از پایان دوره ۶ ماهه و در مورد شرکت‌هایی که ملزم به تهیه صورت‌های مالی تلفیقی هستند، حداکثر ۷۵ روز پس از پایان دوره ۶ ماهه به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک در وبسایت شرکت. به درخواست مجری و در صورت تأیید واحد امین اداره مشارکت بانک، ارائه صورت‌های مالی حسابرسی نشده کفایت می‌کند.

۲۲- اطلاعات پرتفوی سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌های تحت کنترل که فعالیت اصلی آنها سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار است، در مقاطع ۳، ۶، ۹ و ۱۲ ماهه، حداکثر ۳۰ روز پس از پایان دوره سه ماهه به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک در وبسایت شرکت.

تبصره: هر کدام از اقلام فوق به درخواست واحد امین اداره مشارکت بانک همزمان می‌تواند در وبسایت بانک نیز افشاء شود.

ماده (۱۸۵) گزارش‌های ادواری باید شامل اطلاعات مالی لازم، نحوه حسابرسی آنها و نوع استانداردهای حسابداری بکار گرفته شده باشد.

ماده (۱۸۶) در صورتی که گزارش‌ها و صورت‌های مالی سالانه و میان‌دوره‌ای قبل از مهلت مقرر تهیه شده باشند، باید فوراً توسط مجری افشاء شود.

ماده (۱۸۷) حسابرس معتمد موظفند پس از ارائه گزارش‌ها و صورت‌های مالی توسط مجری، حداکثر ظرف مهلت‌های مقرر در این آیین‌نامه نسبت به ارائه اظهارنظر و صدور گزارش حسابرسی اقدام کنند.

ماده (۱۸۸) افشای فوری اطلاعات مهم شامل موارد زیر است که باید رأساً توسط مجری و یا به تشخیص واحد امین در وبسایت شرکت و در صورت درخواست واحد امین اداره مشارکت در وبسایت بانک نیز افشاء شود:

- ۱- انعقاد قرارداد تجاری مهم.
- ۲- ادغام یا خرید سهام یا سرمایه شرکت دیگر.
- ۳- معاملات عمده.
- ۴- تغییر در بازار مواد و محصولات و رویدادها و تغییرات شرایط بازار که تاثیر قابل توجهی بر قیمت گواهی‌های راستین مربوط به طرح مجری داشته باشد.
- ۵- توضیح یا تایید شایعات یا گزارش‌ها.
- ۶- معاملات غیرمتعارف.

ماده (۱۸۹) مجری ملزم است در موارد ذیل از افشای اطلاعات به منظور تبلیغ و بیش از آنچه برای تصمیم‌گیری در مورد سرمایه‌گذاری لازم است، اجتناب کند:

۱- اخبار غیرواقعی.

۲- اطلاعیه‌های عمومی که تحولات واقعی در امور طرح را توضیح نداده باشد.

۳- گزارش‌ها و پیش‌بینی‌های مبالغه‌آمیز.

ماده (۱۹۰) در صورت انتشار شایعه یا گزارشی که حاوی اطلاعات خلاف واقع، گمراه‌کننده یا مستندات جعلی باشد، مجری مکلف است، بلافاصله اطلاعات و توضیحات کافی در خصوص شایعه یا گزارش مزبور را به اداره مشارکت بانک ارسال و برای اطلاع عموم افشا کند. واحد مهندسی مالی اداره مشارکت بانک می‌تواند اطلاعات و توضیحات دریافتی از مجری را با هماهنگی واحد امین در وب‌سایت بانک منتشر کند.

ماده (۱۹۱) زمانی که فعالیت نامتعارف بازار نشان دهد که معاملات گواهی‌ها بدون دلیل موجه و تحت‌تاثیر شایعات قرار گرفته است، اداره مشارکت بانک از مجری می‌خواهد تا اطلاعیه مناسبی در این زمینه منتشر کند. اداره مشارکت بانک می‌تواند تا زمان انتشار اطلاعیه مزبور به منظور تسکین و شفافیت شرایط بازار، معامله گواهی‌های راستین مرتبط با طرح یا مجری را موقتاً متوقف کند.

ماده (۱۹۲) چنانچه مجری از شایعه یا گزارشی صرفنظر از درست یا نادرست بودن آن با خبر شود که بر قیمت و حجم دادوستد گواهی‌های راستین مجری یا طرح مؤثر یا در آینده تاثیر آن محتمل باشد، موظف است بی‌درنگ مراتب را بررسی و درباره آن شایعه یا گزارش تدابیر لازم (از قبیل انتشار اطلاعیه یا افشای اطلاعات لازم) اتخاذ کند.

ماده (۱۹۳) افشای فوری اطلاعات مربوط به رویدادهای ذیل ضروری است:

۱- تغییر عمده در ساختار و مالکیت شرکت.

۲- استقراض یا اخذ تسهیلات بانکی قابل توجه.

۳- تغییر در اهداف شرکت.

۴- دعای مهم مطروح در مراجع قانونی له یا علیه مجری.

ماده (۱۹۴) مجری موظف است زمان، تاریخ، محل تشکیل و دستور جلسه مجامع عمومی را در روزنامه‌های کثیرالانتشار و وبسایت شرکت درج و مراتب را حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع اعلام کند. دستور جلسه مجامع عمومی باید صریح و واضح باشد. موضوعات مهم همچنین انتخاب اعضای هیأت مدیره، انتخاب حسابرس و بازرس قانونی، تقسیم سود و اندوخته‌ها و تغییر موضوع فعالیت، باید مشخصاً در دستور جلسه قید شود و قابل طرح در بخش «سایر موارد» نیست.

ماده (۱۹۵) مجری موظف است تصمیمات مجامع عمومی را حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از برگزاری در وبسایت شرکت افشا کند.

ماده (۱۹۶) مجری موظف است تاریخ برگزاری جلسه مجمع عمومی فوق العاده جهت افزایش سرمایه را حداقل ده روز قبل از تشکیل و همچنین متن صورتجلسه تنظیمی را حداکثر ظرف ۳ روز کاری پس از برگزاری مجمع، در وبسایت شرکت افشا کند.

ماده (۱۹۷) مجری موظف است جدول زمان‌بندی پرداخت سود نقدی و پاداش هیأت مدیره و سایر کارکنان را به تفکیک نام افراد با درج مبلغ و میزان سود نقدی و پاداش قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی در وبسایت شرکت افشا کند. مصوبات مجمع با رعایت مفاد فصل ۱۳: حکمرانی، این آیین‌نامه بایست حداکثر ظرف ۳۰ روز پس از تاریخ تشکیل مجمع در وبسایت شرکت افشا شود.

ماده (۱۹۸) مجری باید اطلاعات مهم در رابطه با فعالیت خود را به محض کسب یا در مواردی که اطلاعات مهم قبلاً کسب شده باشد، افشاء کند. در مواردی که انتشار اطلاعات مهم ممکن است به دلیل محرمانه بودن آن با تعویق انجام شود، دلایل تعویق باید قبلاً به اطلاع و تایید واحد امین رسیده باشد.

ماده (۱۹۹) مصادیق اطلاعات مهم در ارتباط با رویدادهای مؤثر بر فعالیت، وضعیت مالی و نتایج عملکرد مجری عبارتند از:

۱- تعلیق یا توقف تمام یا بخشی از فعالیت مجری.

- ۲- تغییر در نوع فعالیت اصلی مجری.
- ۳- تحصیل سهام سایر شرکت‌ها به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، که تأثیر با اهمیتی بر وضعیت عملکرد جاری یا آتی مجری داشته باشد.
- ۴- برگزاری یا مشارکت در مناقصه‌ها و مزایده‌های با اهمیت و نتیجه آن.
- ۵- تغییر در روش یا رویه حسابداری به همراه دلایل و آثار مالی ناشی از آن.
- ۶- تغییر مدیرعامل شرکت مجری یا ترکیب اعضاء هیأت مدیره.
- ۷- انعقاد، انحلال یا هرگونه تغییرات اساسی قراردادهای مهم.
- ۸- دعاوی مهم مطروحه له یا علیه مجری، ورود در دعاوی مهم یا جلب دعاوی مهم یا ارجاع اختلافات مهم به داوری و نیز اعلام نتیجه آرای قطعی دادگاهها و مراجع قانونی دیگر و نیز اعمال و وقایع مهم حقوقی که بر قیمت گواهی‌های راستین مربوط به طرح یا طرح‌های مجری اثرگذار باشد.
- ۹- مشخصات طرح‌های سرمایه‌گذاری و هرگونه تغییر بااهمیت در آن.
- ۱۰- توقف فعالیت مشتریان یا عرضه‌کنندگان مواد یا کالای عمده به مجری یا تغییر مشتریان یا عرضه‌کنندگان عمده.
- ۱۱- عدم توانایی در اجرای تعهدات و قراردادهای مجری، اعلام ورشکستگی مجری یا شرکت مادر آن.
- ۱۲- اعلام میزان هرگونه وجوه تودיעی در صندوق ثبت یا دادگستری تحت هر عنوان.
- ۱۳- تصمیمات مجامع عمومی شرکت مجری، شرکت مادر و گروه شرکتی.
- ۱۴- تصمیمات و معاملات عمده شرکت مجری، شرکت مادر و گروه شرکتی.
- ۱۵- کشف ذخایر و منابع طبیعی یا کشف منابع قابل توجه توسط شرکت‌های تأمین‌کننده مواد اولیه مجری.
- ۱۶- تولید محصولات جدید، ارائه خدمات جدید، دستیابی به منابع اولیه، فناوری، بازار فروش یا مشتریان جدید.
- ۱۷- تأیید، تعلیق یا لغو مجوز فعالیت و امتیاز تجاری و انتقال، تحصیل، تغییر یا ابطال اسم یا علامت تجاری.

ماده (۲۰۰) مصادیق اطلاعات مهم در ارتباط با تصمیمات و شرایط مؤثر بر ساختار سرمایه و تأمین منابع مالی

مجری عبارتند از:

- ۱- تغییر سرمایه مجری یا شرکت‌های تحت کنترل مجری.
- ۲- انتشار گواهی راستین جدید در هر بانک در ارتباط با مجری.
- ۳- هر گونه تغییر در رویه تقسیم سود شرکت مجری.
- ۴- عوامل تأثیرگذار در سایر اجزاء ساختار سرمایه از قبیل تضمین یا ارائه ضمانت‌نامه‌های بانکی با اهمیت و تأمین مالی خارج از ترازنامه.

۵- استقراض یا بازپرداخت مبالغ قابل توجه در مقایسه با گردش عملیات مالی مجری.

ماده (۲۰۱) مصادیق اطلاعات مهم در ارتباط با تغییر در ساختار مالکیت مجری عبارتند از:

- ۱- تغییرات عمده ای که کنترل شرکت را تغییر می‌دهد.
 - ۲- تغییراتی که موجب ادغام، تحصیل سرمایه یا ترکیب سهامداران می‌شود.
- ماده (۲۰۲)** مصادیق سایر اطلاعات مهم مؤثر بر قیمت گواهی‌های راستین مربوط به مجری یا طرح مجری

بشرح موارد ذیل است:

- ۱- انجام هر گونه معامله با اهمیت بر دارایی‌های مجری.
- ۲- توثیق یا فک رهن اموال حائز اهمیت مجری.
- ۳- ایجاد یا تسویه بدهی‌های با اهمیت.
- ۴- تغییر با اهمیت در پیش‌بینی عملکرد یا برنامه‌های آتی مدیریت مجری با ذکر دلایل.
- ۵- پیش‌بینی افزایش یا کاهش با اهمیت درآمدها و هزینه‌های مجری در آینده با ذکر دلایل.
- ۶- ورود خسارت با اهمیت ناشی از رویدادهای طبیعی (آتش‌سوزی، سیل، زلزله و...) یا به واسطه فعالیت‌های عملیاتی و غیرعملیاتی مجری.

۷- تعدیلات سنواتی با اهمیت.

۸- درخواست ورود یا خروج از فهرست شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس و فرابورس و بازارهای مشابه و دلایل آن.

۹- هرگونه رویداد یا تغییر در شرکت‌های تحت کنترل که اثر با اهمیتی بر فعالیت، وضعیت مالی و نتایج عملکرد شرکت مادر (اصلی) دارد.

ماده (۲۰۳) مجری موظف است پیش‌بینی عملکرد شرکت یا برنامه‌های آتی مدیریت را بلافاصله افشا و گزارش مربوط را حداکثر ظرف ۱۰ روز کاری به اداره مشارکت بانک ارائه کند.

ماده (۲۰۴) مجری می‌تواند در صورت وجود محدودیت‌های زیر، اطلاعات مهم را با اخذ تاییدیه اداره مشارکت بانک پس از رفع محدودیت با تأخیر افشا کند:

۱- افشای فوری موجب زیان یا عدم‌النفع با اهمیت برای مجری شود.

۲- مجری در حال انجام مذاکره بوده و هنوز توافق حاصل نشده باشد.

۳- موضوع مورد افشا پیوسته در حال تغییر باشد.

ماده (۲۰۵) در صورتی که تأخیر در افشای اطلاعات منجر به بروز یا اشاعه شایعات یا دادوستد متکی به اطلاعات نهانی یا فعالیت نامتعارف بازار در ارتباط با گواهی‌های راستین مربوط به مجری یا طرح مجری شود، مجری تدابیر لازم مانند افشای فوری اطلاعات را تحت نظر واحد امین اداره مشارکت بانک اتخاذ خواهد کرد تا از ورود هرگونه خسارت و زیان احتمالی جلوگیری کند.

ماده (۲۰۶) به منظور جلوگیری از انتشار اطلاعات افشاء نشده موضوع ماده (۲۰۴) و ماده (۲۰۵)، مجری ملزم است دسترسی به اطلاعات یاد شده را محدود به مدیران و کارکنان ذیصلاح مجری کرده و دسترسی به این اطلاعات صرفاً با توجه به وظایف و مسئولیت اشخاص ذیصلاح اعم از کارکنان، وکلا، حسابداران، حسابرسان، مشاوران مالی مجری یا سایر اشخاص واجد شرایط باشد و نهانی‌بودن این اطلاعات و ممنوعیت استفاده شخصی

از آن در دادوستد (متکی به اطلاعات نهانی) به آنها تأکید شود.

ماده (۲۰۷) مجری موظف است سایر اطلاعات درخواستی اداره مشارکت بانک را حسب مورد افشا کند.

ماده (۲۰۸) واحد مهندسی مالی اداره مشارکت بانک، به منظور آشکار کردن فعالیت‌های نامتعارف، پیوسته بر جریان رویدادهای اثرگذار بر بازار گواهی راستین نظارت داشته و ضمن مشورت با واحد امین در صورت لزوم از مجری خواهد خواست تا نسبت به افشای اطلاعات لازم یا صدور اطلاعیه اقدام کند.

ماده (۲۰۹) واحد مهندسی مالی پس از اخذ اطلاعات از واحد امین و شرح و تفصیل آن باید اطلاعیه متضمن اطلاعات مهم را به سرعت در وبسایت بازار گواهی راستین افشاء کند.

ماده (۲۱۰) واحد مهندسی مالی ملزم به انتشار رایگان و عمومی اطلاعات در وبسایت بازار گواهی راستین است.

ماده (۲۱۱) بانک می‌تواند مکاتبات فیما بین خود و مجری را حسب مورد جهت اطلاع عموم افشاء کند.

ماده (۲۱۲) در صورت عدول مجری از مقررات این فصل و احراز آن توسط واحد امین و واحد مهندسی مالی بانک، حسب مورد به پیشنهاد واحدهای موصوف و تایید اداره مشارکت بانک اقدامات ذیل صورت می‌گیرد:

۱- مراتب کتباً به مجری تذکر داده می‌شود.

۲- درجه اعتباری مجری مصرح در فصل ۱۰: مجری، و فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، تقلیل می‌یابد.

۳- در استفاده مجدد از خدمات بانکداری مشارکت راستین بانک محدود یا تماماً از اینگونه خدمات منع می‌شود.

۴- در وبسایت اینترنتی بانک معرفی می‌شود.

تبصره: در هر صورت بانک مجاز است تا تمامی خسارات وارده بر جریان مالی طرح را براساس مفاد این آیین‌نامه محاسبه و از محل سهم درآمد مجری و وثائق و تضمینات دریافتی از وی وصول کند.

فصل ۱۳: حکمرانی مجری

ماده (۲۱۳) حکمرانی^{۲۷} مجموعه‌ای از قوانین، مقررات، ساختارها، فرآیندها، فرهنگ‌ها و سیستم‌هایی است که با کنترل و اثرگذاری بر مدیریت سازمان یا شرکت موجب قانونمندی و رعایت ضوابط و مقررات، پاسخگویی، شفافیت، عدالت، راستی و حفظ حقوق ذینفعان و اطراف قراردادهای منعقد می‌شود.

ماده (۲۱۴) تعاریف اصطلاحات مربوط به این فصل عبارتست از:

۱- **مدیر مستقل:** به مدیری گفته می‌شود که:

الف: منصوب سهامدار عمده در مجمع یا نماینده او نباشد.

ب: منصوب گروهی از سهامداران که در مجمع اتحاد بیش از پنجاه درصد از حاضران را تشکیل می‌دهند یا نماینده آنها نباشد.

ج: ارتباط تجاری مستقیم یا غیرمستقیم با شرکت مادر و شرکت تابعه، یا تابعه تابعه نداشته باشد.

د: بیش از سه دوره عضو هیأت مدیره نباشد.

ه: هیچگونه مسئولیت اجرایی در شرکت نداشته باشد.

۲- **مدیر غیر موظف:** عضو پاره وقت هیأت مدیره است که فاقد مسئولیت اجرایی می‌باشد.

۳- **سهامدار جزء:** شخصی است که در اتحاد با سهامدار عمده نمی‌باشد و کمتر از یک در هزار سهام شرکت را در اختیار دارد.

۴- **کنترل:** مطابق تعریف ذیل ماده (۱۷۹) این آیین‌نامه می‌باشد.

۵- **امین سهام:** موسسه‌ای است که مجوز ارائه خدمات سهام را از سازمان بورس اوراق بهادار اخذ کرده است.

۶- **خدمات سهام:** عبارت از نگهداری اوراق سهام، وجوه نقد و اوراق مشارکت متعلق به مشتریان، اخذ

^{۲۷} منظور از حکمرانی همان حاکمیت شرکتی است که ترجمه عبارت Corporate Governance می‌باشد.

سود، سهام جایزه و حق تقدم و سایر منافع سهامدار از شرکت، پذیره نویسی سهام، شرکت در مجامع، خرید و فروش و اداره سبد سهام و نظایر آن است.

۷- **اطلاعات نهانی:** شامل آن دسته اطلاعات از وضعیت جاری و آتی شرکت یا سازمان است که دارنده آن می تواند با استفاده از اطلاعات مزبور بر جریان مالی شرکت یا سازمان یا منافع شخصی خود و سایرین تأثیر بگذارد.

۸- **دارندگان اطلاعات نهانی:** افراد مشروحه در تبصره ۱ ماده ۴۶ قانون بازار اوراق بهادار دارای اطلاعات نهانی شرکت شناخته می شوند:

الف: مدیران شرکت شامل اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیر عامل، و معاونان آنان.

ب: بازرسان، مشاوران، حسابداران، حسابرسان و وکلای شرکت.

ج: سهامدارانی که به تنهایی و یا به همراه افراد تحت تکفل خود، بیش از ده درصد سهام شرکت را در اختیار دارند یا نمایندگان آنان.

د: مدیر عامل و اعضای هیأت مدیره و مدیران ذیربط یا نمایندگان شرکتهای مادر (هلدینگ) که مالک حداقل ده درصد سهام یا دارای حداقل یک عضو در هیأت مدیره شرکت سرمایه پذیر باشند.

ه: سایر اشخاص که با توجه به وظایف، اختیارات و یا موقعیت خود به اطلاعات نهانی دسترسی دارند.

۹- **شرکت مادر:** شرکتی است که دارای یک یا چند شرکت تابعه باشد.

۱۰- **شرکت تابعه:** شرکتی است که اکثریت سهام حاضر در مجمع آن مستقیم یا غیرمستقیم متعلق به شرکت مادر باشد و یا به هر شکل اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را شرکت مادر انتخاب کند.

۱۱- **شرکت بزرگ:** شرکت های بزرگ را عرف مشخص می کند.

۱۲- **گروه شرکتی:** مجموعه شرکت مادر با شرکت یا شرکت های تابعه آن و نیز شرکت یا شرکت های تابعه شرکت تابعه آن، گروه شرکتی محسوب می شوند.

۱۳- اشخاص وابسته عبارتند از:

الف: اعضای هیئت مدیره، مدیرعامل همچنین موسسات و شرکت‌هایی که اعضای هیئت مدیره یا مدیرعامل شرکت شریک یا عضو هیئت مدیره یا مدیرعامل آنها باشند.

ب: همه اقربای طبقه اول سببی و نسبی مطابق ماده ۸۶۲ قانون مدنی اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل، اعضای هیأت عامل و جانشین یا قائم مقام هر یک از ایشان، مدیران ارشد شرکت.

۱۴- نفوذ قابل ملاحظه: شخص حقیقی (با افراد تحت تکفل وی) یا شخص حقوقی بطور مستقیم یا

غیرمستقیم مالک بیش از ۲۰ درصد سهام یا سرمایه یک شرکت می‌باشد یا بموجب توافق با سایر سهامداران یا سایر شرکا، از حق رأی بیش از ۵۰ درصد آرای شرکت دیگر یا از حق عزل و نصب اکثریت اعضای هیأت مدیره، اصالتاً یا وکالتاً، برخوردار باشد یا به هر دلیل بتواند مستقیم یا غیرمستقیم شرکت را کنترل کند دارای نفوذ قابل ملاحظه است.

۱۵- **ذینفعان واحد:** اشخاص حقیقی یا حقوقی که بواسطه روابط مالکیتی، مدیریتی یا مالی در معرض منافع مشترک قرار گیرند.

۱۶- **روابط مالکیتی:** دو یا چند شخص حقیقی یا حقوقی با هر کدام از شرایط ذیل دارای روابط مالکیتی با یکدیگر می‌باشند:

الف: اعضای یک گروه شرکتی باشند.

ب: شخص حقیقی با شرکتی که شخص مذکور مالک بیش از ۵۰ درصد سهام آن باشد.

ج: اشخاصی که در دارایی یا دارایی‌های مشترک، ذینفع باشند.

۱۷- **روابط مدیریتی:** دو یا چند شخص حقیقی یا حقوقی یا اعضای یک گروه شرکتی که هر کدام از موارد

ذیل بین آنها وجود داشته باشد دارای روابط مدیریتی می‌باشند:

الف: کنترل

ب: نفوذ قابل ملاحظه

ج: مشترک بودن حداقل دو سوم اعضای هیات مدیره

د: مشترک بودن رییس هیات مدیره

۱۸- **روابط مالی:** دو یا چند شخص حقیقی یا حقوقی که هر کدام از موارد ذیل بین آنها وجود داشته باشد

دارای روابط مالی هستند:

الف: اشخاص وابسته.

ب: اشخاص حقیقی یا حقوقی دارای روابط مالی متقابل با یکدیگر.

ج: اشخاصی عضو کنسرسیوم واحد که بیش از ۵۰ درصد از درآمد ناخالص سالیانه آنها از محل فعالیتشان

در کنسرسیوم تامین شود.

د: اشخاصی که بیش از ۵۰ درصد درآمد ناخالص سالیانه آنها از شخص دیگر تامین می شود.

هـ: نمایندگی تجاری شخص حقوقی که بیش از ۵۰ درصد درآمد ناخالص سالیانه آن از شرکت مادر تامین

شود با شرکت مادر.

و: چنانچه دو یا چند شخص از یک شخص اعم از بانک یا موسسه اعتباری بانکی یا غیربانکی یا شخص

حقیقی واحد، تسهیلات دریافت نموده و یکی یا تعدادی از آنها ضامن دیگری شده باشد.

ز: چنانچه بانک یا موسسه اعتباری بانکی یا غیربانکی یا شخص حقیقی واحدی به نفع دو یا چند شخص

تعهد ایجاد کند.

ماده (۲۱۵) ریاست هیأت مدیره و مدیریت عامل شرکت مجری نباید بر عهده یک شخص واحد (حتی

نماینده اشخاص حقوقی عضو هیأت مدیره) باشد. وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های رئیس هیأت مدیره و

مدیرعامل باید صریح، روشن و مشخص بوده و تداخلی با یکدیگر نداشته باشند.

ماده (۲۱۶) اکثریت اعضای هیأت مدیره، باید از مدیران غیرموظف باشند. موظف شدن اعضای هیأت مدیره

با تصویب هیأت مدیره می‌باشد و مدیر ذینفع در این مورد حق رأی ندارد. در ترکیب هیأت مدیره باید یک نفر عضو مالی غیرموظف که حداقل دارای مدرک کارشناسی در یکی از رشته‌های حسابداری، مالی یا مدیریت بوده عضویت داشته باشد. عضو مذکور مسئولیت کمیته حسابرسی را برعهده خواهد داشت.

ماده (۲۱۷) به منظور اعمال مدیریت صحیح و سالم و اتخاذ تصمیمات بهتر درباره امور شرکت تعداد اعضای هیأت مدیره در شرکت‌های بزرگ نباید از هفت نفر کمتر باشد.

ماده (۲۱۸) حداقل دو نفر از اعضای هیأت مدیره باید از مدیران مستقل باشند.

ماده (۲۱۹) اعضای هیأت مدیره موظف، نمی‌توانند در شرکت دیگری مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره موظف باشند.

تبصره: واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک موظف است تا قبل از انعقاد قرارداد نسبت به کسب اطلاعات لازم در خصوص مفاد این ماده از مراجع ذیصلاح اقدام کند.

ماده (۲۲۰) در صورت احراز ضرورت توسط اداره مشارکت بانک، هیأت مدیره شرکت بزرگ باید دارای یک دبیرخانه به شرح بندهای ذیل باشد که مسئولیت اجرایی جمع‌آوری اطلاعات و بررسی کارشناسی درخواستی توسط اعضای هیأت مدیره و حصول اطمینان از انجام مصوبات هیأت مدیره را برعهده گیرد:

۱- ریاست دبیرخانه برعهده دبیر هیأت مدیره است که با پیشنهاد رئیس هیأت مدیره و تصویب هیأت مدیره منصوب و زیر نظر رئیس هیأت مدیره انجام وظیفه می‌کند.

۲- دبیر هیأت مدیره مسئول تدوین مذاکرات و پیگیری مصوبات هیأت مدیره است.

۳- مدیر عامل اطلاعات مورد نیاز دبیر را که راسا یا از طریق هیأت مدیره از وی مطالبه می‌شود، تهیه و در اختیار دبیر قرار دهد.

ماده (۲۲۱) اعضای هیأت مدیره نباید از اطلاعات نهانی به نفع خود یا دیگران (شامل اشخاص وابسته و ذینفعان واحد) بهره‌برداری کنند. همچنین هیأت مدیره باید تمهیدات لازم را به منظور حصول اطمینان از عدم

خروج اطلاعات نهانی شرکت توسط کارکنان اتخاذ کند به نحوی که دارندگان اطلاعات نهانی شرکت نتوانند با استفاده از این اطلاعات به دادوستد گواهی‌های راستین و یا اوراق بهادار شرکت پردازند. در این راستا هیأت مدیره باید از سازوکار موثر کنترل داخلی برای نظارت و جلوگیری از انجام چنین معاملاتی استفاده کند و در صورت کشف مواردی از دادوستد متکی به اطلاعات نهانی، مراتب به اطلاع واحد امین اداره مشارکت بانک رسانده شود. در این خصوص اداره مشارکت بانک راجع به افشاء یا عدم افشای اطلاعات اتخاذ تصمیم می‌کند.

ماده (۲۲۲) به منظور نظارت بر حسن انجام عملیات تجاری مابین شرکت مجری و سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی، اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل شرکت مجری مکلفند مشخصات کامل خود و اشخاص وابسته و شرکتهای مادر و تابعه، و تابعه تابعه، و ذینفعان واحد و اشخاص با نفوذ قابل ملاحظه آنها را به واحد امین اداره مشارکت بانک اعلام نمایند. اداره مشارکت بانک باید از افشای اطلاعات مزبور با رعایت شرط امانت خودداری کند.

ماده (۲۲۳) اتخاذ تصمیم در موارد زیر باید به اطلاع واحد امین اداره مشارکت بانک رسانده شود:

- ۱- انتخاب مدیر عامل و مدیران شرکت مادر و اعضای هیأت مدیره شرکت‌های تابعه، و تابعه تابعه.
- ۲- تصویب سیاست‌ها، آیین‌نامه‌ها و مقررات داخلی شرکت مجری.
- ۳- تصویب معاملات عمده شرکت با اشخاص وابسته، ذینفعان واحد، شرکت‌های مادر، تابعه، و تابعه تابعه، و اشخاص با نفوذ قابل ملاحظه.

۴- خرید و فروش و قیمت‌گذاری و شرایط خرید و فروش اموال و محصولات اصلی و دارایی‌های غیرمرتبط با طرح.

ماده (۲۲۴) اتخاذ تصمیم در موارد زیر باید با تایید واحد امین اداره مشارکت بانک باشد:

- ۱- خرید و فروش و قیمت‌گذاری و شرایط خرید و فروش اموال و محصولات اصلی و دارایی‌های مرتبط با طرح.

۲- تعیین یا تغییر حقوق و مزایا و پاداش و اختیارات اعضای هیأت مدیره و سایر مدیران شرکت و هدایای غیرمعارف.

۳- استقراض از بانک‌ها یا سایر منابع غیربانکی.

۴- اقدام به مشارکت جدید از طریق بانکداری مشارکت راستین در بانک عامل یا دیگر بانکها.

۵- اقداماتی که به نحوی منافع سپرده‌گذار را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

تبصره ۵: در تمامی بندهای فوق در شرکت‌هایی که سپرده‌گذار همانند سهامدار در عملکرد مالی شرکت مجری شریک می‌شود اقدامات شرکت قبلاً بایستی به تأیید واحد امین اداره مشارکت بانک رسیده باشد.

ماده (۲۲۵) تبعیض در توزیع سود یا منافع بین سهامداران و دارندگان گواهی راستین (سپرده‌گذار) در مواردی که سپرده‌گذار همانند سهامدار در عملکرد مالی شرکت مجری شریک می‌شود، مجاز نیست.

ماده (۲۲۶) شرکت مجری باید جهت انجام معاملات خود نسبت به تنظیم آیین‌نامه معاملات و تصویب آن از طریق هیأت مدیره اقدام کند.

ماده (۲۲۷) هیأت مدیره باید سیستم کنترل داخلی مناسب برای محافظت از دارایی‌ها، گزارش‌گیری مناسب و رعایت قوانین و مقررات برقرار کند.

ماده (۲۲۸) در صورتی که سپرده‌گذار همانند سهامدار در عملکرد مالی شرکت مجری شریک باشد، هیأت مدیره باید حداقل بطور سالانه سیستم کنترل داخلی را بررسی و گزارش آن را به واحد امین اداره مشارکت بانک ارائه کند. در شرکت‌های بزرگ این بررسی باید توسط حسابرس مستقل انجام شود.

ماده (۲۲۹) در شرکتهای بزرگ هیأت مدیره باید یک کمیته حسابرسی متشکل از اکثریت اعضای غیرموظف هیأت مدیره تشکیل دهد بطوریکه حداقل یک نفر از اعضای این کمیته دارای دانش و تجربه مالی باشد. واحد حسابرسی زیر نظر کمیته حسابرسی فعالیت می‌کند.

ماده (۲۳۰) هیأت مدیره باید وظیفه کمیته حسابرسی را بطور مکتوب مشخص کند به گونه‌ای که در برگیرنده

موارد زیر باشد:

- ۱- نظارت بر درستی گزارش‌های سالانه، میان دوره‌ای و سایر اعلامیه‌های رسمی مربوط به عملکرد مالی شرکت.
 - ۲- نظارت بر انتخاب و تغییر رویه‌های حسابداری و نرم‌افزارهای مالی توسط مدیریت در چارچوب استانداردهای ملی حسابداری سازمان حسابرسی.
 - ۳- بررسی معاملات شرکت با اشخاص وابسته، ذینفعان واحد، شرکت‌های مادر، تابعه، و تابعه تابعه، و اشخاص با نفوذ قابل ملاحظه.
 - ۴- بررسی برآوردهای عمده انجام شده توسط مدیریت برای تهیه گزارش‌های سالانه و میان دوره‌ای، پیشنهاد به مجمع برای انتخاب، حفظ یا تغییر حسابرس مستقل و همچنین شرایط قرارداد حسابرسی مستقل.
 - ۵- نظارت بر استقلال حسابرس و اثربخشی فرآیندهای حسابرسی مستقل در چارچوب آیین رفتار حرفه‌ای حسابرسان مستقل و استانداردهای حسابرسی سازمان حسابرسی.
 - ۶- حصول اطمینان از برقراری سیستم کنترل داخلی مناسب.
 - ۷- نظارت بر عملکرد و حصول اطمینان از اثربخشی حسابرسی داخلی.
 - ۸- انتصاب و برکناری مدیر حسابرسی داخلی.
 - ۹- حصول اطمینان از وجود آیین‌نامه مکتوب در مورد ارزش‌های اخلاقی (منشور اخلاقی شرکت) و پایبندی به آن توسط مدیریت اجرایی.
 - ۱۰- بررسی سیاست‌های مدیریت ریسک و چگونگی شناسایی و رویارویی با مخاطرات احتمالی.
 - ۱۱- اطمینان از دسترسی کامل حسابرسان مستقل و داخلی به اطلاعات و اسناد و مدارک لازم.
 - ۱۲- برقراری ارتباط هیأت مدیره با حسابرسان داخلی و مستقل.
- ماده (۲۳۱)** در انتخابات هیأت رئیسه مجامع محدودیت‌های زیر اعمال می‌شود:

- ۱- سهامدار عمده حداکثر یک نفر از اعضای هیأت رئیسه را انتخاب می‌کند.
 - ۲- یک نفر از اعضای هیأت رئیسه از میان سهامداران جزء و با اکثریت آراء آنها انتخاب می‌شود.
 - ۳- یک نفر با نظارت هیأت رئیسه از سهامداران جزء حاضر در مجمع و با رأی اکثریت آنها انتخاب می‌شود.
 - ۴- پاداش هر یک از اعضای هیأت مدیره مورد تصویب مجمع قرار می‌گیرد.
- ماده (۲۳۲)** هیأت رئیسه باید قبل از تشکیل مجمع، مالکیت و یا وکالت حاضرین در مجمع را بررسی و تایید کند.
- ماده (۲۳۳)** نمایندگی اشخاص حقوقی در مجمع، از طریق مکاتبه رسمی شرکت معتبر خواهد بود.
- ماده (۲۳۴)** گزارش‌های هیأت مدیره به مجمع و گزارش بازرس قانونی و حسابرس مستقل، قبل از برگزاری مجمع از طریق وبسایت‌های شرکت و بانک به صورت دائم در اختیار عموم قرار می‌گیرد.
- ماده (۲۳۵)** صورت‌های مالی اساسی در وبسایت بانک و وبسایت شرکت مجری حداکثر تا ده روز بعد از تشکیل مجمع آگهی شود.
- ماده (۲۳۶)** اکثریت اعضای هیأت مدیره باید در روز برگزاری مجمع در جلسه حاضر باشند و در غیر این صورت، دلایل عدم حضور خود را کتباً به مجمع اعلام و از طریق وبسایت شرکت به اطلاع سهامداران و دارندگان گواهی راستین برسانند.
- ماده (۲۳۷)** سهامداران حضوری یا غیابی (صرفاً از طریق وکالت رسمی و یا وکالت به امین سهام) رأی خود را اعمال می‌کنند.
- ماده (۲۳۸)** فرصت کافی و منطقی جهت پرسش واحد امین بانک و سهامداران از هیأت مدیره باید قبل از آغاز فرآیند تصویب فراهم باشد.
- ماده (۲۳۹)** حق حضور اعضای غیرموظف هیأت مدیره در مجمع عمومی تعیین می‌شود.
- ماده (۲۴۰)** هیأت مدیره مکلف است تا نسبت به ارائه اطلاعات شفاف و معتبر و گزارش‌های دوره‌ای، سالانه

و میان دوره‌ای شرکت که واحد امین اداره مشارکت بانک معین می‌کند مطابق ضوابط تعیین شده در فصل ۱۲: افشای اطلاعات، این آیین‌نامه از طریق وب‌سایت بانک و وب‌سایت شرکت اقدام کند.

ماده (۲۴۱) در اطلاع‌رسانی شفاف و کامل به واحد امین اداره مشارکت بانک، مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره شرکت مجری مسئولیت مشترک دارند.

ماده (۲۴۲) اطلاعات ارائه شده به واحد امین اداره مشارکت بانک یا برای انتشار در وب‌سایت شرکت و مبنای تهیه آنها بایستی قبلاً به تصویب هیأت مدیره برسد.

ماده (۲۴۳) گزارش سالانه که وضعیت گذشته و کنونی و چشم‌انداز آتی شرکت را بیان می‌کند باید پس از تأیید واحد امین اداره مشارکت بانک در وب‌سایت‌های شرکت و بانک افشاء شود. این گزارش بایستی حداقل در برگیرنده موارد زیر باشد:

۱- اطلاعات کلی مربوط به ساختار سازمانی، محصولات، منابع انسانی، مسئولیت‌های اجتماعی و زیست‌محیطی شرکت.

۲- تجزیه و تحلیل بخشهای مختلف عملیات، شرایط رقابتی، ساختار مدیریت، مقایسه اهداف با نتایج عملیات، تحقیق و توسعه، خطرات تهدیدکننده، قراردادهای مهم و چشم‌انداز آتی.

۳- خلاصه اطلاعات مالی ۳ ساله شرکت مجری.

۴- گزارش‌های پیشرفت فیزیکی طرح.

۵- صورت‌های مالی تهیه شده بر اساس استانداردهای حسابداری همراه با گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی.

۶- اطلاعات مربوط به رعایت مقررات حفاظت از محیط زیست از قبیل میزان تولید گازهای آلوده‌کننده و کاهش آن، میزان پسابهای صنعتی و تصفیه آن، میزان غبارهای منتشره و فیلترینگ آن، میزان تولید زباله‌های جامد و بازیافت آن، میزان مصرف انرژی و صرفه‌جویی آن، میزان انتشار امواج الکترومغناطیس و

کنترل آن و غیره.

۷- اطلاعات مربوط به رعایت اصول حکمرانی از جمله عملکرد کمیته حسابرسی و افشای اطلاعات.

۸- مشخصات اعضای هیأت مدیره.

ماده (۲۴۴) نام و مشخصات کامل اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل اعم از موظف یا غیرموظف، مستقل یا غیرمستقل و میزان مالکیت سهام آنها در شرکت و عضویت در هیأت مدیره سایر شرکت‌ها و همچنین تمامی دریافتی‌های آنان شامل حقوق و مزایا، اضافه‌کاری، ماموریت (داخلی و خارجی)، وام و پاداش باید در یک بند جداگانه در گزارش سالانه افشا شود.

ماده (۲۴۵) اطلاعات معاملات عمده با اشخاص ثالث و همچنین خرید یا فروش انواع مواد، کالا، ارقام دارایی، خدمات، فناوری و دانش فنی به میزان قابل توجه با اشخاص وابسته، ذینفعان واحد، شرکت‌های مادر، تابعه، و تابعه تابعه، و اشخاص با نفوذ قابل ملاحظه باید در گزارش سالانه افشا شود.

ماده (۲۴۶) در صورت عدول مجری از مفاد مقرر در این فصل و احراز آن توسط واحد امین اداره مشارکت بانک، حسب مورد به پیشنهاد واحد مزبور و تایید اداره مشارکت بانک:

۱- مراتب کتباً به مجری تذکر داده می‌شود.

۲- درجه اعتباری مجری موضوع ماده (۱۱۶) و ماده (۱۱۷) این آیین‌نامه تقلیل می‌یابد.

۳- در فعالیت مجدد از بهره‌مندی خدمات بانکداری مشارکت راستین بانک محدود یا از این خدمات به کلی منع می‌شود.

۴- در وبسایت اینترنتی بانک معرفی می‌شود.

تبصره: در هر صورت بانک مجاز است پس از احراز مراتب، تمامی خسارات وارده بر جریان مالی طرح را براساس مفاد این آیین‌نامه محاسبه و از محل سهم درآمد مجری و وثایق و تضمینات اخذ شده از مجری وصول کند.

فصل ۱۴: حسابرسی

ماده (۲۴۷) حسابرس شرکت مجری باید از بین موسسات حسابرسی مورد تایید جامعه حسابسان رسمی کشور با موافقت بانک انتخاب و در قرارداد فی مابین قید شود.

ماده (۲۴۸) مجری موظف است موجبات لازم برای انجام مراحل مختلف حسابرسی بالاخص حسابرسی ضمنی را برای موسسه حسابرسی فراهم کند.

ماده (۲۴۹) در قرارداد حسابرسی فی مابین مجری و موسسه حسابرسی لزوم ارائه اطلاعات مورد نیاز بانک توسط موسسه حسابرسی به ویژه ارائه اطلاعات مربوط به جزئیات بهای تمام شده، صراحتاً قید شود. همچنین موسسه حسابرسی ملزم است رونوشتی از تمامی مکاتبات خود با شرکت مجری که به نامه‌های مدیریت موسوم است را به اداره مشارکت بانک ارسال کند.

ماده (۲۵۰) لزوم ارائه صورتهای مالی حسابرسی شده به انضمام گزارش موسسه حسابرسی تعیین شده با اظهار نظر «مقبول» جزو تعهدات مجری می باشد.

ماده (۲۵۱) در صورتی که اظهار نظر موسسه حسابرسی در گزارش حسابرسی از نوع «مشروط» باشد مجری ملزم است با نظر اداره مشارکت بانک و حسب مورد نسبت به تعدیل شرطهای تعیین شده اقدام و یا عدول از شرایط قرارداد را پذیرفته و خسارت مربوط را جبران کند. اظهار نظر موسسه حسابرسی در گزارش حسابرسی از نوع «مردود» و یا «عدم اظهار» به منزله عدول مجری از شرایط قرارداد است و مجری ملزم به جبران خسارت با نظر اداره مشارکت بانک و طبق شرایط قرارداد خواهد بود.

ماده (۲۵۲) باید در قرارداد تصریح شود که مجری ملزم است علاوه بر ارائه صورتهای مالی سالیانه، صورتهای مالی میان دوره‌ای را بر اساس استانداردهای حسابداری تهیه و به انضمام جزئیات کامل بهای تمام شده به بانک ارائه کند. عدم ارائه اطلاعات مذکور یا ارائه اطلاعات ناقص و یا غیرواقعی و غیرشفاف عدول از شرایط قرارداد

تلقى می‌شود.

ماده (۲۵۳) مرجع اظهار نظر کننده در مورد رعایت ماده (۲۵۲) موسسه حسابرسی تعیین شده خواهد بود و این موضوع باید در قرارداد حسابرسی فی مابین موسسه حسابرسی و مجری و قرارداد فی مابین بانک و مجری قید شود.

ماده (۲۵۴) مجری موظف است علاوه بر اطلاعات مورد اشاره در مواد فوق اطلاعات مالی و عملیاتی مربوط به جزئیات بهای تمام شده را همراه با مستندات مربوط از جمله صورت حسابها، قراردادها و غیره در اختیار بانک قرار دهد. حق انجام «سندرسی» همواره در طول اجرای قرارداد و تا تسویه نهایی برای اداره مشارکت بانک محفوظ است و این موضوع باید در قرارداد تصریح شود. عدم پایبندی مجری به تعهدات این ماده به منزله عدم ایفای تعهدات بوده و ملزم به تحمل خسارت وارده خواهد بود.

فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین

ماده (۲۵۵) حسابداری در عملیات مشارکت راستین بر مبنای اصول زیر استوار است:

- ۱- نرخ بهره در ثبت اسناد حسابداری و عملیات و حسابها و تحلیل‌های مالی بکار برده نمی‌شود.
- ۲- حال کردن یا آتی کردن ارزش دارایی‌ها از طریق به دست آوردن ارزش فعلی یا ارزش آتی که در حسابداری متعارف با استفاده از نرخ بهره انجام می‌شود در حسابداری مشارکت راستین مبنای محاسبه ارزش زمانی سرمایه نیست. در حسابداری مشارکت راستین مبنای محاسبات ارزش زمانی سرمایه، مبلغ و مدت مشارکت است.
- ۳- «سرمایه زماندار» حاصلضرب ارزش اسمی سرمایه در مدت مشارکت همان سرمایه در طرح تعریف می‌شود.
- ۴- سهم‌الشرکه هر صاحب سرمایه در یک مشارکت برابر است با نسبت «سرمایه زماندار» هر فرد تقسیم بر

مجموع «سرمایه‌های زماندار» همه شرکاء. این نسبت «سهم‌الشرکه زماندار» نامیده می‌شود.

۵- سود یا زیان در بانکداری مشارکت راستین به نسبت «سهم‌الشرکه زماندار» صاحبان سرمایه بین آنها توزیع می‌شود.

۶- در حسابداری مشارکت راستین برای هر طرح برابری «منابع زماندار» و «مصارف زماندار» ضروری است.

«منابع زماندار» برابر است با مجموع «سپرده زماندار» همه سپرده‌گذاران. «مصارف زماندار» برابر است با

مجموع «مصرف زماندار» وجوه پرداخت شده به مجری. «سپرده زماندار» از حاصلضرب مبلغ اسمی سپرده

در مدت زمان مشارکت همان سپرده در طرح به دست می‌آید. «مصرف زماندار» برابر است با حاصلضرب

مبلغ اسمی پرداخت شده به مجری در مدتی که همان وجه در اختیار وی قرار گرفته است.

۷- اسناد حسابداری هر طرح و عملیات مالی مربوط به آن در سرفصل جداگانه ثبت و نگهداری می‌شود.

۸- سود یا زیان هر طرح متعلق به همان طرح بوده و در ذیل سرفصل همان طرح ثبت و آثار مالی آن بر مجری

و سپرده‌گذاران همان طرح مترتب خواهد بود.

۹- در حسابداری مشارکت راستین آثار ناشی از تأخیرات غیرموجه بر مبنای روش‌های متداول اخذ جریمه

تأخیر تأدیه مبتنی بر نرخ بهره بر متعهد تحمیل نمی‌شود. برای کمی کردن آثار تأخیرات متعهد باید اثر

تأخیر بر اقلام درآمدها و هزینه‌های طرح اندازه‌گیری شده و به میزان خالص این اثر جریمه اخذ شود.

۱۰- واسطه وجوه بودن بانک در بانکداری مشارکت راستین موجب تفاوت فرآیندهای ثبت اسناد حسابداری

در این شیوه بانکداری با بانکداری متعارف می‌شود. در این شیوه سرفصل حساب واسط برای وجوه

دریافتی می‌تواند در بخش بدهی‌ها به صورت اقلام بالای خط ترازنامه یا در قالب تعهدات بانک در اقلام

زیرخط ترازنامه ثبت شود. تعهدات مجری بابت صدور گواهی‌های راستین، اسناد انتظامی قراردادهای، و نائق

و تضمینات، تعهدات بانک و سایر شرکت‌های بیمه‌ای برای بیمه بخشی از اصل سرمایه سپرده‌گذاران از

جمله سایر اسناد زیرخط ترازنامه در بخش دارایی‌ها است. هنگام تسویه، اسناد معکوس موارد فوق ثبت

می‌شود.

۱۱- با توجه به ثبت اسناد حسابداری در بند ۱۰ و به دلیل اینکه وجوه دریافتی از سپرده‌گذار و پرداختی به مجری همانند وجوه امانی و تعهدات است و در زیر خط ترازنامه ثبت می‌شود، اقلام ذخیره احتیاطی و ذخیره قانونی با توجه به این نحوه ثبت حسابداری با بانکداری متعارف تفاوت ماهوی می‌یابد.

۱۲- با توجه به بندهای فوق و ویژگی‌های بانکداری مشارکت راستین که بانک را تبدیل به واسطه وجوه می‌کند وقوع مطالبات معوق، سررسید گذشته، مشکوک الوصول و سوخت شده فقط در صورت عدم اجرای دقیق مفاد این آیین‌نامه محتمل خواهد بود.

۱۳- نسبت کفایت سرمایه طبق آیین‌نامه کفایت سرمایه (مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۲۵ شورای پول و اعتبار) از تقسیم سرمایه پایه (طبق آیین‌نامه مربوط به سرمایه پایه بانک‌ها و موسسات اعتباری مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۲۷) به مجموع دارایی‌های اقلام بالای خط و زیر خط موزون به ریسک محاسبه می‌شود. حداقل این نسبت برای بانک‌های متعارف ۸٪ معین شده است. با توجه به تغییر ماهیت عملیات مالی و حسابداری در بانکداری مشارکت راستین ناشی از بندهای فوق تعیین نسبت جدید کفایت سرمایه برای این نوع بانکداری ضروری است.

ماده (۲۵۶) منابع مورد نیاز طرح در دوره‌های زمانی مختلف در طرح‌نامه مشخص می‌شود. بر اساس اطلاعات طرح‌نامه میزان سرمایه‌گذاری لازم و «سپرده زماندار» و نتیجتاً «منابع زماندار» طرح تعیین می‌گردد. این اقلام جملگی بر مبنای پیش‌بینی طرح‌نامه خواهند بود.

ماده (۲۵۷) «مصارف زماندار» منابع پولی تجهیز شده به صورت مرحله‌ای منتج از پیش‌بینی طرح‌نامه مصوب خواهد بود. در این رابطه منابع پولی توسط بانک در زمانهای مختلف و پس از اخذ مستندات لازم در هر مرحله به تشخیص واحد امین و تایید اداره مشارکت بانک به مجری پرداخت می‌شود.

ماده (۲۵۸) بانک با ضرورت برابری منابع زماندار و مصارف زماندار در محصولات بانکداری مشارکت

راستین برای هر مرحله، به تجهیز منابع و صدور گواهی راستین برای سپرده‌گذار و تخصیص آن به مجری اقدام می‌کند.

ماده (۲۵۹) سود در سیستم پایه بانکداری مشارکت راستین در محصولات نوع اول (مشارکت در سود یا زیان یک طرح) و نوع دوم (مشارکت در سود یا زیان بسته‌ای از طرح‌ها) در طرح‌های پایان‌پذیر برای گواهی‌های مشارکت بر اساس روابط زیر محاسبه می‌شود:

۱- پس از پایان عملیات اجرایی، طرح (یا بسته طرح‌ها) به فروش می‌رسد.

۲- در عبارات زیر ارزش سرمایه به معنی میزان سرمایه مشارکت سپرده‌گذار، و ارزش آورده به معنی ارزش آورده مجری و ارزش بازدهی کار مجری به معنی ارزش ناشی از فعالیت مجری، و ارزش افزوده به معنی ارزش مازاد (سود) ایجاد شده بر جمع سرمایه و آورده است که از فروش طرح (یا طرح‌ها) به دست می‌آید. به عبارت دیگر قیمت فروش طرح (یا طرح‌ها) منهای جمع ارزش سرمایه و آورده برابر ارزش افزوده طرح (یا طرح‌ها) می‌باشد. با این تعریف روابط زیر قبل از کسر کارمزد ارائه خدمات مدیریت سرمایه بانک صادق هستند:

ارزش آورده + ارزش سرمایه = بهای تمام شده طرح

عبارت فوق تعادل منابع و مصارف طرح را نشان می‌دهد. بهای تمام شده طرح شامل هزینه‌های ارزیابی و نظارت طبق مفاد ماده (۲۸۴) و ماده (۲۸۵) این آیین‌نامه می‌شود.

ارزش افزوده + بهای تمام شده = ارزش بازدهی کار + ارزش آورده + ارزش سرمایه

قیمت فروش طرح = ارزش افزوده + بهای تمام شده طرح

قیمت فروش طرح = ارزش بازدهی کار + ارزش آورده + ارزش سرمایه

۳- بازدهی سپرده‌گذار از ارزش افزوده ایجاد شده برابر خواهد بود با نسبت ارزش سرمایه سپرده‌گذار بر قیمت فروش طرح و همچنین نسبت بازدهی مجری از ارزش افزوده ایجاد شده برابر خواهد بود با مجموع نسبت

بازدهی ارزش آورده مجری به قیمت فروش طرح بعلاوه نسبت بازدهی ارزش افزوده ایجاد شده بر قیمت

فروش طرح:

$$\text{(بهای تقویمی طرح)} \div \text{(ارزش سرمایه سپرده گذار)} = \text{نسبت بازدهی سرمایه سپرده گذار}$$

$$\text{(بهای تقویمی طرح)} \div \text{(ارزش آورده مجری)} = \text{نسبت بازدهی آورده مجری}$$

$$\text{(بهای تقویمی طرح)} \div \text{(ارزش افزوده طرح)} = \text{نسبت بازدهی کار مجری}$$

۴- میزان سهم سپرده گذار و مجری از ارزش افزوده از حاصلضرب نسبت بازدهی آنها در ارزش افزوده طرح به

دست خواهد آمد. به عبارت دیگر:

$$\text{(ارزش افزوده طرح)} \times \text{(نسبت بازدهی سرمایه سپرده گذار)} = \text{میزان سهم سپرده گذار از ارزش افزوده}$$

$$\text{(ارزش افزوده طرح)} \times \text{(نسبت بازدهی آورده مجری)} = \text{میزان سهم آورده مجری از ارزش افزوده}$$

$$\text{(ارزش افزوده طرح)} \times \text{(نسبت بازدهی کار مجری)} = \text{میزان سهم کار مجری از ارزش افزوده}$$

به عبارت دیگر:

$$\text{بازدهی سرمایه سپرده گذار از ارزش افزوده} = \text{میزان سهم سپرده گذار از ارزش افزوده}$$

$$\text{بازدهی آورده مجری از ارزش افزوده} = \text{میزان سهم آورده مجری از ارزش افزوده}$$

$$\text{بازدهی کار مجری از ارزش افزوده} = \text{میزان سهم کار مجری از ارزش افزوده}$$

۵- میزان سهم سپرده گذار از قیمت فروش طرح از جمع میزان سهم سپرده گذار از ارزش افزوده بعلاوه سپرده

وی به دست می آید. همچنین میزان سهم مجری از قیمت فروش طرح از جمع میزان سهم آورده مجری از

ارزش افزوده بعلاوه میزان سهم کار مجری از ارزش افزوده بعلاوه آورده مجری به دست خواهد آمد. به

عبارت دیگر:

$$\text{(سپرده سپرده گذار)} + \text{(میزان سهم سپرده گذار از ارزش افزوده)} = \text{میزان سهم سپرده گذار از قیمت فروش طرح}$$

$$\text{میزان کل سهم مجری (آورده مجری)} + \text{میزان سهم کار مجری} + \text{میزان سهم آورده} = \text{میزان کل سهم مجری}$$

$$\text{از ارزش افزوده} + \text{مجرى از ارزش افزوده} = \text{از قيمت فروش طرح}$$

۶- جمع دو رابطه اخیر نشان می‌دهد که پس از توزیع:

$$\text{آورده مجری} + \text{سرمایه سپرده گذار} + \text{ارزش افزوده} = \text{سهم مجری از طرح} + \text{سهم سپرده گذار از طرح}$$

۷- چنانچه روابط فوق را جمع‌بندی کنیم به رابطه زیر خواهیم رسید که در آن:

$$\text{ارزش افزوده} = \text{بازدهی کار} + \text{بازدهی آورده} + \text{بازدهی سرمایه}$$

۸- این نوع توزیع از لحاظ اقتصادی منطبق با رابطه مشهور توزیع ارزش افزوده اولر به کار و سرمایه براساس بازدهی هر یک از دارندگان کار و سرمایه است که اساس توزیع سود در بانکداری مشارکت راستین می‌باشد.

۹- کارمزد ارائه خدمات مدیریت سرمایه بانک براساس ماده (۲۸۶) مفاد فصل ۱۸: دریافتی‌های بانک، پس از محاسبات تسهیم فوق از سپرده گذار و مجری به نسبت «سهم الشریکه زماندار» آنها کسر و مابقی به سپرده گذار و مجری پرداخت خواهد شد.

ماده (۲۶۰) حسابداری مشارکت راستین برای صندوق‌های با سرمایه متغیر از قرار ذیل است:

۱- سرمایه اسمی صندوق برابر است با مجموع مبالغ اسمی سهم‌الشرکه شرکاء اعم از موسسین و سایرین در ابتدای هر دوره مالی.

۲- مقاطع زمانی دوره مالی صندوق باید از قبل تعیین و در اساسنامه صریحاً قید شده باشد.

۳- نسبت سهم‌الشرکه هر شریک از سرمایه صندوق برابر است با نسبت مبلغ اسمی آورده وی تقسیم بر مبلغ اسمی سرمایه صندوق در ابتدای هر دوره مالی.

۴- سهم هر شریک از سود یا زیان صندوق در پایان هر دوره مالی برابر است با سهم‌الشرکه زماندار شریک ضربدر سود یا زیان صندوق.

۵- چنانچه شریک سود یا زیان متعلقه ناشی از مشارکت در صندوق را در پایان دوره مالی دریافت ننماید، مبلغ سود یا زیان به مبلغ اسمی سرمایه وی در اول دوره مالی بعد اضافه می گردد.

فصل ۱۶: تغییر در زمانبندی

ماده (۲۶۱) بانک موظف است تا براساس مفاد فصل ۹: نظارت، این آیین نامه تمامی عملیات اجرایی و مالی طرح را تحت نظر گرفته و هنگام تسویه حساب میزان تأخیر در انجام طرح را محاسبه و اعمال کند.

ماده (۲۶۲) در صورتی که طرح در تاریخ مقرر در طرح نامه به پایان نرسد، امین موظف است مظنه قیمت بازار برای همه اقلام هزینه‌ای طرح اعم از کالا، خدمت، مواد اولیه و واسطه‌ای اصلی و کمکی، ماشین آلات، تجهیزات، تأسیسات، زمین، دستمزدها، خدمات بکارگرفته شده و سایر اقلام هزینه‌ای را در زمان مقرر شده در طرح نامه تحت عنوان زمان پایان طرح، برای محاسبه آثار تغییر در هزینه طرح در اثر تأخیر از بازار استعلام و همراه با مستندات لازم ثبت و نگهداری کند. همچنین امین موظف است قیمت فروش طرح اعم از دارایی، محصول، کالا و خدمت را در تاریخ مزبور حسب مورد براساس قیمت طرح‌های پایان یافته، دارایی‌ها یا کالاهای مشابه استعلام یا برآورد نموده و برای محاسبه آثار مالی تغییر در درآمد طرح در اثر تغییر در زمانبندی همراه با مستندات ثبت و نگهداری کند.

ماده (۲۶۳) آثار تغییر قیمت‌ها بر هزینه‌های طرح در اثر تأخیر در زمانبندی با استفاده از رابطه زیر محاسبه می شود:

بهای تمام شده برآوردی طرح در تاریخ	-	بهای تمام شده طرح	=	میزان آثار هزینه‌ای ناشی از تأخیر در زمانبندی
مقرر در طرح نامه طبق اطلاعات ماده (۲۶۲)				

ماده (۲۶۴) آثار تغییر قیمت‌ها بر درآمدهای طرح ناشی از تأخیر در زمانبندی با استفاده از رابطه زیر محاسبه می شود:

<p>قیمت فروش برآوردی طرح در تاریخ مقرر در طرح نامه طبق اطلاعات ماده (۲۶۲)</p>	=	<p>میزان آثار درآمدی ناشی از تأخیر در زمانبندی</p>
<p>قیمت فروش طرح</p>		

ماده (۲۶۵) چنانچه براساس تشخیص امین (و واحد امین) و تأیید اداره مشارکت بانک قصور مجری در انجام تعهدات سبب تغییر در میزان هزینه‌های طرح موضوع ماده (۲۶۳) و درآمد طرح موضوع ماده (۲۶۴) شود، خالص تغییر در درآمد منهای هزینه به شرط منفی بودن از سهم درآمد مجری یا از محل تضمینات و وثائق وی کسر و به سپرده‌گذاران پرداخت خواهد شد.

ماده (۲۶۶) چنانچه تقصیر مجری سبب تأخیر در انجام تعهدات و زمانبندی شود و تشخیص امین و تأیید اداره مشارکت بانک مجری را مقصر بشناسد بطوری که منابع در اختیار را طبق قرارداد و تعهدات هزینه ننموده باشد مبلغی بعنوان جریمه به مجری تعلق خواهد گرفت که بانک موظف به کسر آن از سهم درآمد مجری یا از محل تضمینات و وثائق وی می‌باشد تا در مرحله بعد به سپرده‌گذاران منتقل کند. این جریمه در صورتی قابل مطالبه است که نرخ بازدهی زمانی سپرده‌ها هنگام تسویه از همین نرخ در زمانی که طرح باید طبق طرح نامه به پایان می‌رسید کمتر باشد. بانک در ابتدا مطالبات موضوع ماده (۲۶۵) را محاسبه و سپس جریمه موضوع این ماده را اعمال می‌کند به نحوی که بخشی از جریمه وضع شده توسط مطالبات ماده (۲۶۵) پوشش داده شود. لذا بانک باید ابتدا نسبت به اعمال ماده (۲۶۵) اقدام سپس در صورت تقصیر مجری مابه‌التفاوت جریمه موضوع این ماده و خالص تغییر سود (درآمد منهای هزینه) ناشی از تأخیر موضوع ماده (۲۶۵) را اعمال کند. نرخ جریمه تأخیر در انجام تعهد موضوع این ماده به روش زیر محاسبه می‌شود:

۱- نرخ بازدهی سپرده بر مبنای طرح نامه برابر خواهد بود با:

نرخ بازدهی سپرده بر مبنای طرح نامه	=	قیمت فروش	بهای تمام شده	سهم سود	ارزش آورده
		برآوردی طرح	برآوردی طرح	برآوردی مجری	مجرى
		در زمان مقرر	در زمان مقرر	در زمان مقرر	
		در طرح نامه	طرح نامه	طرح نامه	
		بهای تمام شده	سهم سود	ارزش آورده	
		برآوردی طرح	برآوردی مجرى	مجرى	
		در زمان مقرر	در زمان مقرر		
		در طرح نامه	طرح نامه		

۲- نرخ بازدهی زمانی سپرده بر مبنای طرح نامه برابر خواهد بود با:

$$\text{نرخ بازدهی سپرده بر مبنای طرح نامه} = \frac{\text{نرخ بازدهی سپرده بر مبنای طرح نامه}}{\text{طول مدت طرح در طرح نامه}}$$

۳- نرخ بازدهی سپرده تحقق یافته برابر خواهد بود با:

نرخ بازدهی سپرده تحقق یافته	=	قیمت فروش	بهای تمام شده	سهم سود مجرى	ارزش آورده
		طرح	طرح	مجرى	مجرى
		بهای تمام شده	سهم سود مجرى	ارزش آورده	
		طرح	مجرى	مجرى	

۴- نرخ بازدهی زمانی سپرده بر مبنای طرح نامه برابر خواهد بود با:

$$\text{نرخ بازدهی سپرده تحقق یافته} = \frac{\text{نرخ بازدهی سپرده تحقق یافته}}{\text{طول مدت طرح}}$$

۵- نرخ جریمه تأخیر در انجام تعهد برابر خواهد بود با:

نرخ بازدهی زمانی سپرده تحقق یافته - نرخ بازدهی زمانی سپرده بر مبنای طرح نامه = نرخ جریمه تأخیر انجام تعهد

چنانچه نرخ جریمه تأخیر در انجام تعهد مثبت بود با حاصلضرب نرخ جریمه تأخیر در انجام تعهد در مجموع مبلغ اسمی منابع سپرده‌ای طرح (بدون توجه به زمان)، میزان جریمه تأخیر لازم الاخذ از مجری محاسبه می‌شود.

ماده (۲۶۷) واحد امین اداره مشارکت بانک بر اساس مفاد فصل ۹: نظارت، این آیین‌نامه تمامی عملیات مالی و تولید و جابجایی مواد و کالا را تحت نظر گرفته و در صورت عدم تحویل کالا در سررسید، مجری (تولید کننده) ملزم است مطابق قرارداد با نظارت واحد امین در هریک از موارد خودداری و تاخیر بر اساس مفاد قرارداد و این فصل پس از پرداخت کارمزد و هزینه‌های بانک بعنوان جریمه از طریق بانک به خریدار یا سپرده‌گذار پرداخت کند. اداره مشارکت بانک پس از وصول مبالغ مذکور و در صورت عدم ایفای تعهدات مجری، از محل تضمینات و وثائق وی اقدام به وصول مطالبات بانک و سپرده‌گذار (یا دارنده گواهی مربوط یا خریدار) خواهد کرد.

ماده (۲۶۸) علاوه بر جریمه موضوع این فصل، بنا به درخواست خریدار، خسارت دیگری از مجری اخذ نمی‌شود.

ماده (۲۶۹) در صورتی که عملکرد مجری در حین انجام طرح حاکی از آن باشد که تحویل کالا توسط مجری با تأخیر قابل قبول در عرف پس از تاریخ تحویل پیش‌بینی شده در طرح‌نامه میسر نباشد اداره مشارکت بانک موظف است تا در تاریخ تحویل کالا، مطالبات سپرده‌گذار (یا خریدار یا دارنده گواهی مربوط) و بانک را از محل وثائق و تضمینات مجری وصول و پرداخت کند.

فصل ۱۷: تسویه حساب

ماده (۲۷۰) مرجع رسیدگی به هزینه‌های انجام شده توسط مجری، واحد امین خواهد بود. واحد امین موظف است در خصوص مصرف وجوه توسط مجری، نگهداری حسابها و صورتهای مالی طرح، نظارت، رسیدگی و اظهار نظر کند.

ماده (۲۷۱) رسیدگی‌های واحد امین براساس نوع طرح و با توجه به نوع فعالیت و سایر ویژگی‌های آن است که می‌تواند به صورت گزارش‌های ادواری (ادوار گزارش‌ها توسط واحد امین مشخص می‌شود) و با بررسی صورت وضعیتهای ارائه شده توسط مجری باشد.

ماده (۲۷۲) رسیدگی‌های انجام شده توسط واحد امین مورد پذیرش مجری خواهد بود.

ماده (۲۷۳) حق الزحمه خدمات واحد امین در ارتباط با هر طرح، به عنوان هزینه‌های آن طرح تلقی می‌شود.

ماده (۲۷۴) هزینه‌های تایید نشده توسط واحد امین به عنوان هزینه‌های طرح و یا آورده نقدی مجری تلقی نشده و اینگونه هزینه‌ها کلاً بر عهده مجری بوده و جزو هزینه‌های سرمایه‌گذاری طرح پذیرفته نمی‌شود.

ماده (۲۷۵) هزینه‌های قانونی طرح نظیر مالیات و سایر کسورات قانونی مورد پذیرش واحد امین، جزو هزینه‌های قابل قبول می‌باشد. مجری موظف است قبلاً نسبت به برآورد و درج این نوع هزینه‌ها در طرح‌نامه اقدام کند.

ماده (۲۷۶) با توجه به اینکه عملیات بانکداری مشارکت در سود و زیان به نوعی پیمانکاری در خدمات مدیریت سرمایه است لذا مجری پیمانکاری تلقی می‌شود که منابع مالی سپرده‌گذار را توسط بانک در فعالیت اقتصادی خود به کار می‌بندد بنابراین بر اساس ماده ۱۰۴ قانون مالیاتهای مستقیم نرخ مالیاتی پیمانکاری بر فعالیت وی مترتب خواهد بود. نرخ مالیات بر فعالیت‌های مشارکت در سود و زیان از حداکثر ده درصد میزان ارزش افزوده طرح تجاوز نخواهد کرد.

ماده (۲۷۷) تسویه حساب نهایی با مجری مشروط به رعایت مفاد فصل ۱۶: تغییر در زمانبندی، این آیین‌نامه و زمان تسویه حساب با مجری، پس از رسیدگی‌های نهایی واحد امین و پایان قطعی طرح، ظرف مدت مقرر در قرارداد انجام می‌شود.

ماده (۲۷۸) پایان قطعی طرح حسب نوع آن و نوع محصول بانکداری مشارکت راستین و زیرسیستم‌های آن و نوع گواهی‌های صادره منوط به تحقق تمام شرایط قراردادهای منعقد شده با مجری خواهد بود.

ماده (۲۷۹) خسارت ناشی از تأخیر موضوع فصل ۱۶: تغییر در زمانبندی، این آیین‌نامه که منتج از عدم تأمین به موقع منابع تایید شده واحد امین توسط بانک باشد به شرط عدم قصور مجری بر عهده مجری نخواهد بود. چنانچه تأخیر ناشی از قصور یا تقصیر بانک باشد بانک موظف است تا طبق مفاد فصل ۱۶: تغییر در زمانبندی، این آیین‌نامه میزان خسارت وارده را جبران کند.

ماده (۲۸۰) مسئولیت امین نافی مسئولیتی که حسابرسان در شرکت مجری بر عهده دارد نبوده و جایگزین آن تلقی نمی‌شود.

ماده (۲۸۱) در صورت بروز حوادث قهری و غیرمترقبه (فورس ماژور) که خارج از اراده طرفین است نظر واحد امین مرعی و در صورت اختلاف موضوع به حکمیت ارجاع می‌شود.

ماده (۲۸۲) در طرح‌های پایان‌پذیر و پایان‌ناپذیر و یا انواع دارایی‌های مولد و اجاری و موات نحوه تسویه حساب در هر نوع از این طرح‌ها با توجه به نوع تأمین مالی و گواهی به شکل زیر صورت می‌گیرد:

۱- در طرح‌هایی که با گواهی مشارکت تأمین مالی می‌شوند هنگام پایان طرح و پس از زمان فروش مورد مشارکت (پایان دوره ساخت طرح پایان‌پذیر) با سپرده‌گذار و مجری تسویه حساب می‌شود. طرح‌های مشمول این نوع تسویه حساب طرح‌های پایان‌پذیر تلقی می‌شوند. تسویه حساب سپرده‌گذار با بانک در مورد سود یا زیان گواهی مشارکت در ارتباط با محصول نوع سوم (مشارکت در سود یا زیان شعبه/بانک) در پایان سال مالی به صورت قطعی بر اساس صورتهای مالی شعبه/بانک صورت خواهد گرفت.

۲- در طرح‌هایی که با گواهی پذیره تأمین مالی می‌شوند پس از پایان دوره ساخت با تبدیل گواهی‌های پذیره به سهام شرکت مجری یا شرکت جدیدالتأسیس، بانک با سپرده‌گذار و مجری تسویه حساب می‌کند. طرح‌های مشمول این نوع تسویه حساب طرح‌های پایان‌ناپذیر تلقی می‌شوند.

۳- در طرح‌هایی که با گواهی مضاربه تأمین مالی می‌شوند هنگام پایان طرح، زمان فروش مورد مضاربه (پایان

عملیات فروش کالای مورد مضاربه) می‌باشد و در این مقطع با سپرده‌گذار و معجری تسویه حساب صورت می‌گیرد. طرح‌های مشمول این نوع تسویه، طرح‌های پایان‌پذیر تلقی می‌شوند.

۴- در طرح‌هایی که با گواهی مضاربه ادواری تأمین مالی می‌شوند منافع مضاربه به صورت ادواری به سپرده‌گذار پرداخت می‌شود و هنگام پایان طرح زمان فروش آخرین بخش مورد مضاربه (پایان عملیات فروش کالای مورد مضاربه) بوده و در آن زمان با سپرده‌گذار و معجری تسویه حساب صورت می‌گیرد. طرح‌های مشمول این نوع تسویه، طرح‌های پایان‌پذیر تلقی می‌شوند.

۵- در طرح‌هایی که با گواهی آتی تأمین مالی می‌شوند هنگام پایان طرح، زمان تحویل کالای موضوع طرح پس از ساخت کالا در JFS3 یا فروش کالای نهایی در JFS4 بوده و با سپرده‌گذار و معجری و خریدار تسویه حساب صورت می‌گیرد. طرح‌های مشمول این نوع تسویه حساب طرح‌های پایان‌پذیر تلقی می‌شوند.

۶- در طرح‌هایی که با گواهی مقاسطه تأمین مالی می‌شوند هنگام تسویه حساب طرح زمانی است که با پرداخت آخرین قسط معجری به سپرده‌گذار و تملیک کامل طرح به معجری، بانک با سپرده‌گذار و معجری تسویه حساب می‌کند. طرح‌های مشمول این نوع تسویه حساب طرح‌های پایان‌پذیر تلقی می‌شوند.

۷- در طرح‌هایی که با گواهی مقاسطه اجاره تأمین مالی می‌شوند هنگام تسویه حساب طرح زمانی است که با پرداخت آخرین قسط و اجاره معجری به سپرده‌گذار و تملیک کامل طرح به معجری، بانک با سپرده‌گذار و معجری تسویه حساب می‌کند. طرح‌های مشمول این نوع تسویه حساب طرح‌های پایان‌پذیر تلقی می‌شوند.

۸- در طرح‌هایی که با گواهی مقاسطه مشارکت تأمین مالی می‌شوند هنگام تسویه حساب طرح زمانی است که با پرداخت آخرین قسط و سود و زیان آخرین دوره مالی مقرر توسط معجری به سپرده‌گذار و تملیک کامل طرح به معجری، بانک با سپرده‌گذار و معجری تسویه حساب می‌کند. طرح‌های مشمول این نوع تسویه حساب طرح‌های پایان‌ناپذیر تلقی می‌شوند.

۹- در طرح‌هایی که با گواهی مشارکت رهنی تأمین مالی می‌شوند هنگام تسویه حساب طرح در پایان قرارداد

- است و اصل و منافع مشارکت در این نوع گواهی در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۱۰- در طرح‌هایی که با گواهی مشارکت رهنی ادواری تأمین مالی می‌شوند در هر دوره منافع مشارکت به سپرده‌گذار پرداخت و تسویه حساب اصل منابع طرح در پایان قرارداد است و اصل منابع نیز در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۱۱- در طرح‌هایی که با گواهی مضاربه رهنی تأمین مالی می‌شوند تسویه حساب طرح در پایان قرارداد است و اصل و منافع مشارکت در این نوع گواهی در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۱۲- در طرح‌هایی که با گواهی مضاربه رهنی ادواری تأمین مالی می‌شوند در هر دوره منافع مشارکت به سپرده‌گذار پرداخت و تسویه حساب اصل منابع طرح در پایان قرارداد انجام می‌شود و اصل منابع نیز در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۱۳- در طرح‌هایی که با گواهی مزارعه رهنی تأمین مالی می‌شوند زمان تسویه حساب طرح در پایان قرارداد است و اصل و منافع مشارکت در این نوع گواهی در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۱۴- در طرح‌هایی که با گواهی مزارعه رهنی ادواری تأمین مالی می‌شوند در هر دوره منافع مشارکت به سپرده‌گذار پرداخت و زمان تسویه حساب اصل منابع طرح در پایان قرارداد انجام می‌شود و اصل منابع نیز در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۱۵- در طرح‌هایی که با گواهی مغارسه رهنی تأمین مالی می‌شوند زمان تسویه حساب طرح در پایان قرارداد است و اصل و منافع مشارکت در این نوع گواهی در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۱۶- در طرح‌هایی که با گواهی مغارسه رهنی ادواری تأمین مالی می‌شوند در هر دوره منافع مشارکت به سپرده‌گذار پرداخت و تسویه حساب اصل منابع طرح در پایان قرارداد انجام می‌شود و اصل منابع نیز در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۱۷- در طرح‌هایی که با گواهی مساقات رهنی تأمین مالی می‌شوند زمان تسویه حساب طرح در پایان قرارداد

- است و اصل و منافع مشارکت در این نوع گواهی در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۱۸- در طرح‌هایی که با گواهی مساقات رهنی ادواری تأمین مالی می‌شوند در هر دوره منافع مشارکت به سپرده‌گذار پرداخت و تسویه حساب اصل منابع طرح در پایان قرارداد انجام می‌شود و اصل منابع نیز در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۱۹- در طرح‌هایی که با گواهی استصناع رهنی تأمین مالی می‌شوند زمان تسویه حساب طرح در زمان پایان قرارداد است و منافع مشارکت در این نوع گواهی در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۲۰- در طرح‌هایی که با گواهی استصناع رهنی ادواری تأمین مالی می‌شوند در هر دوره منافع مشارکت به سپرده‌گذار پرداخت و تسویه حساب اصل منابع طرح در پایان قرارداد انجام می‌شود و اصل منابع نیز در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۲۱- در طرح‌هایی که با گواهی اجاره تأمین مالی می‌شوند در هر دوره منافع مشارکت به سپرده‌گذار پرداخت و زمان تسویه حساب اصل منابع طرح در پایان قرارداد است و اصل منابع در پایان قرارداد به سپرده‌گذار مسترد خواهد شد.
- ۲۲- گواهی ضمانت در قبال توثیق مال صادر می‌شود و با عودت آن به بانک مال توثیقی آزاد می‌گردد.
- ۲۳- در طرح‌هایی که با گواهی امانت تأمین مالی می‌شوند زمان تسویه حساب تحویل کالا یا وجه آن در سررسید قرارداد است.
- ۲۴- گواهی تأمین اجتماعی تابع مقررات تأمین اجتماعی است و وقتی توسط دارنده آن به صندوق تأمین برگشت داده شود تسویه می‌گردد.
- ۲۵- گواهی تأمین شخصی وقتی توسط دارنده آن به صندوق بازنشستگی برگشت داده شود تسویه می‌گردد.
- ۲۶- گواهی تأمین مستمری وقتی توسط دارنده آن دریافت می‌گردد تسویه می‌شود.
- ۲۷- گواهی تکافل پس از مدت معین و با انجام پرداخت به افراد لازم‌الحمایه تسویه می‌گردد.

۲۸- گواهی قرض پس از بازپرداخت بدهی توسط افراد لازم الحمايه به بانک تسويه مي گردد.

۲۹- در طرح‌هایی که از طریق تأمین مالی گروهی تأمین مالی می‌شوند تسويه حساب با رعایت خصیصه‌های

سیستم پایه یا زیرسیستم مالی بکارگرفته شده و ملاحظات قراردادی انجام خواهد شد.

۳۰- در طرح‌هایی که از طریق تأمین مالی حامی تأمین مالی می‌شوند تسويه حساب با مجری پس از ارائه

مستندات قابل قبول مجری انجام خواهد شد.

۳۱- در طرح‌هایی که از طریق تأمین وام جمعی تأمین مالی می‌شوند تسويه حساب با سپرده‌گذار پس از

بازپرداخت منابع توسط مجری انجام خواهد شد.

ماده (۲۸۳) چنانچه دارنده گواهی راستین بخواهد قبل از پایان طرح مشارکت خود را در طرح خاتمه دهد

می‌تواند گواهی خود را در بازار گواهی راستین (در محیط مجازی اینترنتی یا در شعبه) بفروش رساند.

فصل ۱۸: دریافتی‌های بانک

ماده (۲۸۴) بانک بابت ارزیابی مقدماتی طرح‌نامه‌های ارائه شده به واحد ارزیابی بدو مبلغ نیم در هزار منابع

درخواستی را از متقاضی به عنوان کارمزد دریافت می‌کند. این مبلغ در صورت رد طرح‌نامه پیشنهادی غیرقابل

استرداد است. در صورت تصویب طرح برای اجرای مشارکت در سود و زیان، این رقم جزو هزینه‌های قابل

قبول طرح تلقی می‌شود. در صورت تأیید مقدماتی، طرح‌نامه به مرحله ارزیابی تفصیلی وارد شده و در صورت

تأیید نهایی در این مرحله مبلغ نیم در هزار دیگر (نسبت به مبلغ تأمین منابع مالی مصوب بانک) از متقاضی اخذ

خواهد شد. در صورت تصویب طرح برای اجرای مشارکت در سود و زیان، این رقم نیز جزو هزینه‌های قابل

قبول سرمایه‌گذاری تلقی می‌شود.

ماده (۲۸۵) بانک به منظور تأمین تمامی هزینه‌های مربوط به ارائه خدمات مدیریت سرمایه شامل هزینه‌های

نظارتی، امین، مهندسی مالی، ممیزی و سایر خدمات مربوط در طول دوره مشارکت مطابق با شرح ذیل، کارمزدی متناسب با تخصیص منابع در هر مرحله از مجری طرح دریافت می‌کند. این رقم جزو هزینه‌های قابل قبول طرح محسوب می‌شود:

- ۱- بازرگانی داخلی: بدون توجه به طول دوره همواره ۲٪ نسبت به کل منابع تخصیصی.
- ۲- بازرگانی خارجی (صادرات و واردات): بدون توجه به طول دوره همواره ۲/۵٪ نسبت به کل منابع تخصیصی.
- ۳- بازرگانی خارجی که نیاز به بیش از یکبار ورود یا خروج کالا را داشته باشد (ترانزیت، سوآپ): بدون توجه به طول دوره همواره ۳٪ نسبت به کل منابع تخصیصی.
- ۴- طرح‌های پایان‌پذیر و پایان‌ناپذیر: بسته به طول دوره اجرای طرح برای طرح‌های تا یک سال، تا دو سال، تا سه سال و بیش از سه سال نسبت به کل منابع تخصیصی به ترتیب ۳٪، ۴٪، ۴/۵٪ و ۵٪.
- ۵- طرح‌های تامین سرمایه در گردش: بدون توجه به طول دوره همواره ۳٪ نسبت به کل منابع تخصیصی.
- ۶- طرح‌های تامین مالی که بطور ادواری مستلزم نظارت بانک است تا انجام مراحل اجرایی طرح مطابق با تعرفه‌های فوق برای طرح‌های پایان‌پذیر و پایان‌ناپذیر و پس از مرحله بهره‌برداری به ازای هر سال ۲٪ نسبت به کل منابع تخصیصی طرح.
- ۷- در طرح‌های تامین مالی که مستلزم تقویم و ارزشیابی طرح هستند به میزان ۵/۰٪ (نیم درصد) بر ارقام فوق افزوده می‌شود.
- ۸- در طرح‌های تامین مالی ادواری به میزان ۵/۰٪ (نیم درصد) برای هر سال بر تعرفه‌های فوق افزوده می‌شود.
- ۹- در طرح‌های تامین مالی رهنی از ابتدای تامین مالی تا پایان ۲/۵٪ در سال نسبت به کل منابع تخصیصی

ماده (۲۸۶) در صورت تحقق سود قطعی معادل سه درصد از کل منابع تخصیصی (شامل آورده مجری و سپرده سپرده‌گذار) از محل سود ناشی از مشارکت در طرح بعنوان درآمد بانک تحت عنوان کارمزد ارائه خدمات

مدیریت سرمایه از محل سود سپرده‌گذار و مجری به نسبت سهم شرکتی که زماندار آنها اخذ خواهد شد.

تبصره: به منظور تشویق ارزیاب و امین برای حسن انجام وظایف محوله یک درصد از درآمد ارزیابی و یک درصد از درآمد نظارت پس از حصول درآمد به ترتیب به ارزیاب و امین پرداخت می‌شود.

ماده (۲۸۷) فرآیند تصویب طرح‌های مشارکت راستین از لحاظ حدود اختیارات همانند فرآیندهای حاکم در بخش اعتباری بانک و وفق بخشنامه‌های بانک مرکزی خواهد بود.

ماده (۲۸۸) بانک با ارائه خدمات اینترنتی تحت عنوان بازار گواهی راستین در وبسایت اینترنتی خود ضمن فراهم آوردن زمینه خرید و فروش و انتقال گواهی‌های راستین، کارمزدی به میزان نیم درصد ارزش معامله شده گواهی را بالمناصفه (خریدار و فروشنده) از طرفین دریافت می‌کند.

فصل ۱۹: تبدیل گواهی پذیره به سهام

ماده (۲۸۹) در طرح‌های پایان‌ناپذیر (مستمر)، بانک در پایان عملیات اجرایی طرح با تبدیل گواهی‌های پذیره به سهام و انتقال مالکیت طرح به دارنده گواهی پذیره به میزان سهم شرکتی که زماندار (شامل مبلغ اسمی و طول مدت مشارکت مصرح در فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین، این آیین‌نامه) با سپرده‌گذار تسویه حساب قطعی می‌کند. طبق متن قرارداد اولیه با مجری و سپرده‌گذاران تمامی گواهی‌های پذیره وفق بند ۲ ماده ۱۵۸ قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت به سهام شرکت مجری یا شرکت جدید التأسيس تبدیل خواهد شد.

تبصره ۱: سپرده‌گذار می‌تواند گواهی پذیره خود را قبل از تبدیل به سهام، با قیمت توافقی به مجری منتقل یا به غیر بفروشد.

تبصره ۲: هنگام تبدیل گواهی پذیره به سهام، مجری و دارندگان گواهی پذیره متوافقاً می‌توانند گواهی‌های پذیره صادره را با رعایت تمامی ضوابط و با احتساب سهم شرکتی که زماندار مجری و دارندگان گواهی‌های پذیره با احتساب مدت مشارکت آنها به سهام شرکت جدید التأسيس تبدیل کنند. این موضوع می‌بایست در طرح‌نامه

پیش‌بینی و در متن قرارداد تصریح و مقتضیات قانونی آن هنگام عقد قرارداد با مجری فراهم شده باشد.

تبصره ۳: عمل تبدیل گواهی پذیره به سهام، می‌تواند با مشابه قراردادن آورده مجری با سپرده سپرده‌گذاران بعنوان سهم مجری از طرح (با لحاظ مدت زمان مشارکت آورده مجری) و سپرده سپرده‌گذاران (با لحاظ مدت زمان مشارکت سپرده سپرده‌گذاران) مبنای تسهیم در مالکیت یک شرکت جدیدالتأسیس باشد.

تبصره ۴: چنانچه طبق قرارداد توافق شده باشد که عمل تبدیل گواهی پذیره به سهام در مالکیت شرکت مجری انجام شود، بانک باید ارزش دارایی شرکت مجری را قبل از عقد قرارداد ارزیابی و تا اندازه‌ای که در طرح بکار گرفته می‌شود بعنوان آورده مجری منظور کند.

تبصره ۵: مجری در طول عملیات اجرایی طرح مجاز به فروش دارایی‌های ارزیابی شده در تبصره فوق نیست. نسبت بدهی و حقوق صاحبان سهام به دارایی شرکت مجری هنگام تبدیل گواهی پذیره به سهام نباید بیشتر از مقدار همین نسبت در هنگام عقد قرارداد باشد. در صورت افزایش نسبت اخیرالذکر در زمان تبدیل گواهی پذیره به سهام در مقایسه با همین نسبت هنگام عقد قرارداد، به میزان افزایش خالص بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام و با توجه به کیفیت دارایی‌ها، مبلغ اسمی آورده مجری به همان میزان کاهش می‌یابد و در تسهیم سهم سپرده‌گذاران و مجری ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

ماده (۲۹۰) پس از تکمیل مراحل اجرایی طرح، گواهی پذیره سپرده‌گذاران به سهام تبدیل می‌شود. شرکتهای سهامی اعم از عام و خاص موظفند همزمان با ارائه طرح‌نامه به بانک، مصوبه مجمع عمومی فوق‌العاده به انضمام آگهی مندرج در روزنامه رسمی را که مؤید موافقت مجمع با افزایش سرمایه از طریق صدور سهام جدید و با رعایت ماده ۱۵۸ قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت باشد را ارائه کنند. در مصوبه مجمع به بانک اختیار تام داده می‌شود که پس از انجام مراحل اجرایی طرح و آغاز دوره بهره‌برداری گواهی‌های پذیره را به سهام تبدیل کند.

ماده (۲۹۱) شرکت سهامی عام می‌تواند تحت شرایط مندرج در این آیین‌نامه از بانک مشارکت راستین

درخواست انتشار گواهی پذیره بنماید.

ماده (۲۹۲) در شرکتهای سهامی خاص گواهی پذیره اعم از با نام و بی نام، وفق ماده ۱۵۸ قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۴ مستند طلب تلقی و پس از تکمیل مراحل اجرایی طرح، تبدیل به سهام با نام شرکت خواهد شد.

ماده (۲۹۳) بانک براساس درخواست مجری و پس از انجام بررسی‌های لازم و تایید طرح‌نامه و مجری می‌تواند به انتشار گواهی پذیره اقدام کند.

ماده (۲۹۴) مشارکت دارنده گواهی پذیره براساس سهم‌الشرکه زماندار موضوع فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین، این آیین‌نامه در مالکیت شرکت مجری خواهد بود.

ماده (۲۹۵) دارندگان گواهی پذیره در مرحله اجرای طرح در اداره امور شرکت هیچگونه دخالتی ندارند و بستانکار شرکت محسوب می‌شوند و پس از پایان دوره ساخت و تبدیل گواهی پذیره به سهام همانند سایر صاحبان سهام از حقوق متعلقه برخوردار می‌باشند.

ماده (۲۹۶) موافقت با درخواست انتشار گواهی پذیره توسط بانک ممکن نیست مگر وقتی که تمامی سرمایه ثبت شده شرکت مجری تادیه شده و دو سال تمام از تاریخ ثبت شرکت گذشته و دو ترازنامه آن به تصویب مجمع عمومی رسیده باشد.

ماده (۲۹۷) هرگاه درخواست شرکت مجری برای انتشار گواهی پذیره توسط بانک در اساسنامه شرکت پیش‌بینی نشده باشد، مجمع عمومی فوق العاده صاحبان سهام می‌تواند بنا به پیشنهاد هیأت مدیره درخواست انتشار گواهی پذیره را تصویب کند. اساسنامه و یا مجمع عمومی می‌تواند به هیأت مدیره شرکت اجازه دهد که یک یا چند بار انتشار گواهی پذیره را از بانک درخواست کند.

ماده (۲۹۸) در انتشار گواهی پذیره در هر مرحله باید مبلغ اسمی گواهی‌ها و نیز قطعات آنها (در صورت تجزیه) متساوی باشند.

ماده (۲۹۹) درخواست انتشار گواهی پذیره باید مشتمل بر نکات زیر بوده و توسط دارندگان امضاء مجاز

شرکت امضاء شده باشد:

- ۱- نام شرکت.
 - ۲- موضوع شرکت.
 - ۳- شماره و تاریخ ثبت شرکت.
 - ۴- مرکز اصلی شرکت.
 - ۵- مدت شرکت که همواره باید نامحدود باشد.
 - ۶- مبلغ سرمایه شرکت و تصریح به اینکه تمامی مطالبات آن پرداخت شده است.
 - ۷- در صورتی که هر بانک مشارکت راستین سابقاً برای شرکت گواهی پذیره صادر کرده باشد مبلغ، تعداد، تاریخ صدور آن و تضمیناتی که طبق همین آیین نامه برای حسن انجام طرح در نظر گرفته است.
 - ۸- در صورتی که شرکت سابقاً موسسه دیگری را تضمین کرده باشد مبلغ، مدت و سایر شرایط تضمین مذکور.
 - ۹- مبلغ و مدت گواهی پذیره و تعداد آنها.
 - ۱۰- مشخصات دقیق و وثایق و تضمیناتی که برای طرح مربوط به گواهی پذیره در نظر گرفته شده است.
 - ۱۱- پیش بینی زمان اجرای طرح و تاریخ آغاز بهره برداری و زمان تبدیل گواهی پذیره به سهام شرکت.
 - ۱۲- خلاصه گزارش وضع مالی شرکت و خلاصه ترازنامه آخرین سال مالی آن که به تصویب مجمع عمومی صاحبان سهام رسیده است.
 - ۱۳- ارائه طرح نامه و مستندات و مجوزهای مربوط.
 - ۱۴- تمامی مستندات مربوط به پوشش های بیمه ای.
- ماده (۳۰۰)** شرکت موظف است شماره و تاریخ و متن آگهی منتشر شده در روزنامه رسمی موضوع ماده

(۲۹۰) همین آیین‌نامه را در وب‌سایت اینترنتی شرکت و در روزنامه کثیرالانتشار و وب‌سایت اینترنتی که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن نشر می‌شود، آگهی کند.

ماده (۳۰۱) بانک موظف است تا تمامی اطلاعات مندرج در ماده (۲۹۹) این آیین‌نامه را همراه با جزئیات طرح‌نامه شرکت مجری در وب‌سایت اینترنتی خود در اختیار عموم قرار دهد.

ماده (۳۰۲) گواهی پذیره باید شامل نکات زیر باشد:

- ۱- نام شرکت مجری
- ۲- شماره و تاریخ ثبت شرکت مجری.
- ۳- مرکز اصلی شرکت مجری.
- ۴- مبلغ سرمایه شرکت مجری.
- ۵- مدت شرکت مجری که همواره باید نامحدود باشد.
- ۶- مبلغ اسمی و شماره ترتیب و تاریخ صدور گواهی پذیره.
- ۷- آدرس و لینک اینترنتی اطلاعات طرح‌نامه و مجری و گزارش‌های زمانی در هر مرحله از پیشرفت اجرایی طرح در وب‌سایت بانک (موضوع ماده (۳۰۱))
- ۸- مشخصات دقیق و وثایق و تضمیناتی که برای گواهی پذیره در نظر گرفته شده است.
- ۹- پیش‌بینی زمان اجرای طرح و تاریخ شروع بهره‌برداری و زمان تبدیل گواهی پذیره به سهام شرکت.
- ۱۰- مشخصات پوشش‌های بیمه‌ای.

ماده (۳۰۳) گواهی پذیره فقط با قابلیت تبدیل به سهام شرکت قابل انتشار است. شرایط و ترتیب تبدیل گواهی پذیره به سهام باید در وب‌سایت اینترنتی بانک ناشر قید شود.

ماده (۳۰۴) تبدیل گواهی پذیره به سهام تابع میل و رضایت دارنده گواهی پذیره نیست.

ماده (۳۰۵) گواهی پذیره فقط پس از پایان دوره ساخت و با آغاز دوره بهره‌برداری طبق ترتیباتی که بانک

ناشر گواهی وفق این آیین‌نامه مشخص می‌کند قابل تبدیل به سهام می‌باشد.

ماده (۳۰۶) بانک پس از قبول درخواست شرکت مجری مبنی بر انتشار گواهی پذیره با اخذ وجه از سپرده‌گذار اقدام به صدور و تحویل گواهی پذیره مربوط به طرح شرکت مجری در قبال دریافت منابع از سپرده‌گذار به سپرده‌گذار می‌کند.

ماده (۳۰۷) بانک بر اساس ضوابط این آیین‌نامه از محل منابع ماده (۳۰۶) طرح مجری را تامین مالی کرده و بر عملیات مجری نظارت خواهد داشت.

ماده (۳۰۸) از تاریخ تصمیم مجمع عمومی فوق العاده مذکور در ماده (۲۹۰) این آیین‌نامه تا پایان عملیات گواهی‌های پذیره موضوع ماده (۳۱۴) این آیین‌نامه شرکت نمی‌تواند سرمایه خود را مستهلک سازد یا آن را از طریق بازخرید سهام کاهش دهد یا اقدام به تقسیم اندوخته کند یا در نحوه تقسیم منافع تغییراتی بدهد. کاهش سرمایه شرکت در نتیجه زیان‌های وارده که منتهی به تقلیل مبلغ اسمی یا عده سهام بشود شامل سهامی نیز که دارندگان گواهی پذیره در نتیجه تبدیل گواهی خود دریافت می‌کنند، می‌شود و چنین تلقی می‌شود که اینگونه دارندگان گواهی پذیره از همان موقع انتشار گواهی سهامدار شرکت بوده‌اند.

تبصره: افزایش سرمایه با انتشار گواهی پذیره جدید طبق درخواست شرکت مجری فقط قابل انجام در بانک ناشر گواهی پذیره‌های قبلی و تبدیل نشده به سهام بوده و شرکت مجری تنها می‌تواند درخواست انتشار گواهی پذیره جدید را به بانک عامل قبلی تقدیم کند. اتخاذ تصمیم در مورد قبول درخواست انتشار گواهی پذیره جدید با اداره مشارکت بانک می‌باشد.

ماده (۳۰۹) شرکت مجری از ابتدا تا پایان طرحی که مستلزم انتشار گواهی پذیره طبق طرح‌نامه مشخص شده می‌باشد، تنها می‌تواند از طریق یک بانک اقدام به درخواست انتشار گواهی پذیره کند. هرگونه تقاضای جدید انتشار گواهی پذیره بعدی باید در همان شعبه قبلی انجام شود. تمامی خسارات وارده به سپرده‌گذار و بانک ناشی از عدم رعایت این ماده متوجه مجری بوده و بانک موظف به وصول خسارت است.

ماده (۳۱۰) از تاریخ تصمیم مجمع عمومی فوق العاده مذکور در ماده (۲۹۰) این آیین‌نامه تا پایان عملیات گواهی‌های پذیره موضوع ماده (۳۱۴) این آیین‌نامه صدور سهام جدید در نتیجه انتقال اندوخته به سرمایه و بطور کلی دادن سهام و یا تخصیص یا پرداخت وجه به سهامداران تحت عناوینی از قبیل جایزه یا منافع انتظار سهام ممنوع خواهد بود، مگر آنکه با تایید بانک، شرکت مجری تدابیر لازم را اتخاذ کند تا دارندگان گواهی پذیره که متعاقباً گواهی خود را به سهام شرکت تبدیل می‌کنند بتوانند به نسبت و تحت همان شرایط حقوق مالی مذکور را استیفا کنند.

ماده (۳۱۱) سهامی که از تبدیل گواهی پذیره صادر می‌شود باید به نام آخرین مالک گواهی پذیره در زمان تبدیل گواهی به سهام صادر شود.

ماده (۳۱۲) مبلغ اسمی قطعات گواهی پذیره را بانک مشخص می‌کند.

ماده (۳۱۳) بانک موظف است تا بر اساس درخواست انتشار گواهی پذیره شرکت مجری با احتساب مبلغ اسمی گواهی‌های پذیره و مدت مشارکت آنها در طرح و آورده مجری اقدام به محاسبه سهم هریک از دارندگان گواهی و مجری نموده و بر اساس مصوبه مجمع عمومی فوق العاده شرکت طبق مفاد همین فصل گواهی‌های آنها را تبدیل به سهام کند.

ماده (۳۱۴) پس از تبدیل گواهی پذیره به سهام، عملیات مالی مشارکت بانک با سپرده‌گذار و مجری از جانب بانک خاتمه می‌یابد.

تبصره: در مورد مواد ۶۱ و ۶۲ قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۴ حق رجحان سهامداران شرکت در خرید گواهی پذیره قابل تبدیل به سهام، خود به خود منتفی خواهد بود.

ماده (۳۱۵) در ارزشگذاری برآوردی طرح‌ها می‌توان کل سرمایه موضوع مشارکت و مجموع ارزش افزوده ایجاد شده را به صورت ارزش سایه‌ای محاسبه کرد. علاوه بر سرمایه سپرده‌گذاران مورد استفاده، ضرایب تعدیل‌کننده از جمله تغییرات قیمت در سالهای مختلف اجرای طرح، کارمزد بانک (ارزیابی مقدماتی، ارزیابی

تفصیلی و نظارت)، آورده‌های نقدی و غیرنقدی مجری (مدیریت، کارآفرینی و تکنولوژی) را با توجه به هزینه فرصت سرمایه در طول اجرای طرح می‌توان در محاسبات بکار برد.

ماده (۳۱۶) سهم‌الشرکه سپرده‌گذاران (دارندگان گواهی پذیره و مجری بر اساس سهم‌الشرکه زماندار آنان از فرمول‌های زیر به دست می‌آید:

۱- سهم‌الشرکه زماندار دارنده گواهی پذیره بر اساس مبلغ اسمی گواهی پذیره و طول مدت مشارکت و همزمان با در نظر گرفتن میزان آورده مجری و مدت زمان مشارکت آورده مجری از رابطه زیر به دست می‌آید:

سهم الشرکه	مدت مشارکت سپرده هر سپرده‌گذار	×	میزان سپرده	=	(مبلغ اسمی هر سپرده	×	مدت مشارکت هر سپرده	+	مجموع کل)	=	مدت سپرده‌گذار	×	آورده مجری	×	مدت مشارکت	سپرده‌گذار
---------------	-----------------------------------	---	----------------	---	---	-----------------------	---	------------------------	---	-------------	---	---	-------------------	---	---------------	---	---------------	------------

۲- سهم‌الشرکه زماندار مجری برابر است با:

سهم الشرکه	مدت مشارکت	×	آورده مجری	=	(مبلغ اسمی هر سپرده	×	مدت مشارکت هر سپرده	+	مجموع کل)	=	مدت مشارکت	×	آورده مجری	×	مدت مشارکت	سپرده‌گذار
---------------	------------	---	---------------	---	---	-----------------------	---	------------------------	---	-------------	---	---	---------------	---	---------------	---	---------------	------------

۳- مبلغ سهام جدید جهت صدور (افزایش سرمایه) بر اساس جمع مبلغ اسمی سهم هر سپرده‌گذار و مجری طبق فرمول‌های زیر برای همه سپرده‌گذاران و مجری بدست می‌آید:

(آورده مجری + مبلغ اسمی سپرده‌ها) × سهم‌الشرکه زماندار سپرده‌گذار = مبلغ اسمی سهم هر سپرده‌گذار

(آورده مجری + مبلغ اسمی سپرده‌ها) × سهم‌الشرکه زماندار مجری = مبلغ اسمی سهم مجری
--

۴- کارمزد ارائه خدمات مدیریت سرمایه بانک براساس ماده (۲۸۵) این آیین نامه قبل از محاسبات تسهیم فوق از سپرده گذار و مجری متناسب با سهم شرکت که زماندار آنها نسبت به مبلغ اسمی طرح کسر می شود.

فصل ۲۰: بازرسی و استاندارد کالا

ماده (۳۱۷) بازرسی مواد اولیه، واسطه‌ای یا مصرفی تهیه شده توسط خریدار و یا کالای نهایی تولید شده توسط مجری (تولید کننده) درخصوص کیفیت، تعداد، نوع بسته‌بندی و رعایت استانداردهای مشخص شده و سایر موارد طبق قرارداد و بوسیله شرکتهای بازرسی کننده مورد تأیید بانک مرکزی به تشخیص واحد امین اداره مشارکت بانک انجام می پذیرد.

ماده (۳۱۸) هزینه بازرسی مواد اولیه به عهده خریدار و هزینه بازرسی کالای نهایی تولید شده به عهده مجری (تولید کننده) می باشد.

ماده (۳۱۹) گزارش‌های گواهی‌های بازرسی نفیاً یا اثباتاً باید حاوی سربرگ شرکت بازرسی کننده و ممهور به مهر و امضای صاحبان امضای مجاز شرکت صادر شده باشد.

ماده (۳۲۰) انتخاب شرکت بازرسی کننده باتوافق توام خریدار و مجری هنگام عقد قرارداد صورت می پذیرد. خریدار و مجری متعهد به پذیرش تمامی مسئولیتهای مترتبه بر گزارش‌ها و گواهی‌های صادره توسط شرکت بازرسی کننده می باشند. خریدار و مجری منفرداً و بعد از فروش یا انتقال گواهی آتی مجاز به درخواست تغییر شرکت بازرسی کننده نیستند. شرکت بازرسی کننده می تواند در صورت تایید اداره مشارکت و اطراف قرارداد به درخواست خود و قبول تمامی مسئولیتهای قراردادی و هزینه‌های مرتبط انصراف خود را از عملیات بازرسی اعلام کند.

ماده (۳۲۱) شرح کالا در گواهی‌های بازرسی صادره و تأیید مطابقت آن با پیش فاکتور مورد تأیید اداره مشارکت بانک الزامی است.

ماده (۳۲۲) گواهی‌های بازرسی صادره بابت کالای مربوط به خریدار (مواد اولیه) و مربوط به مجری (محصول نهایی) می‌تواند توسط دو شرکت مجاز متفاوت صادر شود.

ماده (۳۲۳) در صورتی که شرکت بازرسی کننده با ارائه دلایل قابل قبول اداره مشارکت بانک، قادر به ارائه گزارش مربوط و یا صدور گواهی بازرسی نباشد اداره مشارکت بانک بنا به پیشنهاد توام مجری و خریدار اقدام به تعیین شرکت بازرسی کننده دیگری وفق مفاد ماده (۳۱۷) این آیین‌نامه می‌کند. در صورت عدم ارائه پیشنهاد و یا عدم حصول توافق توسط مجری و خریدار ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ ابلاغ عزل شرکت بازرسی کننده اداره مشارکت بانک رأساً نسبت به انتخاب شرکت بازرسی کننده اقدام خواهد کرد.

ماده (۳۲۴) چنانچه شرکت بازرسی کننده مرتکب جرم یا تخلفی مرتبط با وظایف محوله شود و یا از مفاد قرارداد عدول کند اداره مشارکت بانک اختیار دارد تا رأساً و بدون هیچگونه تشریفات نسبت به عزل شرکت بازرسی کننده اقدام کند. انتخاب شرکت بازرسی کننده جدید منوط به رعایت مفاد ماده (۳۲۰) همین آیین‌نامه می‌باشد.

ماده (۳۲۵) منظور از استاندارد کالا، بطور اعم عبارتست از رعایت استاندارد مورد تأیید سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران.

ماده (۳۲۶) هنگام انعقاد قرارداد، خریدار جهت تأمین مواد اولیه و مجری در زمان تحویل محصول نهایی، نوع استاندارد مربوط را با نظارت واحد امین اداره مشارکت بانک از سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران استعلام و تعهد می‌کنند استاندارد مربوط را در مورد کالاهای خود رعایت کنند.

ماده (۳۲۷) کالای مورد معامله یا مواد اولیه ارائه شده جهت تولید باید دارای نشان استاندارد ایران باشد و توسط یکی از شرکتهای بازرسی کننده مورد تأیید اداره مشارکت بانک تأیید شود که استاندارد اعلام شده توسط سازمان مزبور در کالای مورد معامله رعایت گردیده است.

ماده (۳۲۸) مجری (تولید کننده) میزان کالای مورد نیاز، نوع، ارزش، مقدار، قیمت و مشخصات کلی کالا از

جمله نوع استاندارد مورد نیاز را به اداره مشارکت بانک ارائه می‌دهد. در این خصوص در صورت صلاحدید اداره مشارکت بانک، با سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مکاتبات لازم انجام خواهد شد.

ماده (۳۲۹) رعایت نکات ذیل در خصوص مواد اولیه مصرفی الزامی است:

۱- مواد اولیه عبارتست از هر نوع مواد خام، نیمه ساخته، ساخته شده، واسطه‌ای و مواد بسته‌بندی که در تولید یک محصول معین بکار می‌رود.

۲- حجم مواد اولیه باید متناسب با تولید برای نیاز یک دوره تولید در نظر گرفته شود.

۳- مدت زمان لازم برای تولید کالا توسط مجری نباید بیش از مدت لازم برای یک دوره تولید باشد و چنانچه خریدار ملزم به تحویل مواد اولیه باشد شروع طرح تاریخ وصول مواد اولیه توسط مجری تلقی می‌شود. در غیر این صورت تاریخ عقد قرارداد ملاک خواهد بود.

۴- تأمین کننده مواد اولیه باید مسئولیت هرگونه فساد، نقص و اشکالی در کیفیت یا کمیت کالا که قبل از تحویل بروز کند را به عهده گیرد.

۵- مسئولیت رعایت استاندارد تعیین شده توسط واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک بر عهده تامین کننده مواد اولیه می‌باشد. در این راستا و در صورت درخواست اداره مشارکت بانک یا مجری ارائه گواهی بازرسی کالای مربوط مبنی بر رعایت استاندارد و سایر شرایط الزامی است.

۶- چنانچه مجری تحویل مواد اولیه توسط بیش از یک شخص حقیقی یا حقوقی را بپذیرد، باید در درخواست خود ضمن قبول تمامی مسئولیتهای مترتبه، چگونگی تحویل مواد اولیه در یک یا چند مرحله را با ذکر جزئیات به واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک اعلام کند.

۷- در صورتی که خریدار تامین کننده مواد اولیه باشد محل تحویل مواد اولیه در انبار خواهد بود. لذا مجری یک هفته قبل از موعد تحویل باید شرکت حمل کننده یا نماینده خود را جهت تحویل کالا به اداره مشارکت بانک، ضمن ارسال رونوشت به خریدار معرفی کند.

۸- هرگونه بازرسی کالا چه در انبار خریدار و چه در انبار مجری باید همزمان با تحویل قطعی کالا باشد و یک نسخه گواهی بازرسی صادره به اداره مشارکت بانک ارائه شود.

۹- در صورتی که خریدار عهده‌دار تأمین مواد اولیه باشد مدارک لازم جهت انعقاد قرارداد به شرح ذیل است:
الف- اصل سیاهه مواد اولیه جهت ضبط در سوابق.

ب- اصل گواهی بازرسی مواد اولیه.

ج- اصل گواهی قطعی مواد اولیه.

د- رسید حمل صادره توسط شرکت حمل کننده، که حاکی از حمل مواد اولیه موضوع قرارداد باشد.

ه- تمامی مدارک و مستندات تایید شده مربوط به ضمانت بعد از فروش و تعویض به مثل پس از فروش در ارتباط با مواد اولیه، هنگام تحویل مواد اولیه طبق مفاد قراردادهای اولیه و ثانویه بین اطراف قراردادها به مجری ارائه شود. فروشنده باید وصول مدارک مربوط را طی سه روز کاری (بانکی) از تاریخ تحویل به اداره مشارکت بانک اعلام کند. در صورت نیاز با تشخیص اداره مشارکت بانک این زمان می‌تواند در حد عرف افزایش یابد.

و- عنداللزوم مجوزهای لازم مثل گواهی بهداشت و سایر مجوزهای مراجع ذیربط.

ماده (۳۳۰) خریدار موظف است تاریخ خروج مواد اولیه یا کالا از انبار را قبلاً و تحویل آن طبق قرارداد به مجری (کارگاه/انبار مجری) را پس از تحویل، به اداره مشارکت بانک اعلام کند. مجری سه روز کاری (بانکی) پس از تحویل کالا می‌تواند چنانچه اعتراضی به مواد اولیه یا کالای دریافتی دارد با ارائه مدارک به اداره مشارکت بانک و خریدار اعلام کند. در این صورت اداره مشارکت بانک مراتب اعتراض مجری را به خریدار، شرکت یا مرجع بازرسی و کنترل کننده مواد یا کالا و یا سایر مراجع ذیصلاح اعلام می‌کند. خریدار موظف است به اعتراض رسیدگی و نتیجه حاصله را با توجه به مدارک لازم، به اطلاع اداره مشارکت برساند.

تبصره ۱: مهلت تعیین شده در این ماده طبق توافق خریدار و مجری در حد عرف فعالیت و کالای مربوط به

تشخیص اداره مشارکت بانک و به هنگام عقد قرارداد قابل افزایش خواهد بود.

تبصره ۲: چنانچه در مواد اولیه تحویل شده نواقصی باشد تاریخ شروع دوره ساخت و صدور گواهی مربوط از تاریخ رفع نقص و طبق توافق طرفین و به تشخیص و تایید اداره مشارکت بانک آغاز خواهد شد.

تبصره ۳: چنانچه پس از انقضای مهلت تعیین شده در این ماده، اعتراضی از سوی مجری به اداره مشارکت بانک ارائه شود مسموع نبوده و تمامی مسئولیتهای آن متوجه مجری خواهد بود. بدیهی است مجری نمی تواند به موجب این اعتراض، سررسید تحویل کالای نهایی را به تأخیر اندازد.

ماده (۳۳۱) رعایت نکات ذیل در خصوص کالای تولید شده الزامی است:

۱- کالای ارائه شده چنانچه مشمول استاندارد اجباری باشد مجری باید نسبت به ارائه گواهی بازرسی و کیفیت کالا توسط سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی اقدام و یک نسخه از آن را به اداره مشارکت بانک و خریدار ارائه کند. در خصوص کالاهایی که مشمول استاندارد اجباری نیستند ارائه گواهی کیفیت کالا توسط سازمان استاندارد و تحقیقات و یا شرکتها و مؤسسات بازرسی کننده مورد تأیید اداره مشارکت بانک ضروری است.

۲- تأیید کالای مورد نظر برای احراز شرایط خرید و فروش گواهی آتی در بازار گواهی راستین بانک به شرطی امکان پذیر است، که کالا طبق مشخصات استاندارد مربوط تعریف شده باشد.

۳- کالا نباید مشمول محدودیتهایی از جمله محدودیت قیمت گذاری قانونی و انحصارات قانونی در عرضه و یا تقاضا باشد.

۴- ارائه تاییدیه مراجع ذیصلاح در خصوص کالاهایی که مشمول رعایت ضوابط خاص یا اخذ مجوزهای قانونی مانند ارائه گواهی بهداشت و غیره باشند ضروری است.

فصل ۲۱: تحویل کالا

ماده (۳۳۲) در سررسید مقرر برای تحویل کالا و در مبدأ تحویل (انبار مجری) باید کالا توسط مراجع قید شده در فصل ۲۰: بازرسی و استاندارد کالا، این آیین‌نامه مورد بازرسی، نمونه‌برداری، آزمایش و غیره قرار گیرد.

ماده (۳۳۳) مجوز حمل پس از صدور گواهی مربوط و دریافت آن توسط اداره مشارکت بانک و پس از کنترل مدارک ارائه شده صادر می‌شود.

ماده (۳۳۴) خریدار یک هفته قبل از سررسید باید شرکت یا شرکتهای حمل‌کننده کالا را به مجری معرفی و نسخه‌ای از نامه و یا تغییرات مربوط را به اداره مشارکت بانک معرفی کند.

ماده (۳۳۵) از آنجاکه بانک در این نوع قرارداد مالک کالا نبوده و نقش ناظر را بر عهده دارد، لذا مدارک صرفاً جهت اطلاع و هماهنگی در زمینه تحویل و جابجایی کالا و پایان رابطه قراردادی به اداره مشارکت بانک ارائه می‌شود. مدارک لازم در این خصوص عبارتند از:

- ۱- اصل سیاهه کالا جهت ضبط در سوابق.
- ۲- اصل گواهی بازرسی کالا در مبدأ حمل.
- ۳- رسید حمل صادره توسط شرکت حمل‌کننده که حاکی از حمل کالای موضوع قرارداد باشد.
- ۴- تمامی مدارک و مستندات تایید شده مربوط به ضمانت بعد از فروش و تعویض به مثل پس از فروش (Warranty & Garranty) در ارتباط با محصول نهایی هنگام تحویل باید طبق مفاد قراردادهای جعاله اولیه و ثانویه منعقد شده بین اطراف قرارداد به خریدار تحویل شود. مجری باید وصول مدارک مربوط را طی سه روز کاری (بانکی) از تاریخ تحویل، به اداره مشارکت بانک اعلام کند.
- ۵- عنداللزوم ارائه مجوزهای لازم مثل گواهی بهداشت و سایر مجوزها از مراجع ذیربط.

۶- تمامی مجوزهای لازم مرتبط با کالای موضوع گواهی آتی باید هنگام تحویل کالای نهایی توسط اداره مشارکت بانک به خریدار تحویل شود. توضیحاً تحویل گیرنده، آخرین مالک گواهی آتی در مورد کالای موضوع گواهی مربوط می باشد.

۷- مجوزها و مدارکی که اداره مشارکت بانک هنگام عقد قرارداد در ارتباط با بندهای ۴ و ۵ این ماده از مجری دریافت کرده است هنگام پایان قرارداد به خریدار تحویل می شود.

۸- با توجه به اینکه خریدار نهایی پس از زمان پایانی معاملات، آخرین مالک گواهی آتی موضوع تامین مالی جعاله (JFS) در ارتباط با کالای مورد نظر می باشد، برای تحویل کالا پس از اعلام زمان پایان/ بسته شدن معامله گواهی آتی مزبور در بازار گواهی راستین، باید به اداره مشارکت بانک مراجعه تا ضمن اخذ تمامی مدارک و مجوزهای لازم موضوع بند ۷ این ماده به شرکت مجری جهت تحویل کالا معرفی شود.

۹- پس از زمان پایانی معاملات، گواهی آتی از گردونه معاملات خارج و اطلاعات آن در پایگاه داده های بانک نگهداری می شود.

ماده (۳۳۶) خریدار سه روز کاری (بانکی) وقت دارد تا همگام با مجری اقدام به بررسی کالا در انبار مجری کرده و سپس اقدام به تحویل و حمل کالا کند. چنانچه خریدار قبل از تحویل کالا از انبار مبدأ (انبار مجری) اعتراضی به کالای قابل تحویل دارد می تواند ظرف مهلت مقرر فوق اعتراض خود را به اداره مشارکت بانک ارائه دهد. در این صورت اداره مشارکت بانک مراتب اعتراض خریدار را به مجری، شرکت یا مرجع بازرسی و کنترل کننده کالا و یا سایر مراجع ذیصلاح اعلام می کند. مجری مسئول اصلی پیگیری موضوع بوده و موظف است به اعتراض رسیدگی و نتیجه حاصله را با توجه به مدارک مثبت به اطلاع اداره مشارکت بانک برساند.

ماده (۳۳۷) اداره مشارکت بانک پس از بررسی اعتراض در صورت وارد بودن، مراتب را به مجری اعلام تا نسبت به رفع نقص اقدام کند. در صورت وارد نبودن اعتراض تمامی هزینه های رسیدگی و بازرسی بر عهده خریدار (اعتراض کننده) خواهد بود.

ماده (۳۳۸) مجری و خریدار هر دو ملزمند تا تحویل و تاریخ خروج کالا از انبار مجری و تحویل آن به خریدار را به اداره مشارکت بانک اعلام کنند.

ماده (۳۳۹) پس از رفع شکایت و یا انقضای مهلت اعتراض خریدار، پرونده از نظر بانک مختومه تلقی می‌شود و اداره مشارکت بانک در صورت درخواست مجری نسبت به آزادسازی وثائق مربوط اقدام می‌کند.

فصل ۲۲: ابزار مالی کمکی

ماده (۳۴۰) سبد گواهی‌های راستین سبدي مالی است که گواهی‌های راستین طرح‌های مختلف تأمین مالی شده در بانکداری مشارکت راستین را در بر می‌گیرد.

ماده (۳۴۱) واحد مهندسی مالی اداره مشارکت بانک برای به حداکثر رساندن بازده و حداقل کردن ریسک بازار گواهی راستین می‌تواند سبدهای گواهی‌های راستین را در بازار گواهی راستین جهت معامله به مشتریان معرفی کند.

ماده (۳۴۲) برای تشکیل سبد گواهی‌های راستین واحد مهندسی مالی اداره مشارکت بانک ملزم به پیش‌بینی ریسک و بازده هر یک از محصولات مشارکت راستین منتخب برای سبد و همین‌طور بازده و ریسک کل سبد می‌شود.

ماده (۳۴۳) ریسک بعنوان زیان ناخواسته (برنامه‌ریزی نشده) بر رقم سرمایه‌گذاری تعریف می‌گردد.

ماده (۳۴۴) برای تعیین سبد لازم است واحد مهندسی مالی اداره مشارکت بانک در ارتباط با میزان ریسک فعالیت یا فعالیتهای اقتصادی مرتبط با سبد گواهی‌ها از قبل بررسیهای لازم را به عمل آورد.

ماده (۳۴۵) برای تعدیل ریسک سبد واحد مهندسی مالی اداره مشارکت می‌تواند علاوه بر گواهی‌های راستین، اوراق بهادار دیگر را نیز در سبد منظور کند.

ماده (۳۴۶) واحد مهندسی مالی اداره مشارکت می‌تواند سبدهای گواهی‌های راستین را با توجه به نرخ

بازگشت و ریسک هر یک از محصولات بانکداری مشارکت راستین با اهداف زیر تعریف کند:

الف- سبد گواهی‌های راستین با حداقل ریسک و حداقل بازده.

ب- سبد گواهی‌های راستین با ریسک متوسط و بازده متوسط.

ج- سبد گواهی‌های راستین با ریسک بالا و بازده بالا.

فصل ۲۳: حوادث قهری و غیر مترقبه

ماده (۳۴۷) تحقق حوادث قهری و غیرمترقبه (فورس ماژور) منوط به شرایط اصلی زیر است:

۱- حادثه باید غیر قابل دفع و غیر قابل اجتناب باشد (جمع دو مورد مذکور مدنظر است).

۲- حادثه باید غیر قابل پیش‌بینی باشد.

۳- حادثه باید خارج از اراده باشد.

۴- حادثه باید اجرای قرارداد را غیرممکن کند.

ماده (۳۴۸) به حوادث قهری و غیرمترقبه از نظر زمانی و مکانی به شرح ذیل استناد می‌شود که عبارتند از:

۱- استناد به حوادث قهری و غیرمترقبه از نظر زمانی: متعهد صرفاً در طول مدت قرارداد یا مدت توافق شده یا

تعیین شده از سوی متعهدله می‌تواند به حوادث قهری و غیرمترقبه استناد کند و از انجام تعهد بری الذمه

شود. با انقضای مدت قرارداد یا مدت توافق شده یا تعیین شده از سوی متعهدله استناد به آن امکانپذیر نیست.

۲- استناد به حوادث قهری و غیرمترقبه از نظر مکانی: حوادث قهری و غیرمترقبه باید در محل انجام تعهد تحقق

یابد و استناد به حوادث قهری و غیرمترقبه در خارج از محل مذکور موضوعیت ندارد مگر اینکه شرایط آن

در غیر محل انجام تعهد سبب تعمیم موضوع حوادث قهری و غیرمترقبه به محل انجام تعهدشده باشد.

فصل ۲۴: داوری (حکمت)

ماده (۳۴۹) حل و فصل تمامی اختلافات فی مابین بانک، سپرده‌گذار، مجری طرح و سایر اشخاصی که روابط حاکم بر آنان بر اساس بانکداری مشارکت راستین است، از طریق ارجاع امر به داوری (حکمت) وفق مفاد این آیین‌نامه و قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی است.

ماده (۳۵۰) شرایط داوری فی مابین طرف‌های بانکداری مشارکت راستین به شرح ذیل می‌باشد:

۱- طرفین قرارداد می‌توانند به منظور حل اختلاف، داور یا داوران خود را قبل یا بعد از بروز اختلاف تعیین و معرفی کنند.

۲- طرفین قرارداد می‌توانند انتخاب داور یا داوران را به شخص ثالث یا دادگاه واگذار کنند.

۳- در هر مورد که داور تعیین می‌شود باید موضوع و مدت داوری و نیز مشخصات طرفین و داور یا داوران بطوری که رافع اشتباه باشد تعیین شود. در صورتی که تعیین داور بعد از بروز اختلاف باشد موضوع اختلاف که به داوری ارجاع شده باید بطور روشن، مشخص به داوران ابلاغ شود.

۴- تعداد داوران باید طاق بوده و حداقل سه نفر باشند داوری که مؤید طاق بودن است به اتفاق تعیین می‌شود و رأی اکثریت داوران ملاک اعتبار است.

۵- اشخاص زیر را حتی با تراضی نمی‌توان بعنوان داور انتخاب کرد:

الف: اشخاصی که فاقد اهلیت قانونی هستند.

ب: اشخاصی که به موجب حکم قطعی دادگاه و یا در اثر آن از داوری محروم شده‌اند.

ج: قضات و کارمندان اداری شاغل در محاکم قضایی.

۶- در مواردیکه طرفین معامله یا قرارداد متعهد به معرفی داور شده ولی داور یا داوران خود را معین نکرده باشند و در موقع بروز اختلاف نخواهند و یا نتوانند در معرفی داور اختصاصی خود اقدام و یا در تعیین داور

ثالث تراضی کنند و تعیین داور به دادگاه یا شخص ثالث نیز محول نشده باشد یک طرف می‌تواند داور خود را معین کرده به وسیله اظهارنامه رسمی به طرف مقابل معرفی و درخواست تعیین داور نماید و یا نسبت به تعیین داور ثالث تراضی کند. در این صورت طرف مقابل مکلف است ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ اظهارنامه داور خود را معرفی و یا در تعیین داور ثالث تراضی کند. هرگاه تا انقضای مدت یاد شده اقدام نشود ذینفع می‌تواند حسب مورد برای تعیین داور به دادگاه مراجعه کند.

۷- در مواردی که داور یکی از طرفین فوت شود یا استعفاء کند و طرف نامبرده نخواهد جانشین او را معین کند و یا در هر موردی که انتخاب داور به شخص ثالث واگذار شده و آن شخص از تعیین داور امتناع کند یا تعیین داور از طرف او غیرممکن باشد هریک از طرفین می‌توانند با معرفی داور مورد نظر خود بوسیله اظهارنامه از طرف مقابل درخواست نماید که ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ اظهارنامه نظر خود را در مورد داور واحد اعلام کند و یا حسب مورد در تعیین جانشین داور متوفی یا مستعفی یا داوری که انتخاب او وسیله ثالث متعذر شده اقدام کند در صورتی که با انقضای مهلت، اقدامی بعمل نیاید، ذینفع می‌تواند حسب مورد برای تعیین داور به دادگاه مراجعه کند.

۸- در هر مورد که داوران وسیله یک طرف یا طرفین انتخاب می‌شوند، انتخاب کننده مکلف است قبولی داوران را اخذ کند. ابتدای مدت داوری روزی است که داوران قبول داوری کرده و موضوع اختلاف و شرایط داوری و مشخصات طرفین و داوران به همه آنها ابلاغ شده است.

۹- بعد از تعیین داوران، طرفین حق عزل آنان را ندارند مگر با تراضی.

۱۰- طرفین باید اسناد و مدارک خود را به داوران تسلیم کنند. داوران نیز می‌توانند توضیحات لازم را از آنان بخواهند و اگر برای اتخاذ تصمیم جلب نظر کارشناس ضروری باشد کارشناس انتخاب نمایند.

۱۱- داوران در رسیدگی و صدور رأی، تابع مقررات قانون آیین دادرسی نیستند ولی باید مقررات مربوط به داوری در قانون یاد شده را رعایت کنند.

۱۲- رای داوران باید موجه و مدلل بوده و مخالف با قوانین موجد حق نباشد، همچنین رأی داوری قطعی و غیر قابل اعتراض است.

۱۳- در موارد زیر داوری از بین می‌رود:

الف: با تراضی کتبی طرفین دعوی.

ب: با فوت یا حجر یکی از طرفین دعوی.

۱۴- رأی داوری در موارد زیر باطل است و قابلیت اجرایی ندارد:

الف: رأی صادره مخالف با قوانین موجد حق باشد.

ب: داوران نسبت به مطلبی که موضوع داوری نبوده رأی صادر کرده باشند.

ج: چنانچه داوران خارج از حدود اختیارات خود رأی صادر نموده باشند. در این صورت فقط آن قسمت

از رأی که خارج از اختیارات داور است ابطال می‌شود.

د: رأی داوری پس از انقضاء مدت داوری صادر شود.

ه: رأی داوری با آنچه در دفتر املاک یا بین اصحاب دعوی در دفتر اسناد رسمی ثبت شده و دارای اعتبار

قانونی است مخالف باشد.

و: رأی بوسیله داورانی صادر شده که مجاز به صدور رأی نبوده‌اند.

ز: قرارداد رجوع به داوری بی اعتبار بوده است.

۱۵- داوران منتخب مکلفند حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ تحویل عرضحال اعلام نظر کنند مگر در

مواردی که مورد یا موارد مطرح شده نیاز به ارجاع به کارشناس رسمی دادگستری یا کارشناس خبره

مرضی الطرفین داشته باشد که در این صورت مدت اعلام نظر به حداکثر یک ماه از تاریخ قبول کتبی

داوری افزایش می‌یابد.

۱۶- داوران منتخب مکلفند نظر خود را کتباً با رویه‌های مرسوم اداری تحویل اداره مشارکت بانک داده و رسید

دریافت کنند، طرف متعهد باید حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ ابلاغ نظریه، نسبت به اجرای مفاد آن اقدام کند. در صورت عدم اجرای مفاد نظریه داوران از سوی متعهد، ذینفع می‌تواند اجرای آن را از دادگاه بخواهد.

۱۷- در صورت مطالبه حق الزحمه از سوی داوران، پرداخت حق الزحمه به نسبت سهم الشرکه زماندار بر عهده طرفین است.

۱۸- تصمیمات داور یا داوران نسبت به طرفین اختلاف نافذ و معتبر است و قابل تسری به سایر اشخاص نمی‌باشد.

۱۹- مواردی که در این آیین‌نامه پیش‌بینی نشده و توافقی نیز در بین نباشد براساس قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی عمل خواهد شد.

بخش دوم

زیرسیستم‌های مالی مشارکت راستین

فصل ۲۵: تامین مالی جعاله (JFS)

ماده (۳۵۱) در زیرسیستم تامین مالی جعاله (JFS) بانک بعنوان واسطه وجوه با دریافت حق العمل در قبال ارائه خدمات مدیریت سرمایه به خریدار کالا و سپرده گذار، منابع خریدار یا سپرده گذار را برای مشارکت در تامین سرمایه در گردش تولیدکننده فراهم می‌آورد. در تامین مالی جعاله (JFS)، متقاضی، خریدار محصول و تولیدکننده (مجری)، فروشنده تلقی می‌شود. بانک در این رابطه اقدام به تامین مالی تولیدکننده براساس درخواست خریدار نموده و منابع مالی مورد نیاز تولیدکننده را پس از اخذ از خریدار یا سپرده گذار با صدور گواهی آتی به نام خریدار یا سپرده گذار تامین می‌کند و بر عملیات طرح و تولید و تحویل نظارت می‌نماید. پس از تولید، کالا زیر نظر بانک به خریدار تحویل و یا پس از فروش کالا زیر نظر بانک، منابع و بازده آن به سپرده گذار و سایر اطراف قرارداد به میزان سهم‌الشرکه زماندار آنان پرداخت خواهد شد.

تبصره: در فرآیند تامین مالی جعاله (JFS) نحوه تولید کالا، خرید یا فروش آن می‌تواند به تمایل اطراف قراردادهای منعقدہ تعریف و توافق شده و نهایتاً طبق قرارداد کالا یا قیمت آن به تامین کننده منابع تحویل یا پرداخت شود.

ماده (۳۵۲) در تامین مالی جعاله (JFS)، تولیدکننده (مجری) الزاماً شخص حقوقی می‌باشد.

ماده (۳۵۳) صدور گواهی آتی در تامین مالی جعاله (JFS) صرفاً جهت تامین سرمایه در گردش بنگاه‌های

تولیدی صادر می‌شود و شامل تأمین سرمایه ثابت طرح‌های تولیدی نمی‌شود.

تبصره ۱: گواهی آتی همزمان با انعقاد قرارداد صادر و اعتبار آن پس از تحویل کالای موضوع قرارداد در سررسید منقضی می‌شود. سررسید گواهی آتی پایان مدت قرارداد است.

تبصره ۲: سررسید گواهی آتی براساس مدت قرارداد منعقدہ تعیین و در پایان قرارداد و پس از تحویل کالا به دارنده نهایی گواهی آتی در سررسید، قرارداد مختومه می‌شود.

ماده (۳۵۴) تغییرات در اساسنامه و کاهش سرمایه شرکت مجری پس از انعقاد قرارداد در تأمین مالی جعاله (JFS) تا پایان عملیات قرارداد منوط به موافقت اداره مشارکت بانک می‌باشد.

ماده (۳۵۵) تدارک مقدمات و تهیه مواد و مصالح و سایر لوازم و تجهیزات مورد نیاز برای انجام عمل طبق قرارداد بر عهده مجری (تولیدکننده) خواهد بود.

ماده (۳۵۶) موضوع جعاله در تأمین مالی جعاله (JFS) تأمین سرمایه در گردش مورد نیاز واحدهای تولیدی بشرح ذیل است:

الف- تأمین مواد اولیه اصلی و کمکی اعم از داخلی و وارداتی.

ب- تأمین مواد واسطه‌ای و مواد اولیه اصلی و کمکی اعم از داخلی و وارداتی.

ج- تأمین لوازم و قطعات یدکی مصرفی اعم از داخلی و وارداتی.

ماده (۳۵۷) قراردادهای مورد استفاده در این روش که رابطه طرفین را تعیین می‌کند در دو بخش منعقد می‌شود:

۱- قرارداد جعاله اولیه بین بانک و خریدار: به موجب آن بانک به عنوان عامل، پذیرنده وجوه خریدار یا سپرده‌گذار به عنوان جاعل می‌شود تا عملیات سرمایه‌گذاری را طبق قرارداد مدیریت کند.

۲- قرارداد جعاله ثانویه بین بانک و مجری (تولیدکننده): بانک به عنوان جاعل وجوه را در اختیار مجری (تولیدکننده) به عنوان عامل قرار می‌دهد تا عملیات موضوع قرارداد را طبق مفاد آن بر عهده گیرد.

تبصره ۵: در صورت تعریف زنجیره‌ای از خریداران و تولیدکنندگان قراردادهای بین آنها و بانک به شیوه‌ای تنظیم می‌شود که همواره تعهدات هر شخص نسبت به کل فرآیند معاملات مشخص شود تا عدم ایفای تعهدات از سوی هریک از اطراف قرارداد اجرای طرح را متعذر نسازد.

ماده (۳۵۸) چگونگی طرح‌نامه، اخذ مدارک و مستندات لازم جهت ارزیابی طرح جعاله براساس کلیت فصل ۴: طرح‌نامه، این آیین‌نامه منطبق با مصادیق طرح می‌باشد.

ماده (۳۵۹) توافق در قیمت، مقدار و مشخصات کالای مورد نیاز و نحوه تامین مواد اولیه و مشخصات آن، مراحل فرآیند تولید و تحویل کالا و مواد اولیه و سایر موارد مربوط از قبل توسط خریدار و مجری (تولیدکننده) انجام و به اداره مشارکت بانک ارائه می‌شود.

ماده (۳۶۰) احراز توانایی مجری براساس مفاد فصل ۱۰: مجری، این آیین‌نامه به جز بندهای ۵ و ۶ ماده (۱۵۷) آن صورت می‌گیرد.

ماده (۳۶۱) بانک موظف است توسط واحد ارزیابی تابعه، طرح‌های مشمول این زیرسیستم را که توسط مجریان ارائه می‌شود از نظر اقتصادی، فنی، مالی و اجرایی بررسی نموده و پس از تأیید نسبت به معرفی آن به سپرده‌گذاران اقدام کند.

ماده (۳۶۲) میزان اخذ تضمینات و وثائق از مجری براساس مفاد فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، این آیین‌نامه باید ضمن رعایت مفاد فصل مزبور بیش از مبلغ قیمت فروش کالای تولیدی در سررسید تحویل کالا بعلاوه هزینه‌ها و کارمزد بانک در ارتباط با طرح باشد.

ماده (۳۶۳) بانک موظف است بر حسن عملیات مجری، تا تحویل نهایی و قطعی، بر طرح و کالای مورد قرارداد نظارت کامل نموده و در صورت عدم ایفای تعهدات مجری براساس وثایق و تضمینات اخذ شده نسبت به وصول مطالبات اقدام کند.

ماده (۳۶۴) مدت قراردادهای جعاله در تأمین مالی جعاله (JFS) با توجه به موضوع قرارداد و شرایط مربوط،

مراحل انجام کامل عملیات قرارداد جعاله و زمان تحویل کالا به خریدار تحت نظارت واحد امین اداره مشارکت بانک تعیین می‌شود و پس از صدور گواهی آتی قابل تمدید نیست.

ماده (۳۶۵) الزامات نظارت بر طرح‌های تأمین مالی جعاله (JFS) براساس مفاد فصل ۹: نظارت، این آیین‌نامه و به شرح بندهای ذیل می‌باشد:

- ۱- تمامی نظارتهای بانک توسط واحد امین صورت می‌پذیرد.
- ۲- مجری (تولیدکننده) بلافاصله بعد از خرید مواد اولیه، واسطه‌ای، لوازم یدکی و مصرفی و کالای نهایی تولید شده موضوع تأمین مالی جعاله (JFS)، ملزم است واحد امین اداره مشارکت بانک را قبلاً از محل خرید، مبدأ حمل، محل نگهداری و هرگونه جابجایی آن مطلع و اسناد آن را به واحد امین تسلیم کند. واحد امین اداره مشارکت بانک نظارت کامل و مستمر بر حسن اجرای قرارداد و عملیات مجری را خواهد داشت. واحد امین از طرف بانک موظف است تا بر جریان خرید و نقل و انتقال کالا از مبدأ خریداری شده تا انبار و ورود و خروج از انبار را در هر مرحله از جابجایی نظارت کامل نماید. مجری موظف است تمامی عملیات فیزیکی و مالی خود در ارتباط با کالاهای موضوع تأمین مالی جعاله (JFS) را اعم از اولیه، واسطه‌ای، کمکی و تولیدشده را شخصاً به واحد امین گزارش و در صورت تأیید واحد امین، مجاز خواهد بود تا نسبت به نقل و انتقال آنها اقدام کند.
- ۳- در صورت بروز هرگونه وقفه، تخلف، سلب صلاحیت مجری و یا هر اشکال دیگری که موضوع جعاله را متعذر کند، امین موضوع را بررسی و ضمن نظارت بر عملیات مجری مراتب را به واحد امین اداره مشارکت بانک اعلام خواهد کرد. اداره مشارکت بر اساس گزارش واحد امین در جهت حفظ مصالح و منافع خریدار یا سپرده‌گذار وفق مفاد قرارداد منعقد و مطابق با این آیین‌نامه تدابیر لازم را اتخاذ خواهد کرد.
- ۴- در صورت توقف یا ورشکستگی یا انحلال مجری، واحد امین فوراً صورت اموال ناشی از قرارداد جعاله و

وثائق مربوط را تهیه و مراتب را به اداره مشارکت گزارش می‌کند. اداره مشارکت تا تعیین تکلیف قطعی موضوع قرارداد مراتب را پیگیری می‌کند.

۵- در صورت قصور و تاخیر در تحویل کالا از سوی مجری میزان و روش محاسبه خسارت وارده ناشی از تأخیر به موجب این آیین‌نامه تعیین می‌شود.

۶- در صورت عدم تحویل کالا توسط مجری در سررسید، طبق ضوابط تأخیر در زمانبندی و هزینه بانکداری مشارکت راستین و توافقات قراردادی و ضوابط تأخیر و نکول تأمین مالی جعاله عمل خواهد شد.

ماده (۳۶۶) مجری برای انجام قرارداد جعاله عنداللزوم در همان شعبه‌ای که قرارداد مزبور منعقد می‌شود اقدام به گشایش اعتبارات اسنادی داخلی یا ارزی می‌کند. شعبه می‌تواند مجری را مخیر نماید تا اعتبارات اسنادی لازم را در شعبه یا بانک دیگر گشایش کند.

ماده (۳۶۷) مجری موظف است موضوع جعاله را در طول مدت جعاله طبق مفاد ماده (۳۷۳) این آیین‌نامه درباره بیمه در شیوه تأمین مالی جعاله (JFS) بیمه کند.

ماده (۳۶۸) در فرآیند تأمین مالی JFS3 سه طرف بانک و مجری (تولیدکننده) و خریدار قرار دارند و از این رو این فرآیند تأمین مالی جعاله از نوع JFS3 نامیده می‌شود. شرح این فرآیند به عنوان فرآیند نوع ساده تأمین مالی جعاله (JFS) در مراحل زیر تحت نظارت واحد امین صورت می‌پذیرد:

۱- بانک منابع را از خریدار دریافت و گواهی آتی صادر و در اختیار خریدار قرار می‌دهد.

۲- بانک طبق قرارداد جعاله با مجری، منابع را برای وی تجهیز و در اختیار مجری می‌گذارد.

۳- مجری اقدام به تولید کالا نموده و سپس آن را در اختیار خریدار قرار می‌دهد.

ماده (۳۶۹) در فرآیند تأمین مالی جعاله JFS4 چهار طرف بانک و مجری (تولیدکننده)، خریدار و سپرده‌گذار قرار دارند و این نوع فرآیند تأمین مالی جعاله JFS4 نامیده می‌شود. مراحل عملیاتی این فرآیند تحت نظارت واحد امین به شرح زیر است:

۱- بانک منابع را از سپرده‌گذار دریافت و گواهی آتی برای تولید محصول مورد نظر خریدار را به سپرده‌گذار تحویل می‌دهد.

۲- بانک طبق قرارداد جعاله با مجری، منابع را در اختیار مجری قرار می‌دهد تا مواد اولیه را برای بنگاه خریدار تولید کند.

۳- بنگاه خریدار، طبق قرارداد اقدام به تولید محصول نهایی نموده و آن را در بازار به فروش می‌رساند.

۴- درآمد ناشی از فروش محصول به بانک پرداخت می‌شود.

۵- بانک با سپرده‌گذاران تسویه حساب می‌کند.

ماده (۳۷۰) فرآیند تامین مالی جعاله (JFS) به شرح ذیل صورت می‌پذیرد:

۱- تولیدکننده (مجری) مشخصات فنی و ویژگی‌های محصول تولیدی خود را جهت فروش به اطلاع خریدار می‌رساند. خریدار و مجری طی قراردادی درخصوص نوع طرح، تاریخ تحویل و قیمت محصول تولیدی توافقات اولیه را به عمل خواهند آورد. سپس خریدار و تولیدکننده (مجری) درخواست خرید و فروش محصول تولیدی را به اداره مشارکت بانک ارائه می‌دهند. خریداران و یا مجریان نیز می‌توانند درخواست خود را مستقیماً بدون مذاکره قبلی با طرف دیگر (مجری یا خریدار) تحویل اداره مشارکت بانک نمایند. در این صورت اداره مشارکت از طریق سامانه اطلاع رسانی خود برای جلب مجری یا مجریان و خریدار یا خریداران اقدام خواهد کرد. پس از اخذ درخواستهای اشخاص مذکور، اداره مشارکت بانک به عنوان واسطه وجوه، اقدام به دریافت طرح‌نامه و مدارک و مستندات مورد نیاز از مجری طبق مفاد فصل ۴: طرح‌نامه، این آیین‌نامه می‌کند.

۲- صلاحیت مجری توسط واحد ارزیابی با اخذ اطلاعات کامل شامل، ظرفیت، شخصیت، اعتبار، سرمایه، صورتهای مالی بنگاه تولیدی مجری (شخص حقوقی)، میزان دارایی و مالکیت اموال منقول و غیرمنقول، میزان تعهدات مستقیم و غیرمستقیم طبق مفاد فصل ۱۰: مجری، این آیین‌نامه احراز می‌شود.

۳- واحد ارزیابی، نسبت به بررسی و اخذ مشخصات طرح، اسناد و مدارک تولید، نحوه بسته‌بندی و حمل یا تحویل کالا، نوع محصول تولیدی، نیاز بازار و غیره طبق مفاد فصل ۵: ارزیابی، این آیین‌نامه اقدام می‌کند. چنانچه واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک جهت بررسی درخواست مجری، مدارک دیگری علاوه بر موارد فوق درخواست کند، مجری ملزم به ارائه آن می‌باشد. پس از توافق طرفین در خصوص قیمت آتی کالای تولیدی و تایید صلاحیت طرفین توسط واحد ارزیابی، بانک با خریدار قرارداد جعاله اولیه و با مجری، قرارداد جعاله ثانویه منعقد و پس از دریافت وجه نسبت به صدور گواهی آتی در پورتال اینترنتی بازار گواهی راستین بانک به نفع خریدار اقدام می‌کند.

۴- در جعاله اولیه در رابطه فی‌مابین بانک و خریدار، بانک به عنوان عامل و خریدار به عنوان جاعل می‌باشد و در جعاله ثانویه فی‌مابین بانک و مجری، بانک به عنوان جاعل و مجری به عنوان عامل بوده و در بازار گواهی بانک نیز رابطه مذکور در مورد خریداران بعدی برقرار خواهد بود.

۵- بانک تعهدی در خصوص بازخرید گواهی آتی ندارد و تحویل کالای تولیدی از تولید کننده بر اساس مفاد فصل ۲۱: تحویل کالا، این آیین‌نامه می‌باشد.

۶- بانک سرمایه در گردش را در قالب قرارداد جعاله اولیه از خریدار/سپرده‌گذار دریافت می‌کند و آن را در حسابی متمرکز و به کالای مورد توافق مرتبط نموده و وجوه دریافتی از خریداران/سپرده‌گذاران را به تدریج با دریافت گزارش پیشرفت کار و نظارت واحد امین طی چند مرحله یا عنداللزوم یکباره در اختیار فروشنده قرار می‌دهد.

۷- هر گواهی آتی معرف مقدار مشخصی از کالای تولیدی معین می‌باشد.

۸- سررسید گواهی آتی باید با سررسید حداکثر یک دوره تولید برابر باشد.

۹- خریدار پس از اخذ گواهی آتی صادره، متعهد می‌شود تا کالا را در سررسید تحویل بگیرد. وی می‌تواند قبل از سررسید گواهی خود را در بازار گواهی راستین بانک بفروشد. آخرین دارنده گواهی آتی به عنوان

ذینفع می تواند در سررسید نسبت به دریافت محصول تولیدی از مجری طبق ضوابط فصل ۲۱: تحویل کالا، این آیین نامه اقدام کند.

۱۰- پرداخت وجه به مجری از سوی بانک در قبال اخذ وثایق و تضمینات لازم و طبق مفاد فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، این آیین نامه به صورت تدریجی و با پیشرفت کار و عنداللزوم دفعه‌تاً واحده با تایید واحد امین صورت می پذیرد.

۱۱- انتقال گواهی آتی با استفاده از کد رهگیری در بازار گواهی راستین ثبت و ردیابی می شود. هرگونه انتقال مالکیت گواهی آتی در بازار مزبور مستلزم پرداخت کارمزد به بانک بر اساس مفاد فصل ۱۸: دریافتی های بانک، این آیین نامه خواهد بود.

۱۲- فرآیند انعقاد قرارداد جعاله اولیه بین بانک و خریدار به شرح ذیل می باشد:

الف) ارائه درخواست خریدار با معرفی شرایط محصول و دریافت استانداردها، مدارک و مستندات مربوط به مشخصات فنی و کیفی کالای مورد نظر به بانک.

ب) بررسی و تعیین میزان سرمایه در گردش لازم جهت تولید کالا توسط واحد ارزیابی بانک.

ج) تنظیم و انعقاد قرارداد جعاله اولیه بین بانک (عامل) و خریدار (جاعل)، همزمان با انعقاد قرارداد بین بانک و مجری.

د) پرداخت وجه از سوی خریدار به بانک در قالب قرارداد جعاله اولیه.

ه) متمرکز نمودن وجوه دریافت شده از خریدار در یک حساب مرتبط به کالای مورد نظر خریدار.

۱۳- فرآیند انعقاد قرارداد جعاله ثانویه بین بانک و مجری به شرح ذیل می باشد:

الف) اخذ اطلاعات، بررسی و ارزیابی طرح و صلاحیت مجری توسط واحد ارزیابی.

ب) تعیین نوع و میزان تضمینات یا وثایق مورد لزوم توسط واحد ارزیابی.

ج) اخذ وثایق و تضمینات لازم از مجری.

د) اخذ تمامی مجوزهای تولید و فروش محصول نهایی از مجری. چنانچه مجوزهای لازم پس از مرحله تولید توسط مراجع ذیربط قابل صدور باشد مجری متعهد می‌شود تا هنگام تحویل محصول به خریدار همه مجوزهای لازم را تهیه و هنگام تحویل کالا به خریدار تسلیم کند.

ه) انعقاد قرارداد جعاله ثانویه بین بانک (جاعل) و مجری (عامل) همزمان با انعقاد قرارداد جعاله اولیه بین بانک و خریدار.

۱۴- واحد امین بر حسن انجام عملیات تولید طبق مشخصات مندرج در مفاد قرارداد نظارت خواهد داشت. در این ارتباط:

الف- بررسی شرایط مواد اولیه محصول تولیدی به لحاظ کیفی در مرحله ارزیابی توسط واحد ارزیابی و طی مراحل اجرایی تا پایان با واحد امین است.

ب- نظارت بر حسن اجرای طرح، کنترل عملیات اجرایی با برنامه‌ها، پیش‌بینی‌ها و تخصیص منابع توسط واحد امین صورت می‌پذیرد.

ه- نظارت بر رعایت استانداردها و الزامات قانونی شامل کیفیت مواد اولیه، زمان، مکان، نحوه بسته‌بندی و تحویل کالا و به طور کلی سایر مسئولیتهای مجری در قبال خریدار توسط واحد امین انجام می‌شود.

۱۵- اطلاعات مندرج در گواهی آتی به شرح ذیل می‌باشد:

الف- نام و شماره و تاریخ ثبت شرکت و کد شناسه.

ب- آدرس محل شرکت اعم از اقامتگاه قانونی و محل اجرای طرح و انبارهای شرکت.

ج- مشخصات نوع محصول تولیدی و مواد اولیه بر اساس نیاز خریدار و قراردادهای فی مابین و تعیین درجه کیفیت مواد اولیه و محصول و سایر استانداردهای تولیدی.

د- حداکثر مدت زمان لازم جهت تولید محصول در یک دوره تولید بر اساس قراردادها.

ه- تایید واحد ارزیابی.

و- شماره سریال یا شناسه گواهی آتی (کد رهگیری)

ز- مبلغ اسمی گواهی آتی.

ح- قیمت محصول برحسب واحد کالای مربوطه (وزن، طول، حجم، تعداد، دستگاه و غیره).

ط- تاریخ صدور گواهی آتی.

ی- تاریخ و محل تحویل کالا.

ک- شماره انتظامی قرارداد جعاله اولیه.

ل- شماره انتظامی قرارداد جعاله ثانویه.

م- سررسید گواهی آتی که با سررسید قراردادهای جعاله اولیه و ثانویه یکسان است.

ن- تاکید بر این موضوع که بانک مسئولیتی در قبال بازخرید کالا یا گواهی آتی مورد قرارداد ندارد و در

صورت عدم ایفای تعهد تولیدکننده از موضوع قرارداد، اداره مشارکت بانک وفق ضوابط و مقررات و

براساس وثایق و تضمینات اخذ شده اقدام به اخذ مطالبات دارنده گواهی می کند.

۱۶-اطلاعات زیر علاوه بر موارد فوق در پایگاه داده های بانک ثبت و نگهداری می شود:

الف- مشخصات انتقال دهنده و انتقال گیرنده.

ب- مبلغ کارمزد پرداختی به بانک توسط انتقال دهنده و انتقال گیرنده.

ج- تاریخ انجام معامله در بازار گواهی راستین بانک.

د- شماره حساب های خریدار و خریداران بعدی و مجری.

ماده (۳۷۱) معامله گواهی آتی و تحویل کالا با ملاحظات زیر صورت می پذیرد:

۱- خرید و فروش و انتقال در بازار گواهی راستین منوط به داشتن حساب بانکی متمرکز است.

۲- معامله گواهی آتی با یک حراج تک قیمتی آغاز و در بازار گواهی راستین بانک عرضه می شود.

۳- زمان تسویه طبق رویه مشخص شده در عملیات بازار گواهی راستین بانک صورت می گیرد.

۴- گواهی های آتی پس از آخرین روز معاملاتی، وارد دوره تحویل می شود و طرفین گواهی آتی باید نسبت به طی فرآیند تحویل اقدام کنند.

۵- دوره تحویل از روز کاری بعد از آخرین روز معاملاتی شروع و طبق مفاد این آیین نامه می باشد.

۶- چنانچه خریدار در موعد مقرر نسبت به دریافت کالا از انبار معرفی شده از طرف مجری اقدام نکند، تمامی هزینه ها و خسارات مترتبه بعد از آن تاریخ وفق مفاد این آیین نامه به عهده خریدار می باشد.

۷- چنانچه در انجام عملیات خرید و فروش گواهی آتی، اشکالاتی به وقوع بپیوندد که به نوعی منافع خریدار و یا مجری را دچار مخاطره و یا یکی از طرفین را دچار زیان کند، موضوع از طریق حکمیت و داوری براساس قانون بانکداری راستین و فصل ۲۴: داوری، این آیین نامه حل و فصل خواهد شد.

۹- خریدار می تواند منابع مالی لازم را به صورت نقدی و یا با تهیه تمام و یا بخشی از مواد اولیه لازم برای تولید محصول یا محصولات تولیدی موضوع قرارداد تأمین مالی جعاله (JFS) ارائه کند.

ماده (۳۷۲) هرگونه تحویل و تحول مواد اولیه و واسطه ای و مصرفی اعم از اصلی یا کمکی و کالای نهایی در فرآیند تأمین مالی جعاله (JFS) منوط به رعایت مفاد فصل ۲۱: تحویل کالا، این آیین نامه و ارائه گزارش و گواهی بازرسی شرکت بازرسی کننده طبق مفاد فصل ۲۰: بازرسی و استاندارد کالا، همین آیین نامه است. در صورتی که کالا در چند نوبت حمل شود ارائه گواهی بازرسی برای هر حمل و توسط شرکت تعیین شده در قرارداد الزامی است.

ماده (۳۷۳) به منظور به حداقل رساندن ریسک ناشی از حوادث غیرمترقبه برای کالای تولیدی در تأمین مالی جعاله (JFS)، اطراف قراردادها ملزم به استفاده از خدمات بیمه ای می باشند. خدمات بیمه ای مورد نظر در این فصل شامل دو گروه از بیمه های اجباری و اختیاری به شرح مفاد فصل ۷: بیمه، این آیین نامه و به قرار ذیل است:

۱- بیمه مسئولیت / مهندسی (اختیاری)

۲- بیمه وثایق (اجباری)

۳- بیمه حمل و نقل کالا (اختیاری یا اجباری)

۴- بیمه تاسیسات و تجهیزات تولیدی (اختیاری)

۵- بیمه کیفیت محصول (اختیاری)

۶- بیمه گواهی (اختیاری)

۷- بیمه کالای در حال ساخت (اجباری)

فصل ۲۶: تامین مالی مضاربه (MFS)

ماده (۳۷۴) بانک جهت تجهیز و تخصیص منابع مورد نیاز طرح‌های بازرگانی می‌تواند از زیرسیستم تامین مالی مضاربه (MFS) استفاده کند. بانک به عاملیت از طرف سپرده‌گذار اقدام به انعقاد عقد مضاربه با مجری می‌کند و بعنوان واسطه و جوه منابع سپرده‌گذار را برای انجام مضاربه در اختیار مجری (مضارب) قرار می‌دهد و بر عملیات مجری نظارت و از سوی دیگر به سپرده‌گذار گواهی مضاربه یا گواهی مضاربه ادواری تسلیم می‌کند. پس از انجام عملیات مالی مضاربه، سود یا زیان حاصله را پس از کسر کارمزد بانک (در صورت تحقق سود) بین سپرده‌گذار و مضارب تقسیم می‌کند. موضوع مضاربه در تامین مالی مضاربه (MFS)، استفاده از سرمایه سپرده‌گذار توسط مجری (مضارب) در امر خرید و فروش (تجارت) است که به یکی از طرق زیر انجام می‌شود:

۱- خرید و فروش کالا در داخل کشور (بازرگانی داخلی)

۲- فروش کالا به خارج از کشور (صادرات)

۳- خرید کالا از خارج برای فروش در داخل کشور (واردات)

۴- واردات کالا از خارج برای صدور مجدد (صادرات مجدد)

۵- واردات کالا از خارج برای فرستادن به کشور دیگر (ترانزیت)

۶- صادرات کالا در عوض واردات کالا (سواب)

ماده (۳۷۵) مجری می‌تواند با مراجعه به شعب بانک مشارکت راستین طرح‌نامه خود را منطبق با استانداردهای لازم جهت تامین مالی مضاربه (MFS) به بانک ارائه دهد. واحد ارزیابی نسبت به ارزیابی مجری و طرح اقدام می‌کند و در صورت تایید مراتب قرارداد لازم منعقد و سپس منابع مورد نیاز از سپرده‌گذاران اخذ و در قالب عقد مضاربه در اختیار مجری قرار می‌گیرد. در پایان طرح یا هر دوره میزان سود و زیان و کامزد بانک (در صورت تحقق سود) و سهم سپرده‌گذار و مجری محاسبه و پرداخت خواهد شد.

ماده (۳۷۶) در مواردی که موضوع مضاربه بازرگانی داخلی باشد مجری باید پیش فاکتور خرید کالا را براساس قیمت بازار به بانک ارائه کند. در صورتی که موضوع مضاربه وارداتی باشد مجری باید پیش فاکتور مربوط به سفارش کالا و مجوزهای لازم برای ورود کالا را به بانک ارائه کند. در صورتی که موضوع مضاربه، صادراتی باشد مجری باید پیش فاکتور مربوط به خرید کالا توسط طرف خارجی و مجوزهای لازم برای صدور کالا را به بانک ارائه کند. در صورتی که موضوع مضاربه صادرات مجدد یا ترانزیت یا سوآپ کالا باشد مجری موظف است تا ضمن ارائه مدارک مربوط به صدور و ورود کالا مجوزهای لازم برای عملیات صادرات مجدد یا ترانزیت یا سوآپ کالا را به بانک ارائه کند.

ماده (۳۷۷) با توجه به جایز بودن عقد مضاربه از آنجایی که احتمال فسخ قرارداد وجود دارد لذا در قراردادهای تامین مالی مضاربه (MFS) به منظور حفظ منافع سپرده‌گذار و تداوم تعهدات مجری به انجام مفاد قرارداد فیما بین، واحد حقوقی اداره مشارکت بانک مکلف است در قرارداد خود با مجری حق فسخ عقد مضاربه را به موجب عقد خارج لازم از مجری سلب و ساقط کند.

ماده (۳۷۸) سرمایه مضاربه برای یک دوره کامل معامله (خرید و فروش) براساس قیمت خرید کالای موضوع مضاربه و هزینه‌های قابل قبول شامل قیمت خرید، هزینه‌های بیمه، حمل و نقل، انبارداری، بسته‌بندی، حق ثبت سفارش، حقوق گمرکی، سود بازرگانی و هزینه‌های خدمات بانکی تعیین می‌شود.

تبصره ۱: سایر هزینه‌های متعلقه و پیش بینی نشده در صورت تأیید واحد امین قابل پذیرش است.

تبصره ۲: چنانچه افزایش سرمایه مضاربه به تقاضای مجری برای واحد امین توجیه داشته باشد از طریق انعقاد قرارداد متمم و پس از اخذ تضمینات و وثایق جدید به میزان کافی نسبت به افزایش سرمایه با فروش گواهی مضاربه جدید توسط بانک به سپرده گذاران اقدام می‌شود.

ماده (۳۷۹) در واردات کالاها صرفاً در قالب گشایش اعتبار اسنادی دیداری که واردکننده ملزم به تودیع درصدی از قیمت آن بعنوان ودیعه ثبت سفارش نزد بانک مرکزی می‌باشد، این مبالغ جزو قیمت تمام شده کالا محسوب نمی‌شود و به محض ترخیص کالا و ارائه برگ سبز گمرکی قابل استرداد است. لذا ودیعه ثبت سفارش جزو هزینه‌ها و قیمت تمام شده کالای مورد معامله نیست.

تبصره ۵: تامین ودیعه ثبت سفارش موضوع این ماده به صورت امانی از محل منابع سپرده گذار تامین خواهد شد.

ماده (۳۸۰) سایر هزینه‌های متعلقه و پیش‌بینی نشده موضوع مضاربه در صورت تأیید واحد امین قابل پذیرش بوده و در غیر این صورت به عهده مجری (مضارب) خواهد بود.

ماده (۳۸۱) سرمایه نقدی (منابع) مضاربه حسب پیشنهاد واحد ارزیابی و تأیید واحد امین یکجا یا به تدریج در اختیار مجری (مضارب) قرار می‌گیرد.

ماده (۳۸۲) مجری نمی‌تواند نسبت به سرمایه موضوع قرارداد مضاربه با دیگری مضاربه کند یا آن را به غیر واگذار کند.

ماده (۳۸۳) مدت قرارداد مضاربه متناسب با یک دوره کامل خرید و فروش کالای موضوع مضاربه تعیین می‌شود.

ماده (۳۸۴) مدت قرارداد در مضاربه صادراتی با توجه به سررسید اعتبار اسنادی مربوط در قرارداد تعیین می‌شود. سررسید مضاربه صادراتی باید مقدم بر سررسید اعتبار اسنادی صادراتی و یا قرارداد منعقد شده باشد.

ماده (۳۸۵) قرارداد مضاربه به شرط ارائه مدارک مستند درباره علل تأخیر و براساس مفاد این آیین‌نامه با تأیید

واحد امین توسط اداره مشارکت بانک قابل تمدید است.

ماده (۳۸۶) زمان پیش‌بینی شده برای یک دوره کامل خرید و فروش موضوع مضاربه در ارائه طرح‌نامه مضارب نباید از شش ماه در بازرگانی داخلی و از نه ماه در بازرگانی خارجی تجاوز کند.

ماده (۳۸۷) مجری متعهد است منابع دریافتی از طریق بانک را در چارچوب قرارداد مضاربه منعقد با بانک بکار گرفته و تمامی عملیات مالی خود را براساس استانداردهای ملی حسابداری تهیه و به واحد امین بانک ارائه کند.

ماده (۳۸۸) در خصوص الزامات نظارت بر طرح‌های مضاربه علاوه بر مفاد فصل ۹: نظارت، این آیین‌نامه رعایت موارد ذیل الزامی است:

۱- حاصل فروش موضوع مضاربه در هر مرحله از فروش و به موازات فروش بلافاصله به حساب خاص نزد بانک واریز می‌شود.

۲- مجری (مضارب) بلافاصله بعد از خرید موضوع مضاربه، اداره مشارکت بانک را از محل نگهداری آن مطلع می‌کند. واحد امین اداره مشارکت بانک نظارت کامل و مستمر بر فروش و انبار و جابجایی کالا خواهد داشت. واحد امین از طرف اداره مشارکت بانک موظف است نظارت کامل بر جریان حرکت کالا از مبدأ خریداری شده تا انبار و ورود و خروج از انبار را براساس ریز جابجایی برعهده گیرد. مجری موظف است تا ضمن رعایت مفاد فصل ۱۰: مجری، این آیین‌نامه تمامی عملیات فیزیکی و مالی خود در ارتباط با کالاهای مورد مضاربه را شخصاً به اداره مشارکت گزارش کند و در صورت تایید واحد امین مجاز خواهد بود تا نسبت به نقل و انتقال، ورود و خروج از انبار، بارگیری و تحویل و سایر عملیات مرتبط اقدام کند.

۳- تمامی نظارت‌های بانک در هر مرحله از خرید، بسته‌بندی، حمل، جابجایی، انبار و فروش توسط واحد امین صورت می‌پذیرد.

۴- در صورت بروز هر گونه وقفه، تخلف، سلب صلاحیت مجری (مضارب)، واحد امین موضوع را بررسی

نموده و عنداللزوم از محل فعالیت مجری و انبار کالا و یا هر محل مرتبط به موضوع مضاربه بازدید خواهد کرد تا اموال موضوع مضاربه را تملیک و به فروش رسانده و نسبت به پرداخت سهم مجری و سپرده گذار و برداشت کارمزد بانک و دیگر مطالبات قانونی خود اقدام کند.

۵- با توجه به ماهیت عملیات مضاربه موضوع این فصل، واحد امین برای حفظ منافع سپرده گذار، در صورت توقف یا ورشکستگی مجری، فوراً صورت کالاهای خریداری از محل سرمایه مضاربه را تهیه و ضمن تذکر و اعلام ضرورت تحویل کالای مورد نظر به اداره مشارکت بانک مراتب را تا تحویل آن پیگیری می کند. پس از وصول کالا و فروش آن زیر نظر واحد امین اداره مشارکت بانک با سپرده گذار (آخرین دارنده گواهی مضاربه مربوط) و مجری تسویه خواهد کرد.

۶- حق فسخ عقد مضاربه تا تسویه کامل از مجری سلب و ساقط است و بانک حق و اختیار و کالت در زمان حیات و همچنین وصایت برای بعد از فوت مجری خواهد داشت تا به تشخیص خود و در صورت اقتضاء با مراجعه به محل کسب و انبار مجری (مضارب) و یا هر محل دیگر، از اموال موضوع مضاربه بازدید و عنداللزوم اموال مزبور را از محل خارج و نسبت به فروش آن و وصول ثمن و پرداخت سهم مجری (مضارب) و سپرده گذار و برداشت کارمزد و مطالبات قانونی خود اقدام کند. همچنین بانک حق و اختیار برداشت از تمامی حسابهای بانکی مجری (مضارب) به منظور ایفای تعهدات مجری (مضارب) ناشی از قرارداد مضاربه را دارد. واحد حقوقی اداره مشارکت بانک مکلف است موارد و مطالب فوق را در قرارداد منعقد با مجری درج و تصریح کند.

ماده (۳۸۹) نسبت سهم سود هر یک از طرفین (مجری و سپرده گذاران) براساس نسبت بازدهی سرمایه و کار از ارزش افزوده عملیات مضاربه براساس فرمولهای زیر به دست می آید. در عبارات زیر ارزش سرمایه به معنی میزان سرمایه مشارکت سپرده گذار و ارزش بازدهی کار مضارب به معنی سود حاصل از مضاربه و ارزش افزوده به معنی سود ناشی از فروش و ارزش کالای فروش رفته به معنی مبلغ فروش کالا می باشد:

۱- سهم سود سپرده‌گذاران از ارزش افزوده ایجاد شده برابر خواهد بود با نسبت ارزش سرمایه سپرده‌گذاران بر ارزش کالای فروش رفته. همچنین سهم سود مجری از ارزش افزوده ایجاد شده برابر خواهد بود با نسبت ارزش افزوده بر ارزش کالای فروش رفته. به عبارت دیگر:

$$\text{ارزش کالای فروش رفته} \div (\text{ارزش سرمایه سپرده‌گذاران}) = \text{سهم سود سپرده‌گذاران}$$

$$\text{ارزش کالای فروش رفته} \div (\text{ارزش افزوده}) = \text{سهم سود مجری}$$

۲- میزان سود سپرده‌گذاران و مجری از حاصل ضرب سهم سود آنها در ارزش افزوده ایجاد شده به دست خواهد آمد. به عبارت دیگر:

$$\text{ارزش افزوده} \times \text{سهم سود سپرده‌گذاران} = \text{میزان سود سپرده‌گذاران}$$

$$\text{ارزش افزوده} \times \text{سهم سود مجری} = \text{میزان سود مجری}$$

۳- بر این اساس هرکدام از طرفین سپرده‌گذاران و مجری بر اساس نسبت بازدهی خود در ارزش افزوده ایجاد شده سهم خواهند شد. پس از محاسبه میزان سود طرفین تسویه با سپرده‌گذاران و مجری به شرح ذیل است:

$$\text{مبلغ سپرده‌گذاران} + \text{میزان سود سپرده‌گذاران} = \text{میزان پرداختی به سپرده‌گذاران}$$

$$\text{میزان سود مجری} = \text{میزان پرداختی به مجری}$$

تبصره ۱: کارمزد بانک بعد از انجام محاسبات و تسهیم، از ارزش افزوده ناشی از مضاربه به نسبت میزان سود سپرده‌گذار و مجری بر مبنای کل منابع تأمین مالی شده به نفع بانک از طرفین کسر و به حساب بانک واریز می‌شود.

تبصره ۲: کارمزد بانک به شرط تحقق ارزش افزوده در عملیات مشارکت قابل دریافت است.

تبصره ۳: چنانچه اداره مشارکت بانک و مجری توافق کنند که تسهیم سود مضاربه بین سپرده‌گذار و مجری

بالمناصفه باشد لازم است تا مجری هنگام عقد قرارداد به میزان نصف حاصل ارزش اسمی سپرده منهای ارزش افزوده پیش‌بینی شده در طرح‌نامه، گواهی مضاربه طرح خود را خریداری کند.

ماده (۳۹۰) اصل سپرده و ارزش افزوده ناشی از مضاربه موضوع ماده (۳۸۹) هر سپرده‌گذار بر اساس «سهم الشرکه زماندار» (منتج از مبلغ اسمی و مدت مشارکت) گواهی‌های مضاربه صادره برای هر طرح طبق مفاد فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین، این آیین‌نامه محاسبه و بین سپرده‌گذاران توزیع و پرداخت خواهد شد. به عبارت دیگر:

$$\text{سهم سپرده‌گذار (دارنده گواهی مضاربه) از ارزش افزوده} = \frac{\text{مبلغ اسمی گواهی مضاربه} \times \text{طول مدت گواهی مضاربه}}{\left(\text{طول مدت آنها} \times \text{مبالغ اسمی گواهی‌های مضاربه صادره برای طرح} \right) \times \text{مجموع کل}}$$

تبصره ۵: چنانچه برای یک طرح تمامی گواهی‌های مضاربه یکجا و در یک تاریخ منتشر شوند فرمول فوق به شکل زیر ساده می‌شود:

$$\text{سهم سپرده‌گذار (دارنده گواهی مضاربه) از ارزش افزوده} = \frac{\text{مبلغ اسمی گواهی مضاربه}}{\text{مجموع کل مبالغ اسمی گواهی‌های مضاربه صادره برای طرح}}$$

ماده (۳۹۱) بهای فروش مورد معامله در طرح‌نامه براساس قیمت پیش‌بینی شده آن و شرایط بازار پیش‌بینی می‌شود. مجری مکلف است که هنگام فروش قیمت واقعی روز فروش کالا را قبلاً به تایید واحد امین برساند. واحد امین ضمن بررسی قیمت مذکور و تطبیق آن با مظنه قیمت بازار مجوز فروش کالا به قیمت اعلامی از طرف مجری را صادر خواهد کرد.

ماده (۳۹۲) وظائف مجری:

۱- مجری متعهد است منابع دریافتی از طریق بانک را طبق قرارداد مشخص که حاوی جزئیات عملیات مضاربه

- مبتنی بر بانکداری مشارکت راستین است را صرف وظائف محوله کند.
- ۲- مجری موظف است وثائق و تضمینات کافی را طبق مفاد فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، این آیین‌نامه هنگام عقد قرارداد به اداره مشارکت بانک ارائه دهد.
- ۳- مجری موظف است تمامی عملیات مالی خود را همراه با توضیحات کافی و با رعایت استانداردهای ملی حسابداری تهیه و بر اساس مفاد فصل ۱۰: مجری، این آیین‌نامه در مقاطع مقرر به واحد امین بانک ارائه کند.
- ۴- مجری موظف است جهت حسن انجام عملیات اجرایی موضوع مضاربه همکاری لازم را با واحد امین و اداره مشارکت بانک داشته باشد.
- ۵- مجری باید مدت خرید و فروش یا طول دوره معامله مضاربه را در طرح‌نامه مشخص نموده و واحد ارزیابی بانک، تناسب مدت خرید و فروش یا طول دوره معامله را تایید کند.
- ۶- نحوه مواجهه با هرگونه تاخیر در اجرای طرح بر اساس مفاد فصل ۱۶: تغییر در زمانبندی، این آیین‌نامه خواهد بود.
- ۷- مجری موظف است به منظور درخواست تامین مالی مضاربه (MFS)، طرح‌نامه خود را منطبق با مفاد فصل ۴: طرح‌نامه، این آیین‌نامه تنظیم و به اداره مشارکت بانک ارائه کند.
- ۸- مجری باید با ارائه مستندات لازم وفق مفاد فصل ۱۰: مجری، این آیین‌نامه توانایی خود را در انجام طرح اثبات کند.
- ۹- در مضاربه بازرگانی داخلی، مجری باید پیش‌فاکتور خرید کالا (براساس قیمت بازار) و در مضاربه وارداتی، افر (پیش‌فاکتور) مربوط به سفارش کالا و مجوزهای لازم برای ورود آن را با حصول اطمینان کامل از متعارف بودن قیمت موضوع معامله و سایر هزینه‌های مربوط به بانک ارائه کند. صحیح، متعارف و به روز بودن قیمت کالای مورد مضاربه و سایر هزینه‌های اعلامی باید به نحو مقتضی برای واحدهای

ارزیابی و امین اداره مشارکت بانک احراز شود.

۱۰- مجری باید در طرح نامه براساس مفاد ماده (۳۷۸) این آیین نامه قیمت تمام شده مورد معامله شامل بها خرید

و سایر هزینه‌های قابل قبول را پیش‌بینی کند و از دقت آنها اطمینان داشته باشد.

۱۱- بر اساس مفاد فصل ۴: طرح نامه، این آیین نامه مجری باید مدارک و مجوزهای لازم در مورد صادرات یا

واردات را همراه با طرح نامه به واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک ارائه کند.

۱۲- مجری موظف است تا در ارتباط با عملیات ارزی لازم در همان شعبه‌ای که قرارداد تأمین مالی مضاربه

(MFS) را منعقد نموده اقدام به گشایش اعتبارات اسنادی کند. شعبه می‌تواند مجری را مخیر گرداند تا در

هر شعبه یا بانک دیگر نسبت به گشایش اعتبارات اسنادی مربوط اقدام کند.

۱۳- مجری موظف است که موضوع مضاربه را در طول مدت مضاربه حداقل به میزان سرمایه مضاربه به نام و به

نفع بانک و به هزینه طرح بیمه کند.

۱۴- جهت پوشش زیان احتمالی، مجری موظف است طرح را به میزانی که خود احتمال شکست در آن می‌دهد

به نفع و به نام و به هزینه خود بیمه کند. در صورت بیمه نکردن زیان احتمالی، مجری خود متحمل خسارات

احتمالی خواهد بود.

۱۵- الزام به سایر موارد بیمه‌ای بر اساس مفاد فصل ۷: بیمه، و ماده (۳۷۳) این آیین نامه به تشخیص واحد ارزیابی

می‌باشد.

ماده (۳۹۳) احراز توانایی مجری بر اساس مفاد فصل ۱۰: مجری، این آیین نامه صورت خواهد پذیرفت.

بندهای ۵ و ۶ از ماده (۱۵۷) در مورد مجری اعمال نمی‌شود.

ماده (۳۹۴) برای ایجاد تضمین‌های مناسب نسبت به عملکرد مجری مشارالیه ملزم است براساس طبقه‌بندی

ذکر شده در فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، این آیین نامه نسبت به ارائه وثایق و عندالاقضاء تضمینات

لازم اقدام کند.

ماده (۳۹۵) مدارک و مستندات لازم جهت ارزیابی طرح بر اساس کلیت مفاد فصل ۴: طرح‌نامه، این آیین‌نامه و مصادیق منطبق با طرح است.

ماده (۳۹۶) چنانچه تقاضای مجری مبنی بر افزایش سرمایه مضاربه به تبع افزایش قیمت خرید (بدون افزایش در مقدار موضوع مضاربه) و یک یا چند قلم از سایر هزینه‌های قابل قبول (بیمه، حق ثبت سفارش، حمل و نقل، انبارداری، حقوق گمرکی و سود بازرگانی، هزینه‌های خدمات بانکی و بسته‌بندی) برای اداره مشارکت بانک موجه باشد، تقاضای افزایش سرمایه از طریق انعقاد قرارداد متمم و پس از تایید واحد امین قابل انجام است.

ماده (۳۹۷) تامین مالی افزایش سرمایه از طریق ورود سپرده جدید به موضوع مضاربه با صدور گواهی مضاربه یا گواهی مضاربه ادواری جدید به میزان افزایش سرمایه خواهد بود.

ماده (۳۹۸) تضمینات یا وثائق جدید علاوه بر تضمینات و وثایق اخذ شده قبلی متناسب با میزان افزایش سرمایه طبق مفاد فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، است.

ماده (۳۹۹) مضاربه ادواری عبارت است از توافق بر انجام چند دوره مضاربه با سرمایه واحد طی یک قرارداد.
ماده (۴۰۰) در مضاربه ادواری مدت مجموع دوره‌ها نباید برای بازرگانی داخلی از ۸ ماه و برای بازرگانی خارجی از ۱۲ ماه تجاوز کند.

ماده (۴۰۱) در مضاربه ادواری برای هر دوره مضاربه پس از بررسی و تایید واحد امین سود حاصل هر دوره به حساب خاصی نزد بانک واریز می‌شود. اداره مشارکت بانک سود حاصله در هر دوره را پس از کسر هزینه و کارمزد بانک (در صورت تحقق سود) بین دارندگان گواهی مضاربه ادواری و مجری تسهیم می‌کند.

ماده (۴۰۲) در مضاربه ادواری بانک در قبال دریافت منابع از سپرده‌گذار گواهی مضاربه ادواری صادر می‌کند.

ماده (۴۰۳) کلیات عملیات مضاربه ادواری تابع ضوابط و مقررات تامین مالی مضاربه (MFS) است.

ماده (۴۰۴) در مضاربه ادواری مجری موظف است تا سود عملیاتی حاصله در هر دوره مضاربه را محاسبه و با

ارائه اسناد و مدارک و اخذ تاییدیه واحد امین اداره مشارکت بانک به بانک پرداخت کند.

ماده (۴۰۵) بانک موظف است تا هنگام تصویب طرح نامه زمان پرداخت سود تسهیمی عملیات مضاربه ادواری به سپرده گذار و مجری را با توجه به نوع عملیات بازرگانی و تعداد دوره ها و طول مجموع دوره ها نسبت به تعیین ادوار پرداخت اقدام کند. ادوار پرداخت نباید کمتر از ۱/۵ برابر طول مدت هر دوره مضاربه و کمتر از چهار ماه باشد.

ماده (۴۰۶) در صورتی که مجری در هر مرحله از مضاربه ادواری از ایفای تعهدات خود امتناع کند اداره مشارکت بانک می تواند ضمن فسخ قرارداد تمامی مطالبات خود را بابت اصل سرمایه و سود عملیاتی دوره های انجام شده بر اساس مستندات مجری و طرح نامه و همچنین میزان خسارت وارده در اثر تغییر در زمانبندی اجرای طرح طبق مفاد فصل ۱۶: تغییر در زمانبندی، این آیین نامه بانضمام هزینه های قانونی طبق مفاد قرارداد و قانون بانکداری راستین و این آیین نامه از مجری وصول کند.

فصل ۲۷: تأمین مالی مقاسطه (IFS)

ماده (۴۰۷) مراحل اجرایی در تأمین مالی مقاسطه به شرح ذیل است:

- ۱- ابتدا مجری با ارائه طرح نامه و آورده خود از بانک درخواست می کند تا نسبت به تجهیز منابع سپرده گذاران برای مشارکت در طرح مزبور اقدام نماید. بانک در صورت تأیید اهلیت و توانائی فنی مجری و تأیید طرح نامه، با اخذ منابع از سپرده گذاران با لحاظ نوع طرح یکی از سه نوع گواهی مقاسطه را صادر می کند.
- ۲- بانک در انتهای دوره ساخت طرح را ارزیابی نموده و ارزش ریالی آن را بر اساس قیمت و ضوابط بازار تقویم می نماید.
- ۳- در این مقطع بانک با تعیین سهم مجری (قاسط) و سپرده گذار (مقسط) اقدام به تقسیط سهم الشرکه سپرده گذار از ارزش عین طرح (پس از تقویم) و منافع آن اعم از اجاره یا بازدهی طرح به نحوی که نرخ

بهره در آن وجود ندارد، می‌نماید.

ماده (۴۰۸) در مقاسطه عادی، اقساط بر مبنای نرخ بازدهی ناشی از ساخت طرح محاسبه می‌گردد. در مقاسطه اجاره، اقساط اصل سهم شرکت سپرده‌گذار از ارزش عین طرح (پس از تقویم) با مبلغ اجاره دوره‌ای جمعاً میزان پرداخت دوره‌ای به سپرده‌گذار را مشخص می‌کند. در مقاسطه مشارکت، اقساط اصل سهم شرکت سپرده‌گذار از ارزش عین طرح (پس از تقویم) با مبلغ بازده دوره‌ای طرح متناسب با سهم شرکت سپرده‌گذار از بهای تقویمی طرح جمعاً میزان پرداخت دوره‌ای به سپرده‌گذار را مشخص می‌کند. تقسیط سهم سپرده‌گذاران برای کل دوران عمر طرح نیست و باید تا تاریخ مشخص که زمان استهلاك سهم مقسط (سپرده‌گذار) است و قبلاً معین می‌شود به اتمام برسد. در آن زمان قاسط (مجری) کل طرح را مالک می‌شود.

ماده (۴۰۹) در تأمین مالی مقاسطه (IFS) مجری می‌تواند خصوصی یا دولتی و بسته به اینکه طرح پایان‌پذیر یا پایان‌ناپذیر باشد به ترتیب دارای شخصیتی حقیقی یا حقوقی و فقط حقوقی باشد.

ماده (۴۱۰) بانک طبق مفاد فصل ۱۸: دریافتی‌های بانک، این آیین‌نامه در ازای دریافت کارمزد اقدام به ارائه خدمات مدیریت سرمایه در قالب مقاسطه به سپرده‌گذاران کرده و منابع سپرده‌گذاران را به درخواست ایشان در یکی از دو نوع اول یا دوم محصولات بانکداری مشارکت راستین در ارتباط با تأمین مالی مقاسطه (IFS)، سرمایه‌گذاری می‌کند و در عوض به سپرده‌گذاران گواهی مقاسطه عادی یا گواهی مقاسطه اجاره یا گواهی مقاسطه مشارکت تسلیم می‌نماید.

ماده (۴۱۱) ویژگی‌های اقساط در تأمین مالی مقاسطه (IFS) از قرار ذیل است:

۱- در طرح‌های پایان‌پذیر که سپرده‌گذار گواهی مقاسطه (عادی) دریافت می‌کند پس از اتمام دوره ساخت و تقویم طرح در بهای تقویمی طرح سهیم می‌باشد و تا زمان استهلاك سهم مقسط دو جریان دریافتی از قاسط خواهد داشت. یکی اقساط دوره‌ای منبعث از بازپرداخت اصل سهم سپرده‌گذار از بهای تقویمی طرح (تقویم شده در انتهای دوره ساخت) و دیگر ارزش زمانی سرمایه وی نزد مجری با نرخ بازدهی زمانی برابر

با نرخ بازدهی ناشی از تقویم طرح نسبت به سرمایه اسمی طرح به نسبت سهم شرکت خود.

۲- در طرح‌های پایان‌پذیر که سپرده‌گذار گواهی مقاسطه اجاره دریافت می‌کند پس از اتمام دوره ساخت و تقویم طرح در بهای تقویمی طرح سهیم می‌باشد و تا زمان استهلاک سهم مقسط دو جریان دریافتی از قسط خواهد داشت. یکی اقساط دوره‌ای منبعث از بازپرداخت اصل سهم سپرده‌گذار از بهای تقویمی طرح (تقویم شده در انتهای دوره ساخت) و دیگر اجاره مالی که نزد مجری دارد.

۳- در طرح‌های پایان‌ناپذیر که سپرده‌گذار گواهی مقاسطه مشارکت دریافت می‌کند پس از اتمام دوره ساخت و تقویم طرح در بهای تقویمی طرح سهیم می‌باشد و تا زمان استهلاک سهم مقسط دو جریان دریافتی از قسط خواهد داشت. یکی اقساط دوره‌ای منبعث از بازپرداخت اصل سهم سپرده‌گذار از بهای تقویمی طرح (تقویم شده در انتهای دوره ساخت) و دیگر بازدهی طرح به نسبت سهم شرکت خود.

۴- شروع بازپرداخت اقساط در مقطع زمانی انتهای دوره ساخت و شروع بهره‌برداری طرح خواهد بود.

۵- مجری باید زمان‌های پرداخت اقساط را با طول مدت زمان مساوی مشخص نموده و واحد ارزیابی، تناسب طول دوره و مبلغ پرداخت را تأیید نماید.

۶- مدت زمان دریافت اقساط توسط سپرده‌گذار پس از گذشت اولین دوره پس از اتمام مراحل ساخت آغاز و تا زمان استهلاک سهم مقسط ادامه خواهد داشت.

ماده (۴۱۲) حسابداری تسهیم سود در مقاسطه از قرار ذیل است:

نسبت سهم هر یک از طرفین از طرح در مقطع انتهای دوره ساخت براساس نسبت بازدهی سپرده و آورده و کار از ارزش افزوده عملیات مقاسطه وفق مفاد فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین، این آیین‌نامه براساس حسابداری مشارکت راستین و فرمول‌های زیر بدست می‌آید. بهای تقویمی (بازاری) طرح در انتهای دوره ساخت منهای جمع مبلغ سپرده و مبلغ آورده، ارزش افزوده طرح در انتهای دوره ساخت می‌باشد.

مبلغ آورده + مبلغ سپرده = بهای تمام شده طرح

ارزش افزوده + بهای تمام شده طرح = ارزش بازدهی کار + مبلغ آورده + مبلغ سپرده

بهای تقویم شده طرح = ارزش افزوده + بهای تمام شده طرح

بهای تقویم شده طرح = ارزش بازدهی کار + مبلغ آورده + مبلغ سرمایه

بدین ترتیب نسبت سهم سپرده گذار از ارزش افزوده ایجاد شده برابر خواهد بود با نسبت مبلغ سپرده سپرده گذار بر بهای تقویمی طرح در انتهای دوره ساخت. همچنین نسبت سهم مجری از ارزش افزوده ایجاد شده برابر خواهد بود با مجموع نسبتهای مبلغ آورده مجری به بهای تقویمی طرح بعلاوه نسبت بازدهی ارزش افزوده ایجاد شده بر بهای تقویمی طرح:

(بهای تقویمی طرح) ÷ (مبلغ سپرده سپرده گذار) = نسبت سهم سپرده سپرده گذار

(بهای تقویمی طرح) ÷ (آورده مجری) = نسبت سهم آورده مجری

(بهای تقویمی طرح) ÷ (ارزش افزوده طرح) = نسبت بازدهی کار مجری

میزان سهم سپرده گذار و مجری از ارزش افزوده از حاصلضرب نسبتهای فوق در ارزش افزوده طرح در انتهای دوره ساخت بدست خواهد آمد:

(ارزش افزوده) × (نسبت سهم سپرده سپرده گذار) = میزان سهم سپرده گذار از ارزش افزوده

(ارزش افزوده) × (نسبت سهم آورده مجری) = میزان سهم آورده مجری از ارزش افزوده

(ارزش افزوده) × (نسبت بازدهی کار مجری) = میزان سهم کار مجری از ارزش افزوده

میزان سهم سپرده گذار از بهای تقویمی طرح از جمع میزان سهم سپرده گذار از ارزش افزوده بعلاوه سهم سپرده وی بدست می آید. همچنین میزان سهم مجری از بهای تقویمی طرح از جمع میزان سهم آورده مجری از ارزش افزوده بعلاوه میزان سهم کار مجری از ارزش افزوده بعلاوه میزان سهم کار مجری بدست خواهد آمد. به عبارت دیگر:

(سپرده سپرده گذار) + (میزان سهم سپرده گذار از ارزش افزوده) = میزان سهم سپرده گذار از بهای تقویمی طرح

$$\text{آورده مجری} + \text{میزان سهم کار مجری} + \text{میزان سهم آورده} = \text{میزان کل سهم مجری} \\ \text{از ارزش افزوده} + \text{مجرى از ارزش افزوده} = \text{از بهای تقویمی طرح}$$

جمع دو رابطه اخیر نشان می‌دهد که پس از توزیع:

$$\text{آورده مجری} + \text{سپرده سپرده گذار} + \text{ارزش افزوده} = \text{سهم مجری از طرح} + \text{سهم سپرده گذار از طرح}$$

ماده (۴۱۳) زمان استهلاك سهم مقسط با توجه به طول عمر طرح بعد از دوره ساخت و میزان سهم الشركة مقسط (با توجه به مدت مشارکت) و آورده قاسط و ارزش افزوده طرح پس از اتمام دوره ساخت طرح (و در صورت لزوم پیش‌بینی ارزش اسقاطی طرح در پایان عمر طرح) به شکل زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{طول عمر طرح} \times \frac{\text{میزان سهم سپرده گذار از بهای تقویمی طرح}}{\text{بهای تقویمی طرح}} = \text{طول زمان استهلاك سهم مقسط}$$

تبصره ۱: زمان استهلاك سهم مقسط در انواع طرح‌های مقاسطه یکسان محاسبه می‌شود.

تبصره ۲: بانک می‌تواند به نمایندگی از طرف سپرده‌گذاران هنگام عقد قرارداد با مجری از ابتدا زمان استهلاك سهم مقسط را با توافق مجری تعیین نماید. در این صورت واحد ارزیابی باید پیش‌بینی جریان مالی طرح و مجری را برای حصول اطمینان از بازپرداخت اقساط در طول دوره بازپرداخت کل اقساط ارزیابی و تأیید کند.

ماده (۴۱۴) برای محاسبه اقساط مقاسطه عادی در طرح‌های پایان‌پذیر در انتهای دوره ساخت بانک طرح را تقویم نموده و بر اساس زمان استهلاك سهم مقسط مبلغ و تعداد اقساط لازم برای بازگشت سهم سپرده گذار را مشخص می‌کند. در این حالت محاسبه اقساط شامل دو بخش اقساط اصل سپرده سپرده گذار و اقساط بازدهی زمانی سپرده سپرده گذار می‌شود.

۱- نرخ بازدهی زمانی سپرده سپرده گذار از نسبت میزان بازدهی کل طرح (برابر با ارزش افزوده ایجاد شده طرح در انتهای دوره ساخت) به میزان منابع سرمایه‌ای به کار برده شده در طرح (مجموع سپرده

سپرده گذاران و آورده مجری) بدست می آید:

$$\text{نرخ بازدهی زمانی} = \frac{\text{ارزش افزوده ایجاد شده طرح در انتهای دوره ساخت}}{\text{سپرده سپرده گذاران} + \text{آورده مجری}} \times (\text{طول دوره ساخت})$$

۲- نرخ بازدهی زمانی سرمایه در ابتدای دوره ساخت و هنگام عقد قرارداد مشخص نیست و پس از انتهای

دوره ساخت و تقویم ارزش طرح به دست می آید و نباید در هنگام عقد قرارداد مشخص و شرط شود.

۳- اقساط (مساوی) اصل و بازدهی سپرده سپرده گذار در هر دوره تا زمان استهلاك سهم مقسط توسط مجری

به سپرده گذار طبق فرمول زیر خواهد بود:

$$\text{مبلغ هر قسط} = \frac{\left(\begin{array}{l} \text{نرخ بازدهی} \\ \text{زمانی سپرده} \\ \text{سپرده گذار} \end{array} \right) \times \left(\begin{array}{l} \text{طول زمان} \\ \text{استهلاك} \\ \text{سهم مقسط} \end{array} \right) \times \left(\begin{array}{l} \text{میزان سهم} \\ \text{سپرده گذار از بهای} \\ \text{تقویمی طرح} \end{array} \right) \times \left(1 + \frac{0.05}{12} \right)^n}{\text{طول زمان استهلاك سهم مقسط}}$$

ماده (۴۱۵) برای محاسبه اقساط مقاسطه اجاره در طرح‌های پایان‌پذیر در انتهای دوره ساخت بانک طرح را

تقویم می‌نماید. طبق قرارداد طرح تا زمان استهلاك سهم سپرده گذار در اجاره مجری قرار می‌گیرد. بانک بر

اساس زمان استهلاك سهم سپرده گذار نحوه اقساط لازم برای بازگشت سهم سپرده گذار از بهای تقویم شده

طرح و اجاره آن را مشخص می‌کند. در مقاسطه اجاره، اقساط شامل دو بخش اقساط اصل سهم سپرده

سپرده گذار از بهای تقویمی طرح و اجاره دوره‌ای طرح می‌شود که توسط مجری به سپرده گذار پرداخت

می‌گردد.

۱- در مقاسطه اجاره، اجاره بها در ابتدا مشخص و شرط می‌شود. مبلغ اجاره می‌تواند برای هر دوره یکسان

نباشد. همچنین می‌تواند به عنوان نسبتی از میزان سهم سپرده گذار از بهای تقویمی طرح هنگام عقد قرارداد

توافق و شرط شود.

۲- میزان قسط بعلاوه اجاره طرح برای هر دوره از رابطه زیر بدست می‌آید:

$$\text{میزان سهم سپرده گذار از بهای تقویمی طرح} + \frac{\text{اجاره} = \text{مبلغ هر قسط}}{\text{طول زمان استهلاك سهم مقسط}}$$

۳- اگر اجاره بها بعنوان نسبتی از میزان سهم سپرده گذار از بهای تقویمی طرح (نسبت اجاره) هنگام عقد قرارداد شرط شود، در این حالت میزان قسط بعلاوه اجاره طرح برای هر دوره از رابطه زیر بدست می آید:

$$\left(\frac{\text{میزان سهم سپرده گذار از بهای تقویمی طرح}}{\text{طول زمان استهلاك سهم مقسط}} \right) \times (\text{نسبت اجاره} + 1) = \text{مبلغ هر قسط}$$

۴- نسبت اجاره می تواند برای هر دوره متفاوت باشد. در این حالت نسبت اجاره در هر دوره باید هنگام عقد قرارداد توافق و شرط شود.

ماده (۴۱۶) برای محاسبه اقساط مقاسطه مشارکت در طرح های پایان ناپذیر چنانچه طرح طبق قرارداد به عنوان یک طرح تولیدی (مولد ارزش افزوده دوره ای) تلقی شود و توافق شود تا سپرده گذاران نیز از بازده طرح سهم برند، سپرده گذاران علاوه بر دریافت اقساط دوره ای سهمی نیز از ارزش افزوده هر دوره را نیز دریافت خواهند کرد. در این حالت سپرده گذار در سود و زیان دوره ای طرح سهیم می باشد. در این حالت مبلغ قسط در هر دوره برابر با مجموع میزان اصل و بازدهی (سود یا زیان) سهم سپرده سپرده گذار از بهای تقویمی طرح خواهد بود:

$$\text{میزان سهم سپرده گذار از بهای تقویمی طرح} + \frac{\text{میزان سهم سپرده گذار از ارزش افزوده}}{\text{طول زمان استهلاك سهم مقسط}} = \text{مبلغ هر قسط}$$

ماده (۴۱۷) در مقاسطه با توجه به اینکه قاسط (مجری)، از طرف مقسط (سپرده گذار) و با مشارکت سرمایه مقسط اقدام به سرمایه گذاری می نماید، حقوق وی (مجری) با حقوق مقسط در مقسطه مشاع است و قاسط به منظور جبران زیانهای احتمالی به اموال طرح موظف است اموال موضوع مقاسطه را به میزان سهم الشرکه مقسط وفق مفاد فصل ۷: بیمه، این آیین نامه به نام و نفع بانک و به هزینه طرح بیمه نماید. همچنین بانک به نیابت از طرف مقسط مکلف است وفق مفاد فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده ها، این آیین نامه از قاسط تضمین و وثیقه

مناسب اخذ کند و قاسط موظف است تا مورد وثیقه را به نام و نفع بانک و به هزینه خود بیمه کند.

ماده (۴۱۸) برای پوشش زیان احتمالی ناشی از کمتر شدن بهای تقویمی طرح در انتهای دوره ساخت از بهای تمام شده طرح از بیمه زیان محدود ساخت استفاده می‌شود. مجری موظف است مقسطه را به نام و به نفع بانک و به هزینه طرح، بیمه زیان محدود ساخت نماید. این بیمه در تامین مالی مقاسطه برای انواع مقاسطه عادی، مقاسطه اجاره و مقاسطه مشارکت الزامی است.

ماده (۴۱۹) چنانچه در پایان دوره ساخت بهای تقویمی طرح کمتر از بهای تمام شده آن باشد، ضرر و زیان ناشی از کاهش قیمت‌ها که منجر به پائین آمدن بهای طرح شده است از طریق بیمه زیان محدود ساخت جبران می‌شود. در اینگونه موارد طبق توافق قبلی مندرج در قرارداد، مقسطه زیر نظر بانک به فروش رفته و با طرفین تسویه حساب می‌شود. در این حالت کارمزد موضوع ماده (۲۸۶) این آیین‌نامه به بانک تعلق نمی‌گیرد. این رویه فقط در مقاسطه عادی است و در مقاسطه اجاره و مقاسطه مشارکت استفاده نمی‌شود.

تبصره: بانک و مجری در قرارداد فی‌مابین می‌توانند شرط کنند که چنانچه تفاوت بهای تقویمی طرح از بهای تمام شده آن از حد معینی کمتر گردید مقسطه زیر نظر بانک به فروش رفته و با طرفین تسویه حساب شود.

ماده (۴۲۰) استانداردها و الزامات نظارت بر طرح‌های مقاسطه بر اساس مفاد فصل ۹: نظارت، این آیین‌نامه با توجه به موارد ذیل می‌باشد:

۱- سرمایه نقدی (منابع) مقاسطه بر اساس تشخیص واحد ارزیابی و تأیید واحد امین یکجا یا برحسب نیاز به تدریج در اختیار مجری قرار می‌گیرد.

۲- چنانچه افزایش منابع به تقاضای مجری برای واحد امین قابل توجه باشد و افزایش آن به تبعیت از افزایش قیمت ساخت درخواست شود افزایش سرمایه از طریق انعقاد قرارداد متمم و با تأیید واحد امین صورت می‌گیرد. اخذ تضمینات یا وثائق جدید به نسبت افزایش سرمایه در نظر گرفته خواهد شد. تأمین مالی لازم برای افزایش سرمایه از طریق ورود سپرده‌گذار جدید به موضوع مورد مقاسطه و با صدور گواهی مقاسطه

مرتبط جدید به میزان افزایش سرمایه خواهد بود.

۳- قرارداد مقاسطه به شرط ارائه مدارک مستند مبنی بر ضرورت تمدید و براساس مفاد این آیین نامه با تأیید واحد امین قابل تمدید است.

۴- مبلغ مقاسطه در هر دوره به حساب خاص نزد بانک واریز می گردد و سپس بانک آن را به حساب آخرین دارنده گواهی های مقاسطه منتقل خواهد کرد.

۵- زمان های دریافت اقساط با توجه به نوع مقاسطه و طول دوره های مالی هنگام عقد قرارداد با مجری تعیین می شود. مجری موظف است تا قبل از سررسید مبلغ اقساط اعم از اقساط اصل، اجاره یا بازدهی را به حساب مشخص شده بانک واریز کند. در غیر این صورت بانک می تواند با تأیید واحد امین اداره مشارکت بانک از محل تضمینات و وثائق اخذ شده اقدام به وصول مطالبات نماید.

۶- مجری مکلف است تمام جزئیات عملیات اجرایی و مالی طرح خود را در هر مرحله به واحد امین اداره مشارکت بانک کتبا گزارش کند. واحد امین اداره مشارکت بانک موظف است تا نظارت کامل و مستمر بر کلیات عملیات اجرایی و جریان های مالی طرح داشته باشد. مجری در صورت تأیید گزارش ارائه شده به واحد امین توسط آن واحد مجاز خواهد بود تا نسبت به سایر عملیات طرح اقدام نماید.

ماده (۴۲۱) مراحل تسویه پایانی در تامین مالی مقاسطه به شرح بندهای ذیل می باشد:

۱- در زمان استهلاك سهم مقسط (پایان مدت قرارداد)، مجری طبق قرارداد پس از پرداخت آخرین قسط خود مقسطه را مالک می شود و بانک مراحل انتقال کامل مالکیت را به پایان خواهد رساند. هزینه انتقال مالکیت جزو هزینه های سپرده گذار و مجری بوده که از ابتدا در قرارداد پیش بینی و در جریان مالی مقاسطه منظور و همراه با پرداخت اقساط توسط مجری به نسبت سهم مالکیت مجری از وی اخذ و به میزان سهم سپرده گذار از اقساط متعلق به سپرده گذار کسر و در حساب مخصوص نزد بانک نگهداری می شود. هزینه انتقال نهایی مالکیت از این محل پرداخت می شود.

۲- در صورت افزایش پیش‌بینی نشده هزینه‌های انتقال، سهم افزایش یافته برای مجری از مجری اخذ و سهم افزایش یافته مرتبط با سپرده‌گذار بر عهده بانک خواهد بود.

۳- بانک باید کارمزد خود را در مبلغ اقساط دوره‌ای موضوع مقاسطه محاسبه و لحاظ نماید. کارمزد بانک در هر مرحله از دریافت اقساط کسر می‌گردد.

فصل ۲۸: تأمین مالی اجاره (RFS)

ماده (۴۲۲) در تأمین مالی اجاره (RFS) مجری بخشی از دارائی (بنگاه تولیدی یا خدماتی یا تجاری یا ساختمان یا تأسیسات قابل اجاره) خود را در قبال دریافت منابع سپرده‌گذار از طریق بانک، با بیع شرط به مالکیت بانک درآورده و سپس بانک آن را به مجری ترهین می‌نماید و از محل این رهن سپرده‌گذار از طریق بانک به میزان سهم‌الشرکه خود در بازده دارائی سهمی بوده و منافع و اصل را از مجری بصورت ادواری یا دفعته در سررسید دریافت می‌نماید. تأمین مالی اجاره (RFS) با استفاده از گواهی مشارکت رهنی، گواهی مشارکت رهنی ادواری، گواهی مضاربه رهنی، گواهی مضاربه رهنی ادواری، گواهی مزارعه رهنی، گواهی مزارعه رهنی ادواری، گواهی مغارسه رهنی، گواهی مغارسه رهنی ادواری، گواهی مساقات رهنی، گواهی مساقات رهنی ادواری، گواهی استصناع رهنی، گواهی استصناع رهنی ادواری برای دارائی‌های مولد و موات و گواهی اجاره برای دارائی‌های جاری انجام می‌شود.

ماده (۴۲۳) مراحل تأمین مالی اجاره (RFS) به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- ابتدا مجری با ارائه طرح‌نامه از بانک درخواست می‌نماید تا نسبت به تجهیز منابع سپرده‌گذاران برای مشارکت در فعالیت اقتصادی مجری اقدام نماید.
- ۲- طرح‌نامه در تأمین مالی اجاره با رعایت مفاد فصل ۴: طرح‌نامه، این آیین‌نامه حاوی اطلاعات ارزش روز دارائی مجری و میزان و مدت منابع مورد نیاز مجری و ابعاد فنی، مالی و اقتصادی طرح مجری می‌باشد.

- ۳- بانک در صورت تأیید اهلیت و توانائی فنی مجری و طرح، در ابتدا دارائی‌های موجود طرح را ارزیابی نموده و ارزش ریالی آن را تقویم می‌نماید و مدت و میزان منابع درخواستی را پس از بررسی به نمایندگی از طرف سپرده‌گذار قبول می‌نماید.
- ۴- میزان نیاز مجری به منابع، میزان سهم الشرکه سپرده‌گذار تلقی می‌شود.
- ۵- بانک طرح‌نامه مجری را پس از تأیید به سپرده‌گذاران معرفی و با فروش گواهی‌های مذکور در ماده (۴۲۲) این آیین‌نامه به سپرده‌گذاران، منابع لازم را برای انجام عملیات مشارکت تجهیز و با نظارت‌های لازم تحت نظر واحد امین بانک در اختیار مجری قرار می‌دهد.
- ۶- پرداخت سپرده سپرده‌گذار به مثابه مالکیت سپرده‌گذار در دارائی مجری برای مدت قرارداد می‌باشد.
- ۷- بانک با اخذ منابع از سپرده‌گذاران بسته به نوع دارائی برای آنها گواهی‌های مندرج در ماده (۴۲۲) این آیین‌نامه را حسب مورد صادر می‌نماید.
- ۸- سپرده‌گذار سهم الشرکه خود را از طریق بانک به مجری می‌دهد و در عوض انتفاع از منافع دارائی حاصله را به میزان سهم الشرکه خود از دارائی مجری بدست می‌آورد.
- ۹- سپرده‌گذار در دارائی‌های مولد منافع مشارکت و در دارائی‌های اجاری، اجاره آن را در طول مدت قرارداد به نسبت سهم الشرکه خود دریافت می‌نماید.
- ۱۰- بانک منافع منابع سپرده‌گذار را در دارائی‌های مولد در ارتباط با گواهی‌های ادواری و گواهی اجاره موضوع ماده (۴۲۲) این آیین‌نامه در طول مدت قرارداد یا در دارائی‌های اجاری در ارتباط با گواهی‌های غیرادواری موضوع همان ماده در انتهای قرارداد از مجری دریافت و پس از کسر کارمزد بانک به سپرده‌گذار پرداخت می‌نماید.
- ۱۱- بانک اصل منابع سپرده‌گذار را در انتهای قرارداد از مجری دریافت و به سپرده‌گذار پرداخت می‌نماید و مشارکت خاتمه می‌یابد.

ماده (۴۲۴) نحوه مشارکت در تامین مالی اجاره در انواع ذیل است :

- ۱- مشارکت رهنی و مشارکت رهنی ادواری برای تامین مالی طرح‌های بکار می‌روند که دارائی آنها مولد بوده و شامل تامین سرمایه در گردش بنگاه‌های کوچک و بزرگ تولیدی، خدماتی و تجاری می‌شود.
- ۲- مضاربه رهنی و مضاربه رهنی ادواری برای تامین مالی طرح‌های بازرگانی مصرح در ذیل ماده (۳۷۴) این آیین‌نامه بکار می‌روند که دارائی آنها مولد بوده و شامل تامین منابع در بنگاه‌های تولیدی و خدماتی و واحدهای صنفی کوچک و بزرگ از طریق خرید و فروش کالا می‌شود.
- ۳- مزارعه رهنی و مزارعه رهنی ادواری برای تامین مالی طرح‌های کشاورزی و زراعی بکار می‌رود که دارائی بنگاه مولد یا موات بوده و شامل تامین منابع برای کشت و برداشت و حمل و فروش محصول در بنگاه‌های کشاورزی کوچک و بزرگ می‌شود.
- ۴- مغارسه رهنی و مغارسه رهنی ادواری برای تامین مالی طرح‌های کاشت درخت بکار می‌رود. به نحوی که دارائی متقاضی منابع (اعم از زمین، تجربه فنی کاشت و نگهداری درخت یا امثال آن می‌باشد)، با انجام مغارسه مولد می‌شود. تامین منابع در مغارسه علاوه بر کاشت می‌تواند شامل برداشت و حمل و فروش محصول در بنگاه‌های کشاورزی کوچک و بزرگ شود.
- ۵- مساقات رهنی و مساقات رهنی ادواری برای تامین مالی طرح‌های حفظ و برداشت باغات میوه بکار می‌رود. در مساقات دارائی متقاضی منابع اعم از باغ و تجربه فنی نگهداری درخت یا امثال آن می‌باشد. مساقات شامل تامین منابع برای کاشت و حفظ و برداشت باغات میوه و حمل و فروش محصول در بنگاه‌های کشاورزی کوچک و بزرگ می‌شود.
- ۶- استصناع رهنی و استصناع رهنی ادواری برای تامین مالی بنگاه‌های تولیدی-صنعتی و صنعتی-کشاورزی و معدنی بکار می‌رود. استصناع شامل تامین منابع برای بنگاه‌های کوچک و بزرگ تولیدی-صنعتی و صنعتی-کشاورزی و معدنی و تولید و حمل و فروش محصول در بنگاه‌ها می‌شود. دارائی بنگاه می‌تواند دارائی

مولد یا موات باشد.

۷- مشارکت اجاره برای تأمین مالی دارندگان دارائی‌های اجاری نظیر ساختمان‌های مسکونی، اداری، تجاری اجاری و بنگاه‌ها یا کارگاه‌ها، باغات، مزارع اجاری یا تأسیسات، ماشین‌آلات و تجهیزات اجاری می‌باشد. در این نوع تأمین مالی، مالک دارائی ضمن ارائه اسناد اجاره (به شخص یا اشخاص ثالث) دارائی مورد نظر را همراه طرح‌نامه خود به بانک ارائه تا بانک به نمایندگی از طرف سپرده‌گذار با ارزیابی طرح و در صورت وجود جریان درآمدی قابل قبول برای دارائی مزبور پس از ارزیابی و تقویم ریالی دارائی مبلغ سهم‌الشرکه سپرده‌گذار از دارائی را محاسبه و تعیین خواهد کرد. پس از انعقاد قرارداد پرداخت اجاره به سپرده‌گذار به صورت ادواری بوده و بر اساس مستندات اجاره مجری و ارزیابی شده توسط بانک صورت خواهد پذیرفت. در انتهای مدت اجاره مجری منابع اخذ شده را یکجا به سپرده‌گذار (از طریق بانک) پرداخت می‌نماید.

تبصره ۱: کیفیت محل، انبار و فروش کالاها در مزارعه رهنی، مغارسه رهنی، مساقات رهنی، استصناع رهنی اعم از ادواری و غیرادواری از لحاظ مقررات خاص ضمن تبعیت از تعاریف فرآیندی خود تابع قواعد تأمین مالی جعاله (JFS) (فصل ۲۵: تأمین مالی جعاله (JFS)) و تأمین مالی مضاربه (MFS) (فصل ۲۶: تأمین مالی مضاربه (MFS)) در ارتباط با بازرسی و استاندارد تابع مفاد فصل ۲۰: بازرسی و استاندارد کالا، و تحویل (فصل ۲۱: تحویل کالا) و بیمه مواد اولیه و کالا (فصل ۷: بیمه) این آیین‌نامه می‌باشد.

تبصره ۲: در مزارعه رهنی، مغارسه رهنی و مساقات رهنی اعم از ادواری و غیرادواری بانک می‌تواند طرح‌هایی که به منظور احیای اراضی موات ارائه می‌گردد را با رعایت مواد ۱۴۱ الی ۱۴۵ قانون مدنی تأمین مالی نماید.

تبصره ۳: در تمام انواع تأمین مالی اجاره (RFS) به تشخیص واحد ارزیابی اداره مشارکت بانک شخصیت بنگاه می‌تواند غیر از شخص حقوقی باشد.

ماده (۴۲۵) در تأمین مالی اجاره (RFS) با توجه به اینکه مجری، از طرف سپرده‌گذار و با مشارکت سرمایه‌وی فعالیت و از آن محل اقدام به سرمایه‌گذاری می‌نماید، حقوق وی (مجری) با حقوق سپرده‌گذار در دارایی موضوع تأمین مالی اجاره مشاع است و مجری به منظور جبران زیان‌هایی که ممکن است به این اموال وارد شود، اموال موضوع تأمین مالی اجاره را وفق مفاد فصل ۷: بیمه، این آیین‌نامه به میزان سهم‌الشرکه سپرده‌گذار به هزینه طرح و به نام و نفع بانک، بیمه می‌نماید. همچنین بانک به نیابت از سپرده‌گذار وفق مفاد فصل ۶: تضمینات، وثایق و آورده‌ها، این آیین‌نامه تضمین و وثیقه مناسب اخذ و به منظور حسن اجرای تعهدات مجری و حصول اطمینان از مجری از وی می‌خواهد تا وثایق را به هزینه مجری و به نفع و به نام بانک بیمه نماید. این پوشش‌های بیمه‌ای در تأمین مالی اجاره الزامی است.

ماده (۴۲۶) در تأمین مالی اجاره رعایت موارد ذیل الزامی است:

۱- قراردادهای تأمین مالی اجاره به شرط ارائه مدارک مستند درباره تأخیر با تأیید واحد امین و ملاحظات این آیین‌نامه قابل تمدید است.

۲- استانداردها و الزامات نظارت بر طرح‌های تأمین مالی اجاره بر اساس دستورالعمل استانداردها و الزامات نظارت در سیستم پایه بانکداری مشارکت راستین می‌باشد. کلیه نظارتهای بانک توسط واحد امین صورت خواهد پذیرفت.

۳- مبلغ بازده یا اجاره برای گواهی‌های ادواری در هر دوره به حساب‌های خاص نزد بانک واریز می‌گردد و سپس بانک آن را به حساب آخرین دارنده گواهی‌ها منتقل خواهد کرد.

۴- زمان‌های دریافت با توجه به نوع گواهی و طول دوره‌های مالی از قبل تعیین می‌شود. مجری موظف است تا قبل از سررسید هر دوره مبلغ مربوط را اعم از اجاره یا بازدهی به حساب مشخص شده بانک واریز و در غیر این صورت بانک می‌تواند از محل تضمینات و وثائق اخذ شده اقدام به وصول مطالبات نماید.

۵- هزینه‌های انتقال مالکیت جزو هزینه‌های سپرده‌گذار و مجری بوده که از ابتدا در قرارداد پیش‌بینی و در

جریان تأمین مالی اجاره منظور و در هنگام عقد قرارداد تمام آن از منابع اعطائی به مجری کسر می‌گردد و نصف آن همزمان با پرداخت بازده یا اجاره توسط مجری به مجری بازگردانده می‌شود. در صورت افزایش پیش‌بینی نشده هزینه‌های انتقال، سهم افزایش یافته برای مجری از مجری اخذ و سهم افزایش یافته مرتبط با سپرده‌گذار بر عهده بانک خواهد بود.

۶- بهای تقویمی طرح مورد تأمین مالی اجاره براساس قیمت و ضوابط بازار توسط بانک تعیین می‌گردد.

فصل ۲۹: تأمین مالی امانی (BFS)

ماده (۴۲۷) تأمین مالی امانی (BFS) عبارت است از استفاده از سپرده سپرده‌گذار توسط مجری طبق ضوابط بانکداری مشارکت راستین جهت تولید کالای معین و تحویل آن یا پرداخت وجه ناشی از فروش کالا در سررسید مشخص طبق قرارداد به شرح ذیل:

۱- مجری درخواست تجهیز منابع مالی برای تولید مواد اولیه یا کمکی یا واسطه‌ای یا کالای نهایی برای عرضه به متقاضیان (که در مقام سپرده‌گذار نسبت به تأمین منابع طرح‌نامه مجری اقدام می‌نمایند) را طی طرح‌نامه طبق ضوابط سیستم پایه بانکداری مشارکت راستین به بانک تسلیم می‌نماید.

۲- بانک پس از ارزیابی طرح‌نامه و اعلام طرح‌نامه به سپرده‌گذاران منابع مالی مورد نیاز را با صدور گواهی امانت برای سپرده‌گذار تجهیز می‌نماید.

۳- در سررسید مجری ملزم است کالای موضوع طرح‌نامه را طبق قرارداد به دارنده گواهی امانت تحویل نماید.

۴- دارنده گواهی امانت می‌تواند از بانک درخواست کند تا کالای مزبور زیر نظر واحد امانت بانک توسط مجری در سررسید به فروش رسیده و وجه آن به دارنده گواهی پرداخت شود.

ماده (۴۲۸) شرایط کلی در تأمین مالی امانی (BFS) از قرار ذیل است:

۱- مجری پس از طی مراحل ارزیابی و احراز صلاحیت، طرح‌نامه و کلیه مدارک و مستندات مورد نیاز جهت ارزیابی طرح خود را شامل قیمت و مقدار کالای موضوع طرح‌نامه، نحوه تامین مواد اولیه، نحوه بسته‌بندی و تحویل کالا، کیفیت و ویژگی‌های مواد اولیه و کالای نهایی، استانداردهای ملی و داخلی اجباری و اختیاری مورد نیاز خریدار، نحوه کنترل و بازرسی مواد اولیه و کالای نهایی، برنامه زمانبندی تولید و تحویل کالای نهایی، مراحل فرآیند تولید کالا و سایر موارد مربوطه به بانک تحویل می‌نماید.

۲- تدارک مقدمات و تهیه مواد و مصالح و سایر لوازم مورد نیاز برای انجام عمل طبق طرح‌نامه و قرارداد بر عهده مجری است.

۳- مجری می‌تواند در طول مدت قرارداد از منابع در اختیار به دفعات در تولید و عرضه کالای موضوع تأمین مالی امانی استفاده نماید ولی در سررسید باید به میزان معین شده در قرارداد، کالای مزبور را با وصف و نوع و جنس مورد توافق به آخرین دارنده گواهی تحویل یا به درخواست دارنده گواهی قیمت روز آن را پرداخت نماید.

۴- مجری می‌تواند طبق طرح‌نامه منابع دریافتی از بانک را در موارد مختلف نظیر موارد زیر مصرف کند. کلیه موارد مصرف باید از قبل در طرح‌نامه مشخص و معین شده باشد و واحد ارزیابی توجیه فنی، مالی و اقتصادی آن را تأیید کرده باشد:

ا - برای هزینه ثابت

ب - برای سرمایه در گردش

ج - برای پرداخت حقوق و دستمزد پرسنل بنگاه مجری.

د - تأمین مواد اولیه اصلی و مواد اولیه کمکی و لوازم و قطعات یدکی مصرفی داخلی و وارداتی بنگاه مجری.

ه - خرید و فروش کالای موضوع قرارداد.

- ۵- در تأمین مالی امانی بانک می‌تواند براساس عقد جعاله یا سلف با مجری قرارداد منعقد نماید.
- ۶- لزوم اسقاط حق فسخ برای مجری و سپرده‌گذار ضمن عقد لازم توسط بانک ضروری است.
- ۷- طول دوره تأمین مالی امانی (BFS) حداکثر ۱ سال است.
- ۸- مفاد فصل ۲۵: تأمین مالی جعاله (JFS) این آیین‌نامه حسب مصداق در تأمین مالی امانی مرعی است.
- ۹- مدت قرارداد در تأمین مالی امانی (BFS) قابل تمدید نخواهد بود.
- ۱۰- نماد امکان معامله گواهی امانت دو هفته پیش از سررسید قرارداد، در سامانه اینترنتی بازار گواهی راستین غیرفعال شده و دارنده گواهی دیگر امکان انتقال و یا فروش گواهی به غیر را نخواهد داشت.
- ۱۱- در صورت عدم مراجعه آخرین دارنده گواهی برای دریافت کالا در سررسید قرارداد، مجری موظف است حداکثر ظرف مدت پانزده روز از تاریخ سررسید، آمادگی خود برای تحویل کالا به آخرین دارنده گواهی به اداره مشارکت بانک اعلام نماید. بانک مکلف است مراتب را به اطلاع آخرین دارنده گواهی برساند در صورتیکه دارنده مذکور حداکثر ظرف مدت پانزده روز از تاریخ اطلاع برای تحویل کالا مراجعه ننماید از تاریخ انقضا مهلت مزبور ید مجری نسبت به کالا امانی بوده و هزینه نگهداری کالا به عهده دارنده گواهی خواهد بود مگر اینکه در مهلت مزبور دریافت قیمت کالا را به جای تحویل آن به بانک اعلام نموده باشد یا کالای تولید شده غیرمنطبق با قرارداد باشد در صورت اخیر صورتمجلسی متضمن شرح وضعیت توسط واحد امین تهیه و بانک نسخه‌ای از آن را تحویل آخرین دارنده گواهی می‌نماید تا دارنده گواهی طبق مفاد این آیین‌نامه نسبت به استیفای حقوق خود اقدام کند.
- ۱۲- در صورت مطالبه قیمت کالا توسط آخرین دارنده گواهی امانت مجری زیر نظر واحد امین بانک اقدام به فروش کالای موضوع گواهی نموده و مبلغ آن را از طریق بانک و پس از کسر کارمزد متعلقه به دارنده گواهی پرداخت می‌کند.
- ۱۳- برای کاهش ریسک و جبران خسارات احتمالی ناشی از مخاطرات مختلف در ارتباط با زیرسیستم تأمین

مالی امانی (BFS)، حسب مورد و در صورت وجود مصداق عملیاتی با تأیید واحد ارزیابی پوششهای بیمه‌ای مناسب وفق مفاد فصل ۷: بیمه این آیین‌نامه استفاده می‌شود.

۱۴- به منظور حسن اجرای تعهدات مجری در تأمین مالی امانی (BFS) بانک به میزان ارزش پیش‌بینی شده کالا در سررسید طبق طرح‌نامه و براساس مفاد فصل ۴: طرح‌نامه این آیین‌نامه نسبت به اخذ تضمینات و وثایق مناسب اقدام می‌نماید.

۱۵- در تأمین مالی امانی درخواست مجری برای افزایش منابع قابل قبول نیست. تأمین مالی لازم برای افزایش سرمایه از طریق طرح‌نامه جدید و ورود سپرده‌گذار جدید به موضوع تأمین مالی امانی و با صدور گواهی‌های امانت جدید میسر خواهد بود.

۱۶- قراردادهای تأمین مالی امانی به شرط ارائه مدارک مستند درباره تأخیر و براساس این آیین‌نامه با تأیید واحد امین و ملاحظات آیین‌نامه قابل تمدید می‌باشد.

فصل ۳۰: تأمین مالی گروهی (RGF)

ماده (۴۲۹) در تأمین مالی گروهی بانک می‌تواند بنا بر درخواست سپرده‌گذاران مشخص (محدود و معین) اقدام به تجمیع منابع آنان برای طرح خاص تحت مقررات بانکداری مشارکت راستین نماید.

ماده (۴۳۰) مجری می‌تواند با رعایت ضوابط مربوط به نوع سیستم پایه یا زیرسیستم مالی بکار گرفته شده شخص حقیقی یا حقوقی باشد.

ماده (۴۳۱) در تأمین مالی گروهی رعایت ضوابط سیستم پایه و زیرسیستم مالی بکار گرفته شده برای طرح، الزامی است.

ماده (۴۳۲) بانک با رعایت ضوابط این آیین‌نامه پس از ارزیابی طرح‌نامه بدون صدور گواهی راستین منابع سپرده‌گذاران معین را برای انجام طرح مورد نظر تجهیز و پس از اخذ تضمینات، وثایق لازم در اختیار مجری قرار می‌دهد و اقدام به نظارت بر طرح می‌نماید.

ماده (۴۳۳) بانک در مقاطع مشخص در طرح‌نامه کارمزد خود را کسر و حسب نوع سیستم پایه یا زیرسیستم مالی بکار گرفته شده و خدمات مذکور در قراردادهای فی ما بین عواید حاصل را مطابق این آیین‌نامه و حسب مورد تمام یا قسمتی از اصل سرمایه (سپرده) را به سپرده‌گذار اعاده می‌نماید.

ماده (۴۳۴) تسویه حساب در پایان دوره مشارکت یا به صورت ادواری یا دفعاتاً در زمان‌های خاص به حسب سیستم پایه یا زیرسیستم مالی مورد استفاده صورت می‌گیرد.

ماده (۴۳۵) در تأمین مالی گروهی بانک می‌تواند در قراردادهای منعقد شده با سپرده‌گذاران یا مجری الزامات ضروری که مغایر مفاد این آیین‌نامه نباشد را قید کند.

ماده (۴۳۶) میزان دریافتی‌های بانک در خصوص ارزیابی و نظارت موضوع فصل ۱۸: دریافتی‌های بانک این آیین‌نامه با رعایت سایر ضوابط این آیین‌نامه می‌تواند در قبال ارائه خدمات بهتر به سپرده‌گذار حداکثر تا نیم برابر افزایش یابد. در هر صورت رعایت مفاد مندرج در سیستم پایه و زیرسیستم مالی مورد استفاده الزامی است.

ماده (۴۳۷) در طرح‌های تأمین مالی گروهی نیز در هر صورت ارزیابی طرح رأساً یا مع الواسطه توسط واحد ارزیابی بانک صورت خواهد پذیرفت.

ماده (۴۳۸) در طرح‌های تأمین مالی گروهی به درخواست سپرده‌گذاران بانک می‌تواند نسبت به ارائه خدمات ارزیابی با کیفیت بالاتر در قبال دریافت کارمزد جداگانه اقدام نماید.

ماده (۴۳۹) در طرح‌های تأمین مالی گروهی، قراردادهای بانک با سپرده‌گذاران و مجری نباید مغایر با مفاد این آیین‌نامه باشد.

ماده (۴۴۰) در طرح‌های تأمین مالی گروهی نیز در هر صورت نظارت طرح رأساً یا مع الواسطه توسط واحد امین بانک صورت خواهد پذیرفت.

ماده (۴۴۱) در طرح‌های تأمین مالی گروهی به درخواست سپرده‌گذاران بانک می‌تواند نسبت به ارائه خدمات نظارت با کیفیت بالاتر در قبال دریافت کارمزد جداگانه اقدام نماید.

ماده (۴۴۲) نظر به اینکه در طرح‌های تأمین مالی گروهی رابطه مالی سپرده‌گذاران و مجری مع الواسطه بانک و از محل منابع سپرده‌گذاران معین برقرار می‌گردد، موضوع ماده (۱۵۷) این آیین‌نامه در ارتباط با ارزیابی مجری در خصوص داشتن چک برگشتی و بدهی معوق به سیستم بانکی و میزان تعهدات مستقیم و غیرمستقیم مجری و گواهی پرداخت مالیات شغلی مرتبط با فعالیت‌های سالهای گذشته از شمول ماده مزبور خارج و منوط به اطلاع و موافقت کتبی سپرده‌گذاران است.

ماده (۴۴۳) در طرح‌های تأمین مالی گروهی افشای اطلاعات مجری موضوع فصل ۱۲: افشای اطلاعات مجری این آیین‌نامه محدود به ارائه اطلاعات به سپرده‌گذاران طرح خواهد بود.

فصل ۳۱: تأمین شخصی راستین (RPS)

ماده (۴۴۴) در تأمین شخصی راستین (RPS) صندوق مستمری (صندوق تأمین یا صندوق بازنشستگی) به عاملیت از طرف شاغلین یا غیرشاغلین (بیمه‌شدگان و سپرده‌گذاران) حق‌بیمه یا سپرده آنها را جمع و در محصولات بانکداری مشارکت راستین سرمایه‌گذاری می‌نماید. بانک در قبال سپرده دریافتی و نوع مشارکت صندوق با مجری، گواهی راستین طرح‌های مربوط را به نام و مالکیت صندوق صادر می‌کند. از طرفی صندوق از بانک می‌خواهد تا به میزان مبلغ حق‌بیمه بیمه‌شده یا سپرده‌گذار که صندوق در بانک سپرده‌گذاری کرده، گواهی‌ای به نام گواهی تأمین به نام و مالکیت بیمه‌شده یا سپرده‌گذار بر عهده صندوق صادر نماید. گواهی تأمین صادره به مثابه سهم بیمه‌شده یا سپرده‌گذار از سرمایه صندوق است.

تبصره ۱: صندوق مستمری شخصیت حقوقی مستقلی است که تحت عناوینی مانند صندوق، سازمان، مؤسسه و غیره براساس قانون، اساسنامه یا دستورالعمل خاص، در حوزه تأمین مزایای بازنشستگی اعضا، و با رعایت اصول حسابداری مشارکت راستین برای صندوق‌های با سرمایه متغیر فعالیت می‌کند. صندوق مستمری بر دو نوع است: صندوق تأمین که تحت مقررات بیمه اجباری تأمین اجتماعی و با شخصیتی دولتی و صندوق بازنشستگی که

برای تأمین بازنشستگی افراد بصورت اختیاری و با شخصیتی اعم از دولتی یا خصوصی فعالیت می نماید.

تبصره ۲: الفاظ حقیبیمه و بیمه شده در سیستم های مستمری اجباری و الفاظ سپرده و سپرده گذار برای سیستم های مستمری اختیاری استفاده می شود.

تبصره ۳: گواهی تأمین مشتمل بر گواهی تأمین اجتماعی و گواهی تأمین شخصی و گواهی تأمین مستمری می باشد که دو مورد اخیر قابل خرید و فروش و انتقال به غیر در بازار گواهی راستین می باشد. گواهی تأمین اجتماعی برای سیستم مستمری اجباری و گواهی های تأمین شخصی و تأمین مستمری (نوع تبدیل شده جمع منابع و منافع انباشته گواهی تأمین شخصی در سررسید به مستمری) برای سیستم های مستمری اختیاری استفاده می شود.

تبصره ۴: نحوه محاسبه بازده منابع حاصل از سپرده گذاری یا پرداخت حقیبیمه در صندوق های مستمری براساس نسبت سهم دارنده گواهی مربوط در هر مقطع از زمان با رعایت اصول حسابداری مشارکت راستین برای صندوق های با سرمایه متغیر خواهد بود.

ماده (۴۴۵) بانک در قالب بانکداری مشارکت راستین بین سپرده گذار، صندوق مستمری و مجری قراردادهایی منعقد، تا شرایط مشارکت آنها را فراهم آورد. واحد امین بانک امور نظارتی فرآیند «تأمین شخصی راستین (RPS)» را به نمایندگی از طرف بانک در خصوص حسن اجرای فعالیت های مجری به عهده دارد و عملیات صندوق تحت نظارت نهاد ناظر مربوط خواهد بود. بانک در ارائه این خدمت وفق مفاد فصل ۱۸ این آیین نامه: دریافتی های بانک، حقوق قانونی خود را دریافت می نماید.

تبصره ۵: هزینه های اداری و مدیریت سرمایه صندوق درصدی از سود حاصل از سرمایه گذاری سپرده ها در بانک مشارکت راستین است که با توجه به میزان سود حاصل از فعالیتهای جاری بانک و هزینه های مدیریتی صندوق در مقاطع سه ساله توسط شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی تعیین می شود. مابقی سود حاصل متعلق به دارنده گواهی تأمین است.

ماده (۴۴۶) صندوق مستمری مکلف است نسبت به بررسی و مدیریت ریسک و انجام محاسبات اکچوئری مطابق زمانبندی تعیین شده در اساسنامه صندوق اقدام و گزارشهای لازم را همراه با صورتهای مالی حسابرسی شده صندوق به ارکان داخلی و نهاد نظارتی تسلیم نماید.

ماده (۴۴۷) گواهی تأمین اجتماعی سندی است با نام یا بی نام که به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین در عوض پرداخت حق بیمه بیمه شده به صندوق تأمین، به درخواست صندوق تأمین و به میزان حق بیمه پرداختی به بانک توسط بانک مشارکت راستین بر عهده صندوق و به نام بیمه شده صادر می شود. دارنده این گواهی با احتساب مبلغ در سرمایه صندوق و با احتساب مدت و مبلغ گواهی در بازده صندوق تأمین سهم است.

ماده (۴۴۸) گواهی تأمین اجتماعی مبتنی بر الزامات نظام تأمین اجتماعی کشور است و در حیطه پرداخت حق بیمه اجباری است. کارفرما حق بیمه کارکن خود یا بیمه شده خویش فرما حق بیمه خود را طبق الزامات قانونی مربوط به صندوق تأمین واریز و گواهی تأمین اجتماعی دریافت می نماید. پرداخت کننده حق بیمه طبق ضوابط و مقررات بیمه های تأمین اجتماعی مشمول دریافت مستمری در دوران بازنشستگی با احتساب مجموع سهم گواهی های تأمین خود در سرمایه صندوق و با احتساب مدت و مبلغ گواهی ها در بازده صندوق تأمین سهم است.

تبصره ۱: سایر ضوابط صندوق های تأمین همان است که در قوانین جاری برای این صندوق ها معین شده است.

تبصره ۲: صندوق تأمین براساس میزان سهم شرکت دارنده گواهی های تأمین اجتماعی و محاسبات اکچوئری اقدام به پرداخت مستمری به بیمه شده می نماید. مدیریت مالی صندوق و میزان مشارکت فرد در این حالت با رعایت اصول فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین این آیین نامه برای صندوق های با سرمایه متغیر (ماده (۲۶۰)) محاسبه می شود.

تبصره ۳: گواهی تأمین قابل خرید و فروش و انتقال به غیر نیست مگر طبق ضوابط مقرر توسط شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی.

ماده (۴۴۹) گواهی تأمین شخصی سندی است با نام یا بی نام و قابل انتقال به غیر که به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین در عوض پرداخت سپرده سپرده گذار به صندوق بازنشستگی به درخواست صندوق بازنشستگی و به میزان سپرده سپرده گذاری شده، توسط بانک مشارکت راستین برعهده صندوق و به نام سپرده گذار صادر و در اختیار سپرده گذار قرار داده می شود. دارنده این گواهی با احتساب مدت و مبلغ گواهی در سرمایه صندوق بازنشستگی سهم است و در سررسید اصل و بازده سهم شرکت خود را از صندوق دریافت می نماید.

تبصره: سررسید گواهی تأمین شخصی حداقل پنج سال بعد از تاریخ سپرده گذاری در صندوق بازنشستگی است.

ماده (۴۵۰) افراد می توانند در هر زمان حسب تمایل خود اقدام به سپرده گذاری در صندوق بازنشستگی نموده و در عوض آن گواهی تأمین شخصی دریافت نمایند. و اصل سپرده و بازده حاصل از مشارکت خود در صندوق بازنشستگی (و نه در طرح های تأمین مالی شده صندوق از طریق بانک) را در سررسید مطابق ضوابط حسابداری مشارکت راستین برای صندوق های با سرمایه متغیر محاسبه و از صندوق دریافت نمایند.

ماده (۴۵۱) خصوصیات گواهی تأمین اجتماعی و گواهی تأمین شخصی به شرح ذیل است:

۱- مشارکت فرد در صندوق مستمری به مثابه مشارکت وی در مجموعه فعالیت های مالی صندوق در دوران پرداخت حق بیمه یا سپرده گذاری وی است. از این لحاظ براساس میزان و مدت مشارکت وی در سود و زیان صندوق سهم خواهد بود.

۲- صندوق مستمری مکلف است تا منابع در اختیار خود ناشی از حق بیمه بیمه شدگان یا سپرده گذاری سپرده گذاران را در طرح های بانک مشارکت راستین سپرده گذاری نماید. در هر بار سپرده گذاری صندوق در هر طرح مشارکت راستین در بانک، بانک اقدام به صدور گواهی راستین طرح مربوطه به نفع و نام صندوق می نماید.

۳- در عوض منابع بیمه شده یا سپرده گذار که صندوق در محصولات مشارکت راستین سپرده گذاری می نماید،

صندوق از بانک می‌خواهد تا گواهی تأمین اجتماعی برای بیمه‌شده یا گواهی تأمین شخصی برای سپرده‌گذار و به نام و نفع بیمه‌شده یا سپرده‌گذار و بر عهده صندوق صادر نماید.

۴- نحوه مدیریت مالی صندوق مستمری و میزان مشارکت فرد در صندوق طبق ضوابط حسابداری مشارکت راستین برای صندوق‌های با سرمایه متغیر است.

۵- مقاطع محاسبه قدرالسهم هر سهامدار وفق ضوابط حسابداری مشارکت راستین برای صندوق‌های با سرمایه متغیر در انتهای هر ماه است.

۶- در انتهای هر ماه پس از محاسبه میزان سود گواهی تأمین، مبلغ سود به اصل سرمایه دارنده گواهی تأمین اضافه می‌شود. صندوق مستمری مکلف است تا جریانات درآمدی ورودی را مجدداً در محصولات بانکداری مشارکت راستین سپرده‌گذاری نماید.

ماده (۴۵۲) گواهی تأمین مستمری سندی است با نام یا بی‌نام که از تبدیل سهم شرکت ناشی از گواهی تأمین شخصی در سررسید به قطعات کوچکتر با سررسیدهای متفاوت صادر می‌شود تا دارنده گواهی بتواند منابع سپرده خود را بصورت مستمری از صندوق بازنشستگی دریافت نماید. منافع گواهی مستمری با رعایت اصول حسابداری مشارکت راستین برای صندوق‌های با سرمایه متغیر محاسبه و به دارنده گواهی پرداخت خواهد شد. به عبارت دیگر چنانچه سپرده‌گذار یا دارنده گواهی تأمین شخصی در سررسید تمایل به دریافت اصل و سود منابع خود به صورت یکجا نداشته باشد می‌تواند از صندوق درخواست نماید که بانک، گواهی تأمین شخصی وی را به تعداد معینی گواهی تأمین مستمری با سررسیدها و مبالغ معین تبدیل نماید.

ماده (۴۵۳) مراحل تأمین شخصی راستین (RPS) به شرح ذیل است:

۱- بیمه‌شده از طریق کارفرما و دولت یا سپرده‌گذار منابع خود را در صندوق مستمری سپرده‌گذاری می‌کند و در قبال آن با واسطه‌گری صندوق، گواهی تأمین از طریق بانک به نام بیمه‌شده یا سپرده‌گذار عهده صندوق صادر می‌شود.

۲- صندوق مستمري از ميان طرح‌نامه‌هاي ارزيابي و تأييد شده توسط واحد ارزيابي بانک مشاركت راستين طرح‌هايي را براي مشاركت انتخاب مي‌نمايد. صندوق مستمري همانند ساير سپرده‌گذاران بانک از طريق خريد گواهي‌هاي مربوط به طرح‌هاي اعلان شده توسط بانک، منابع لازم را براي انجام مشاركت با مجريان در اختيار بانک مشاركت راستين قرار مي‌دهد.

۳- بانک با اخذ منابع از صندوق مستمري براي آنها بسته به نوع طرح، گواهي راستين طرح مربوطه را به نام و نفع صندوق صادر مي‌نمايد.

۴- گواهي‌هاي تأمين در مبالغ اسمي معين صادر مي‌گردد.

۵- فروش و انتقال گواهي‌هاي تأمين شخصي و تأمين مستمري در بازار گواهي راستين به غير توسط دارنده گواهي بلامانع است. اتخاذ تصميم راجع به قابليت خريد و فروش يا انتقال گواهي تأمين اجتماعي يا اعمال آزادي يا ممنوعيت فروش و انتقال بخشي از گواهي‌هاي تأمين اجتماعي فرد با شوراي عالي رفاه و تأمين اجتماعي است.

۶- صندوق مي‌تواند از محل سود حاصل از مشاركت در محصولات بانکداري مشاركت راستين و ساير منابع در اختيار به استثنای اصل حق‌بيمه پرداختي بيمه‌شدگان يا سپرده سپرده‌گذاران، به خريد و فروش گواهي راستين در بازار گواهي راستين مبادرت نمايد.

فصل ۳۲: تکافل اجتماعي راستين (RST)

ماده (۴۵۴) در تکافل اجتماعي راستين اشخاص خير مي‌توانند منابع خود را براي امور خيريّه يا عام المنفعه نزد بانک سپرده‌گذاري کنند تا بانک منافع يا اصل و منافع سپرده‌گذاري را در قالب بيمه تکافل اجتماعي از طريق حواله يا به تقاضاي شخص خير بطور بلاعوض يا به صورت قرض در چارچوب مقررات و آيين‌نامه اجرايي بانکداري راستين نسبت به تکافل عام يا ضمان اعاله اقدام و در اختيار افراد ضعيف لازم الحمايه يا

خانواده آنان قرار دهد.

تبصره ۱: تکافل عام به معنی وظیفه انسانی افراد جامعه در رفع نیازهای یکدیگر و ضمان اعاله به معنی وظیفه حکومت در تأمین معیشت افراد جامعه تعریف می‌شود.

تبصره ۲: اشخاص خیر موضوع این ماده شامل کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از خصوصی یا دولتی، نهادها و بنیادها، مراجع قضایی، مراجع مذهبی، مراکز دینی، بقاع متبرکه، انجمن‌ها و کلیه اشخاصی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام است می‌باشند که می‌توانند با تخصیص منابع در اختیار خود از قبیل یارانه‌های هدفمند، کفاره، زکات، خمس، انفاق، وقف، وصیت، اموال میت، دیه جنایت بر میت، غنایم، نذورات، قربانی، فدیة، خراج، ارث بلاوارث، جزیه، اموال مجهول‌المالک، انفال و رکاز (مال پنهان در زمین اعم از گنج و معدن)، برّ و احسان، جریمه مالی محکومان، اموال مصادره شده ناشی از قاچاق، ربا و سایر موارد مشابه نسبت به پرداخت‌های تکافل موضوع این ماده اقدام نمایند.

تبصره ۳: اشخاص دولتی جهت تخصیص منابع خود برای امور موضوع این ماده باید اختیار قانونی لازم را داشته باشند.

تبصره ۴: منظور از بیمه تکافل اجتماعی در این ماده عبارتست از پرداخت‌های یکباره یا مستمر برای رفع نیازمندیهای افراد لازم‌الحمايه جامعه مطابق ماده (۴۵۷) این آیین‌نامه است.

ماده (۴۵۵) بانک در اجرای ماده فوق موظف است اولاً مطابق حواله خیر تمهیدات جهت اجرا و پرداخت منابع را فراهم کند. ثانیاً گزارش سالیانه عملکرد مصارف موضوع این فصل را به خیر و نهادهای نظارتی مذکور در همین فصل ارائه کند. ثالثاً در صورت درخواست خیرین و نهادهای نظارتی ریز اطلاعات پرداخت‌ها و صورت دریافت‌کنندگان منابع را به آنان تحویل نماید. اطلاعات تحویل شده باید به گونه‌ای باشد که امکان بررسی تک‌تک پرداخت‌ها فراهم گردد.

ماده (۴۵۶) اقشار لازم‌الحمايه مشمول تکافل عام و ضمان اعاله موضوع تکافل اجتماعی راستین که از عهده

تأمین معاش اولیه خود یا خانواده خود برنمی‌آیند شامل افراد و خانواده‌های نیازمند، مسکین، تهیدست، مضطر، بیمار جسمی یا روانی، معلول یا فاقد عضو، محجور، زمین‌گیر، سالمند، آواره، اسیر، زندانی، تبعیدی، درراه‌مانده، یتیم، یسیر، کودک سرراهی یا بی‌سرپرست، خسارت دیده، افراد ناتوان از پرداخت دیه جرایم غیرعمدی، خانواده‌های بدون سرپرست غیرمتمکن و سایر موارد مشابه و همچنین کلیه افرادی که مشمول دریافت فطریه، زکات، کفارات و صدقات هستند می‌شود.

تبصره: افرادی که از طرف خیرین خصوصی برای تخصیص منابع واریزی خود معرفی می‌گردند قطع نظر از اینکه در زمره افراد مندرج در این ماده باشند یا نباشند لازم‌الحمایه محسوب می‌شوند.

ماده (۴۵۷) تأمین حداقل معاش به صورت پرداخت یکباره یا مستمر می‌تواند در قالب بیمه‌های تکافل اجتماعی راستین به شرح ذیل صورت پذیرد:

۱- بیمه مسکن: کمک به تأمین حداقل سرپناه برای افراد لازم‌الحمایه جامعه است. تعمیر مسکن نیز از مصادیق این بیمه است.

۲- بیمه ازدواج: کمک به تأمین مالی ضروری و اولیه ازدواج افراد لازم‌الحمایه جامعه.

۳- بیمه شغل: مساعدت مالی برای اشتغال یا کسب مهارت‌های شغلی افراد بیکار لازم‌الحمایه جامعه.

۴- بیمه آموزش: مساعدت مالی برای تحصیل و کسب دانش در مقاطع مختلف تحصیلی.

۵- بیمه درمان: مساعدت مالی برای معالجه بیماران لازم‌الحمایه.

۶- بیمه پرستاری: مساعدت مالی برای مراقبت و پرستاری افراد لازم‌الحمایه نیازمند مراقبت.

۷- بیمه سوانح: پوشش‌های مالی مناسب برای جبران خسارات ناشی از حوادث برای افراد لازم‌الحمایه.

۸- بیمه خوراک: کمک مالی به تأمین خوراک افراد لازم‌الحمایه جامعه.

۹- بیمه پوشاک: کمک مالی به تأمین پوشاک افراد لازم‌الحمایه جامعه.

۱۰- بیمه دفاع از حق: مساعدت مالی برای تأمین نیاز مالی افراد لازم‌الحمایه در دفاع از حق یا استیفای حقوق

قانونی آنها.

۱۱- بیمه ایتم: مساعدت در تامین نیازهای اولیه ایتم و صغار بدون سرپرست و حمایت از حقوق آنها.

۱۲- بیمه از کارافتادگی: کمک مالی در تامین نیازهای اولیه امرار معاش از کارافتادگان لازم الحمايه جامعه.

۱۳- بیمه سرپرستی: مساعدت مالی به سرپرستان بی بضاعت یا کم درآمد جامعه در تامین نفقه و نیازهای اولیه افراد تحت تکفل و واجب النفقه آنان.

۱۴- بیمه کارگشایی: تأمین مالی افراد نیازمند که دچار استیصال یا اعسار شده‌اند.

ماده (۴۵۸) تکافل اجتماعی راستین به دو دسته کلی عملیات تکافل و عملیات قرض تقسیم می‌شود:

۱- در عملیات تکافل سپرده شخص خیر (اصل منابع یا سود منابع یا اصل و سود منابع) حسب درخواست وی بطور بلاعوض به افراد لازم الحمايه پرداخت می‌شود.

۲- در عملیات قرض سپرده شخص خیر (اصل منابع یا سود منابع یا اصل و سود منابع) حسب درخواست وی به افراد لازم الحمايه قرض داده می‌شود و در سررسید اصل و سود منابع ناشی از سرمایه‌گذاری (و نه قرض، در صورت وجود) از فرد لازم الحمايه دریافت و به شخص خیر مسترد می‌گردد.

ماده (۴۵۹) انواع عملیات تکافل در تکافل اجتماعی راستین از قرار ذیل است:

۱- خیر سپرده‌گذار درخواست می‌نماید تا منابع وی بدون اینکه سرمایه‌گذاری شود در یک یا چند مقطع زمانی مختلف به افراد لازم الحمايه به صورت بلاعوض پرداخت شود.

۲- خیر سپرده‌گذار درخواست می‌نماید تا منابع وی در طرح یا طرح‌هایی از محصولات بانکداری مشارکت راستین سرمایه‌گذاری شود و سود حاصل از آن به افراد لازم الحمايه در یک یا چند مقطع زمانی مختلف به صورت بلاعوض پرداخت شود.

۳- خیر سپرده‌گذار درخواست می‌نماید تا منابع وی در طرح یا طرح‌هایی از محصولات بانکداری مشارکت راستین سرمایه‌گذاری شود و اصل و سود مشارکت حاصل از آن به افراد لازم الحمايه در یک یا چند مقطع

زمانی مختلف به صورت بلاعوض پرداخت شود.

ماده (۶۰) انواع عملیات قرض در تکافل اجتماعی راستین به شرح ذیل است:

۱- خیر سپرده گذار درخواست می نماید تا منابع وی بدون اینکه سرمایه گذاری شود به افراد لازم الحمايه قرض داده شود.

۲- خیر سپرده گذار درخواست می نماید تا منابع وی در طرح یا طرح‌هایی از محصولات بانکداری مشارکت راستین سرمایه گذاری شود و سود حاصل از آن به افراد لازم الحمايه قرض داده شود.

۳- خیر سپرده گذار درخواست می نماید تا منابع وی در طرح یا طرح‌هایی از محصولات بانکداری مشارکت راستین سرمایه گذاری شود و اصل و سود مشارکت حاصل از آن به افراد لازم الحمايه قرض داده شود.

ماده (۶۱) در تکافل اجتماعی راستین موارد ذیل باید مد نظر قرار گیرد:

۱- بانک در قبال سپرده خیر برای عملیات تکافل گواهی تکافل و برای عملیات قرض گواهی قرض صادر و به خیر سپرده گذار تحویل می نماید.

۲- افراد لازم الحمايه مشمول عملیات تکافل اشخاص مندرج در ماده (۴۵۶) این آیین‌نامه و تبصره ذیل آن می باشند.

۳- موارد مشمول عملیات قرض موضوع تکافل اجتماعی راستین برای رفع احتیاجات خاص و مواردی نظیر هزینه‌های ازدواج، تهیه جهیزیه، درمان بیماری، تعمیر مسکن، کمک هزینه تحصیلی و کمک برای ایجاد مسکن روستائی می باشد.

۴- پرداخت‌ها اعم از تکافل و قرض همچنین تعداد اقساط و مدت بازپرداخت قرض نمی تواند از سقف و کف مشخص شده توسط بانک مرکزی برای هر فرد تجاوز نماید یا کمتر باشد مگر در خصوص خیرین خصوصی تا سقف وجوه تخصیصی آنها. سقف و کف پرداخت‌ها اعم از یکباره یا در مقاطع زمانی مختلف و چگونگی پرداخت به افراد لازم الحمايه را بانک مرکزی پس از اخذ نظر مشورتی سازمان بهزیستی تعیین

می‌کند.

۵- بانک از پرداخت مالیات، عوارض و سایر حقوق دولتی در اجرای عملیات تکافل اجتماعی راستین معاف است.

۶- خیر سپرده‌گذار می‌تواند افراد لازم‌الحمایه را برای دریافت وجوه تکافل یا قرض به بانک معرفی نماید تا بانک نسبت به پرداخت وجوه تخصیصی وی به افراد معرفی شده اقدام کند.

۷- در صورت عدم تعیین افراد لازم‌الحمایه یا تعیین قشری از آنان توسط خیر سپرده‌گذار، بانک وجوه پرداختنی را تا سقف وجوه تخصیصی شخص خیر به افرادی که سازمان بهزیستی به بانک اعلام می‌نماید پرداخت خواهد کرد.

۸- بانک مکلف است تا نسبت به تهیه گزارشهای جریان وجوه و نحوه پرداخت وجوه تکافل و قرض موضوع زیرسیستم تکافل اجتماعی راستین اقدام و به شخص خیر ارائه نماید.

۹- چنانچه قرار باشد منابع خیر سپرده‌گذار به طرح‌های سرمایه‌گذاری تخصیص یابد در این صورت منابع تخصیصی باید صرفاً در محصولات بانکداری مشارکت راستین و با رعایت مقررات آن مصرف شود.

۱۰- در عملیات زیرسیستم تکافل اجتماعی راستین بانک فقط می‌تواند طبق مفاد فصل ۱۸: دریافتی‌های بانک، این آیین‌نامه هزینه ارزیابی و نظارت دریافت کند و مجاز به دریافت سود نمی‌باشد.

۱۱- سپرده‌گذار می‌تواند گواهی‌های تکافل و قرض خود را در بازار گواهی راستین به غیر انتقال دهد.

۱۲- بانک باید وجوه مرتبط با عملیات تکافل اجتماعی راستین را در صندوق تکافل نگهداری کند و حق استفاده از این منابع را خارج از چارچوب این آیین‌نامه ندارد.

۱۳- بانک در اعطای قرض به افراد لازم‌الحمایه موضوع این زیرسیستم جهت حصول اطمینان از بازگشت منابع باید نسبت به اخذ تضمینات و وثائق کافی از وام‌گیرنده اقدام نماید مگر اینکه شخص خیر در این خصوص ترتیب دیگری مقرر نموده باشد در صورت اخیر مسئولیت عدم بازگشت منابع به عهده خیر است.

فصل ۳۳: تأمین مالی حامی (SCF)

ماده (۴۶۲) در تأمین مالی حامی، حامی می‌تواند وجه حمایتی خود را برای امور حمایتی فرد یا گروه یا سازمان یا نهاد دولتی یا غیردولتی به بانک واریز نماید. بانک پس از دریافت یا کسر کارمزد، منابع تجمیع شده را مطابق طرح‌نامه پس از تجمیع مبلغ معین یا در تواریخ مشخص به حساب مجری یا ذینفع واریز خواهد نمود.

ماده (۴۶۳) مجری می‌تواند استفاده از منابع حمایتی از طریق تأمین مالی حامی را برای خود یا دیگری درخواست نماید.

ماده (۴۶۴) در صورتی که موضوع طرح‌نامه مجری حمایت از دیگری باشد منابع تجمیع شده به ذینفع یا نماینده قانونی وی پرداخت خواهد شد.

ماده (۴۶۵) در طرح‌هایی که با زیرسیستم تأمین مالی حامی تأمین مالی می‌شوند مجری یا ذینفع می‌تواند شخصی حقیقی یا حقوقی باشد.

ماده (۴۶۶) محل اجرای طرح می‌تواند خارج از کشور باشد. در این صورت باید تضمینات مأخوذه در داخل کشور بوده و قابل اعمال و اجرا در داخل کشور باشند.

ماده (۴۶۷) در طرح‌هایی که با زیرسیستم تأمین مالی حامی تأمین مالی می‌شوند باید هدف مجری مشخص و مشروعیت آن بر اساس قوانین موضوعه کشور محرز باشد.

ماده (۴۶۸) اهداف طرح‌نامه می‌تواند حمایت و تأمین مالی طرح‌های مختلف منجمله در زمینه‌های زیر باشد:

۱- بهداشت و درمان و توانبخشی

۲- آموزش و پژوهش

۳- ابداعات و اختراعات

۴- مراسم، یادبودها، جشن‌ها و تعزیت

۵- ورزش و رقابت

۶- حوادث غیرمترقبه و اضطرار

۷- کمپین‌های انتخاباتی، سیاسی و اجتماعی برای حمایت از افراد یا موضوعات خاص

۸- تشکیل اجتماعات اعم از علمی، سیاسی، اجتماعی، مذهبی و فرهنگی

۹- محیط زیست، حیوانات و گیاهان

۱۰- مسافرت و اسکان

۱۱- ازدواج، جهیزیه، مهریه و خانواده

۱۲- هدایا و بزرگداشت

۱۳- تعمیرات و تجهیزات و قطعات

۱۴- سرپرستی و قیمومت

۱۵- کتاب، مجلات و چندرسانه‌ها

۱۶- ادیان، مذاهب و فرق یکتاپرست

۱۷- هنر، موسیقی و فیلم

۱۸- آزادی زندانی

۱۹- اشتغالزایی

۲۰- احداث

ماده (۴۶۹) بانک از طریق سامانه تأمین مالی جمعی موضوع فصل ۳۹: سامانه تأمین مالی جمعی (CFS) این

آیین‌نامه و شبکه‌های اجتماعی طرح‌نامه مجری را به اطلاع علاقمندان به مشارکت در طرح‌های تأمین مالی

حامی می‌رساند.

ماده (۴۷۰) تأمین مالی یک طرح از طرق دیگر مانع تأمین مالی بخشی از منابع مالی همان طرح از طریق تأمین

مالی حامی نخواهد بود. در صورتی که بخشی از منابع یک طرح از طریق دیگری تأمین شده باشد، مجری مکلف است هر دو شیوه تأمین مالی و کیفیت و ضرورت آن را در قالب یک طرح و بطور توأمان به بانک ارائه نماید. در خصوص طرح‌های سرمایه‌گذاری پرخطر، شرکت‌های دانش‌بنیان و نوآوری و ابداعات و اختراعات به منظور پوشش بخشی از مخاطرات احتمالی طرح‌های مزبور که از طرق دیگری غیر از تأمین مالی حامی تأمین مالی می‌گردند لازم است بخشی از منابع طرح وفق نظر و تشخیص واحد ارزیابی بانک از طریق تأمین مالی حامی تأمین مالی گردد.

ماده (۴۷۱) در زیرسیستم تأمین مالی حامی، مبلغ طرح ممکن است شامل هزینه‌های ارزیابی، نظارت و کارمزد بانک باشد.

ماده (۴۷۲) در زیرسیستم تأمین مالی حامی، طرح‌نامه دارای سقف مبلغی معین و تاریخ شروع و پایان مشخص بوده و در رأس تاریخ اتمام یا پس از تجمع مبلغ طرح‌نامه، بانک اعلانات خود را از وبسایت سامانه تأمین مالی جمعی یا صفحات شبکه‌های اجتماعی خود حذف می‌نماید و پس از آن دریافتی برای طرح قبول نخواهد کرد.

ماده (۴۷۳) ارزیابی طرح‌نامه در زیرسیستم تأمین مالی حامی در راستای مشروعیت طرح و راستی آزمایی آن است. واحد ارزیابی در مورد سودآور بودن طرح‌نامه اظهار نظر نمی‌نماید.

ماده (۴۷۴) در زیرسیستم تأمین مالی حامی، میزان و نحوه اعمال مقررات مربوط به شفافیت مالی مجری موضوع فصل ۱۱: شفافیت مالی مجری و افشای اطلاعات مجری موضوع فصل ۱۲: افشای اطلاعات مجری و حکمرانی مجری موضوع فصل ۱۳: حکمرانی مجری و حسابرسی موضوع فصل ۱۴: حسابرسی را ارزیاب هنگام ارزیابی طرح‌نامه در حد ضرورت و با پرهیز از تدابیر و اقدامات غیر ضرور معین می‌نماید.

ماده (۴۷۵) در زیرسیستم تأمین مالی حامی، مجری مکلف است تا تضمینات لازم برای ضمانت حسن اجرای طرح و استفاده صحیح از منابع تجمع شده را طبق طرح‌نامه نزد بانک بسپارد.

۱- در این زیرسیستم مالی چک یا سفته مجری یا سایر اشخاص در حدودی که برای بانک ایجاد اطمینان نماید می‌تواند به عنوان تضمین مورد قبول واقع شود.

۲- مبلغ تضمین برابر با رقم طرح‌نامه به علاوه مارژ متعارف بانک خواهد بود.

۳- تضمینات مجری پس از پایان طرح و احراز صحت اجرای آن توسط واحد امین بر اساس مستندات ارائه شده از طرف مجری و تطبیق با مفاد طرح‌نامه آزاد خواهد شد.

ماده (۴۷۶) در طرح‌های تأمین مالی حامی، از حامی حق انصراف و کافه اختیارات اسقاط می‌شود و پس از پرداخت وجه حمایتی برای طرح، حامی حق انصراف و درخواست استرداد ندارد.

ماده (۴۷۷) در طرح‌های تأمین مالی حامی، نظارت امین در حدود صحت اجرا و نحوه هزینه و جوه تجمیعی افراد حامی طبق طرح‌نامه خواهد بود.

ماده (۴۷۸) منابع تجهیز شده برای اجرای طرح در زیرسیستم تأمین مالی حامی امانی بوده و ثبت حسابداری آن وفق ماده (۲۵۵) فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین این آیین‌نامه صورت می‌گیرد.

ماده (۴۷۹) کارمزد بانک بابت ارائه خدمات زیرسیستم تأمین مالی حامی، معادل یک درصد منابع تجمیع شده می‌باشد که از مجری دریافت یا از محل منابع تجمیعی برداشت می‌شود.

ماده (۴۸۰) بانک برای ارائه خدمات زیرسیستم تأمین مالی حامی، بابت ارزیابی و نظارت، حداکثر هزینه‌ای برابر با ثلث هزینه‌های ارزیابی و نظارت طرح‌های اقتصادی موضوع مواد مذکور در فصل ۱۸: دریافتی‌های بانک این آیین‌نامه را از مجری دریافت یا از محل منابع تجمیعی برداشت خواهد کرد.

ماده (۴۸۱) تأمین مالی یک طرح از طریق تأمین مالی حامی ممکن است با بهره‌گیری از سایر کانال‌های ارتباطی شبکه بانکی به صورت همزمان صورت پذیرد.

ماده (۴۸۲) در صورت کشف فساد در طرح‌نامه مجری یا تخلف مجری در اجرای مفاد طرح‌نامه، یا در هر صورتی که اجرای طرح‌نامه به هر دلیل متعذر گردد، مجری مکلف است نسبت به استرداد وجوه دریافتی به

بانک و جبران خسارت وارده اقدام نماید. در صورت استنکاف بانک می‌تواند بدون تشریفات قانونی نسبت به برداشت وجوه پرداختی و خسارت وارده از اموال مجری نزد خود اقدام یا به استناد و بهره‌گیری از قرارداد و توافقنامه فی ما بین، تضمینات دریافتی و سایر ادله قانونی، اقدامات قانونی لازم را جهت استرداد وجوه پرداختی به مجری و الزام به جبران خسارت وارده به بانک و عندالاقضاء حامیان اقدام نماید. بانک مکلف است منابع تجمع شده را در صورت امکان به حامیان یا نمایندگان قانونی آنها مسترد و در صورت تعذر به مدت ده سال در حساب واسط نگهداری و پس از انقضای مدت مذکور به عنوان مال مجهول المالک منظور نماید.

ماده (۴۸۳) در تأمین مالی حامی بانک مکلف به انتشار ریز فعالیت و اسناد و مستندات طرح‌نامه و مجری از زمان قبول طرح‌نامه تا یک سال پس از پایان طرح در سامانه تأمین مالی جمعی خود می‌باشد.

ماده (۴۸۴) بانک شرایط لازم برای ارائه زیرسیستم تأمین مالی حامی را در سامانه تأمین مالی جمعی و لینک درگاه پرداخت خود در شبکه‌های اجتماعی فراهم می‌نماید.

ماده (۴۸۵) بانک سامانه تأمین مالی جمعی خود را به گونه‌ای طراحی می‌نماید که اطلاعات مندرج در سامانه مزبور در ارتباط با طرح‌های زیرسیستم تأمین مالی حامی به صورت خودکار در حساب‌های کاربری و صفحات وب در شبکه‌های اجتماعی رایج ارسال و درج شود.

ماده (۴۸۶) برای طرح‌های تأمین مالی حامی، مبالغ تجمع شده باید در هر لحظه به صورت برخط در سامانه تأمین مالی جمعی بانک و صفحات شبکه‌های اجتماعی بانک و مجری به عموم ارائه شود.

ماده (۴۸۷) مجری در طرح‌های تأمین مالی حامی باید شناسه کاربری و آدرس صفحات شبکه‌های اجتماعی که در آن عضو است را به بانک اعلام و امکان درج خودکار اعلانات و آپدیت‌های سامانه تأمین مالی جمعی را در صفحات خود فراهم آورد.

فصل ۳۴: تأمین وام جمعی (PPL)

ماده (۴۸۸) در تأمین وام جمعی، وام دهنده وجه وام خود را برای تأمین مالی مجری به بانک پرداخت می‌نماید. بانک پس از دریافت یا کسر کارمزد، منابع تجمیع شده را به صورت قرض بدون بهره مطابق طرح‌نامه پس از تجمیع مبلغ معین یا در مقاطع مشخص به مجری پرداخت خواهد کرد.

ماده (۴۸۹) در طرح‌هایی که با زیرسیستم تأمین وام جمعی تأمین مالی می‌شوند مجری می‌تواند شخصی حقیقی یا حقوقی باشد.

ماده (۴۹۰) محل اجرای طرح می‌تواند خارج از کشور باشد. در این صورت باید تضمینات و وثایق مأخوذه در داخل کشور بوده و قابل اعمال و اجرا در داخل کشور باشند.

ماده (۴۹۱) بانک از طریق سامانه تأمین مالی جمعی موضوع فصل ۳۹: سامانه تأمین مالی جمعی (CFS) این آیین‌نامه و شبکه‌های اجتماعی طرح‌نامه مجری را به اطلاع علاقمندان به اعطای وام به مجری می‌رساند.

ماده (۴۹۲) تأمین مالی یک طرح از طریق سیستم پایه یا سایر زیرسیستم‌های مالی بانکداری مشارکت راستین مانع تأمین مالی بخشی از منابع مالی همان طرح از طریق تأمین وام جمعی نخواهد بود. لکن در صورت اخیر مجری مکلف است هر دو شیوه تأمین مالی و کیفیت و ضرورت آن را در قالب یک طرح و بطور توأمان به بانک ارائه نماید.

ماده (۴۹۳) در زیرسیستم تأمین وام جمعی، مبلغ طرح ممکن است شامل هزینه‌های ارزیابی، نظارت و کارمزد بانک باشد.

ماده (۴۹۴) در زیرسیستم تأمین وام جمعی، طرح‌نامه دارای سقف مبلغی معین و تاریخ شروع و پایان مشخص و سررسیدهای بازپرداخت وام بوده و در رأس تاریخ اتمام یا پس از تجمیع مبلغ طرح‌نامه، بانک اعلانات خود را از وبسایت سامانه تأمین وام جمعی یا صفحات شبکه‌های اجتماعی خود حذف می‌نماید و پس از آن

دریافتی برای طرح قبول نخواهد کرد.

ماده (۴۹۵) ارزیابی طرح‌نامه در زیرسیستم تأمین وام جمعی در راستای مشروعیت طرح و راستی آزمایی آن است. واحد ارزیابی در مورد سودآور بودن طرح‌نامه اظهار نظر نمی‌نماید.

ماده (۴۹۶) در زیرسیستم تأمین وام جمعی، میزان و نحوه اعمال مقررات مربوط به شفافیت مالی مجری موضوع فصل ۱۱: شفافیت مالی مجری و افشای اطلاعات مجری موضوع فصل ۱۲: افشای اطلاعات مجری و حکمرانی مجری موضوع فصل ۱۳: حکمرانی مجری و حسابرسی موضوع فصل ۱۴: حسابرسی را ارزیاب هنگام ارزیابی طرح‌نامه در حد ضرورت و با پرهیز از تدابیر و اقدامات غیر ضرور معین می‌نماید.

ماده (۴۹۷) در زیرسیستم تأمین وام جمعی، مجری مکلف است تا تضمینات یا وثایق لازم برای ضمانت حسن اجرای طرح و استفاده صحیح از منابع تجمع شده را طبق طرح‌نامه نزد بانک بسپارد.

۱- مبلغ وثیقه برابر با رقم طرح‌نامه به علاوه مارژ متعارف بانک خواهد بود.

۲- تضمینات و وثایق مجری پس از پایان طرح و بازپرداخت وام آن آزاد خواهد شد.

ماده (۴۹۸) در تأمین وام جمعی، وام‌دهنده پس از پرداخت وجه وام تا آخرین سررسید، حق انصراف و درخواست استرداد تمام یا تتمه منابع خود را ندارد.

ماده (۴۹۹) منابع تجهیز شده برای اجرای طرح در زیرسیستم تأمین وام جمعی امانی بوده و ثبت حسابداری آن وفق ماده (۲۵۵) فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین این آیین‌نامه صورت می‌گیرد.

ماده (۵۰۰) در زیرسیستم تأمین وام جمعی مجری مکلف است در سررسیدهای بازپرداخت وام مبالغ تعیین شده در طرح‌نامه را به بانک پرداخت و بانک پس از کسر کارمزد وجوه حاصل را به وام‌دهنده پرداخت می‌نماید.

تبصره: در صورت عدم ایفای تعهدات مجری بانک نسبت به وصول مطالبات وام‌دهندگان از محل تضمینات و وثایق اقدام و به وام‌دهنده مسترد می‌دارد. هزینه‌های مربوط به اجرا از محل وصول مطالبات کسر خواهد شد.

ماده (۵۰۱) کارمزد بانک بابت ارائه خدمات زیرسیستم تأمین وام جمعی، معادل یک و نیم درصد منابع تجمیع شده می‌باشد که از مجری دریافت یا از محل منابع تجمیعی برداشت می‌شود.

ماده (۵۰۲) بانک برای ارائه خدمات زیرسیستم تأمین وام جمعی، بابت ارزیابی و نظارت، حداکثر هزینه‌ای برابر با ثلث هزینه‌های ارزیابی و نظارت طرح‌های اقتصادی موضوع مواد مذکور در فصل ۱۸: دریافتی‌های بانک را از مجری دریافت یا از محل منابع تجمیعی برداشت خواهد کرد.

ماده (۵۰۳) کارمزد وصول مطالبات از محل منابع حاصل از اجرای تضمینات و وثایق برداشت خواهد شد.

ماده (۵۰۴) بانک شرایط لازم برای ارائه طرح‌های تأمین وام جمعی در سامانه تأمین مالی جمعی موضوع فصل ۳۹: سامانه تأمین مالی جمعی (CFS) و درگاه پرداخت خود در شبکه‌های اجتماعی را فراهم می‌نماید.

ماده (۵۰۵) بانک سامانه تأمین مالی جمعی خود را به گونه‌ای طراحی می‌نماید که اطلاعات مندرج در سامانه مزبور در ارتباط با تأمین وام جمعی به صورت خودکار در حساب‌های کاربری و صفحات شبکه‌های اجتماعی رایج ارسال و درج شود.

ماده (۵۰۶) برای طرح‌های تأمین وام جمعی، مبالغ تجمیع شده باید در هر لحظه به صورت برخط در سامانه تأمین مالی جمعی بانک و صفحات شبکه‌های اجتماعی بانک و مجری به عموم ارائه شود.

ماده (۵۰۷) مجری در طرح‌های تأمین وام جمعی باید شناسه کاربری و آدرس صفحات شبکه‌های اجتماعی که در آن عضو است را به بانک اعلام و امکان درج خودکار اعلانات و آپدیت‌های سامانه تأمین مالی جمعی را در صفحات خود فراهم آورد.

فصل ۳۵: اوراق مبادله راستین (RSB)

ماده (۵۰۸) اوراق مبادله راستین (RSB)^{۲۸} اوراق بهادار دیجیتال است که بر اساس عقد مبادله بین مبادل و

²⁸ Rastin Swap Bond (RSB)

متبادل منعقد می‌گردد بطوریکه بدل و مبدل و مدت آنها هر دو به یک اندازه است. متبادل ناشر اوراق بوده و به میزان ارزش اسمی آن به مبادل بدهکار است و باید در سررسید (اول/بدل) به دارنده اوراق (مبادل) پردازد. متبادل متعهد است تا به اندازه بدل و مدت آن (مدت بدل) مبدل را به همان میزان و مدت آن (مدت مبدل) (یا ترکیبی از مدت و مبلغ را اختیار کند که حاصلضرب مدت بدل در مبلغ بدل مساوی همین حاصلضرب برای مدت و مبلغ مبدل باشد)، در اختیار مبادل قرار دهد و در سررسید (دوم/مبدل) مبادل متعهد می‌شود تا مبدل را به متبادل پرداخت نماید.

تبصره ۱: در اوراق مبادله راستین مبادل و متبادل نباید در محاسبه مبلغ اسمی یا مدت بدل و مبدل از نرخ بهره استفاده کنند و الزاماً باید حاصلضرب اخیر همواره رعایت شود.

تبصره ۲: تأخیر در ایفای تعهد در سررسید برای هر یک از طرفین طرف دیگر را مجاز می‌نماید تا منابع طرف

مقابل را به مدتی اضافه‌تر نزد خود به عاریه نگه دارد بطوریکه حاصلضرب مبلغ بدل (/ مبدل) در مدت بدل (/

مبدل) مساوی همین حاصلضرب برای مبلغ مبدل (/ بدل) در مجموع مدت مبدل (/ بدل) بعلاوه مدت تأخیر در

مبلغ مبدل (/ بدل) باشد.

تبصره ۳: مدت‌های بدل و مبدل و طول دوره فترت با توافق طرفین هنگام انعقاد عقد مبادله تعیین می‌شود.

پایان مدت بدل، سررسید بدل و پایان مدت مبدل، سررسید مبدل نامیده می‌شود. دوران فترت در اوراق مبادله

راستین فاصله زمانی بین سررسید بدل تا آغاز مدت مبدل است.

تبصره ۴: اوراق مبادله راستین می‌تواند بصورت ریالی و ارزی صادر شود. در هر حالت باید جنس بدل با جنس

مبدل یکسان و از یک پول واحد باشند مگر اوراق مبادله راستین بانک مرکزی.

تبصره ۵: بدل می‌تواند هم پرداخت منابع و هم دریافت منابع باشد در این صورت مبدل باید به ترتیب دریافت

منابع و پرداخت منابع متناسب با آن از یک پول واحد و با رعایت شرایط این ماده باشد.

تبصره ۶: اوراق مبادله راستین در چهار نوع کلی اوراق مبادله راستین بانک مرکزی، اوراق مبادله راستین

خزانه، اوراق مبادله راستین بانکی و اوراق مبادله راستین تجاری قابل صدور و انتشار است.

تبصره ۷: با توجه به اینکه اوراق مبادله راستین مبتنی بر عمل مشارکت نیست و فقط حاکی از مبادله دارایی در زمان بین طرفین است مشمول قواعد سیستم پایه و زیرسیستم‌های مالی مشارکت راستین نیست ولی از زیرساخت‌های آن نظیر سازمان و تشکیلات و بازار گواهی راستین استفاده می‌نماید.

ماده (۵۰۹) شرایط اوراق مبادله راستین بانک مرکزی به شرح ذیل است:

۱- بانک مرکزی می‌تواند به منظور اجرای سیاست‌های پولی و ارزی نسبت به صدور و انتشار اوراق مبادله راستین وفق قانون بانکداری راستین اقدام نماید.

۲- جهت اجرای سیاست‌های مالی و مدیریت منابع مالی از محل بودجه عمومی یا بودجه اختصاصی دولت می‌تواند اقدام به خرید یا فروش اوراق مبادله راستین بانک مرکزی نماید. اجرای این بند منوط به پیش‌بینی آن در قوانین بودجه سنواتی دولت است.

۳- بانکهای تجاری، تخصصی، توسعه‌ای و مؤسسات اعتباری که تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشند و نزد بانک مرکزی دارای ذخایر قانونی و احتیاطی هستند می‌توانند اقدام به خرید اوراق مبادله راستین بانک مرکزی به قیمت توافقی یا قیمت بازار نمایند و در صورت تمایل اوراق مزبور را به بانک مرکزی یا اشخاص موضوع این ماده بفروشند.

۴- به منظور تنظیم و مدیریت نرخ ارز و تراز پرداخت‌های ارزی کشور، بانک مرکزی می‌تواند اوراق مبادله ارزی یا ریالی صادر نماید.

۵- بانک مرکزی می‌تواند در راستای اجرای سیاست‌های پولی انبساطی و انقباضی از طریق عملیات بازار باز اقدام به خرید یا فروش اوراق مبادله راستین بانک مرکزی نماید.

۶- مدت بدل و مدت مبدل و سایر مشخصات اوراق مبادله راستین بانک مرکزی را بانک مرکزی تعیین می‌نماید.

۷- خرید و فروش و انتقال اوراق مبادله راستین بانک مرکزی فقط می‌تواند توسط نهادهای مندرج در بندهای ۱ و ۲ و ۵ این ماده و بین یکدیگر صورت پذیرد.

۸- بانک مرکزی مکلف است از طریق سامانه تسویه اوراق بهادار غیرربوی (NSSSS) وفق قانون بانکداری راستین و فصل ۳۸: بازار گواهی راستین (RCM)، و فصل ۴۵: تسویه اوراق بدون کاغذ غیرربوی (NSSSS)، این آیین‌نامه بستر لازم برای خرید و فروش و انتقال اوراق فوق‌الذکر را فراهم نماید.

۹- حق دریافت مبدل (امتیاز مبدل) در اوراق مبادله راستین بانک مرکزی وفق بند ۷ این ماده قابل خرید و فروش و انتقال است. شرایط و مدت دوران فترت را بانک مرکزی قبل از صدور و انتشار اوراق مزبور معین می‌نماید.

۱۰- بانک مرکزی می‌تواند به تشخیص خود دوران فترت اوراق مبادله راستین بانک مرکزی را ساقط نماید.

۱۱- بانک مرکزی می‌تواند اوراق مبادله راستین بانک مرکزی را به نحوی صادر نماید که بدل به یک ارز (یا ریال) و مبدل به ارز دیگر (یا ریال) باشد. بانک مرکزی شرایط موضوع این بند را هنگام صدور اوراق مشخص می‌کند و نمی‌تواند پس از صدور و عرضه آن ارز بدل یا مبدل را تغییر دهد. حاصلضرب رقم اسمی بدل در مدت بدل و حاصلضرب رقم اسمی مبدل در مدت مبدل باید هنگام صدور اوراق بر اساس نرخ تسعیر به ریال در زمان صدور مساوی باشد.

۱۲- بانک مرکزی نمی‌تواند اوراق مبادله راستین بانک مرکزی را در بازار اولیه به قیمتی پایین‌تر یا بالاتر از قیمت اسمی اوراق عرضه کند.

۱۳- اوراق مبادله راستین بانک مرکزی می‌تواند به عنوان تضمین نزد نهادهای مندرج در بند ۷ مورد استفاده قرار گیرد.

ماده (۵۱۰) شرایط اوراق مبادله راستین خزانه عبارتند از:

۱- دولت می‌تواند به منظور اجرای سیاست مالی و مدیریت بودجه خود نسبت به صدور و انتشار اوراق مبادله

راستین خزانه وفق قانون بانکداری راستین از طریق خزانه‌داریکل وزارت امور اقتصادی و دارائی اقدام نماید.

۲- بانک مرکزی می‌تواند جهت اجرای سیاست‌های پولی و ارزی اقدام به خرید و فروش اوراق مبادله راستین خزانه نماید.

۳- با رعایت بندهای ۱ و ۲ این ماده صرفاً بانکهای تجاری، تخصصی، توسعه‌ای و مؤسسات اعتباری که تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشند و نزد بانک مرکزی دارای ذخایر قانونی و احتیاطی هستند می‌توانند اوراق مبادله راستین خزانه را از طریق بانک مرکزی خریداری و یا آن را مجدداً به بانک مرکزی یا سایر بانکها و مؤسسات اعتباری مزبور به قیمت توافقی یا قیمت بازار بفروشند.

۴- اوراق مبادله راستین خزانه فقط ریالی صادر می‌شود.

۵- بانک مرکزی می‌تواند در راستای اجرای سیاست‌های پولی خود از طریق عملیات بازار باز اقدام به خرید یا فروش اوراق مبادله راستین خزانه نماید.

۶- مدت بدل و مدت مبدل و سایر مشخصات اوراق مبادله راستین خزانه منجمله دوره فترت را خزانداریکل وزارت امور اقتصادی و دارائی هنگام انتشار اوراق معین می‌نماید. چنانچه سررسید بدل یا مبدل خارج از یک سال مالی قرار گیرد دولت مکلف است تا پیش‌بینی‌های لازم را در بودجه‌های سنواتی سالهای بعد خود بعمل آورد.

۷- خرید و فروش و انتقال اوراق مبادله راستین خزانه و حق امتیاز مبدل فقط می‌تواند توسط بانک مرکزی و سایر بانکها و مؤسسات اعتباری موضوع بند ۳ این ماده صورت پذیرد. سایر اشخاص حقیقی و حقوقی می‌توانند این اوراق را با عاملیت بانک‌های عامل دولتی خریداری نمایند. بانکهای عامل دولتی فروشنده مسئولیت مالی این اوراق را بر عهده خواهند داشت.

۸- بانک مرکزی و بانک عامل دولتی موضوع بند ۷ مکلفند تا از طریق سامانه تسویه اوراق بدون کاغذ

غیرربوی (NSSSS) وفق قانون بانکداری راستین و فصل ۳۸ (بازار گواهی راستین) و فصل ۴۵ (تسویه اوراق بدون کاغذ غیرربوی (NSSSS)) این آیین‌نامه بستر لازم برای خرید و فروش و انتقال اوراق مبادله راستین خزانه را فراهم آورند.

۹- حق دریافت مبدل (امتیاز مبدل) در اوراق مبادله راستین خزانه وفق بند ۷ این ماده قابل خرید و فروش و انتقال است. شرایط و مدت دوران فترت را خزانه‌داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی قبل از صدور و انتشار اوراق مزبور معین می‌نماید.

۱۰- دولت نمی‌تواند دوران فترت اوراق مبادله راستین خزانه که هنگام صدور معین و مشخص شده است را ساقط نماید.

۱۱- دولت یا بانک مرکزی نمی‌تواند اوراق مبادله راستین خزانه را در بازار اولیه به قیمتی پایین‌تر یا بالاتر از قیمت اسمی اوراق عرضه کنند.

۱۲- اوراق مبادله راستین خزانه می‌تواند به عنوان تضمین مورد استفاده قرار گیرد.

ماده (۵۱۱) شرایط اوراق مبادله بانکداری راستین بانکی به شرح ذیل می‌باشد:

۱- بانکهای تجاری، تخصصی، توسعه‌ای و مؤسسات اعتباری که تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشند و نزد آن بانک دارای ذخایر قانونی و احتیاطی هستند می‌توانند به منظور مدیریت منابع و مصارف خود در طول زمان، نسبت به صدور و انتشار اوراق مبادله راستین بانکی وفق قانون بانکداری راستین اقدام نمایند.

۲- کلیه اشخاص مندرج در بند ۱ این ماده و خزانه‌داریکل وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی می‌توانند اقدام به خرید اوراق مبادله راستین بین بانکی نموده و مجدداً آن را به فروشنده و دیگر اشخاص مزبور به قیمت توافقی یا قیمت بازار منتقل یا بفروشند.

۳- اوراق مبادله راستین بانکی می‌تواند ارزی یا ریالی باشد.

۴- مدت بدل و مدت مبدل و سایر مشخصات اوراق مبادله راستین بین بانکی را بانک ناشر تعیین می‌نماید.

۵- خرید و فروش و انتقال اوراق مبادله راستین بانکی فقط می‌تواند توسط نهادهای مندرج در بندهای ۱ و ۲ این ماده بین یکدیگر صورت پذیرد.

۶- بانک ناشر مکلف است از طریق سامانه بازار گواهی راستین وفق قانون بانکداری راستین و فصل ۳۸: بازار گواهی راستین (RCM)، و فصل ۴۵: تسویه اوراق بدون کاغذ غیرربوی (NSSSS)، این آیین‌نامه بستر لازم برای خرید، فروش و انتقال اوراق فوق‌الذکر را فراهم آورد.

۷- حق دریافت مبدل (امتیاز مبدل) در اوراق مبادله راستین بانکی وفق بند ۵ این ماده قابل خرید، فروش و انتقال است. شرایط و مدت دوران فترت را بانک ناشر قبل از صدور و انتشار اوراق مزبور معین می‌نماید.

۸- بانک ناشر می‌تواند اوراق مبادله راستین بانکی را به نحوی صادر نماید که بدل به یک ارز (یا ریال) و مبدل به ارز دیگر (یا ریال) باشد. بانک ناشر شرایط موضوع این بند را هنگام صدور اوراق مشخص می‌کند و نمی‌تواند پس از صدور و عرضه آن ارز بدل یا مبدل را تغییر دهد. حاصلضرب رقم اسمی بدل در مدت بدل و حاصلضرب رقم اسمی مبدل در مدت مبدل باید هنگام صدور اوراق بر اساس نرخ تسعیر به ریال در زمان صدور مساوی باشد.

۹- بانک ناشر نمی‌تواند اوراق مبادله راستین بانکی را در بازار اولیه به قیمتی پائین‌تر یا بالاتر از قیمت اسمی اوراق عرضه کند.

۱۰- اوراق مبادله راستین بانکی می‌تواند به عنوان تضمین نزد نهادهای مندرج در بند ۵ این ماده مورد استفاده قرار گیرد.

ماده (۵۱۲) اشخاص حقوقی نظیر شهرداری‌ها، شرکت‌ها و موسسات خصوصی، سازمان‌ها و نهادهای عمومی اعم از دولتی و غیردولتی و موسسات غیردولتی و نظایر آن و همچنین اشخاص حقیقی می‌توانند از طریق بانک عامل اقدام به صدور، انتشار و فروش اوراق مبادله راستین تجاری نمایند. شرایط اوراق مبادله راستین تجاری به شرح ذیل است:

- ۱- بانک عامل می‌تواند با اخذ کارمزد نسبت به اجرای مفاد این ماده تحت نظارت واحدهای ارزیابی و امین خود برای اشخاص مذکور در ماده اخیر الذکر اقدام به صدور، انتشار و فروش اوراق مبادله راستین تجاری نماید.
- ۲- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی می‌توانند اقدام به خرید، فروش و انتقال اوراق مبادله راستین تجاری نموده و مجدداً آن را به فروشنده یا دیگر اشخاص به قیمت توافقی یا قیمت بازار منتقل یا بفروشند.
- ۳- بانک عامل می‌تواند اوراق مبادله راستین تجاری را ارزی یا ریالی بنا به درخواست اشخاص مندرج در صدر این ماده صادر نماید.
- ۴- مدت بدل و مدت مبدل و سایر مشخصات اوراق مبادله راستین تجاری را بانک ناشر بر اساس درخواست متقاضی و وفق قانون بانکداری راستین و آیین‌نامه‌های اجرایی آن تعیین می‌نماید.
- ۵- بانک ناشر مکلف است از طریق سامانه بازار گواهی راستین وفق قانون بانکداری راستین و فصل ۳۸: بازار گواهی راستین (RCM)، و فصل ۴۵: تسویه اوراق بدون کاغذ غیرربوی (NSSSS)، این آیین‌نامه بستر لازم برای خرید، فروش و انتقال اوراق فوق‌الذکر را فراهم آورد.
- ۶- بانک عامل مکلف است تا نسبت به اخذ ضمانتنامه بانکی کافی از متقاضی و حداقل متجاوز از جمع مبلغ اسمی بدل و مبدل قبل از صدور و انتشار اوراق مبادله راستین تجاری اقدام نماید. بانک می‌تواند در عوض ضمانتنامه بانکی اقدام به پذیرش سایر وثایق و تضمینات نماید در این حالت تعهدات مبادل بر عهده بانک است.
- ۷- بانک عامل می‌تواند حسب درخواست متقاضی انتشار اوراق مبادله راستین تجاری اوراق مزبور را به نحوی صادر نماید که بدل یک ارز (یا ریال) و مبدل به ارز دیگر (یا ریال) باشد. بانک عامل شرایط موضوع این بند را باید قبل از صدور اوراق مشخص کند و نمی‌تواند پس از صدور و عرضه آن، ارز بدل یا مبدل را تغییر دهد. حاصلضرب رقم اسمی بدل در مدت بدل و حاصلضرب رقم اسمی مبدل در مدت مبدل باید

هنگام صدور اوراق بر اساس نرخ تسعیر به ریال در زمان صدور مساوی باشد.

۸- بانک عامل نمی‌تواند اوراق مبادله راستین تجاری را در بازار اولیه به قیمتی پائین‌تر یا بالاتر از قیمت اسمی اوراق عرضه کند.

۹- اوراق مبادله راستین تجاری می‌تواند به میزان قیمت اسمی بدل به عنوان تضمین مورد استفاده قرار گیرد مگر برای درخواست انتشار اوراق مبادله راستین تجاری جدید.

۱۰- در صورت عدم ایفای تعهد در مدت بدل توسط مبادل بانک عامل مکلف است تا از طریق پروتکل برداشت بین بانکی (فصل ۴۴: پروتکل برداشت بین بانکی (IWP) این آیین‌نامه) و تضمینات بانکی اخذ شده نسبت به وصول مطالبات دارنده اوراق مبادله راستین تجاری (متبادل) اقدام نماید.

۱۱- بانک عامل در عقد مبادله از طریق عقد واسطه نسبت به ارائه خدمات صدور و انتشار اوراق مبادله راستین تجاری اقدام می‌نماید.

۱۲- بانک می‌تواند با توافق طرفین عقد مبادله بازپرداخت بدل یا مبدل را به اقساط معین نماید در این حالت باید مجموع حاصلضرب‌های مبالغ اسمی اقساط بدل در طول زمان مدت‌های آنها و همین فرمول برای مبدل یکسان باشد.

۱۳- در صورت وقوع تاخیر در عملیات بازپرداخت بدل بانک عامل موظف است تا مدت مبدل را به میزانی افزایش دهد تا حاصلضرب‌های مبلغ اسمی بدل در مدت بدل جدید و مبلغ اسمی مبدل در مدت مبدل یکسان باشد.

۱۴- بانک مکلف است در هر دو حالت بدل و مبدل از اطراف قرارداد وفق بند ۶ این ماده تضمین کافی اخذ نماید.

۱۵- سپرده‌گذار می‌تواند در قالب اوراق مبادله راستین تجاری منابع مالی خود را نزد بانک سپرده‌گذاری نموده و در ازای آن اوراق مبادله راستین تجاری دریافت نماید.

۱۶- دارنده اوراق مبادله راستین تجاری می‌تواند اوراق خود را در هر زمان و به قیمت اسمی به بانک واگذار کند و بانک ملزم به بازپرداخت فوری سپرده دارنده اوراق خواهد بود در این حالت امتیاز مبدل از وی سلب می‌شود.

۱۷- دارنده اوراق مبادله راستین در سررسید بدل از حق دریافت مبدل (امتیاز مبدل) برخوردار می‌شود که می‌تواند این حق را در هر زمان (قبل یا بعد سررسید) در بازار گواهی راستین به دیگری منتقل کند یا بفروشد.

۱۸- بانک می‌تواند پس از سررسید بدل به همان مدت و مبلغ اسمی اوراق به دارنده اوراق وام قرض الحسنه بدون بهره اعطاء نماید بطوری که حاصلضرب مدت و مبلغ بدل برابر با حاصلضرب مدت و مبلغ مبدل باشد.

۱۹- در سررسید بدل آخرین دارنده اوراق با مراجعه به بانک، مبلغ بدل خود را دریافت و پس از این تاریخ، بانک بر اساس قوانین و مقررات جاری، به دارنده اوراق، وام قرض الحسنه بدون بهره اعطا می‌نماید.

۲۰- اخذ مبدل منوط به احراز شرایط کلی اعطای تسهیلات و مقررات مربوط در آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا و رعایت سایر قوانین و مقررات مربوطه می‌باشد. بانک موظف است تا در اعطاء تسهیلات به دارنده اوراق، مقررات مربوط به تسهیلات قرض الحسنه را رعایت نماید.

۲۱- بانک باید بازار ثانویه امتیاز مبدل مترتب بر اوراق مبادله راستین را در شبکه اینترنتی خود تشکیل دهد.

۲۲- امتیاز وام مترتب بر اوراق قابل خرید و فروش در بازار گواهی راستین بانک بوده و بانک می‌تواند از محل خرید و فروش اوراق از طرفین (خریدار و فروشنده) کارمزد دریافت و بطور آنلاین از حساب طرفین کسر نماید.

۲۳- پس از سررسید بدل به دارنده اوراق، امتیاز دریافت وام تعلق گرفته و دارنده این امتیاز مجاز است تا امتیاز دریافت وام خود را در بازار گواهی راستین بانک به قیمت توافقی یا بازار به متقاضیان واگذار نماید.

۲۴- دارنده اوراق می‌تواند تا سررسید، امتیاز استفاده از وام قرض الحسنه را همراه اوراق خود از طریق بازار

گواهی راستین در وبسایت بانک عامل به قیمت توافقی یا بازار به متقاضیان واگذار نماید.

۲۵- آخرین دارنده اوراق واجد امتیاز دریافت مبدل در سررسید می‌باشد.

۲۶- کلیه نقل و انتقالات اوراق صادره توسط بانک و امتیاز دریافت مبدل از طریق وبسایت بانک صورت

گرفته و بانک موظف است تا کلیه عملیات نقل و انتقال اوراق و امتیاز وام‌های صادره خود را ثبت و در هر

زمانی امکان رهگیری عملیات را داشته باشد.

فصل ۳۶: سپرده مبادله راستین (RSD)

ماده (۵۱۳) سپرده مبادله راستین حسابی بانکی است که بر اساس عقد مبادله بین مبادل و متبادل منعقد

می‌گردد بطوریکه بدل و مبدل و مدت آنها هر دو به یک اندازه است. متبادل بانک بوده و به میزان ارزش اسمی

آن به مبادل که سپرده‌گذار است بدهکار است و باید در سررسید (اول/بدل) به مبادل پردازد. بانک متعهد است

تا به اندازه بدل و مدت آن (مدت بدل) مبدل را به همان میزان و مدت آن (مدت مبدل) (یا ترکیبی از مدت و

مبلغ را اختیار کند که حاصلضرب مدت بدل در مبلغ بدل مساوی همین حاصلضرب برای مدت و مبلغ مبدل

باشد)، در اختیار سپرده‌گذار قرار دهد و در سررسید (دوم/مبدل) سپرده‌گذار متعهد می‌شود تا مبدل را به بانک

پرداخت نماید.

تبصره ۱: در سپرده مبادله راستین مبادل و متبادل نباید در محاسبه مبلغ اسمی یا مدت بدل و مبدل از نرخ بهره

استفاده کنند و الزاماً باید حاصلضرب اخیر همواره رعایت شود.

تبصره ۲: پایان مدت بدل، سررسید بدل و پایان مدت مبدل، سررسید مبدل نامیده می‌شود. دوران فترت در

سپرده مبادله راستین فاصله زمانی بین سررسید بدل تا آغاز مدت مبدل است.

تبصره ۳: سپرده مبادله راستین می‌تواند بصورت ریالی و ارزی صادر شود. در هر حالت باید جنس بدل با جنس

مبدل یکسان و از یک پول واحد باشند.

ماده (۵۱۴) بانک‌ها و موسسات اعتباری که دارای ذخایر قانونی و احتیاطی نزد بانک مرکزی باشند طبق

شرایط مصرح در این قانون و آئین‌نامه اجرایی بانکداری راستین می‌توانند مبادرت به افتتاح سپرده مبادله راستین

نمایند.

ماده (۵۱۵) بانک مکلف است برای حسن ایفای تعهدات از سپرده‌گذار تضمین کافی اخذ نماید.

ماده (۵۱۶) در صورت عدم ایفای تعهد در سررسید (دوم/مبدل) متبادل می‌تواند از طریق پروتکل برداشت

بین بانکی موضوع فصل ۴۴: پروتکل برداشت بین بانکی (IWP) این آیین‌نامه و تضمینات بانکی اخذ شده نسبت

به وصول مطالبات خود اقدام نماید.

ماده (۵۱۷) در صورت تأخیر در ایفای تعهد در سررسید (دوم/مبدل) متبادل می‌تواند پس از وصول مبدل، آن

را به مدتی نزد خود به عاریه نگه دارد بطوریکه حاصلضرب مجموع مدت بدل بعلاوه مدت تأخیر در مبلغ بدل

مساوی همین حاصلضرب برای مجموع مدت مبدل در مبلغ مبدل باشد.

ماده (۵۱۸) بانک می‌تواند با توافق سپرده‌گذار بازپرداخت مبدل را به اقساط معین نماید در این حالت باید

مجموع حاصلضرب‌های مبالغ اسمی اقساط بدل در طول مدتهای آنها و همین فرمول برای مبدل یکسان باشد.

ماده (۵۱۹) اخذ مبدل منوط به احراز شرایط کلی اعطای تسهیلات و مقررات مربوط به آن در آیین‌نامه فصل

سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا نظیر مقررات مربوط به تسهیلات قرض الحسنه که معطوف به صلاحیت

گیرنده تسهیلات است نمی‌باشد.

فصل ۳۷: کارت مبادله راستین (RSC) ^{۲۹}

ماده (۵۲۰) کارت مبادله راستین یک کارت بانکی است که بر اساس عقد مبادله بین مبادل و متبادل منعقد

می‌گردد بطوریکه بدل و مبدل و مدت آنها هر دو به یک اندازه است. مبادل صادرکننده کارت بوده و به میزان

²⁹ Rastin Swap Card (RSC)

ارزش اسمی آن از متبادل طلبکار است و متبادل باید در سررسید (اول/بدل) به صادرکننده کارت (مبادل) بپردازد. متبادل متعهد است تا به اندازه بدل و مدت آن (مدت بدل) مبادل را به همان میزان و مدت آن (مدت مبادل) (یا ترکیبی از مدت و مبلغ را اختیار کند که حاصلضرب مدت بدل در مبلغ بدل مساوی همین حاصلضرب برای مدت و مبلغ مبادل باشد)، در اختیار مبادل قرار دهد و در سررسید (دوم/مبادل) متبادل متعهد می‌شود تا مبادل را به مبادل پرداخت نماید.

تبصره ۱: در کارت مبادله راستین مبادل و متبادل نباید در محاسبه مبلغ اسمی یا مدت بدل و مبادل از نرخ بهره استفاده کنند و الزاماً باید حاصلضرب اخیر همواره رعایت شود.

تبصره ۲: مدت‌های بدل و مبادل و طول دوره فترت با توافق طرفین هنگام انعقاد عقد مبادله تعیین می‌شود. پایان مدت بدل، سررسید بدل و پایان مدت مبادل، سررسید مبادل نامیده می‌شود. دوران فترت در اوراق مبادله راستین فاصله زمانی بین سررسید بدل تا آغاز مدت مبادل است.

تبصره ۳: کارت مبادله راستین می‌تواند بصورت ریالی و ارزی بطوریکه جنس بدل با جنس مبادل یکسان و از یک پول واحد باشند صادر شود.

تبصره ۴: چنانچه کارت مبادله راستین ارزی برای یک ارز در دوره اول و بازپرداخت آن به ارز دیگر در دوره دوم صادر شود مبادل و متبادل متعهدند که در سررسید اول نرخ تبدیل ارز برای میزان ارز دیگر در دوره دوم را منطاط عمل در تسعیر نرخ ارز قرار دهند.

ماده (۵۲۱) صادرکننده کارت می‌تواند بابت صدور کارت مبادله راستین از خریدار کارت کارمزد دریافت نماید.

تبصره ۱: میزان کارمزد این ماده را بانک مرکزی تعیین و به بانک‌ها و موسسات اعتباری ابلاغ می‌نماید.

ماده (۵۲۲) بانک‌ها و موسسات اعتباری که دارای ذخایر قانونی و احتیاطی نزد بانک مرکزی باشند طبق شرایط مصرح در این قانون و آئین‌نامه اجرایی بانکداری راستین می‌توانند مبادرت به صدور کارت مبادله

راستین نمایند.

ماده (۵۲۳) بانک مکلف است برای حسن ایفای تعهدات از سپرده‌گذار تضمین کافی اخذ نماید.

ماده (۵۲۴) در صورت عدم ایفای تعهد در سررسید (اول/بدل) مبادل می‌تواند از طریق پروتکل برداشت بین

بانکی موضوع فصل ۴۴: پروتکل برداشت بین بانکی (IWP) این آیین‌نامه و تضمینات بانکی اخذ شده نسبت به

وصول مطالبات خود اقدام نماید.

ماده (۵۲۵) در صورت تأخیر در ایفای تعهد در سررسید (اول/بدل) مبادل می‌تواند پس از وصول بدل، مبادل

را به مدتی نزد خود به عاریه نگه دارد بطوریکه حاصلضرب مدت بدل در مبلغ بدل مساوی همین حاصلضرب

برای مجموع مدت مبادل بعلاوه مدت تأخیر در مبلغ مبادل باشد.

ماده (۵۲۶) بانک می‌تواند با توافق متبادل بازپرداخت مبادل را به اقساط معین نماید در این حالت باید مجموع

حاصلضرب‌های مبالغ اسمی اقساط بدل در طول مدتهای آنها و همین فرمول برای مبادل یکسان باشد.

ماده (۵۲۷) اخذ بدل منوط به احراز شرایط کلی اعطای تسهیلات و مقررات مربوط در آیین‌نامه فصل سوم

قانون عملیات بانکی بدون ربا و رعایت سایر قوانین و مقررات مربوطه نظیر مقررات مربوط به تسهیلات قرض

الحسنه نمی‌باشد.

بخش سوم

سیستم‌های مکمل در بانکداری راستین

فصل ۳۸: بازار گواهی راستین (RCM)

ماده (۵۲۸) اصطلاحات معاملاتی: مشتمل بر تعاریف اصطلاحات بکار برده شده در معاملات گواهی‌های راستین در بازار گواهی راستین می‌شود:

- ۱- آخرین روز معاملاتی: آخرین روزی که امکان معامله یک گواهی در بازار گواهی راستین وجود دارد.
- ۲- ارزش قرارداد: ارزش کالاهای تعهد شده توسط مجری در زمان تنظیم قرارداد است.
- ۳- اطلاعیه معاملاتی گواهی: گزارشی است که برای اطلاع خریداران از وضعیت کالای مورد نظر و مشخصات گواهی برای عموم منتشر می‌شود.
- ۴- اعلامیه تحویل: اعلامیه‌ای است که توسط اداره مشارکت بانک جهت اطلاع خریداران از وضعیت تحویل کالا به آنها ارائه می‌شود.
- ۵- بیانیه ریسک: فرمی است که قبل از فعالیت در بازار معاملات باید به امضا خریدار رسیده و حاکی از اقرار شخص مذکور نسبت به آگاهی کامل وی از ریسک موجود در این معاملات می‌باشد.
- ۶- تحویل: تسلیم کالاهای موضوع گواهی سررسید شده توسط فروشنده یا مجری به خریدار طبق قراردادهای منعقد شده می‌باشد.

- ۷- **دوره عادی معاملاتی:** دوره زمانی است که در آن معاملات گواهی بر مبنای شیوه‌های تعریف شده در بازار گواهی راستین بانک انجام می‌شود.
- ۸- **حساب عملیاتی مشتری:** حساب بانکی مشتری اعم از خریدار یا فروشنده است که جهت تسویه وجوه توسط بانک مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ۹- **دارایی پایه:** ارزش اسمی کالای موضوع گواهی‌های پذیرش شده در تاریخ سررسید می‌باشد.
- ۱۰- **زمان پایانی معاملات:** زمانی است که معاملات گواهی در آن زمان پایان می‌یابد.
- ۱۱- **زمان تسویه:** زمانی است که طی آن عملیات مربوط به تسویه گواهی صورت می‌پذیرد.
- ۱۲- **دوره معاملات:** فاصله زمانی بین اولین لغایت آخرین روز معاملات گواهی تعریف می‌شود.
- ۱۳- **رسید انبار:** سندی است که توسط انبارهای مورد تایید اداره مشارکت بانک صادر شده و مالکیت شخص را بر مقدار مشخصی از یک کالا گواهی می‌کند.
- ۱۴- **روز کاری:** تمامی ساعات شبانه‌روز جهت انجام معامله گواهی روز کاری تلقی شده و تعطیلی در ایام هفته، ماه یا سال بر آن مترتب نیست.
- ۱۵- **سفارش:** دستور خرید خریدار و یا اعلان فروش فروشنده که منجر به قرار گرفتن در شرایط تعهدی خرید برای خریدار، یا فروش برای فروشنده می‌شود.
- ۱۶- **گواهی آمادگی تحویل:** سندی است که توسط مجری و به منظور آگاهی بانک از آمادگی وی جهت تحویل کالای موضوع گواهی ارائه می‌شود.
- ۱۷- **بازارگردان:** کارگزار یا معامله‌گری است که از طرف بانک مأمور می‌شود تا با رعایت نکات و ضوابط مالی به دادوستد گواهی‌های راستین به قیمت بازار آزاد اقدام کند.
- ماده (۵۲۹)** بانک مکلف است تا نسبت به ایجاد سامانه بازار گواهی راستین (RCM) با مشخصات و قابلیت‌های زیر اقدام کند:

۱- پرداخت الکترونیک از طریق کارت‌های بانکی عضو شتاب و کارتهای معتبر بین‌المللی مانند VISA، AMERICAN EXPRESS، MASTER (در صورت توافق و فراهم شدن امکان دسترسی به درگاه

کارتهای بین‌المللی).

۲- امکان حمایت از ارزهای مختلف.

۳- امکان حمایت از زبانهای مختلف.

۴- ارتباط با شبکه‌های فرابانکی و یک‌پارچه بین‌الملل مانند SEPA^{۳۰}، سوئیفت^{۳۱} (SWIFT) و سایر ارائه‌کنندگان سرویس‌های پرداخت الکترونیک مانند PAYPAL و پرداخت و تسویه اوراق بهادار عربی^{۳۲} (API) (در صورت توافق با شرکت‌های صادرکننده کارت و خدمات انتقال وجوه).

۵- استفاده از ACH برای مبالغ کم و ARTGS برای مبالغ بالا.

۶- استفاده از شناسه حساب بانکی بین‌المللی شبا^{۳۳} IBAN و سایر روش‌های احراز هویت یک‌پارچه.

۷- سیستم پرداخت الکترونیک

۸- ارتباط با سیستم‌های انتقال الکترونیک وجوه نظیر سامانه تسویه ناخالص آنی (ساتنا) RTGS^{۳۴} سامانه اتاق پایاپای الکترونیکی (پایا) ACH^{۳۵}، شبکه تبادل اطلاعات بانکی (شتاب) و سامانه‌های تسویه اوراق بهادار الکترونیکی.

۹- ارتباط با سیستم تسویه اوراق بهادار غیربروی (NSSSS)^{۳۶} بانک مرکزی.

۱۰- ثبت و نگهداری اطلاعات دارندگان اوراق، نقل و انتقال مالکیت، عملیات خرید و فروش مجدد گواهی‌ها و اوراق، احراز هویت دارندگان اوراق، صدور گواهی‌ها و اوراق به صورت الکترونیک و یکپارچگی در

³⁰ Single Euro Payment Area (SEPA)

³¹ The Society For Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT)

³² Arab Payments and Securities Settlement Initiative (API)

³³ International Bank Account Number (IBAN)

³⁴ Real Time Gross settlement System (RTGS)

³⁵ Automated Clearing House

³⁶ Non-Usury Scripless Security Settlement System (NSSSS)

اطلاعات گواهی‌ها و اوراق.

۱۱- سیستم‌های اطلاع‌رسانی طرح‌های قابل سرمایه‌گذاری.

۱۲- ایجاد ویترنیهای الکترونیکی مختلف عرضه گواهی‌های راستین و اوراق بهادار بدون ربا.

۱۳- امکان رویت صف خریداران و فروشندگان و قیمت‌های پیشنهادی.

۱۴- برگزاری مزایده و فروش نهایی اوراق بهادار بدون ربا بر اساس قیمت‌های رقابتی.

۱۵- بازپرداخت اتوماتیک وجوه پس از خارج شدن از لیست مزایده و قبول پیشنهادهای قیمتی بالاتر به منظور

شرکت در مزایده.

۱۶- یکپارچگی با سایر سیستم‌های مالی داخلی و خارجی و زیرسیستم‌ها در بانکداری یک‌پارچه Core

banking

۱۷- استانداردهای انتقال داده‌های بین‌المللی.

۱۸- عملیات حسابداری ثبت رکوردها، میز کاری مشتری، ره‌گیری رکوردها و مدیریت جریان عملیات^{۳۷}،

حسابرسی، پایش، کنترل و بازرسی.

۱۹- ارائه گزارشهای مدیریتی برحسب نیاز سطوح مختلف مدیریتی و کارشناسی و مشتری^{۳۸}.

۲۰- مقایسه تطبیقی اوراق مختلف^{۳۹} از نظر سود مورد انتظار، زمان سررسید، اهلیت مجری و سایر مشخصات

کیفی موثر بر ریسک و بازدهی.

۲۱- مدیریت ریسک سیستم شامل مدیریت ریسک نقدینگی، اعتباری، عملیاتی و بازار.

۲۲- طراحی بلوک‌ها و سبد گواهی‌ها و اوراق مالی تعریف شده.

۲۳- ارائه ابزارها و خدمات تحلیلی و مهندسی مالی.

۲۴- کدینگ گواهی‌ها و اوراق بر اساس استانداردهای بین‌المللی.

³⁷Workflow Management

³⁸Report generator

³⁹Business Intelligence

۲۵- امکان ارتباط معاملاتی با وبسایت بانک مرکزی و بانک‌ها و کارگزاران و بورس‌های داخلی و بین‌المللی با تمرکز اطلاعات در پایگاه داده‌های بانک مرکزی.

۲۶- بیمه انتقال وجوه از طریق سیستم‌هایی نظیر FDIC^{۴۰} و غیره.

۲۷- حمایت از عملیات پرداخت و خرید و فروش توسط موبایل و تلفن و سایر وسائل ارتباطی مشابه.

۲۸- تنظیم ابعاد صفحات وبسایت^{۴۱} در ابعاد مختلف مانیتورها و گوشی‌های هوشمند بطور خودکار.

۲۹- از قابلیت‌های مدیریت محتوا (CMS)^{۴۲} و اتصال به شبکه‌های اجتماعی برخوردار باشد.

۳۰- امکان استفاده از سرویس‌های USSD^{۴۳} برای انجام پرداخت‌های مشتری از طریق اپراتورهای مخابراتی فراهم باشد.

۳۱- امکان بکارگیری فناوری NFC^{۴۴} در پرداخت‌های گوش‌های موبایل هوشمند فراهم باشد.

ماده (۵۳۰) بانک اقدام به تأسیس حساب‌های کاربری و صفحات اجتماعی^{۴۵} در شبکه‌های اجتماعی رایج نموده تا اعلانات و اطلاعات مندرج در سامانه بازار گواهی راستین (RCM)^{۴۶} به صورت خودکار در حساب‌های کاربری و صفحات اجتماعی در این شبکه‌ها ارسال و درج شود و کاربران و سپرده‌گذاران بتوانند از طریق آن به صفحات خدمات بازار گواهی راستین (RCM) دسترسی یابند.

ماده (۵۳۱) بانک برای درج و ارزیابی اطلاعات طرح‌نامه و مجری صفحات مبتنی بر وب و با رعایت آخرین استاندارد کامفار طراحی می‌کند. مجریان از طریق این صفحات نسبت به درج اطلاعات خود و طرح‌نامه منطبق با ورودی‌های کامفار اقدام خواهند نمود. صفحات مزبور باید توانایی تحلیل اطلاعات طرح‌نامه را منطبق با خروجی‌های کامفار داشته باشند.

⁴⁰ Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC)

⁴¹ Responsive

⁴² Content Management System (CMS)

⁴³ Unstructured Supplementary Service Data (USSD)

⁴⁴ Near Field Communication (NFC)

⁴⁵ Fan Page

⁴⁶ Rastin Certificate Market (RCM)

ماده (۵۳۲) بانک و سپرده‌گذاران می‌توانند در بازار گواهی راستین نسبت به خرید، فروش یا انتقال گواهی‌های راستین خود به قیمت بازار یا به قیمت توافقی اقدام کنند.

ماده (۵۳۳) تمامی عملیات انتقال و خرید و فروش الزاماً باید در وبسایت بانک صادر کننده گواهی ثبت شود. بانک موظف است تا تمامی عملیات انتقال و خرید و فروش گواهی‌های راستین را در پایگاه داده‌های خود ثبت و در هنگام لزوم بتواند رهگیری کند.

ماده (۵۳۴) مجری همانند سایر اشخاص حقیقی و حقوقی می‌تواند شخصاً به خرید (و همچنین فروش یا انتقال) گواهی‌های راستین صادره برای طرح خود از بازار گواهی راستین بانک اقدام کند.

ماده (۵۳۵) بانک می‌تواند از فعالیت موازی بازارگردانان و کارگزاران بورس اوراق بهادار در ارتباط با معاملات گواهی راستین استفاده کند. در این ارتباط بانک موظف است در قبال اجازه‌ای که به بازارگردان یا کارگزار می‌دهد وبسایت خود را به گونه‌ای طراحی کند که بازارگردان یا کارگزار جهت انجام معامله گواهی مشتریان خود حتماً از طریق وبسایت بانک عمل کند. جزئیات معامله باید در این حالت همانند خرید، فروش و انتقال موضوع ماده (۵۴۰) در پایگاه داده‌های بانک ثبت شود.

ماده (۵۳۶) بازارگردان یا کارگزار می‌تواند جهت پوشش تمام یا بخشی از ریسک گواهی‌های راستین از طریق شرکت‌های بیمه به فروش خدمات بیمه گواهی راستین اقدام کند.

ماده (۵۳۷) بانک موظف است بازار اولیه و ثانویه معاملات و انتقال گواهی‌های راستین را در وبسایت اینترنتی خود (بازار گواهی راستین) ایجاد کند.

ماده (۵۳۸) هنگام هرگونه عملیات خرید، فروش و انتقال قبل از نهایی شدن درخواست خرید، فروش و انتقال صفحه‌ای از وبسایت بانک نزد کامپیوتر مشتری باز می‌شود که مفاد قرارداد و تمامی تعهدات لازم برای عمل خرید، فروش و انتقال در آنجا به مشتری ارائه و مشتری موظف است تا با کلیک گزینه «قبول» تمامی مفاد مندرج را قبول کرده و در این حالت صفحه وبسایت اجازه انجام معامله را صادر می‌کند.

ماده (۵۳۹) هر گواهی راستین که در پورتال (بازار اولیه) بانک منتشر می‌شود باید دارای یک شماره سریال یکتا در سیستم بانکی باشد.

ماده (۵۴۰) عملیات خرید و فروش و انتقال گواهی‌های راستین همگام با جریان انتقال وجه باید در پایگاه داده‌های بانک ثبت شود. از جمله این اطلاعات مشخصات شماره‌های شناسه خریدار و فروشنده، شماره کارت بانکی، شماره‌های حساب‌های بانکی طرفین، شماره‌های کد ملی برای اشخاص حقیقی و کد شناسه ثبتی برای اشخاص حقوقی و سایر شناسه‌های سجلی و ثبتی طرفین، زمان انجام معامله، شماره سریالهای گواهی‌های معامله یا منتقل شده و اطلاعات لوگ سیستم مشتری در زمان انتقال و سایر اطلاعات مشابه می‌باشد.

ماده (۵۴۱) بانک موظف است با نصب سیستم‌های امنیتی لازم ایمنی مناسب را برای انجام عملیات مشتری فراهم کند. امنیت تعریف شده بایست بر اساس فاکتورهای چندگانه احراز هویت^{۴۷} باشد. فایروالها، حسابرسی مبتنی بر کاربر، شبکه خصوصی مجازی^{۴۸}، تشخیص و جلوگیری از نفوذ^{۴۹}، پالایش محتوای برنامه‌های کاربردی^{۵۰}، حفاظت وب^{۵۱}، رویدادنگاری امن^{۵۲}، مدیریت آسان و امن شبکه^{۵۳}، تیم واکنش به رخدادهای امنیتی^{۵۴}، ارزیابی امنیتی آزمون نفوذ^{۵۵}، امنیت شبکه و مرکز عملیات^{۵۶} و استانداردها و ملاحظات امنیت اطلاعات در معماری شبکه اطلاعات بانک مد نظر قرار گیرند.

ماده (۵۴۲) بانک موظف است برای انجام معاملات ارقام بزرگ از سیستم‌های امنیتی پیشرفته‌تر استفاده کند. تعریف معاملات ارقام بزرگ بر عهده مدیریت بانک می‌باشد.

ماده (۵۴۳) بانک با دریافت شماره حساب و کدهای امنیتی مشتری باید تمامی اطلاعات سجلی یا ثبتی مشتری را از پایگاه داده‌های خود و در صورت لزوم از بانک طرف قرارداد بازیابی کرده و در جاهای در نظر گرفته

⁴⁷ Multi-Factor Authentication

⁴⁸ Virtual Private Network (IPsec VPN, SSL VPN)

⁴⁹ Intrusion Prevention System (IPS)

⁵⁰ Content Filtering

⁵¹ Webguard

⁵² Syslog standard for computer message logging

⁵³ Simple Network Management Protocol (SNMP)

⁵⁴ Computer Security Incident Response Team (CSIRT)

⁵⁵ Penetration Test

⁵⁶ Network Security and Operation Center

شده در صفحه وب بازیابی و درج کند. مشتری در صورت تایید اطلاعات بازیابی شده جهت تایید اطلاعات کاربری اقدام بر گزینه «قبول» کلیک می کند.

ماده (۵۴۴) شناسه مشتری در بانک و شماره حساب در هر مرحله از خرید، فروش و انتقال مبنای احراز هویت مشتری است. بانک موظف است برای هر مشتری یک شناسه یکتا تعریف کند.

ماده (۵۴۵) بانک با استفاده از شناسه‌های یکتای بین‌المللی و شماره حسابهای یکتای بین‌المللی موظف است تا سیستم خود را به گونه‌ای طراحی کند که بتواند با شناسه‌ها و شماره حسابهای بین‌المللی سازگار و از طریق آنها تعامل مالی با اشخاص داشته باشد.

ماده (۵۴۶) بانک موظف است تا در وب‌سایت اینترنتی خود، سیستم گزارش‌گیری مدیریتی را برای سطوح مختلف دسترسی به صورت پارامتریک برحسب پارامترهای مختلف طراحی کند.

ماده (۵۴۷) هنگام عملیات خرید، فروش و انتقال گواهی در وب‌سایت اینترنتی بانک ضمن اینکه قبل از نهایی شدن عملیات تمامی اطلاعات مربوط به قراردادهای متصل به گواهی‌ها را در اختیار خریدار، فروشنده یا انتقال دهنده و انتقال گیرنده قرار می‌دهد پس از نهایی شدن معامله یا انتقال، یک نسخه از متن تمامی قراردادها و منضمات آنها را به صندوق دریافت نامه الکترونیکی خریدار یا انتقال گیرنده ارسال می‌کند.

ماده (۵۴۸) بخش‌های اصلی سامانه اینترنتی بازار گواهی راستین شامل: پورتال اطلاع‌رسانی، ثبت نام و عضویت، خرید و فروش، بازار اولیه و ثانویه، ارتباط فروشنده و خریدار گواهی، ثبت و استعلام، درگاه پرداخت، گزارش‌های مدیریتی، انتقال توافقی، سیستم‌های رهگیری و سایر قابلیت‌های لازم می‌شود.

۱- در پورتال اطلاع‌رسانی اطلاعات مربوط به تمامی طرح‌ها و وضعیت آنها و همچنین بازار خرید و فروش گواهی‌های راستین به عموم عرضه می‌شود. اطلاعات ترازنامه، صورتحساب سود و زیان و سایر صورتهای مالی مجموعه عملیات مالی مشارکت راستین شعبه یا بانک مشارکت راستین در پورتال اطلاع‌رسانی درج می‌شود.

- ۲- در پورتال اطلاع رسانی راهنمای نحوه کار با سامانه، معرفی سامانه اینترنتی بازار گواهی راستین، بخش‌های تشکیل دهنده سامانه و چگونگی عضویت و ورود به سامانه تشریح می‌شود. این بخش باید به گونه‌ای طراحی شود که پاسخگویی بخش اعظم سوالات مشتریان در خصوص سیستم مشارکت راستین باشد.
- ۳- تمامی مشتریان از طریق بخش ثبت نام و عضویت باید اقدام به تکمیل فرم درخواست استفاده از خدمات این سامانه بر اساس نوع خدمت مورد نظر (فروش، خرید یا انتقال) اقدام کنند. مشتریانی که درخواست استفاده از خدمات خرید یا فروش به صورت توأم را در سامانه داشته باشند، باید ضمن تأیید و امضای الکترونیکی شرایط و مقررات خرید و فروش الکترونیکی گواهی‌های راستین، قبلاً نسبت به افتتاح حساب سپرده به میزان خرید مورد نظر بعلاوه کارمزد متعلقه آن اقدام کنند.
- ۴- مشتریان با داشتن یک حساب بانکی الکترونیکی قابل قبول پس از تکمیل فرم و وارد کردن اطلاعات آنها در سیستم رایانه کدشناسایی منحصر بفردی را دریافت خواهند کرد. این کد برای شناسایی آنها در سامانه مذکور مورد استفاده قرار خواهد گرفت. مشتری پس از ورود به وبسایت اینترنتی بازار گواهی راستین بانک، وارد بخش ثبت نام و عضویت شده و کد شناسایی فوق‌الذکر و آدرس پست الکترونیکی خود را وارد می‌کند. نام و کد کاربری اختصاصی به مشتری به آدرس پست الکترونیکی مشتری ارسال خواهد شد.
- ۵- بخش پیشنهاد خرید/فروش مختص به ارائه پیشنهاد خرید/فروش گواهی‌های راستین می‌باشد. مشتری جهت ارائه پیشنهاد خرید می‌بایست نام و کد کاربری خود را وارد کرده که پس از تایید شرایط و مقررات خرید و فروش گواهی راستین و کارمزد متعلقه آن اجازه ورود به این بخش را خواهد داشت. در این بخش مشتری می‌تواند آخرین وضعیت گواهی‌های در معرض فروش و اطلاعات مربوط به این گواهی‌ها شامل نوع محصول مرتبط با آنها و نیز آخرین قیمت پیشنهادی را مشاهده کند. در صورت تمایل مشتری به خرید هر یک از گواهی‌ها پس از ورود به بخش خرید سامانه، بر روی گواهی مورد نظر کلیک کرده و آن را وارد سبد خرید خود می‌کند. پس از انتخاب گواهی، مشتری ملزم به ارائه پیشنهاد قیمت جدید می‌باشد،

قیمت پیشنهادی مشتری باید از آخرین قیمت مشاهده شده بالاتر باشد تا در لیست پیشنهادهای ثبت شود.

۶- بانک می‌تواند در سامانه اینترنتی بازار گواهی راستین به منظور ایجاد انگیزه بیشتر در مشتریان جهت خرید از این سامانه، امکان اطلاع رسانی از آخرین وضعیت پیشنهادهای ارائه شده (شامل بالاترین قیمت و بالاترین تعداد خرید پیشنهادی) در رابطه با گواهی‌های راستین هر یک از طرح‌های در معرض فروش را از طریق پست الکترونیکی برای تمامی اعضای سامانه اینترنتی فراهم کند. میزان کل خرید مشتری بعلاوه کارمزد متعلقه بر اساس قیمت پیشنهادی او نباید از میزان موجودی حساب او بیشتر باشد. در صورت کسر موجودی پیغام حذف یک یا چند خرید از سبد کالا به مشتری نمایش داده خواهد شد.

۷- پس از تایید و ارسال پیشنهاد از سوی مشتری یک نسخه از پیشنهاد ارسالی در صندوق نامه‌های ارسالی مشتری باقی خواهد ماند.

۸- حساب مشتری به میزان کل خرید انجام شده بعلاوه کارمزد متعلقه آن تا زمانی که مشتری در اولویت خرید قرار داشته باشد مسدود خواهد ماند. بخش انتخاب محصول با ارائه این پیشنهاد جدید از سوی مشتری توسط نرم افزار سامانه به روز خواهد شد. عملیات مسدود شدن و رفع مسدودی حساب مشتری در صورت حساب مشتری درج و به صندوق نامه‌های دریافتی وی نیز ارسال خواهد شد.

۹- مشتری جهت ارائه پیشنهاد فروش نام و کد کاربری خود را وارد نموده و ضمن تایید شرایط و مقررات خرید و فروش الکترونیکی گواهی راستین مجوز ورود به بخش فروش را پیدا می‌کند. با تکمیل فرم مشخصات گواهی‌های پیشنهادی برای فروش مشتری در لیست فروشندگان قرار می‌گیرد.

۱۰- محدوده زمانی فروش از پیش تعریف و مشخص می‌باشد. در حالت از پیش تعریف سامانه مدت یک روز کاری از ساعت ۲۴ الی ۲۴ را به وقت تهران در نظر خواهد گرفت. در حالت مشخص مشتری امکان تعریف یک بازه (محدوده) زمانی جهت فروش گواهی‌های خود را تا سقف ۱۵ روز خواهد داشت.

۱۱- پس از پایان بازه زمانی در صورت انتخاب گزینه تمدید توسط مشتری و عدم فروش گواهی، گواهی

مجدداً برای فروش عرضه می‌شود. فروشنده نمی‌تواند تا قبل از پایان بازه زمانی از درخواست فروش خود منصرف شود.

۱۲- وارد کردن شماره سریال گواهی‌های راستین در این بخش ضروری است. پس از درج شماره سریال منحصر به فرد گواهی سایر اطلاعات مرتبط با گواهی شامل نوع محصول مرتبط با آن و ارزش اسمی آن و غیره نمایش داده خواهد شد. در این مرحله سامانه با کنترل مالکیت شماره سریال گواهی‌ها با نام و کد کاربری ورودی مشتری در صورت وجود مغایرت پیغام خطا را به کاربر نمایش خواهد داد و کاربر امکان ادامه عملیات فروش این گواهی را پیدا نخواهد کرد.

۱۳- در صورت عدم دریافت پیغام خطا کاربر نسبت به تایید پیشنهاد فروش اقدام می‌کند. یک نسخه از پیشنهاد ارسالی به صندوق نامه‌های ارسالی به مشتری ارسال خواهد شد. بخش انتخاب محصول با دریافت پیشنهاد جدید توسط نرم افزار سامانه به روز خواهد شد.

۱۴- در بخش ارتباط فروشنده و خریدار گواهی راستین، سامانه امکان ارائه پیشنهاد خرید جدید برای گواهی مورد نظر را غیرفعال نموده و آخرین قیمت پیشنهادی را بعنوان قیمت فروش گواهی در نظر گرفته و مشتری پیشنهاد دهنده را بعنوان خریدار نهایی گواهی شناسایی خواهد کرد. قیمت کل گواهی‌ها بعلاوه کارمزد متعلقه (نیم در هزار قیمت معامله بالمناصفه برای طرفین) که قبلاً مسدود شده به صورت سیستمی از حساب خریدار برداشت و پس از کسر کارمزد بانک مابقی به حساب فروشنده واریز می‌شود. کارمزد بانک در سرفصل مشخص حسابداری بانک ثبت و نگهداری خواهد شد.

۱۵- پس از نقل و انتقال وجوه، نرم افزار سامانه، مالکیت گواهی‌های راستین معامله شده را به صورت سیستمی به خریدار منتقل نموده و صورت حساب معامله صورت گرفته را تهیه و به صندوق نامه‌های دریافتی فروشنده و خریدار ارسال خواهد کرد. بخش انتخاب محصول با توجه به معامله صورت گرفته به روز خواهد شد.

۱۶- خریدار و فروشنده می‌توانند از طریق بخش ثبت و استعلام در سامانه به صورت توافقی اقدام به انتقال گواهی‌های راستین فی ما بین خود نمایند. سامانه بازار گواهی راستین نقل و انتقال مالکیت گواهی‌های منتقل شده را ثبت خواهد کرد.

۱۷- انتقال دهنده می‌بایست نام و کد کاربری خود را در بخش ثبت وارد کرده و پس از تایید و امضای الکترونیکی شرایط و مقررات مربوط به انتقال الکترونیکی گواهی‌های راستین و کارمزد متعلقه، باید مشخصات گواهی‌های خود شامل شماره سریال آنها را وارد کند. با درج شماره سریال، سایر مشخصات گواهی توسط سیستم نمایش داده خواهد شد و مالکیت آن با نام و کد شناسایی وارد شده به صورت سیستمی مطابقت داده می‌شود و در صورت وجود مغایرت، امکان ادامه عملیات انتقال مالکیت میسر نخواهد بود. سپس نام و کد کاربری شخص انتقال گیرنده وارد شده و سایر اطلاعات و مشخصات انتقال گیرنده به صورت سیستمی نمایش داده خواهد شد. در صورت صحیح بودن مشخصات شناسنامه‌ای/ثبتي شخص انتقال گیرنده، شخص انتقال دهنده اقدام به تایید تراکنش می‌کند. سپس کارمزد بانک به میزان نیم در هزار آخرین قیمت معامله ثبت شده از همان نوع گواهی در سامانه، محاسبه شده و از حساب هر دو طرف انتقال دهنده و انتقال گیرنده بالمناصفه کسر و به صورت سیستمی به سرفصل کارمزد بانک انتقال می‌یابد. انتقال گیرنده همانند انتقال دهنده ملزم به داشتن و ارائه شماره حساب بانکی و شناسه‌های مرتبط با آن می‌باشد که هنگام انتقال باید در صفحه ثبت قابل درج و رویت باشد. در صورت درج شماره حساب، انتقال دهنده ملزم به تایید اطلاعات نمایش داده شده بر صفحه رایانه برای انتقال گیرنده است. پس از انتقال وجه، مالکیت گواهی‌ها به صورت سیستمی به انتقال گیرنده منتقل و تغییرات در پایگاه داده سامانه بازار گواهی راستین اعمال و پایگاه به روز خواهد شد.

تبصره: در صورت عدم وجود معامله قبلی از نوع گواهی مورد انتقال، قیمت اسمی گواهی مبنای محاسبه کارمزد انتقال بانک قرار خواهد گرفت.

- ۱۸- در صورت تمایل مشتری به داشتن نسخه چاپی براساس مفاد ذیل ماده (۱۰) این آیین نامه اقدام می شود.
- ۱۹- پس از پایان طرح و تعیین سود و زیان آن، میزان سود یا زیان متعلقه به هر یک از سپرده گذاران بر اساس میزان سهم الشرکه زماندار موضوع فصل ۱۵: حسابداری مشارکت راستین، این آیین نامه و سایر موارد مرتبط محاسبه و تعیین می شود. سود محاسبه شده به حساب آخرین دارنده گواهی که مشخصات او بعنوان مالک گواهی در سامانه بازار گواهی راستین بانک ثبت شده است، واریز شده و مراتب از طریق ارسال صورت حساب به مشتری، به اطلاع وی رسانده می شود. در خصوص طرح های مشمول زیان، با استفاده از پوشش بیمه ای تعبیه شده تا سقف مبلغ اسمی گواهی اقدام به جبران زیان خواهد شد.
- تبصره ۵:** در شرایط استثنایی شمول زیان علیرغم تمهیدات در نظر گرفته شده بیمه ای، زیان متعلقه به سپرده گذار محاسبه و از مبلغ اسمی گواهی راستین کسر و مابقی به حساب آخرین مالک گواهی که مشخصات او بعنوان مالک گواهی در سیستم بازار گواهی راستین بانک ثبت شده است، واریز می شود. مراتب از طریق ارسال صورت حساب به مشتری اطلاع داده می شود.
- ۲۰- تسویه حساب طرح ها پیش از شروع عملیات تسویه حساب از طریق اطلاع رسانی سیستم بازار گواهی راستین بانک به اطلاع مشتریان خواهد رسید. پس از شروع عملیات تسویه حساب، امکان معامله گواهی های طرح مربوط در بازار گواهی راستین بانک غیرفعال شده و تا تعیین وضعیت نهایی طرح از لحاظ سود یا زیان امکان معامله گواهی های مربوط در سیستم میسر نخواهد بود.
- ۲۱- پس از واریز سود به حساب مشتریان و یا برداشت زیان احتمالی از حساب آنها تمامی سریال های مربوط به گواهی های راستین طرح تسویه حساب شده به صورت سیستمی با پر شدن فیلد خاص با برچسب مشخص از قسمت گواهی های فعال پایگاه داده بازار گواهی راستین بانک به قسمت گواهی های تسویه شده منتقل و سایر جداول و بانکهای اطلاعاتی در بازار گواهی راستین بانک اصلاح و به روز می شود. سریال تمامی گواهی های راستین تسویه حساب شده نیز به صورت خود کار از پروفایل مالک گواهی، حذف خواهد شد.

۲۲-دارندگان گواهی پذیره مربوط به طرح‌های پایان‌ناپذیر تا زمان تبدیل گواهی‌ها به سهام امکان معامله گواهی‌های پذیره را در بازار گواهی راستین بانک خواهند داشت.

فصل ۳۹: سامانه تأمین مالی جمعی (CFS)

ماده (۵۴۹) بانک سامانه تأمین مالی جمعی (CFS) خود را به گونه‌ای طراحی می‌نماید که:

- ۱- از قابلیت‌های مدیریت محتوا (CMS)^{۵۷} و اتصال به شبکه‌های اجتماعی برخوردار باشد.
- ۲- ابعاد صفحات وب‌سایت در ابعاد مختلف مانیتورها و گوشی‌های هوشمند بطور خودکار تنظیم^{۵۸} شود.
- ۳- رعایت استانداردها و امکانات فید RSS^{۵۹}.
- ۴- اطلاعات مندرج در سامانه به صورت خودکار در حساب‌های کاربری و صفحات وب در شبکه‌های اجتماعی رایج ارسال و درج شود.
- ۵- در بخش نمایش طرح‌ها دارای میانبرهای شبکه‌های اجتماعی باشد تا از طریق آن کاربر بتواند اخبار طرح را در شبکه‌های اجتماعی به اشتراک (Share) گذارد یا توصیه (Recommend) کند یا پسندد (Like) یا دنبال (Follow) کند.
- ۶- در طول دوره طرح نمودار روند اشاعه دهندگان (Promoter) و طرفداران (Patron) طرح را به نمایش بگذارد.
- ۷- URL هر طرح را بطور اتوماتیک در طول دوره مشخص در صفحات شبکه‌های اجتماعی مشتریان به اشتراک (Share) گذارد یا تویت (Tweet) کند (قابلیت داشتن Promoter).

- ۸- خصیصه‌های برجسب زنی (Tagging)، بروزرسانی وضعیت (Statuse Updates)، پلاگین‌ها (Plugins)، سوال‌ها (Questions) و برنامه‌های کاربردی (Applications) در شبکه‌های اجتماعی حسب مورد مورد

⁵⁷ Content Management System (CMS)

⁵⁸ Responsive

⁵⁹ Rich Site Summary (RSS)

استفاده قرار گیرند.

۹- از استراژی‌های بازاریابی بومی شده و آگهی‌ها و تبلیغات موفق در شبکه‌های اجتماعی در معرفی محصولات استفاده گردد.

۱۰- استراتژی‌های لازم در ایجاد صفحه و پیام در شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر برند بانک بکار گرفته شود.

۱۱- به منظور ایجاد تعامل با مخاطبان و موفقیت پیام ابزارهای لازم برای روش‌های پایش ترافیک و میزان یا تعداد کلیک خوردن لینک، ارسال مجدد (Forward, Retweet)، بازخور (Comments)، اشتراک (Share)، توصیه (Recommend)، پسند (Like) یا دنبال (Follow) و سایر موارد دیگر در نظر گرفته شود.

ماده (۵۵۰) بانک مکلف است تا نسبت به ایجاد سامانه تأمین مالی جمعی با مشخصات و قابلیت‌های زیر اقدام کند:

۱- پرداخت الکترونیک از طریق کارت‌های بانکی عضو شتاب (سامانه حواله بین بانکی سحاب) و کارتهای معتبر بین‌المللی مانند VISA، MASTER، AMERICAN EXPRESS (در صورت توافق و فراهم شدن امکان دسترسی به درگاه کارتهای بین‌المللی).

۲- امکان حمایت از ارزهای مختلف.

۳- امکان حمایت از زبانهای مختلف.

۴- ارتباط با شبکه‌های فرابانکی و یک‌پارچه بین‌الملل مانند SEPA^{۶۰}، سوئیفت^{۶۱} (SWIFT) و سایر ارائه‌کنندگان سرویس‌های پرداخت الکترونیک مانند PAYPAL و پرداخت و تسویه اوراق بهادار عربی^{۶۲} (API) (در صورت توافق با شرکت‌های صادرکننده کارت و خدمات انتقال وجوه).

۵- استفاده از سیستم پایا (ACH) برای مبالغ کم و ساتنا (ARTGS) برای مبالغ بالا.

60 Single Euro Payment Area (SEPA)

61 The Society For Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT)

62 Arab Payments and Securities Settlement Initiative (API)

۶- استفاده از شناسه حساب بانکی بین‌المللی شبا IBAN^{۶۳} و سایر روش‌های احراز هویت یک‌پارچه.

۷- سیستم پرداخت الکترونیک

۸- ارتباط با سیستم‌های انتقال الکترونیک و جوه نظیر سامانه تسویه ناخالص آنی (ساتنا) RTGS^{۶۴} سامانه اتاق

پایپای الکترونیکی (پایا) ACH^{۶۵}، شبکه تبادل اطلاعات بانکی (شتاب) و سامانه‌های تسویه اوراق بهادار الکترونیکی.

۹- ارتباط با سیستم تسویه اوراق بهادار غیربوی (NSSSS)^{۶۶} بانک مرکزی.

۱۰- قابلیت نرم‌افزاری برای احراز هویت مشتری، ایجاد پروفایل طرح شامل ثبت مشخصات مجری، مشخصات

فنی طرح، سرمایه مورد نیاز طرح، مستندات پیش‌نیاز و قراردادها بصورت مرحله‌ای برای بارگذاری (لانچ کردن) آن در سامانه تامین مالی جمعی (CFS) و صفحات شبکه‌های اجتماعی.

۱۱- لینک آشنایی با مجریان و طرح‌ها بدون بارگذاری (لانچ کردن) در سامانه تامین مالی جمعی.

۱۲- امکان فیلتر کردن و سایر ابزارهای مورد نیاز بانک اطلاعاتی طرح‌ها و مجریان بر حسب مناطق و شهرهای مختلف و سایر پارامترهای متعارف در سیستم‌های گزارشگیری.

۱۳- سیستم‌های اطلاع‌رسانی طرح‌های تامین مالی جمعی از طریق کانال‌های توزیع مختلف.

۱۴- ایجاد ویترنیهای الکترونیکی مختلف برای طرح‌های مختلف و نوار درصد تکمیل ظرفیت (Complete bar)، تعداد افراد مشارکت کننده و سایر موارد ضروری و متعارف.

۱۵- یکپارچگی با سایر سیستم‌های مالی داخلی و خارجی و زیرسیستم‌ها در بانکداری یک‌پارچه Core banking.

۱۶- رعایت استانداردهای انتقال داده‌های بین‌المللی.

⁶³ International Bank Account Number (IBAN)

⁶⁴ Real Time Gross settlement System (RTGS)

⁶⁵ Automated Clearing House

⁶⁶ Non-Usury Scripless Security Settlement System (NSSSS)

۱۷- عملیات حسابداری ثبت رکوردها، میز کار مشتری، ره‌گیری رکوردها و مدیریت جریان عملیات، حسابرسی، پایش، کنترل و بازرسی.

۱۸- ارائه گزارشهای مدیریتی بر حسب نیاز سطوح مختلف مدیریتی، کارشناسی و مشتری^{۶۷}.

۱۹- ارائه ابزارها و خدمات تحلیلی و مهندسی مالی.

۲۰- کدینگ طرح‌ها بر اساس استانداردهای بین‌المللی.

۲۱- بیمه انتقال وجوه از طریق سیستم‌هایی نظیر FDIC^{۶۸} و غیره.

۲۲- امکان استفاده از سرویس‌های USSD^{۶۹} برای انجام پرداخت‌های مشتری از طریق اپراتورهای مخابراتی فراهم باشد.

۲۳- امکان بکارگیری فناوری NFC^{۷۰} در پرداخت‌های گوش‌های موبایل هوشمند فراهم باشد.

ماده (۵۵۱) بانک نسبت به طراحی App مناسب برای گوشی‌های هوشمند با سیستم‌های عامل مختلف جهت دسترسی آسان به سامانه تأمین مالی جمعی مخصوص این گونه گوشی‌ها اقدام می‌نماید.

ماده (۵۵۲) بانک شرایط لازم برای اتصال درگاه پرداخت اینترنتی را به سامانه تأمین مالی جمعی (CFS) و شبکه‌های اجتماعی فراهم می‌نماید.

ماده (۵۵۳) بانک موظف است با نصب سیستم‌های امنیتی لازم ایمنی مناسب را برای انجام عملیات مشتری

فراهم کند. امنیت تعریف شده بایست بر اساس فاکتورهای چندگانه احراز هویت^{۷۱} باشد. فایروالها، حسابرسی

مبتنی بر کاربر، شبکه خصوصی مجازی^{۷۲}، تشخیص و جلوگیری از نفوذ^{۷۳}، پالایش محتوای برنامه‌های

کاربردی^{۷۴}، حفاظت وب^{۷۵}، رویدادنگاری امن^{۷۶}، مدیریت آسان و امن شبکه^{۷۷}، تیم واکنش به رخدادهای

⁶⁷ Report generator

⁶⁸ Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC)

⁶⁹ Unstructured Supplementary Service Data (USSD)

⁷⁰ Near Field Communication (NFC)

⁷¹ Multi-Factor Authentication

⁷² Virtual Private Network (IPsec VPN, SSL VPN)

⁷³ Intrusion Prevention System (IPS)

⁷⁴ Content Filtering

⁷⁵ Webguard

امنیتی^{۷۸}، ارزیابی امنیتی آزمون نفوذ^{۷۹}، امنیت شبکه و مرکز عملیات^{۸۰} و استانداردها و ملاحظات امنیت اطلاعات در معماری شبکه اطلاعات بانک مد نظر قرار گیرند.

ماده (۵۵۴) بانک موظف است برای انجام معاملات ارقام بزرگ از سیستم‌های امنیتی پیشرفته‌تر استفاده کند. تعریف معاملات ارقام بزرگ بر عهده مدیریت بانک می‌باشد.

ماده (۵۵۵) بانک با دریافت شماره حساب و کدهای امنیتی مشتری باید تمامی اطلاعات سجلی یا ثبتی مشتری را از پایگاه داده‌های خود و در صورت لزوم از بانک طرف قرارداد بازیابی کرده و در جاهای در نظر گرفته شده در صفحه وب بازیابی و درج کند. مشتری در صورت تایید اطلاعات بازیابی شده جهت تایید اطلاعات کاربری بر گزینه «قبول» کلیک می‌کند.

ماده (۵۵۶) هنگام هرگونه مشارکت مالی در طرح‌ها قبل از نهایی شدن فرآیند مشارکت، صفحه‌ای از وبسایت بانک نزد رایانه مشتری باز می‌شود که مفاد قرارداد و تمامی تعهدات لازم برای مشارکت در آنجا به مشتری ارائه و مشتری موظف است تا با کلیک گزینه «قبول» تمامی مفاد مندرج را قبول کرده و در این حالت صفحه وبسایت اجازه مشارکت مالی را صادر می‌کند.

ماده (۵۵۷) شناسه مشتری در بانک و شماره حساب مبنای احراز هویت مشتری است. بانک موظف است برای هر مشتری یک شناسه یکتا تعریف کند.

ماده (۵۵۸) بانک با استفاده از شناسه‌های یکتای بین‌المللی و شماره حساب‌های یکتای بین‌المللی موظف است تا سیستم خود را به گونه‌ای طراحی کند که بتواند با شناسه‌ها و شماره حساب‌های بین‌المللی سازگار و از طریق آنها تعامل مالی لازم را با اشخاص داشته باشد.

ماده (۵۵۹) بانک مکلف است سامانه تأمین مالی جمعی را به گونه‌ای طراحی نماید که در شرایط تعدر و لزوم

⁷⁶ Syslog standard for computer message logging

⁷⁷ Simple Network Management Protocol (SNMP)

⁷⁸ Computer Security Incident Response Team (CSIRT)

⁷⁹ Penetration Test

⁸⁰ Network Security and Operation Center

برگرداندن وجه به حامی امکان شناسایی حساب حامی وجود داشته باشد.

ماده (۵۶۰) بانک موظف است تا در وبسایت اینترنتی خود، سیستم گزارشگیری مدیریتی را برای سطوح مختلف دسترسی به صورت پارامتریک برحسب پارامترهای مختلف طراحی کند.

ماده (۵۶۱) بخش‌های اصلی سامانه تامین مالی جمعی (CFS) شامل: پورتال اطلاع رسانی، ثبت نام و عضویت، پروفایل طرح‌ها، تعداد و میزان مشارکت در هر طرح، مکان (کشور) اجرای طرح، لینک شبکه‌های اجتماعی دسترسی به طرح‌ها، لینک اتصال به درگاه‌های پرداخت، ایجاد گزارشهای مدیریتی، نرم افزارهای ثبت مرحله‌ایی، پروفایل مجری، طرح و بارگذاری مدارک مورد نیاز و تایید آنها بر اساس حدود اختیارات کاربران است.

۱- در پورتال اطلاع رسانی اطلاعات مربوط به تمامی طرح‌ها و وضعیت آنها به عموم عرضه می‌شود. طرح‌نامه و اطلاعات مجری اعم از حقیقی یا حقوقی (ترازنامه، صورتحساب سود و زیان و سایر صورتهای مالی) و دیگر مستندات لازم در پورتال اطلاع رسانی بر حسب نیاز درج می‌شود.

۲- در پورتال اطلاع رسانی راهنمای نحوه کار با سامانه، معرفی سامانه تامین مالی جمعی، بخش‌های تشکیل دهنده سامانه و چگونگی عضویت و ورود به سامانه تشریح می‌شود. این بخش به گونه‌ای طراحی می‌شود که پاسخگوی بخش اعظم سوالات مشتریان در خصوص سامانه تامین مالی جمعی باشد.

۳- تمامی مشتریان از طریق بخش ثبت نام و عضویت باید نسبت به تکمیل فرم درخواست استفاده از خدمات این سامانه بر اساس نوع خدمت مورد نظر اقدام کنند.

۴- مشتریان با داشتن یک حساب بانکی الکترونیکی قابل قبول در شبکه بانکی عضو شتاب پس از تکمیل فرم و وارد کردن اطلاعات آنها در سیستم رایانه کدشناسایی منحصر بفردی را دریافت خواهند کرد. این کد برای شناسایی آنها در سامانه مذکور مورد استفاده قرار خواهد گرفت. مشتری پس از ورود به سامانه تامین مالی جمعی، وارد بخش ثبت نام و عضویت شده و کد شناسایی فوق الذکر و آدرس پست الکترونیکی

خود را وارد می‌کند. نام و کد کاربری اختصاصی مشتری به آدرس پست الکترونیکی وی ارسال خواهد شد.

۵- مشتری جهت مشارکت مالی می‌بایست نام و کد کاربری خود را وارد کرده و پس از تایید و قبول شرایط و مقررات تامین مالی جمعی و کارمزد متعلقه آن اجازه ورود به این بخش را خواهد داشت. در این بخش مشتری می‌تواند آخرین وضعیت طرح‌ها و اطلاعات مربوط به این طرح‌ها و نیز آخرین مبلغ و تعداد مشارکت‌ها را مشاهده کند. در صورت تمایل مشتری به مشارکت در هر یک از طرح‌ها پس از ورود به بخش تامین مالی سامانه، بر روی طرح مورد نظر کلیک کرده و آن را وارد سبد خرید خود می‌کند. پس از انتخاب طرح، مشتری نسبت به پرداخت وجه حمایتی اقدام می‌نماید.

۶- به منظور ایجاد انگیزه بیشتر در مشتریان جهت مشارکت در این سامانه، بانک می‌تواند در سامانه تامین مالی جمعی امکان اطلاع رسانی از آخرین وضعیت طرح‌های ارائه شده را از طریق شبکه‌های اجتماعی برای تمامی اعضای سامانه فراهم کند.

۷- میزان کل مبلغ سبد مشتری به علاوه کارمزد متعلقه نباید از میزان موجودی حساب مشتری بیشتر باشد. در صورت کسر موجودی پیغام حذف یک یا چند قلم از سبد کالا به مشتری نمایش داده خواهد شد.

۸- پس از تایید و ارسال پیشنهاد از سوی مشتری یک نسخه از پیشنهاد ارسالی در صندوق نامه‌های ارسالی مشتری باقی خواهد ماند. تراکنش انجام شده از طریق پیامک و سایر کانالهای توزیع برای مشارکت کننده در طرح ارسال خواهد شد.

ماده (۵۶۲) مجری شناسه کاربری و آدرس صفحات شبکه‌های اجتماعی که در آن عضو است را به بانک اعلام و امکان درج خودکار اعلانات و آپدیت‌های سامانه تامین مالی جمعی را در صفحات خود فراهم آورد.

ماده (۵۶۳) مبلغ تجمیع شده هر طرح در مقاطع مختلف زمانی مطابق با زمان‌های انتقال سیستم پایا (ACH) در سامانه تامین مالی جمعی (CFS) بانک و صفحات شبکه‌های اجتماعی بانک و مجری به عموم ارائه می‌شود.

ماده (۵۶۴) بانک موظف است تا تمامی عملیات سامانه تأمین مالی جمعی (CFS) را در پایگاه داده‌های خود ثبت و با استفاده از فناوری‌های تهیه پشتیبان از اطلاعات (Backup-Mirroring) در هنگام لزوم بتواند رهگیری کند.

ماده (۵۶۵) پس از پایان طرح، وجوه تجمع شده از طریق سامانه به حساب مجری واریز می‌گردد و طرح مزبور در وب‌سایت بانک مسدود و صفحات شبکه‌های اجتماعی مربوطه بهنگام می‌شود.

فصل ۴۰: بازرسی و پایش عملیات (OCM)

ماده (۵۶۶) بانک مکلف است تا نسبت به ایجاد سامانه بازرسی و پایش عملیات (OCM) با مشخصات و قابلیت‌های زیر اقدام کند:

۱- بازرسی تمامی عملیات براساس دستورالعمل‌های اجرایی منطبق با این آیین‌نامه به صورت آنلاین.

۲- پایش تمامی عملیات واحدهای مختلف اداره مشارکت و شعب مشارکت به صورت آنلاین.

۳- برقراری سیستم کنترل داخلی.

۴- کشف عملیات نامأنوس.

۵- کشف عدم تطابق حساب‌ها.

۶- کشف عدم تطابق اسناد با حساب‌ها.

۷- کشف اختلاس، تبانی و تقلب^{۸۱}.

۸- دارا بودن سطوح مختلف دسترسی.

۹- روتین‌های گزارشگیری و تحلیل داده‌ها و داده‌کاوی^{۸۲}.

۱۰- سیستم‌های امنیتی با قابلیت نفوذناپذیری.

⁸¹ Fraud Detection

⁸² Data Mining

۱۱- سیستم‌های شناسایی و پیگیری حملات سایبری به سیستم.

ماده (۵۶۷) بانک مکلف است تا ابزارها و فیلترهای سامانه بازرسی و پایش عملیات (OCM) را با مشخصات

و قابلیت‌های زیر برای ارزیابی معاملات و تراکنش‌ها طراحی و فعال کند:

۱- فیلتر سرعت چرخش تراکنش‌های روزانه^{۸۳}: این فیلتر با وضع آستانه مبادلات مانع از تقلبات با حجم زیاد می‌شود.

۲- فیلتر مبلغ^{۸۴}: با تعریف آستانه‌های پایین و بالا برای محدود کردن ریسک تراکنش‌ها که اغلب برای چک کردن معتبر بودن صاحب حساب و شماره حساب یا شماره کارت استفاده می‌شود.

۳- فیلتر سرعت چرخش تراکنش‌های ساعتی^{۸۵}: این فیلتر با وضع آستانه مبادلات مانع از تقلبات با حجم زیاد حمله مشترک می‌شود.

۴- فیلتر عدم تطابق آدرس‌ها نظیر حمل- صورتحساب^{۸۶}: در صورتی که آدرس‌های اسناد حمل و صورتحساب مغایر باشند تراکنش را متوقف خواهد کرد. این فیلتر کارت‌های پرداخت دزدیده شده را شناسایی می‌کند.

۵- فیلتر سرعت چرخش تراکنش IP^{۸۷}: فعالیت‌های مظنون از یک منبع با شناسه‌های مختلف را با شناسایی تراکنش‌های متعدد از یک IP^{۸۸} واحد فیلتر می‌کند.

۶- فیلتر تراکنش مظنون^{۸۹}: بررسی تراکنش‌های مظنون را با تطبیق اطلاعات وارد شده با اطلاعات قبلی مشتری در پایگاه داده‌های بانک برعهده دارد.

۷- آدرس‌های IP مجاز^{۹۰}: به مشتری اجازه می‌دهد تا از طریق روش یک‌پارچه پیشرفته (AIM)^{۹۱} تراکنش‌های

⁸³ Daily Velocity Filter

⁸⁴ Amount Filter

⁸⁵ Hourly Velocity Filter

⁸⁶ Shipping-Billing Mismatch Filter

⁸⁷ Transaction IP Velocity Filter

⁸⁸ Internet Protocol

⁸⁹ Transaction IP Velocity Filter

⁹⁰ Authorized AIM IP Addresses

تراکنش‌های خود را با IP های مشخص انجام دهد.

۸- مسدود کردن آدرس IP^{۹۲}: آدرس‌های IP مشخص را که برای فعالیت‌های متقلبانه شناخته شده‌اند مسدود می‌کند.

۹- فیلتر تطبیق آدرس توسعه یافته^{۹۳}: سرویس تطبیق آدرس (AVS)^{۹۴} از اجزاء درگاه‌های پرداخت الکترونیک است که آدرس متقاضی تراکنش را با آدرس‌های مشتری در فایل مقایسه می‌کند. این سیستم باید بتواند در صورت مغایرت، اطلاعات ارائه شده متقاضی تراکنش را به هدف پایش بعدی ذخیره و استفاده کند.

۱۰- فیلتر تطبیق CCV^{۹۵} توسعه یافته^{۹۶}: این سیستم باید بتواند در صورت مغایرت، اطلاعات CCV ارائه شده متقاضی تراکنش را به هدف پایش بعدی ذخیره و استفاده کند.

۱۱- فیلتر کنترل صحت آدرس^{۹۷}: این فیلتر صحت آدرس پستی را کنترل می‌کند.

۱۲- فیلتر کنترل صحت آدرس IP^{۹۸}: این فیلتر آدرس پستی را با آدرس IP کشور متقاضی تراکنش کنترل می‌کند.

۱۳- فیلتر آدرس IP منطقه‌ای^{۹۹}: این فیلتر عملیات مناطق یا کشورهای مختلف را با بررسی آدرس IP متقاضی تراکنش کنترل می‌کند.

فصل ۴۱: تبدیل دارائی به گواهی ضمانت (MSS)

ماده (۵۶۸) سیستم تبدیل دارائی به گواهی ضمانت در بانکداری راستین این امکان را به اشخاص می‌دهد تا اموال خود را به گواهی ضمانت تبدیل نمایند. این عملیات از طریق بانک انجام می‌شود.

⁹¹ Advanced Integration Method (AIM)

⁹² IP Address Blocking

⁹³ Enhanced AVS Handling Filter

⁹⁴ Address Verification Service (AVS)

⁹⁵ Card Code Verification (CCV)

⁹⁶ Enhanced AVS Handling Filter

⁹⁷ Shipping Address Verification Filter

⁹⁸ IP Shipping Address Mismatch Filter

⁹⁹ Regional IP Address Filter

تبصره ۵: گواهی ضمانت به عنوان تضمین یا وثیقه قابل استفاده است.

ماده (۵۶۹) خصوصیات اموال قابل ترهین عبارتند از:

۱- مال قابل رهن نباید فاسدشدنی باشد و قابلیت مصرف، بکارگیری و استفاده از آن برای مدت قابل پیش‌بینی تا استیفای طلب وجود داشته باشد.

۲- غیرمنقول مورد وثیقه باید شش‌دانگ (عرصه و اعیانی) رسمی و ثبتی، سهل‌البیع و بلاعارض باشد و با استعلام از شهرداری یا سایر مراجع ذیصلاح برای بانک محرز شود که در مسیر جاده، معبر عمومی یا طرح توسعه فضای شهری، طرح تعریض، یا ایجاد فضای سبز یا طرح توسعه قطار شهری و مشابه آن قرار ندارد.

۳- غیرمنقولی که دارای عرصه وقفی است رهن اعیان در صورتی میسور است که مالک دارای سند مالکیت اعیانی باشد و مدت اجاره‌نامه تنظیمی با متولی وقف تا مدت کافی باقی و مالک مجوز لازم را از مرجع مربوط برای رهن اعیانی دریافت کند.

ماده (۵۷۰) عملیات تبدیل دارایی به گواهی ضمانت به شرح ذیل است:

- ۱- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی می‌توانند مال خود را برای دریافت گواهی ضمانت به بانک معرفی نمایند.
- ۲- ابتدا مالک مال با اسناد کافی از بانک درخواست می‌نماید تا نسبت به ارزیابی مال و صدور گواهی ضمانت اقدام نماید.
- ۳- بانک پس از ارزیابی مال آن را از طریق دفاتر اسناد رسمی در رهن خود گرفته و به میزان ارزش مال منهای مارژ مشخص، گواهی ضمانت صادر می‌نماید.
- ۴- ارزش مال براساس قیمت و ضوابط بازار توسط واحد ارزیابی بانک تعیین می‌گردد.
- ۵- میزان مارژ برابر است با مجموع هزینه‌های ثبت، حراج، کارمزد و سایر هزینه‌های قابل قبول که توسط بانک معین می‌شود.
- ۶- بانک می‌تواند گواهی ضمانت برای یک مال را در قطعات مختلف مورد نظر مالک مال صادر نماید. هر

قطعه باید مبین مبلغ اسمی گواهی باشد و هر قطعه گواهی ضمانت مبین تضمین به اندازه مبلغ مندرج بر گواهی است.

۷- هر قطعه گواهی ضمانت دارای شماره سریال منحصر بفرد است. گواهی ضمانت در «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» براساس شماره سریال و با سایر مشخصات مالک آن و مال مرهونه در یک رکورد ثبت و در پایگاه داده‌های «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» بوسیله هر کدام از سریال یا شناسه‌ها قابل رهگیری است.

۸- حداکثر سررسید گواهی ضمانت، سررسید سند رهنی است.

۹- کلیه عملیات گواهی ضمانت باید در «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» ثبت گردد.

۱۰- بانک هنگام صدور گواهی ضمانت مکلف است به منظور جبران زیانهائی که ممکن است به اموال وارد شود، از مالک بخواهد اموال موضوع گواهی ضمانت را تا سررسید به نام و نفع بانک بیمه نماید. بیمه مربوطه باید کلیه وجوه محتمل به زیان مال را پوشش دهد.

۱۱- مالک گواهی ضمانت می‌تواند گواهی ضمانت خود را برای تضمین تعهد ثالث، نزد متعهدله (ذینفع) قرار دهد.

۱۲- ذینفع گواهی ضمانت لازم است تا صحت گواهی ضمانت را از بانک صادرکننده یا «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» استعلام نماید. بانک صادرکننده موظف است حداکثر ظرف دو روز پس از دریافت درخواست پذیرنده گواهی، وضعیت گواهی ضمانت را کتباً به پذیرنده اطلاع دهد.

۱۳- اخذ گواهی ضمانت به‌عنوان تضمین تعهدات مالک آن می‌تواند طبق قراردادهای عادی یا رسمی انجام پذیرد.

۱۴- وجه گواهی ضمانت تا مدت چهار ماه از تاریخ سررسید از بانک صادرکننده قابل وصول است. پس از گذشت مدت مزبور تا سررسید قرارداد رهنی پذیرنده می‌تواند به بانک مراجعه و بانک پس از اقدامات اجرایی وثیقه نسبت به پرداخت وجه گواهی به پذیرنده اقدام می‌نماید.

۱۵- در صورت ضبط هر قطعه از گواهی ضمانت چنانچه مرهونه برای چند گواهی ضمانت به رهن گرفته شده باشد منجر به مزایده کل مال توسط اجرای اسناد بانک می‌شود. باقی ارزش مال تا آزاد شدن قطعات گواهی ضمانت در حساب مخصوص نزد بانک به امانت نگهداری می‌شود.

۱۶- چنانچه مبلغ حاصل از فروش وثیقه کمتر از مجموع مبالغ اسمی قطعات گواهی ضمانت صادره باشد در هر صورت بانک مکلف است مبالغ اسمی تمامی قطعات را به ذینفعات پرداخت و نسبت به مازاد پرداختی به مالک مراجعه نماید.

ماده (۵۷۱) چنانچه بانک صادرکننده گواهی ضمانت ورشکست شود ذینفع گواهی ضمانت داخل در غرما نخواهد بود و مدیر تصفیه مکلف است از محل وثیقه ترهینی بانک مبلغ اسمی گواهی ضمانت را به ذینفع بپردازد.

ماده (۵۷۲) کلیه هزینه‌های اجرای اسناد بانک و سایر هزینه‌های قابل قبول مانند اصل طلب از محل وثیقه قابل استیفاء می‌باشد.

ماده (۵۷۳) گواهی ضمانت در بازار گواهی راستین (RCM) قابل عرضه نیست.

ماده (۵۷۴) بانک صادرکننده پس از ضبط گواهی ضمانت می‌تواند با استفاده از پروتکل برداشت بین بانکی (IWP) یا از محل وثیقه مطالبات خود را از حساب‌های مالک گواهی ضمانت در سیستم بانکی برداشت نماید.

فصل ۴۲: سامانه ثبت وثیقه (CRS)

ماده (۵۷۵) بانک‌ها، دفاتر اسناد رسمی و سایر مراجع ذیصلاح به تشخیص سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظفند تا هنگام ترهین و مراجع قضائی هنگام بازداشت اموال اعم از منقول یا غیرمنقول اطلاعات مرهونه یا مال بازداشتی را در «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» ثبت نمایند.

ماده (۵۷۶) اموال منقولی قابل ثبت در «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» هستند که دارای شناسه یا سریال منحصر

بفرد باشند.

ماده (۵۷۷) دفاتر اسناد رسمی مکلفند تا هنگام صدور گواهی ضمانت اطلاعات کامل و وضعیت مربوط به گواهی‌های صادره را در «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» ثبت کنند.

ماده (۵۷۸) مراجع قضائی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، دفاتر اسناد رسمی، بانک‌ها و موسسات مالی طبق ضوابطی که سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مشخص می‌نماید می‌توانند با درج شناسه و رمز عبور خود از سامانه ثبت وثیقه (CRS) استعلام نمایند.

ماده (۵۷۹) هر استعلام از «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» و پاسخ به استعلام باید با یک شماره شناسه منحصر به فرد همراه با جزئیات پرسش و پاسخ در پایگاه داده سامانه ثبت و نگهداری شود تا در صورت درخواست مراجع ذیصلاح قابل رهگیری باشد.

ماده (۵۸۰) سامانه ثبت وثیقه (CRS) باید این امکان را فراهم آورد تا بتوان از طریق آن تعهدات پشت سرهم را شناسایی تا در صورت درخواست بانک، دفاتر اسناد رسمی یا سایر مراجع ذیصلاح بتوان آنها را از طریق سیستم تهاتر تعهدات پشت سرهم (SCC)^{۱۰۰} موضوع فصل ۴۳ این آیین‌نامه تهاتر نمود.

فصل ۴۳: تهاتر تعهدات پشت سرهم (SCC)

ماده (۵۸۱) بانک‌ها، دفاتر اسناد رسمی و سایر مراجع ذیصلاح به تشخیص سازمان ثبت اسناد و املاک کشور می‌توانند وفق مفاد مواد ۲۹۴ الی ۲۹۹ قانون مدنی و با رعایت سایر قوانین و مقررات تعهدات پشت سرهم چند شخص را تا اندازه‌ای که دیون آنان با هم معادله می‌نمایند منوط به درخواست آنها به طور تهاتر برطرف و آنها را به مقدار آن در مقابل یکدیگر بری و وثایق و تضمینات آنان را به میزان تهاتر شده آزاد و تعهدات شخص انتهایی را از ماقبل خود به شخص ابتدایی منتقل کنند.

¹⁰⁰ Serial Commitments Clearance (SCC)

ماده (۵۸۲) قابلیت تهاتر تعهدات باید توسط بانک بررسی و مورد قبول باشد. لذا واحدهای ارزیابی، حقوقی و

ممیزی و محاسبات موضوع ماده (۱۷) این آیین نامه مکلف می گردند تا امکان تهاتر را از ابعاد مختلف بررسی و

اعلام نظر نمایند.

ماده (۵۸۳) مراجع مذکور در ماده (۵۸۱) این آیین نامه برای شناسایی تعهدات پشت سرهم می توانند از

امکانات «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» موضوع فصل ۴۲ این آیین نامه استفاده نمایند. ضوابط لازم را سازمان ثبت

اسناد و املاک کشور معین می کند.

فصل ۴۴: پروتکل برداشت بین بانکی (IWP)

ماده (۵۸۴) پروتکل برداشت بین بانکی (IWP)^{۱۰۱} توافقنامه‌ای بین بانکی و زیر نظر بانک مرکزی است که به

بانک اجازه می دهد تا مطالبات خود بابت قراردادهای لازم الاجرا یا اسناد تجاری و مطالبات مشتریان بابت اسناد

تجاری (چک، سفته و برات) را پس از تهی سازی حساب محال علیه و دیگر حسابهای مدیون و پس از آن

حسابهای ضامنین وی نزد بانک محال علیه از سایر حسابهای وی و پس از آن حسابهای ضامنین وی نزد

بانکهای دیگر بصورت آنلاین برداشت کند.

تبصره ۱: وزارتخانه‌ها و دستگاههای دولتی که درآمد و مخارج آنها در بودجه عمومی دولت منظور می گردد

و دارای ردیف بودجه‌ای هستند مشمول برداشت از حساب مدیون توسط بانکها از طریق پروتکل برداشت بین

بانکی نیستند.

تبصره ۲: شرکتهای دولتی و سایر سازمانها و موسسات وابسته به دولت و نهادهای عمومی غیردولتی که از

بودجه عمومی استفاده نمی کنند از جمله شهرداریها، سازمانهای بیمه و خدمات درمانی و صندوقهای

بازنشستگی و تأمین اجتماعی و بنیادها و ارگانهای انقلابی و مزارات و بقاع متبرکه مشمول این پروتکل

¹⁰¹ Interbank Withdrawal Protocol (IWP)

می‌شوند.

ماده (۵۸۵) برای اجرای پروتکل برداشت بین بانکی واحد برداشت بین بانکی (IWPU) در اتاق پایاپای

الکترونیک (ACH) و سامانه برداشت بین بانکی (IWPS) زیر نظر بانک مرکزی راه‌اندازی و فعال می‌شوند.

۱- واحد IWPU در اتاق پایاپای الکترونیک (ACH) عهده‌دار تسویه مستند طلب از حسابهای متعهد در نظام

بانکی کشور و ارسال الکترونیکی گزارش روزانه دریافتی و پرداختی زیر نظر بانک مرکزی است.

۲- سامانه برداشت بین بانکی (IWPS) عهده‌دار کلیه فرآیندهای ثبت اسناد طلب، برداشت و انتقال وجه از

حسابهای مدیون نزد کلیه بانکها، احراز هویت متعهد بر اساس شناسه مشتری در نظام بانکی و صدور

اعلامیه برداشت به بانکها، گزارشهای مدیریتی، فرآیندهای تسویه و مدیریت جریان کاری فرآیندها

براساس پارامترهای قابل تعریف در پروتکل برداشت بین بانکی می‌باشد.

۳- لازم است تا هر یک از مشتریان بانکها اعم از حقیقی یا حقوقی فقط یک شناسه بانکی منحصر بفرد نزد

سیستم بانکی داشته باشد.

۴- تمامی چک‌ها و سفته‌ها و برات‌ها باید دارای یک شماره سریال منحصر بفرد باشند.

۵- درج شناسه بانکی صادر کننده هنگام صدور و ضامن و ظهرنویس هنگام پشت‌نویسی چک، سفته و برات

الزامی است.

ماده (۵۸۶) فرآیند عملیاتی پروتکل برداشت بین بانکی به شرح ذیل است:

۱- ذینفع مستند طلب خود را به بانک عامل تسلیم و بانک پس از احراز هویت و تطبیق سند اقدام به صدور

رسید به نام ذینفع می‌نماید.

۲- مبلغ مستند طلب از حسابهای موجود متعهد در بانک عامل برداشت می‌شود.

۳- در صورت عدم موجودی کافی حسابهای مشتری و ضامنین در بانک عامل، بانک از طریق شیوه‌های امن

ارسال اطلاعات تصویر مستند طلب و مشخصات بانکی و میزان طلب متعهدله را برای بخش IWPU اطاق

پایای الکترونیک (ACH) بارگذاری می‌نماید.

۴- اطاق پایای بطور خود کار پس از اطمینان از اصالت سند و اطلاعات موجود در فیلدهای دریافتی نسبت به انجام پرس‌وجو^{۱۰۲} حسابهای متعهد و سایر داراییهای مالی امانی در سایر بانکها و موسسات مالی و اعتباری اقدام می‌نماید. مبالغ موجودی حسابها در بانکهای مختلف با مرتب نمودن از بیشترین به کمترین به ACH گزارش می‌شود. ACH به ترتیب اقدام به برداشت مبلغ طلب از حسابهای با بیشترین موجودی و سپس حسابهای با موجودی کمتر می‌نماید.

۵- سیستم مبلغ مستند طلب را از حساب متعهد برداشت و به حساب ذینفع در بانک عامل از طریق سیستم تسویه ناخالص آنی (RTGS) واریز و سند بدهکاری بانکها از طریق سامانه IWP به بانکها ابلاغ می‌شود.

۶- در صورت عدم موجودی کافی در کلیه بانکها، تهی‌سازی حسابها با رعایت این الگوریتم انجام و سند کسر موجودی صادر و به متعهدله تحویل می‌گردد تا از طرق دیگر نسبت به وصول مطالبات خود اقدام نماید.

۷- بنا به درخواست مشتری، عملیات برداشت می‌تواند در مقاطع زمانی متناوب تا وصول طلب تکرار شود.

ماده (۵۸۲) در ارتباط با الگوریتم ماده (۵۸۶) فوق، اولویت حسابهای متعهد برای برداشت از طریق این

پروتکل به شرح ذیل است:

۱- حساب سپرده قرض الحسنه جاری

۲- حساب سپرده قرض الحسنه پس‌انداز

۳- حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار به ترتیب طول مدت حساب از مدت کم به مدت زیاد

۴- سایر حسابها

۵- حسابهای ارزی با ترتیب اولویت بندهای فوق

تبصره: درخصوص برداشت از حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار اعم از ریالی و ارزی بانک بدو نسبت

¹⁰² Query

به انسداد حساب مزبور به میزان طلب اقدام و عملیات برداشت از حساب را تا مدت ده روز از تاریخ انسداد به تعویق می‌اندازد. بانک می‌تواند در صورت امکان به طرق مقتضی مدیون را مطلع نماید. چنانچه مدیون ظرف مدت مذکور نسبت به ایفای تعهد خود اقدام نماید از سپرده مدت‌دار مسدود شده رفع انسداد خواهد شد.

فصل ۴۵: تسویه اوراق بدون کاغذ غیربوی (NSSSS)

ماده (۵۸۸) بانک مرکزی مکلف است تا نسبت به ایجاد سامانه یک‌پارچه تسویه اوراق بدون کاغذ غیربوی (NSSSS) با مشخصات و قابلیت‌های زیر اقدام کند:

۱- پرداخت الکترونیک از طریق کارت‌های بانکی عضو شتاب و کارتهای معتبر بین‌المللی مانند VISA، AMERICAN EXPRESS، MASTER (در صورت توافق و فراهم شدن امکان دسترسی به درگاه کارتهای بین‌المللی).

۲- امکان حمایت از ارزهای مختلف.

۳- امکان حمایت از زبانهای مختلف.

۴- ارتباط با شبکه‌های فرابانکی و یک‌پارچه بین‌الملل مانند SEPA^{۱۰۳}، سوئیفت^{۱۰۴} (SWIFT) و سایر ارائه‌کنندگان سرویس‌های پرداخت الکترونیک مانند PAYPAL و پرداخت و تسویه اوراق بهادار عربی^{۱۰۵} (API) (در صورت توافق با شرکت‌های صادرکننده کارت و خدمات انتقال وجوه).

۵- استفاده از ACH برای مبالغ کم و ARTGS برای مبالغ بالا.

۶- استفاده از شناسه حساب بانکی بین‌المللی شبا^{۱۰۶} IBAN و سایر روش‌های احراز هویت یک‌پارچه.

۷- سیستم پرداخت الکترونیک

¹⁰³ Single Euro Payment Area (SEPA)

¹⁰⁴ The Society For Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT)

¹⁰⁵ Arab Payments and Securities Settlement Initiative (API)

¹⁰⁶ International Bank Account Number (IBAN)

۸- ارتباط با سیستم‌های انتقال الکترونیک وجوه نظیر سامانه تسویه ناخالص آنی (ساتنا) RTGS^{۱۰۷} سامانه اتاق پایاپای الکترونیکی (پایا) ACH^{۱۰۸}، شبکه تبادل اطلاعات بانکی (شتاب) و سامانه‌های تسویه اوراق بهادار الکترونیکی.

۹- ارتباط با سیستم تسویه اوراق بهادار (SSSS)^{۱۰۹}.

۱۰- قابلیت انتقال وجوه غیر نقدی^{۱۱۰} (اسنادی).

۱۱- ثبت و نگهداری اطلاعات دارندگان اوراق، نقل و انتقال مالکیت، عملیات خرید و فروش مجدد گواهی‌ها و اوراق، احراز هویت دارندگان اوراق، صدور گواهی‌ها و اوراق به صورت الکترونیک و یکپارچگی در اطلاعات گواهی‌ها و اوراق.

۱۲- سیستم‌های اطلاع‌رسانی طرح‌های قابل سرمایه‌گذاری.

۱۳- یکپارچگی با سایر سیستم‌های مالی داخلی و خارجی و زیرسیستم‌های بانکداری یک پارچه^{۱۱۱}

۱۴- استانداردهای انتقال داده‌های بین‌المللی.

۱۵- عملیات حسابداری ثبت رکوردها، میز کاری مشتری، ره‌گیری رکوردها و مدیریت جریان عملیات^{۱۱۲}، حسابرسی، پایش، کنترل و بازرسی.

۱۶- ارائه گزارش‌های مدیریتی برحسب نیاز سطوح مختلف مدیریتی و کارشناسی و مشتری^{۱۱۳}.

۱۷- طراحی بلوک‌ها و سبد گواهی‌ها و اوراق مالی تعریف شده.

۱۸- ارائه ابزارها و سرویس‌های تحلیلی و مهندسی مالی.

۱۹- کدینگ گواهی‌ها و اوراق بر اساس استانداردهای بین‌المللی.

¹⁰⁷ Real Time Gross settlement System (RTGS)

¹⁰⁸ Automated Clearing House

¹⁰⁹ Scripless Security Settlement System (SSSS)

¹¹⁰ Non-Cash System

¹¹¹ Core banking

¹¹² Workflow Management

¹¹³ Report generator

۲۰- امکان ارتباط معاملاتی با وبسایت بانکها و کارگزاران و بورسهای داخلی و بینالمللی با تمرکز اطلاعات در پایگاه دادههای بانک مرکزی.

بخش چهارم

سایر آیین‌نامه‌های اجرایی بانکداری راستین

فصل ۴۶: آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد لازم‌الاجرای بانکها و طرز رسیدگی به

شکایت از عملیات اجرایی در بانکداری راستین

قسمت اول: تعاریف

ماده (۵۸۹) واژه‌ها و اصطلاحات بکار برده شده در این آیین‌نامه بشرح ذیل تعریف می‌شود:

۱- **سند لازم‌الاجرا:** سند رسمی یا عادی که بدون صدور حکم از دادگاه قابل صدور اجراییه برای اجراء

مدلول سند باشد.

۲- **سند لازم‌الاجرای بانکی:** سند لازم‌الاجرای است که متعهدله آن بانک است.

۳- **سند ذمه:** سند حاکی از تعهد مدیون به پرداخت وجه نقد یا پرداخت جنس یا تعهد به فعل معین که در

اصطلاحات ثبتی در معنی مقابل اسناد مربوط به معاملات با حق استرداد بکار می‌رود.

۴- **سند وثیقه:** سندی است که دلالت بر عقد رهن یا معامله با حق استرداد یا بیع شرط کند که به موجب آن

شخصی (اعم از اینکه مدیون باشد یا نه) عین مال منقول یا غیرمنقول خود را وثیقه انجام عملی قرار دهد،

خواه آن عمل، رد طلب باشد یا عمل دیگر.

۵- **دستور اجرا:** یعنی دستور به اجرای سند لازم‌الاجرای بانکی که توسط اجرای اسناد بانک صادر می‌شود.

- ۶- **سند انتقال اجرایی:** بعد از مزایده، مال مورد مزایده به موجب سند رسمی به برنده مزایده یا بستانکار منتقل می‌شود، آن سند را سند انتقال اجرایی می‌نامند.
- ۷- **بازداشت:** توقیف کردن اموال، جهت اجرای مفاد سند.
- ۸- **حافظ:** کسی که واحدهای اجرای اسناد بانک مال توقیف شده را نزد او به امانت گذارند تا حفظ و نگهداری کند.
- ۹- **کارشناس رسمی:** کسی که به مناسبت دانش، تجربه و مهارت در رشته‌ای خاص بتواند در مسائل مربوط به رشته خود به عنوان صاحب نظر اظهار نظر کند و از مراجع ذیصلاح پروانه برای این کار داشته باشد.
- ۱۰- **مازاد:** در اصطلاحات ثبتی، مازاد، بهای ملکی است که زائد بر مقدار طلب بستانکار مقدم باشد و چون معلوم نیست ملک مورد بازداشت یا مورد وثیقه بستانکار اول بعد از مزایده برای پرداخت طلب او مازادی داشته باشد، آن را مازاد احتمالی هم نامیده‌اند.
- ۱۱- **اعراض از رهن:** یعنی بانک مرتهن در شرایط خاص و به منظور تسهیل در استیفاء حقوق قانونی و قراردادی و با رعایت قوانین و مقررات از وثیقه‌اش بگذرد. در این صورت دین باوثیقه او مبدل به دین بی‌وثیقه شده و سند رهنی بانک به سند ذمه‌ای تبدیل و مقررات اجراء اسناد ذمه‌ای بر آن مترتب می‌شود.
- ۱۲- **فک رهن:** آزاد کردن عین مرهونه از قید رهن، خواه از طریق دادن دین و خواه از طریق ابراء دائن.
- ۱۳- **فسخ سند:** یعنی ثبت انحلال سند رسمی معامله مطابق تشریفات مقرر در قانون ثبت اسناد و املاک در دفتری که آن سند به ثبت رسیده است.
- ۱۴- **مزایده:** صورت خاصی از فروش مال است که از مبلغ ارزیابی مال شروع شده و به پیشنهادکننده بالاترین قیمت واگذار می‌شود.
- ۱۵- **اجرای اسناد بانک:** واحدی که اجرای مفاد اسناد لازم‌الاجرای بانکی را به عهده دارد و در این آیین‌نامه بعضاً به اختصار اجرا یا اجرای اسناد نامیده می‌شود.

۱۶- **نیابت اجرایی:** نیابتی که اجرای اسناد در حدود قوانین و مقررات جهت انجام امور اجرایی به اجرای اسناد بانک محل دیگر که اقامتگاه مدیون یا اموال بدهکار در حوزه آن قرار دارد بدهد.

۱۷- **ممنوع الخروج:** بدهکاری است (اعم از متعهد اصلی یا خاص) که به دلیل عدم معرفی مال یا عدم دسترسی به اموال وی به درخواست بانک بستانکار وفق مقررات از خروج وی از کشور جلوگیری می‌شود.

۱۸- **حق استرداد:** حقی است که به موجب آن مدیون می‌تواند با رد طلب بستانکار مال مورد وثیقه را تحت تصرف کامل خود درآورد.

۱۹- **حق الاجرا:** حقی است به صورت پول که بانک بابت اجرای اسناد لازم‌الاجرا می‌گیرد که پنج درصد مبلغ مورد اجراست.

۲۰- **حق الحفاظه:** حق الزحمه‌ای است که به حافظ برابر مقررات تعلق می‌گیرد.

۲۱- **حق مزایده:** مبلغی که بابت هزینه‌های عملیات مزایده مطابق مقررات از مدیون وصول می‌گردد.

۲۲- **حساب سپرده اجرای اسناد بانک:** حسابی است که نزد بانک بستانکار به نام اجرای اسناد بانک افتتاح گردیده و کلیه وجوه ناشی از عملیات اجرایی در آن نگهداری می‌شود.

قسمت دوم: صدور اجراییه

ماده (۵۹۰) درخواست صدور اجراییه به منظور اجرای مفاد اسناد لازم‌الاجرای بانکی بنا به تقاضای واحد مربوط در بانک بستانکار و از طریق مراجع ذیل انجام می‌شود:

۱- در مورد اسناد رسمی لازم‌الاجراء که در دفترخانه اسناد رسمی به ثبت رسیده است از طریق دفترخانه تنظیم‌کننده سند.

۲- در مورد اسناد لازم‌الاجرای تنظیمی در بانک از طریق اجرای اسناد بانک.

ماده (۵۹۱) تقاضانامه طبق فرم مخصوص تنظیم می‌شود و باید شامل نکات زیر باشد:

۱- نام، کد شناسه، کد پستی، پست الکترونیکی، محل اقامت درخواست‌کننده اجراییه و در خصوص اسناد

رسمی شماره و حوزه ثبتی دفترخانه‌ای که سند در آن ثبت گردیده است.

۲- نام، نام خانوادگی، شماره شناسنامه، محل صدور، نام پدر، تاریخ تولد، کد ملی، محل اقامت متعهد و در صورت فوت متعهد، نام و مشخصات ورثه او. هرگاه بین ورثه، محجور یا غایب وجود داشته باشد باید نام و مشخصات نماینده قانونی محجور یا غایب معین گردد. در مورد اشخاص حقوقی مشخصات و نشانی محل اقامت متعهد یا نماینده قانونی آن.

۳- موضوعی که اجراء آن تقاضا شده است، اگر راجع به چگونگی اجراء مورد درخواست توضیحی دارد باید قید کند.

۴- تصریح به مطالبه خسارت تاخیر تادیه اگر بانک بستانکار براساس قانون بانکداری راستین و آیین‌نامه اجرایی مربوط حق دریافت آن را دارد.

۵- شماره و تاریخ مستند درخواست صدور اجراییه.

ماده (۵۹۲) بانک باید طبق قانون بانکداری راستین و آیین‌نامه اجرایی آن میزان طلب و حقوق قانونی را به تفکیک در تقاضانامه صدور اجراییه درج نماید.

ماده (۵۹۳) در خصوص اسناد رسمی سردفتر پس از احراز هویت درخواست‌کننده و اینکه صلاحیت برای درخواست صدور اجراییه دارد رونوشت سند را در برگ‌های ویژه ظرف ۲۴ ساعت با خط خوانا در سه نسخه (اگر متعهد یک نفر باشد و اگر متعدد باشد یا وثیقه متعلق به متعهد نباشد برای هر یک از متعهدین و صاحب وثیقه دو نسخه اضافه می‌شود) تهیه کرده و موضوعی را که باید اجرا شود در محل مخصوص آن نوشته (در صورتی که در صدور آن اشکالی نباشد) ظرف ۴۸ ساعت از تاریخ وصول تقاضا برگ‌های اجراییه را امضا کرده و به مهر ویژه «اجراء شود» رسانیده و برای اجراء نزد اجرای اسناد بانک می‌فرستد و رسید دریافت می‌کند، عملیات اجرایی بلافاصله آغاز می‌شود.

تبصره ۱: هرگاه سر دفتر در صدور اجراییه با اشکالی روبرو شود باید از صدور آن خودداری کرده و حداکثر

ظرف مدت ۲۴ ساعت با طرح صریح اشکال از ثبت محل استعلام و کسب تکلیف نماید و اداره مذکور مکلف است او را راهنمایی کند و هرگاه ثبت محل هم با اشکال مواجه شود از ثبت استان مربوطه کسب تکلیف خواهد نمود. ثبت طرف استعلام اعم از محل یا استان حداکثر منتهی به ده روز کاری مکلف به پاسخگویی است.

تبصره ۲: ورقه اجراییه را فقط نسبت به تعهداتی می‌توان صادر کرد که در سند منجزاً قید شده باشد.

ماده (۵۹۴) اجرای اسناد بانک مکلف است وضع ثبتی مورد وثیقه و مشخصات آن را از سامانه ثبت وثیقه (CRS) استعلام و پاسخ دریافتی را همراه با کد رهگیری استعلام در سوابق ضبط نماید.

ماده (۵۹۵) دفاتر اسناد رسمی مکلفند در موقع صدور اجراییه هر نوع سند لازم‌الاجراء، صدور اجراییه را در ملاحظات ثبت مربوطه و سامانه ثبت وثیقه (CRS) با ذکر تاریخ قید نمایند.

ماده (۵۹۶) در اسناد وثیقه هرگاه دارنده حق استرداد (اعم از بدهکار اصلی یا منتقل‌الیه) با قید حق بستانکار (بانک) و ذکر تاریخ انقضاء مدت اسناد با جلب رضای بانک، حق استرداد خود را واگذار کند اجراییه باید علیه آخرین منتقل‌الیه صادر و تعقیب گردد.

ماده (۵۹۷) هرگاه اجراییه قبل از اعلام ورشکستگی متعهد صادر و به او ابلاغ و اقدامات اجرایی انجام شده باشد و حکم بدوی ورشکستگی فسخ و این حکم قطعی شود، نیازی به تجدید عملیات قانونی انجام شده قبلی نیست.

ماده (۵۹۸) اجرای اسناد باید اجراییه‌های واصله را به ترتیب تاریخ وصول در دفتر مخصوص ثبت کند.

قسمت سوم: ابلاغ

ماده (۵۹۹) اجرای اسناد بانک پس از وصول اجراییه با رعایت ماده (۵۹۸) این آیین‌نامه باید آن را در دفاتر لازمه وارد و پرونده برای آن تشکیل و در صورتیکه متعهد مقیم محل حوزه فعالیت مرجع صدور اجراییه باشد نام مامور ابلاغ را در آن نوشته و جهت ابلاغ به مامور تسلیم کند. اگر متعهد مقیم حوزه فعالیت دیگر باشد

برگ‌های اجراییه در ظرف ۲۴ ساعت به اجرای اسناد محلی که متعهد مقیم آنجا است ارسال می‌شود. در مورد مقیمین در کشورهای بیگانه به وسیله بانک مرکزی به وزارت امور خارجه ارسال می‌شود که طبق مقررات ابلاغ نمایند.

تبصره ۵: اجرای اسناد می‌تواند در امر ابلاغ اجراییه، اختطاریه و سایر اوراق مربوطه از مامورین شرکت پست یا شرکت‌های غیردولتی از طریق عقد قرارداد برابر مقررات استفاده نماید.

ماده (۶۰۰) مامور ابلاغ مکلف است ظرف ۴۸ ساعت از زمان دریافت اوراق اجراییه یک نسخه از آن را به شخص متعهد تسلیم و در نسخه دیگر با ذکر تاریخ با تمام حروف رسید بگیرد. اگر متعهد از رویت یا امضاء اجراییه امتناع کند مامور مراتب را شخصاً و کتباً گواهی خواهد کرد اگر متعهد در اقامتگاه حضور نداشته باشد به یکی از بستگان یا خادمان او که در آن محل ساکن و سن ظاهری او برای تمیز اهمیت برگ اجراییه کافی باشد ابلاغ می‌کند؛ مشروط بر اینکه بین متعهد و شخصی که برگ را دریافت می‌دارد تعارض منفعت نباشد. اگر اشخاص نامبرده بی‌سواد باشند اثر انگشت آن‌ها باید در ذیل برگ اجرایی و سایر اوراق منعکس شود و هرگاه به جهتی از جهات نتوانند رسید بدهند، مامور این نکته را با مسئولیت خود قید خواهد نمود و هرگاه این اشخاص در محل نباشند یا رسید ندهند مامور باید اجراییه را به اقامتگاه متعهد الصاق کند و مراتب را در نسخه دیگر بنویسد.

۱- در مورد شرکت‌ها اوراق اجرایی به مدیر شرکت یا دارنده حق امضاء و در صورت انحلال شرکت به مدیر یا تمامی مدیران تصفیه ابلاغ می‌شود چنانچه اشخاص مزبور از رویت یا امضاء اجراییه امتناع نمایند، مامور مراتب را شخصاً و کتباً گواهی می‌کند اگر اشخاص فوق در محل حضور نداشته باشند اوراق اجرایی حسب مورد به اقامتگاه شرکت یا نشانی مدیر یا مدیران تصفیه طبق آگهی انحلال شرکت الصاق خواهد شد.

۲- در مورد وزارتخانه‌ها و ادارات دولتی و سازمان‌های وابسته به دولت و موسسات عمومی و شهرداری‌ها و

بنیاد و نهادها، اوراق اجرایی مستقیماً به وسیله پست سفارشی برای مسئول وزارتخانه یا اداره یا سازمان یا موسسه، یا شهرداری فرستاده می‌شود. در این صورت پس از گذشت ده روز از تاریخ تسلیم اوراق اجرایی به پست با رعایت مواد مقرر در آیین دادرسی مدنی اجراییه ابلاغ شده محسوب است.

۳- اگر محل اقامت متعهد سند، اداره دولتی یا سازمان‌های وابسته به آن و یا نهادهای عمومی غیردولتی معین شده باشد اجراییه در همان محل وفق مقررات ابلاغ می‌شود.

۴- در صورتی که نشانی متعهد، صندوق پستی باشد یک برگ اجراییه وسیله پست سفارشی به صندوق پستی ارسال می‌شود و از تاریخ تسلیم به پست پس از گذشت ده روز اجراییه ابلاغ شده محسوب می‌شود.

۵- در اسنادی که علاوه بر اقامتگاه متعهد، پست الکترونیک نیز قید شده باشد، ابلاغ اجراییه در اداراتی که از سیستم رایانه استفاده می‌نمایند از طریق ارسال به پست الکترونیک صورت می‌گیرد. در این صورت پس از گذشت ۴۸ ساعت از تاریخ ارسال اجراییه ابلاغ شده محسوب می‌شود.

تبصره ۱: مامور ابلاغ نباید با کسی که اوراق اجراییه یا سایر اخطاریه‌ها و اوراق به او ابلاغ می‌شود و یا عملیات اجرایی علیه او انجام می‌شود، قرابت سببی یا نسبی تا درجه سوم از طبقه دوم داشته یا مابین او و شخص موردنظر تعارض منفعت یا پرونده اجرایی یا دعوی جزائی یا مدنی مطرح باشد.

تبصره ۲: مامور ابلاغ باید نام و مشخصات کسی را که اجراییه به او ابلاغ شده و اینکه چه نسبتی با متعهد دارد و محل و تاریخ ابلاغ را با تعیین ساعت و روز و ماه و سال و نام و مشخصات خود با جوهر ثابت و عبارت خوانا و با تمام حروف در نسخه‌ای که به اجراء تسلیم خواهد نمود بنویسد و امضاء کند.

ماده (۶۰۱) در کلیه اسناد لازم‌الاجرا باید اقامتگاه متعاملین بطور وضوح در سند قید شود. اقامتگاه متعاملین همان است که در سند قید شده و مادام که تغییر اقامتگاه خود را قبل از صدور اجراییه به دفترخانه و قبل از ابلاغ به اجراء اسناد، با نشانی صحیح و ذکر نام خیابان و کوچه و شماره پلاک شهرداری محل اقامت اعم از خانه، مغازه، محل کار و غیره که بتوان اجراییه را به آنجا ابلاغ کرد، اطلاع ندهند کلیه برگهای اجراییه و اخطاریه‌های

اجرایی به محلی که در سند قید شده ابلاغ می‌شود و متعهد نمی‌تواند به عذر عدم اطلاع، متعذر گردد. همچنین است در خصوص پست الکترونیکی و صندوق پستی. دفاتر اسناد رسمی مکلفند پس از صدور اجراییه مراتب را به آخرین نشانی متعهد از طریق پست سفارشی به او اطلاع دهند و برگ‌های اجراییه را به ضمیمه قبض پست سفارشی با سایر مدارک جهت تشکیل پرونده و ابلاغ اجراییه و انجام عملیات اجرایی به اجرای اسناد بانک در قبال اخذ رسید تحویل دهند.

ماده (۶۰۲) متعهد مکلف است دلیل اقامت خود را در محلی که به عنوان اقامتگاه جدید خود معرفی می‌نماید به دفترخانه تنظیم کننده سند یا اجراء تسلیم و رسید دریافت کند. به اظهاراتی که متکی به دلیل کتبی از قبیل سند رسمی که دلالت بر تغییر اقامتگاه داشته باشد یا گواهی نیروی انتظامی محل در داخل کشور و کنسولگری یا مامورین سیاسی ایران در خارج از کشور نباشد، ترتیب اثر داده نخواهد شد.

ماده (۶۰۳) هرگاه محل اقامت متعهد در سند تعیین نشده یا محلی که تعیین گردیده موافق با واقع نباشد یا به جهاتی محل مزبور از بین رفته و اساساً شناخته نشود اجراییه یا اخطاریه ظرف ۲۴ ساعت در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار محل و اگر در محل روزنامه نباشد، در روزنامه کثیرالانتشار نزدیک‌ترین محل فقط یک مرتبه آگهی خواهد شد و در آگهی مزبور باید تصریح شود که ظرف ده روز پس از انتشار آگهی عملیات اجرایی جریان خواهد یافت.

ماده (۶۰۴) هرگاه متعهد قبل از صدور اجراییه فوت شود و درخواست صدور اجراییه علیه ورثه به عمل آید اجراییه در اقامتگاه مورث به آنان ابلاغ واقعی می‌گردد. در صورتی که ابلاغ واقعی در محل مزبور به هریک از آنان میسر نگردد یا کسی که به نحو مزبور ابلاغ واقعی به او ممکن نگردیده اقامتگاه خود را اعلام ندارد و بانک نیز نتواند اقامتگاه او را به ترتیبی که ابلاغ واقعی میسر گردد تعیین نماید ابلاغ اجراییه با رعایت ماده (۶۰۳) این آیین‌نامه وسیله درج در جراید به عمل می‌آید.

تبصره ۱: در صورتی که متعهد پس از صدور اجراییه و قبل از ابلاغ فوت کند طرز ابلاغ به ورثه به ترتیب

مزبور خواهد بود.

تبصره ۲: در صورتی که بانک نتواند وارث قانونی متعهد را شناسایی و معرفی نماید سازمان ثبت احوال کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی و هر نهاد یا سازمان مطلع دیگر در پاسخ به استعلام بانک در این خصوص، همکاری لازم را بعمل خواهد آورد.

ماده (۶۰۵) هرگاه متعهد صغیر یا محجور باشد اجراییه و سایر عملیات اجرایی حسب مورد به ولی یا قیم او ابلاغ می شود.

قسمت چهارم: ترتیب اجراء

ماده (۶۰۶) از تاریخ ابلاغ اجراییه متعهد باید ظرف ده روز مفاد آن را به موقع اجراء بگذارد یا ترتیبی برای پرداخت دین خود بدهد یا مالی معرفی کند که اجراء سند را میسر گرداند.

ماده (۶۰۷) قیمت مالی که برای بازداشت معرفی می شود باید متناسب با دین بوده و نیز بلامانع بودن آن جهت استیفای موضوع لازم الاجراء از هر جهت محرز باشد.

ماده (۶۰۸) معرفی مطالبات از طرف متعهد در صورت قبول متعهدله اشکال ندارد هر چند که مطالبات مؤجل باشد.

ماده (۶۰۹) ثالث می تواند مال خود را برای اجراء اجراییه معرفی کند. در این صورت پس از بازداشت از طرف اجراء معرفی کننده حق انصراف ندارد. معرفی مال ثالث به توسط مدیون سند و کالتاً از جانب مالک در صورت دلالت صریح و کالتنامه رسمی بر این امر منعی ندارد، در این صورت پس از بازداشت مال، موکل حق ندارد تقاضای استرداد مال مورد بازداشت را بنماید.

ماده (۶۱۰) معرفی مال از طرف بدهکار یا ثالث مانع از بازداشت اموال دیگر مدیون از طرف متعهدله نخواهد بود در این صورت پس از بازداشت، معادل آن از اموالی که قبلاً بازداشت شده است رفع بازداشت می شود.

ماده (۶۱۱) اجراء اسناد می تواند قبل از انقضاء مدت مذکور در ماده (۶۰۶) این آیین نامه تامین طلب اجرایی را

از اموال متعهد بنماید در این صورت اجراء بلافاصله پس از ابلاغ اجراییه معادل موضوع لازم الاجراء را از اموال متعهد بازداشت می کند.

ماده (۶۱۲) اگر اجراییه بر تسلیم عین منقول صادر شده باشد و تا ده روز پس از ابلاغ، متعهد آن را تسلیم نکند مأمور اجرای اسناد عین مزبور و منافع آن را (در صورتی که اجراییه بر منافع نیز صادر شده باشد) تصرف و به واحد مربوط در بانک تسلیم کرده قبض رسید خواهد گرفت مگر اینکه مال در تصرف غیر بوده و متصرف نسبت به عین یا منافع آن دعوی مالکیت کند که در این صورت مأمور اجرا متعرض آن نمی شود و متعهدله می تواند به دادگاه مراجعه کند. اگر اجراییه بر تسلیم مال غیر منقول ثبت شده صادر شده باشد و متصرف نسبت به منافع آن به استناد حکم دادگاه یا سند رسمی صادره از مالک (که تاریخ آن مقدم بر سند متعهدله باشد) دعوی حق کند مال با رعایت حقوق و تصرفات مستند به حکم یا سند رسمی تحویل متعهدله داده می شود. متعهدله در صورتی که معترض باشد می تواند به دادگاه مراجعه کند.

ماده (۶۱۳) هرگاه موضوع اجراییه عین معین منقول بوده و به آن دسترسی نباشد یا مال کلی در ذمه بوده و متعهد از انجام تعهد امتناع ورزد یا مثل آن در خارج یافت نشود متعهدله می تواند بهای روز اجرای تعهد را بخواهد در این مورد مأمور اجراء بهای مزبور را به وسیله کارشناس رسمی تعیین و از متعهد خواهد گرفت، مگر اینکه در سند ترتیب دیگری بین طرفین مقرر شده باشد که طبق آن عمل می شود.

ماده (۶۱۴) هرگاه برگ های اجراییه توسط اجرای اسناد به دیگر دوائر اجراء در تهران یا شهرستان ها ارجاع شود، اجرای اسناد مرجوع الیه مکلف است طبق مقررات این آیین نامه اقدام کند.

ماده (۶۱۵) در هر مورد که نیابت اجرایی طبق ماده (۶۱۴) این آیین نامه داده می شود، اجرای اسناد نیابت دهنده مادام که از نتیجه اقدام اجرای مرجوع الیه مطلع نشده نباید عملیات اجرایی را خود تعقیب کند و باید مترصد اقدامات مورد نیابت باشد ولی اگر متعهدله مالی را از متعهد معرفی نماید و برای اجراء نیابت دهنده احراز شود که موضوع نیابت توسط اجراء مرجوع الیه انجام نگردیده توقیف مال معرفی شده منعی ندارد و در این صورت

به اجراء مرجوع‌الیه مراتب را بلافاصله اطلاع خواهد داد تا دیگر اقدامی از این جهت به عمل نیآورد.

ماده (۶۱۶) شخصی که در اجرا از بدهی متعهد، ضمانت می‌کند باید از عهده آن برآید در صورت خودداری، مسئول اجراء مورد ضمانت را برابر مقررات استیفاء خواهد کرد.

ماده (۶۱۷) در موردی که اجراییه برای انجام تعهدی از قبیل تعمیر بنا، قنات، یا تکمیل ساختمان یا بنای جدید یا غرس اشجار و امثال آن، صادر شده و متعهد پس از ابلاغ اجراییه اقدام به انجام آن ننماید، اجرای اسناد متعهد را الزام به انجام تعهد یا پرداخت هزینه‌های لازم برای انجام آن پس از اخذ نظر کارشناس رسمی می‌نماید.

ماده (۶۱۸) هرگاه در سند برای تاخیر انجام تعهد، وجه التزام معین شده باشد مطالبه وجه التزام مانع مطالبه اجراء تعهد نمی‌باشد ولی اگر وجه التزام برای عدم انجام تعهد مقرر شده باشد متعهدله فقط می‌تواند یکی از آن دو را مطالبه کند.

ماده (۶۱۹) حق‌الوکاله وکیل یا نماینده حقوقی در صورت دخالت در تمام اقدامات اجرایی تا مرحله وصول طبق قرارداد منعقدہ بین طرفین و حداکثر تا میزان مصرح در آیین‌نامه اصلاحی قانون وکالت در صورت تقاضای ذینفع قابل مطالبه و وصول است و در مورد اسناد وثیقه همان مورد وثیقه جوابگوی حق‌الوکاله نیز خواهد بود.

ماده (۶۲۰) ابراء ذمه مدیون نسبت به خسارت یا قسمتی از اصل مانع از صدور اجراییه و ارزیابی و مزایده تمام مورد وثیقه نخواهد بود و در صورت عدم شرکت خریدار در مزایده و واگذاری مورد وثیقه به دائن، مبلغ ابراء شده به مدیون مسترد یا در حسابی که بدین منظور نزد بانک افتتاح خواهد شد، تودیع می‌گردد.

ماده (۶۲۱) در مورد مالی که در مقابل مطالباتی وسیله اجرای ثبت توقیف شده باشد، بستانکار بازداشت‌کننده مازاد که از طریق اجرای اسناد بانک مبادرت به بازداشت نموده می‌تواند تمام دیون و هزینه‌های قانونی متعهدله را در حساب مربوط نزد اجرای ثبت واريز نماید در این صورت پس از انتقال حقوق مستند طلب متعهدله به نامبرده، مشارالیه می‌تواند از طریق اجرای ثبت نسبت به استیفاء مطالبات خود اقدام نماید.

ماده (۶۲۲) در مورد مالی که در مقابل مطالباتی وسیله اجرای اسناد بانک توقیف شده باشد، بستانکار

بازداشت‌کننده مازاد می‌تواند تمام دیون و هزینه‌های قانونی بازداشت‌کنندگان مقدم و حقوق قانونی متعلقه دیگر را در حساب سپرده اجرای اسناد بانک تودیع و تقاضای توقیف مال و استیفای حقوق خود را از آن بنماید در این صورت از توقیف‌ها رفع اثر نموده و مال بابت کل یا قسمتی از طلب او و مجموع وجوه تودیع شده بلافاصله از طریق سازمان ثبت توقیف و مطابق این آیین‌نامه از طریق مزایده بفروش می‌رسد.

تبصره ۵: در کلیه پرونده‌های اجرایی که مورد مزایده به بستانکار و اگذار می‌شود بدهکار می‌تواند تا قبل از تنظیم و امضای سند انتقال اجرایی یا تحویل مال حسب مورد اقدام به پرداخت بدهی خود نماید.

ماده (۶۲۳) هزینه آگهی، دستمزد کارشناس، حق‌الحفاظه، حق‌الاجراء و حق مزایده نسبت به اموال منقول و غیرمنقول و سایر هزینه‌های قانونی بعهده متعهد می‌باشد و مانند اصل طلب وصول می‌شود.

قسمت پنجم: بازداشت اموال منقول

ماده (۶۲۴) بازداشت اموال متعهد با حضور مامور اجرا و نماینده دادستان و در صورت لزوم با حضور مامور نیروی انتظامی با هماهنگی اجرای اسناد صورت می‌پذیرد. حاضر نبودن متعهد یا بستگان و خادمینش و نیز بسته بودن محلی که مال در آن است مانع بازداشت مال نیست. در تعیین ارزش اموال معرفی شده جهت بازداشت، مأمور اجرا مکلف به اخذ نظر کارشناس رسمی می‌باشد.

تبصره ۵: مأمور مکلف است قبل از اقدام به بازداشت تمهیدات لازم را جهت تعیین حافظ به عمل آورد.

ماده (۶۲۵) در صورتی که دین و متفرعات تا یکصد میلیون ریال ارزش داشته باشد و مال معرفی شده حسب الظاهر بیش از مبلغ مزبور به تشخیص مامور اجرا ارزش نداشته باشد، بدون نظر کارشناس از اموال مدیون بازداشت خواهد کرد. در غیر این صورت مامور اجرا در موقع بازداشت اموال نظر کارشناس رسمی را جلب خواهد کرد و از اموال متعهد معادل طلب و یک یا دو عشر اضافه بازداشت می‌کند. و اگر مال مورد بازداشت غیرقابل تجزیه و بیش از میزان مذکور فوق باشد تمام آن بازداشت می‌شود.

ماده (۶۲۶) اموالی که باید بازداشت شود در همان جایی که هست بازداشت می‌شود در صورت لزوم به جای

محفوظی نقل می‌گردد. در هر حال باید مال بازداشت شده به حافظ سپرده شود، انتخاب حافظ با مأمور اجراء است. تعیین حافظ با مأمور اجراء است.

ماده (۶۲۷) کسی که مال بازداشت شده را به عنوان حافظ دریافت می‌کند به اعتراض او به بازداشت پس از قبول مال به عنوان حافظ در کمیسیون بدوی شکایات از عملیات اجرایی ترتیب اثر داده نخواهد شد.

ماده (۶۲۸) حافظ باید به قدر امکان دارائی داشته باشد و حتی المقدور بدون نقل مال مورد بازداشت به جای دیگر حفاظت مال را تعهد کند.

تبصره: مأمور اجراء اگر در انتخاب حافظ واجد شرایط امانت و شرایط دیگر راجع به امین تقصیر کند، با حافظ متضامناً مسئول خواهد بود.

ماده (۶۲۹) مأمور اجراء نمی‌تواند اموال بازداشت شده را به اشخاص زیر بسپارد:

- ۱- به اقوام و اقربای خود تا درجه سوم از طبقه دوّم.
- ۲- به متعهد و همسر وی و به اشخاصی که با متعهد قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از طبقه دوّم دارند و به مخدوم یا خدمه وی مگر اینکه شخص دیگری برای حفظ اموال بازداشت شده پیدا نشود.

ماده (۶۳۰) مأمور اجراء یک نسخه از صورتمجلس اموال بازداشت شده را به حافظ داده و ذیل صورتمجلس رسید می‌گیرد. مأمور اجراء به تقاضای متعهد یا متعهدله یک نسخه از صورتمجلس اموال را به آنان می‌دهد.

ماده (۶۳۱) حافظ حق مطالبه حق الحفاظه (اعم از کرایه محل و غیره) را متناسب با ارزش مال مورد بازداشت دارد. تشخیص تناسب با رئیس اجراء اسناد می‌باشد و اگر تعلق مال مورد حفاظت به شخص ثالث احراز شود پرداخت حق الحفاظه به عهده متعهد است. در مورد تعیین حق الحفاظه می‌توان از نظر کارشناس رسمی استفاده کرد.

ماده (۶۳۲) اگر عملیات اجرایی پایان یابد و صاحب مال از دریافت آن امتناع ورزد و مراجعه نکند و حافظ هم راضی به ادامه حفاظت نباشد، اجراء اسناد از طریق مزایده اقدام به فروش آن نموده و به هر مبلغی که

خریدار پیدا کند، به فروش رسانیده و ثمن را در حساب مربوط نزد بانک بنام مالک آن واریز و از آن محل حق الحفظه پرداخت می شود این موضوع باید قبل از مزایده طی اخطاری به صاحب مال ابلاغ شود.

ماده (۶۳۳) حافظ در صورت مطالبه مال از طرف اجراء باید آن را تحویل دهد، در صورت امتناع یا تقصیر ضامن است و در حکم مدیون اصلی است و اجرای اسناد معادل مال بازداشت شده را از دارائی حافظ استیفاء خواهد کرد و در صورت ضرورت، تغییر حافظ با نظر اجراء می باشد.

ماده (۶۳۴) هرگاه مال بازداشت شده منافع داشته باشد، حافظ باید آن را حفظ و حساب آن را هم بدهد. هرگاه حفاظت مستلزم هزینه فوری قبل از کسب اذن از اجراء اسناد باشد حافظ می تواند از مال خود داده و با تسلیم مدارک به اجراء احتساب کند.

ماده (۶۳۵) در صورتی که بخواهند قسمتی از مال متعهد را بازداشت نمایند و متعهد یا بستگان او غایب باشند باید از بقیه اموال صورت جامعی با قید کلیه مشخصات برداشته و نیز اگر بخواهند مال بازداشت شده را از محلی که اموال دیگر متعهد در آنجاست خارج کنند، باید مأمور اجرا شخص معتبری را برای حفاظت سایر اموال متعهد تعیین کند.

ماده (۶۳۶) بازداشت منافع جایز است.

ماده (۶۳۷) بازداشت حقوق مدیون نسبت به سرقفلی جایز است لکن مزایده آن به لحاظ رعایت منافع اشخاص ثالث جایز نیست مگر پس از جلب رضایت آنان. در صورت بازداشت منافع یا سرقفلی مراتب به اداره ثبت محل جهت ثبت در دفاتر بازداشتی و ابلاغ آن به دفاتر اسناد رسمی مربوط اعلام می گردد.

ماده (۶۳۸) بازداشت حقوق مدیون نسبت به سرقفلی و منافع مانع از این نیست که اگر مال دیگری از متعهد یافت شود بازداشت گردد در این صورت هرگاه مال بازداشت شده معادل طلب بستانکار باشد از حقوق رفع بازداشت خواهد شد.

ماده (۶۳۹) هرگاه مدیون سند ذمه‌ای، از ثالثی طلب با وثیقه داشته باشد بازداشت آن طلب نزد ثالث مذکور

جایز است. در این صورت بازداشت کننده قائم مقام طلبکار با وثیقه شده و از حقوق دارنده وثیقه طبق مقررات اسناد وثیقه استفاده خواهد کرد.

ماده (۶۴۰) در اجرای اسناد ذمه‌ای علیه ورثه متوفی بازداشت اموال ورثه با رعایت ماده ۲۲۶ قانون امور حسبی جایز است مگر اینکه وارث ترکه را رد کرده باشد و رد ترکه با رعایت مادتين ۲۴۹ و ۲۵۰ قانون امور حسبی محرز و انجام شده باشد.

ماده (۶۴۱) اموال و اشیاء زیر از مستثنیات دین است و بازداشت نمی‌شود:

- ۱- مسکن متناسب با نیاز متعهد و اشخاص واجب‌النفقه او.
 - ۲- لباس، اشیاء، اسباب و اثاثی که برای رفع حوائج متعهد و اشخاص واجب‌النفقه او لازم است.
 - ۳- آذوقه موجود به قدر احتیاج سه ماهه متعهد و عائله او.
 - ۴- وسائل و ابزار کار کسبه، پیشه‌وران و کشاورزان متناسب با امرار معاش خود و اشخاص واجب‌النفقه آنان.
 - ۵- سایر اموال و اشیائی که به موجب قوانین خاص، غیر قابل توقیف می‌باشد.
- تبصره ۱:** در صورت فوت متعهد، دیون از کلیه اموال بجا مانده از او بدون استثناء چیزی، استیفاء می‌شود.
- تبصره ۲:** در صورت بروز اختلاف نسبت به متناسب بودن اموال و اشیاء موصوف با نیاز اشخاص فوق‌الذکر، رئیس اجرای اسناد با توجه به وضعیت خاص متعهد و عرف محل، مطابق ماده (۷۴۴) این آیین‌نامه اتخاذ تصمیم خواهد کرد.

ماده (۶۴۲) بازداشت مال منقولی که نقل و انتقال آن قانوناً مستلزم ثبت در دفترخانه یا مرجع صلاحیت‌دار دیگر نبوده و در تصرف غیر است و متصرف نسبت به آن ادعای مالکیت می‌کند، ممنوع است.

ماده (۶۴۳) قبل از بازداشت اموال باید صورتی مرتب شود که در آن اسامی و توصیف کلیه اشیاء و حقوق مالی بازداشت شده نوشته شود و در صورت لزوم کیل و وزن و عدد اشیاء معین شود و در مورد طلا و نقره آلات هرگاه عیار آنها معین باشد در صورت مجلس قید می‌گردد و در جواهر عدد و اندازه و صفات و اسامی آنها

معین می‌شود. در کتب اسم کتاب و مصنف و تاریخ طبع و در تصویر و پرده‌های نقاشی موضوع پرده و طول و عرض آنها و اسم نقاش اگر معلوم باشد همچنین در نوع مال‌التجاره تعداد عدل و در حقوق مالی قابل بازداشت توضیحات تصریح می‌شود. در سهام و کاغذهای قیمتی عدد و قیمت اصلی و نوع آنها در صورتمجلس معین می‌شود و همچنین در صورت ریز اشیاء نو یا مستعمل بودن آنها باید قید گردد.

تبصره ۱: عدد و کیل و وزن باید با تمام حروف نوشته شود و صورتمجلس باید به امضاء و مهر مامور اجرا برسد.

تبصره ۲: اگر در صورت ریز اشیاء، و بیان توضیحات سهو و اشتباهی به عمل آید در آخر صورت تصریح و به امضاء مامور اجراء و حاضرین می‌رسد. تغییر، حذف، تراشیدن، پاک کردن و نوشتن بین سطرها ممنوع است.

تبصره ۳: حتی‌المقدور صورتمجلس روی برگ‌های چاپی تنظیم خواهد شد.

ماده (۶۴۴) مازاد احتمالی مال مورد وثیقه یا توقیف شده قابل بازداشت است ماخذ محاسبه مازاد احتمالی جمع ارقام ذیل است:

- ۱- اصل طلب، سود و خسارت تاخیر با رعایت قانون بانکداری راستین.
- ۲- حق مزایده (حق حراج).
- ۳- حق الاجرا.
- ۴- حق الوکاله اگر جزء قرارداد مذکور در سند باشد.
- ۵- حق بیمه و سایر هزینه‌هایی که بستانکار با وثیقه (و کسی که اصل ملک در مقابل طلب او توقیف شده است) پرداخته و برابر مقررات این آیین‌نامه حق وصول آن را از متعهد دارد.

ماده (۶۴۵) هرگاه نسبت به اشیائی که بازداشت می‌شود اشخاص ثالث اظهار حقی نمایند مامور اجرا اسم مدعی و چگونگی اظهار را قید می‌کند.

ماده (۶۴۶) در مواردی که متعهد یا نماینده دادسرا و گواهان حاضر باشند صورت ریز اشیاء به امضای آنها نیز

می‌رسد و هرگاه امتناع از امضاء نمایند مراتب در صورت جلسه قید می‌گردد.

ماده (۶۴۷) اشخاص مذکور در ماده قبل می‌توانند ایرادات خود را در باب صورتمجلس تنظیم شده به مامور

اجراء اظهار نمایند مامور اجراء آن اظهارات را با جهات رد و قبول آن در صورتمجلس قید می‌نماید.

ماده (۶۴۸) هرگاه اموال منقول در جای محفوظ و معین باشد مامور اجراء مدخل آن را بسته و مهر و موم

می‌نماید و هرگاه اشیاء در جای محفوظ و معینی نباشد به هر کدام از اشیاء کاغذی الصاق کرده و مهر می‌کند،

متعهد نیز می‌تواند پهلوی مهر مامور اجراء را مهر نماید.

ماده (۶۴۹) هرگاه طول مدت بازداشت باعث فساد بعضی از اشیاء شود از قبیل فرش و پارچه‌های پشمی و

غیره اشیاء مزبور را باید جدا کرده طوری بازداشت نمایند که بتوان سرکشی و مراقبت نمود.

ماده (۶۵۰) هرگاه متعهد یکی از زوجین باشد که در یک خانه زندگی می‌نمایند؛ از اثاث‌البیت آنچه که

عادتاً مورد استعمال زنانه است، ملک زن و آنچه عادتاً مورد استعمال مردانه است، ملک شوهر و مابقی مشترک

بین زوجین محسوب خواهد شد مگر اینکه خلاف ترتیب فوق ثابت شود.

ماده (۶۵۱) هرگاه مالی که بازداشت می‌شود بین متعهد و شخص یا اشخاص دیگر مشاع باشد شرکت بین

آنان به نحو تساوی فرض می‌شود مگر اینکه خلاف آن ثابت شود.

قسمت ششم: بازداشت اموال نزد شخص ثالث

ماده (۶۵۲) هرگاه اجراء اطلاع یابد که وجه نقد یا اموال منقول متعهد نزد شخص ثالثی است آن اموال و

وجوه تا اندازه‌ای که با دین متعهد و سایر هزینه‌های اجرایی برابری کند بازداشت می‌شود و بازداشت نامه به

شخص ثالث ابلاغ واقعی و نیز به متعهد هم طبق مقررات ابلاغ می‌شود اعم از اینکه شخص ثالث شخص حقیقی

یا حقوقی و اعم از اینکه دین او حال باشد یا مؤجل.

ماده (۶۵۳) هرگاه ثالث مذکور در ماده قبل مصونیت سیاسی داشته باشد ارسال بازداشت نامه بواسطه بانک

مرکزی از طریق وزارت خارجه صورت خواهد گرفت.

ماده (۶۵۴) ابلاغ بازداشت نامه به شخص ثالث او را ملزم می‌کند که وجه یا اموال بازداشت شده را به صاحب آن ندهد و آلا معادل آن وجه یا قیمت آن اموال را اجرای اسناد از او وصول خواهد کرد این نکته در بازداشت نامه باید قید شود.

ماده (۶۵۵) هرگاه مال بازداشت شده نزد شخص ثالث وجه نقد یا طلب حال باشد شخص مزبور باید آن را به حساب مربوط نزد بانک سپرده و رسید بگیرد.

ماده (۶۵۶) هرگاه شخص ثالثی که مال یا طلب حال متعهد نزد او بازداشت شده است از تادیه آن امتناع ورزد بازداشت اموال او مطابق مقررات این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده (۶۵۷) هرگاه شخص ثالث منکر وجود تمام یا قسمتی از وجه نقد یا اموال منقول دیگری نزد خود باشد باید ظرف ۱۰ روز از تاریخ ابلاغ بازداشت نامه به شخص او، مراتب را به رئیس اجرا اطلاع دهد و آلا مسئول پرداخت وجه و یا تسلیم مال خواهد بود و اجرای اسناد آن وجه را وصول و یا آن مال را از او خواهد گرفت.

ماده (۶۵۸) در صورتی که شخص ثالث منکر وجود مال یا طلب متعهد نزد خود باشد و در ظرف مدت مقرر در ماده فوق اطلاع دهد عملیات اجرایی نسبت به او متوقف می‌شود مگر اینکه اجرای اسناد برای اثبات وجود وجه و مال یا طلب نزد شخص ثالثی که منکر آن بوده مستندات قابل قبول و متیقن داشته باشد.

تبصره: شخص ثالثی که منکر وجود مال یا طلب متعهد نزد خود است می‌تواند مطابق ماده (۷۴۴) اعتراض خود را به همراه مستندات مثبت به رئیس اجرای اسناد و در صورت تعذر به دفتر کمیسیون بدوی رسیدگی به شکایات از عملیات اجرایی تقدیم نماید.

ماده (۶۵۹) مقررات مواد فوق در صورتی نیز لازم‌الرعایه است که مال الاجاره اموال منقول یا غیرمنقول متعلق به متعهد نزد مستاجر باشد در این صورت باید وجوهی که به تدریج وصول می‌شود تا استهلاك طلب متعهدله به مشارالیه تأدیه شود و اگر نگهداری موقت وجوه مزبور لازم باشد باید نزد اجراء ایداع گردد.

ماده (۶۶۰) بازداشت هزینه سفر مامورین دولت و حقوق و مزایای نظامیانی که در جنگ هستند، ممنوع است.

ماده (۶۶۱) از حقوق و مزایای کارکنان ادارات، سازمان‌ها و موسسات دولتی یا وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و بانک‌ها و شرکت‌ها و نهادها و بنیادها و بنگاه‌های خصوصی و نظایر آن همچنین بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و نیروهای مسلح در صورتیکه دارای کسان واجب‌النفقة باشند ربع و الا ثلث توقیف می‌شود.

ماده (۶۶۲) در مورد ماده قبل پس از ابلاغ بازداشت نامه به اداره متبوع مدیون یا کارگاه رئیس اداره یا مسئول کارگاه و مسئول امور مالی (در موسساتی که مسئول امور مالی دارد) باید در کسر و فرستادن مبلغ بازداشت شده طبق تقاضا اقدام کند و گرنه برابر مقررات مسئول خواهد بود. این نکته باید در بازداشت نامه نوشته شود.

قسمت هفتم: بازداشت اموال غیرمنقول

ماده (۶۶۳) بازداشت اموال غیرمنقول اعم از اصل و مازاد به نحوی که در ماده (۶۲۴) و ماده (۶۲۵) این آیین‌نامه مقرر است به عمل می‌آید و مامور اجراء صورتی که حاوی مراتب ذیل باشد روی نمونه چاپی برای اموال بازداشت شده ترتیب خواهد داد:

- ۱- تاریخ و مفاد اجراییه.
- ۲- محل وقوع ملک در شهرستان و بلوک و بخش و کوی و کوچه و شماره ملک، اگر داشته باشد.
- ۳- حدود چهارگانه ملک و توصیف اجمالی آن.
- ۴- مساحت تخمینی ملک.
- ۵- مشخصات دیگر از قبیل این که مشتمل بر چند قسمت است در صورتی که خانه مسکونی باشد و یا مشتمل بر چند ابنیه و متعلقات است در صورتی که ملک مزروعی باشد. علاوه بر مراتب فوق باید متعلقات آن از قبیل گاو و ماشین‌آلات و توضیحات دیگری که در تسهیل فروش ملک موثر باشد در صورت مزبور قید شود.

ماده (۶۶۴) هرگاه حدود یا قسمتی از ملک متنازع فیه باشد مراتب در صورت مجلس قید شده و تصریح می‌شود که طرف منازعه کیست و در کجا تحت رسیدگی است.

ماده (۶۶۵) اجراء مکلف است فوراً بازداشت را به متعهد ابلاغ و به ثبت محل اطلاع داده و صورت وضعیت و جریان ثبتی ملک مورد بازداشت را از اداره ثبت بخواهد، اداره نامبرده در صورتی که ملک ثبت شده باشد در دفتر املاک توقیف شده (دفتر بازداشتی) و در ستون ملاحظات دفتر ثبت املاک، بازداشت را یادداشت می‌نماید و اگر ملک به موجب دفتر املاک و محتویات پرونده ثبتی متعلق به غیر باشد و انتقال آن به متعهد محرز نباشد، ثبت محل فوراً مراتب را به اجرا اطلاع می‌دهد.

ماده (۶۶۶) هرگاه ملک مورد بازداشت ثبت نشده باشد مطابق شقوق ذیل رفتار خواهد شد:

۱- هرگاه ملک مزبور از طرف متعهد تقاضای ثبت شده و طبق سند رسمی به غیر منتقل نشده باشد و یا اینکه مجهول‌المالک باشد، بازداشت در دفتر بازداشتی قید و در پرونده ثبتی یادداشت می‌شود.

۲- هرگاه نسبت به ملک از طرف کسی دیگر تقاضای ثبت شده و به متعهد هم منتقل نشده باشد یا اینکه اساساً مورد بازداشت جزو نقاطی که به ثبت عمومی گذارده شده نباشد، مراتب به اجرا اطلاع داده می‌شود.

ماده (۶۶۷) پس از ابلاغ بازداشت‌نامه به صاحب مال، نقل و انتقال از طرف صاحب مال نسبت به مال بازداشت شده ممنوع است و ترتیب اثر نسبت به انتقال بعد از بازداشت مادام که بازداشت باقی است، داده نمی‌شود (هرچند که انتقال با سند رسمی به عمل آمده باشد) مگر در صورت اجازه کسی که مال برای حفظ حق او بازداشت شده است که در این صورت باید اشخاص ذینفع تکلیف ادامه بازداشت ملک یا رفع آن را معین کنند.

ماده (۶۶۸) بازداشت مال غیرمنقول ثبت نشده به نام مدیون که در تصرف مالکانه غیر است ولو اینکه متعهدله مدعی مالکیت متعهد و یا خود متعهد مدعی مالکیت آن باشد مادام که این ادعا به موجب حکم نهایی به اثبات نرسیده ممنوع است و در مورد املاکی که در دفتر املاک به ثبت رسیده و به موجب آن ملک متعهد شناخته می‌شود، ادعای شخص ثالث اگر چه متصرف آن باشد مسموع نبوده و آن ملک مال متعهد شناخته شده و

بازداشت می‌شود.

ماده (۶۶۹) بازداشت مال غیرمنقولی که نسبت به منافع آن تعهدی به نفع غیر نشده است مستلزم بازداشت منافع آن است مگر اینکه حاجت به بازداشت منفعت نباشد. در این صورت باید مراتب در صورت مجلس منعکس شود.

ماده (۶۷۰) در بازداشت محصول املاک مزروعی دخالت مامور اجراء در محصول تا موقع برداشت و تعیین سهم متعهد ممنوع است ولی اجرای اسناد باید برای جلوگیری از تفریط، نظارت و مراقبت کامل نماید.

ماده (۶۷۱) در دو مورد زیر متعهد می‌تواند در ظرف مدت بازداشت، مال منقول و یا غیرمنقول بازداشت شده را با اطلاع اجرای اسناد بفروشد یا وثیقه بدهد.

۱- در مواردی که قبلاً و لاقلاً در حین وقوع معامله مبلغی را که مال برای استیفای آن بازداشت شده‌است نقداً تادیه کند در این صورت پس از استیفای حق متعهدله و هزینه اجراء بلافاصله رفع بازداشت خواهد شد.

۲- در صورت رضایت کتبی متعهدله در فروش یا وثیقه دادن مال توسط خود متعهد.

ماده (۶۷۲) مال غیرمنقول بعد از بازداشت موقتاً در تصرف مالک باقی می‌ماند و متعهد مکلف است مال غیرمنقول را موافق صورت تحویل گرفته و مطابق آن تحویل دهد.

ماده (۶۷۳) در صورت بازداشت منافع مال غیرمنقول یا بازداشت محصول درو شده، از نظر تعیین حافظ و سایر موارد، تابع این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده (۶۷۴) هرگاه شخص ثالث نسبت به مال بازداشت شده (اعم از منقول و یا غیرمنقول) اظهار حقی نماید در موارد زیر از مزایده خودداری می‌شود:

۱- در موردی که متعهدله اعتراض شخص ثالث را قبول کند.

۲- در موردی که شخص ثالث سند رسمی مقدم بر تاریخ بازداشت ارائه کند مبنی بر اینکه مال مورد بازداشت به او منتقل شده و یا رهن یا وثیقه طلب اوست.

۳- در صورتی که مال قبل از تاریخ بازداشت به موجب قرار تامین یا دستور اجرای دادگاه یا اجرای ثبت بابت طلب معترض توقیف شده باشد.

۴- هرگاه شخص ثالث حکم دادگاه اعم از قطعی یا غیرقطعی بر حقانیت خود ارائه کند.

۵- در صورتی که قبل از بازداشت از معترض، قبول تقاضای ثبت به عنوان ملکیت یا وقفیت شده باشد.

۶- در موردی که بر اثر شکایت معترض موضوع قابل طرح در هیات نظارت یا شورای عالی ثبت تشخیص داده شده باشد.

در مورد بندهای ۱ و ۲ و نیز در مورد بند ۴ در صورت وجود حکم قطعی از مال رفع بازداشت می شود و در سایر موارد ادامه عملیات اجرایی موکول به اتخاذ تصمیم نهائی علیه معترض در مراجع مربوط خواهد بود. متعهدله می تواند از مال مورد بازداشت صرف نظر کرده و درخواست بازداشت اموال دیگر متعهد را بکند.

تبصره ۱: در صورتی که هر یک از موارد مذکور در این ماده پس از انجام مزایده و قبل از صدور سند انتقال یا تحویل مال منقول تحقق یابد اجرای اسناد صورتمجلس مزایده را ابطال و سپس به ترتیب مقرر در ماده فوق عمل خواهد کرد.

تبصره ۲: در صورتی که مشخصات مال مورد مزایده با مفاد سند یا حکم مستند شخص ثالث تطبیق نکند اعتراض او مانع عملیات اجرایی نیست و شخص ثالث، می تواند به دادگاه مراجعه نماید.

ماده (۶۷۵) متعهدله می تواند ملک درخواست ثبت نشده متعهد را برای استیفای طلب خود معرفی کند در این صورت پس از مزایده و انقضای مهلت قانونی برابر مقررات جاری با اعلام اجرای اسناد بانک، اداره ثبت به برنده مزایده سند انتقال می دهد و در آگهی و صورتمجلس و سند انتقال قید می شود که چون در مورد ملک درخواست ثبت نشده اداره ثبت تکلیفی برای تحویل مورد انتقال ندارد و نیز مسئولیتی از جهت اشکالاتی که ممکن است در حین پذیرش تقاضای ثبت و یا بعد از آن از جهت اعتراض و غیره پیش آید، نخواهد داشت. انتقال گیرنده برابر مقررات جاری باید برای درخواست ثبت مراجعه کند و باید کلیه هزینه های مربوط به اقدامات

اجرایی را که از جهت توقیف ملک به وجود آمده پردازد و پرونده اجرایی قبلی برابر مقررات تعقیب خواهد شد.

تبصره ۱: تخلیه و تحویل املاک موضوع این ماده به برنده مزایده با اجرای اسناد می‌باشد.

تبصره ۲: معرفی ملک مجهول قبل از پذیرش تقاضای ثبت از جانب متعهد قبول نمی‌شود.

قسمت هشتم: ارزیابی

ماده (۶۷۶) در هر مورد که مالی شناسایی یا معرفی می‌شود (اعم از بازداشت برای اسناد ذمه یا مورد وثیقه جهت ارزیابی)، مال شناسایی یا معرفی شده توسط ارزیاب اجراء ارزیابی و صورتجلسه ارزیابی پس از تأیید رئیس اجرا به مالک یا مدیون ابلاغ می‌گردد. هرگاه ذینفع (مالک یا مدیون بانک)، به مبلغ ارزیابی معترض باشد می‌تواند حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ ابلاغ، اعتراضیه خود را در دفتر اجرا یا دفتر کمیسیون بدوی رسیدگی به شکایات از عملیات اجرایی ثبت و رسید دریافت نماید. دفاتر یاد شده مکلفند حداکثر ظرف مدت ۴۸ ساعت از تاریخ ثبت اعتراضیه مراتب را به اطلاع رئیس اجراء برسانند. رئیس اجراء دستور ارجاع ارزیابی به هیأت سه‌نفره کارشناسان رسمی دادگستری را صادر می‌نماید.

ماده (۶۷۷) نظریه هیأت سه‌نفره کارشناسان رسمی دادگستری حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ وصول به اجرا یا ابلاغ به مالک یا مدیون قابل اعتراض در کمیسیون بدوی رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی است.

ماده (۶۷۸) کمیسیون بدوی رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی ارزیابی مال موردنظر را به هیأت پنج نفر از کارشناسان رسمی دادگستری ارجاع می‌نماید. نظریه هیأت مزبور در خصوص ارزیابی مال قطعی است. انتخاب اعضاء هیأت‌های کارشناسی موضوع ماده (۶۷۶) و ماده (۶۷۷) و ماده (۶۷۸) این آیین‌نامه به قید قرعه خواهد بود.

ماده (۶۷۹) هزینه ارزیابی به عهده معترض است و اگر هر دو معترض باشند، نصف به عهده هر یک خواهد

بود.

ماده (۶۸۰) در هر مورد که از طرف متعهد یا ثالث مالی در قبال دین معرفی و بازداشت شود متعهدله می تواند تا قبل از انتشار آگهی مزایده، مال دیگری برای استیفای طلب خود معرفی کند مشروط به اینکه وصول طلب از این مال آسان تر باشد در این صورت مال معرفی شده بازداشت و ارزیابی می شود و معادل آن از اموال بازداشت شده سابق رفع بازداشت به عمل می آید. هزینه بازداشت و ارزیابی مجدد به عهده متعهدله است.

ماده (۶۸۱) معترض حداکثر ظرف ۱۰ روز به اجراء مراجعه و با اطلاع از میزان دستمزد کارشناس مجدد آن را ایداع و قبض مربوط را تسلیم اجرای اسناد کرده و رسید اخذ می کند در موردی که طبق ماده (۶۷۶) این آیین نامه نتیجه ارزیابی ابلاغ می شود باید در آن میزان دستمزد کارشناس مجدد درج شود هرگاه مخاطب به ارزیابی معترض باشد ظرف ۱۰ روز از تاریخ ابلاغ باید کتباً اعتراض خود را با پیوست کردن قبض سپرده دستمزد کارشناس به کمیسیون بدوی تسلیم دارد. در صورتی که به ترتیب مقرر فوق اعتراض نرسید ارزیابی قطعی خواهد شد.

تبصره ۱: در صورت وارد بودن اعتراض معترض دستمزد کارشناس مجدد به عهده مدیون است.

تبصره ۲: در صورتی که یکسال از تاریخ قطعیت ارزیابی مال غیرمنقول گذشته باشد، به درخواست هر یک از طرفین تا قبل از تنظیم صورتمجلس مزایده ارزیابی تجدید می گردد.

ماده (۶۸۲) دستمزد ارزیاب با در نظر گرفتن درجه علمی و تجربی کارشناس رسمی یا خبره محلی و محل ارزیابی و نوع مال ارزیابی شده و میزان کار براساس عرف محل و تعرفه مربوطه معین می شود.

قسمت نهم: در وثیقه

ماده (۶۸۳) هرگاه مورد وثیقه مال منقول باشد اجرای اسناد می تواند بلافاصله بعد از ابلاغ اجرائیه آن را بازداشت کند.

ماده (۶۸۴) هرگاه مالی وثیقه برای دین یا ضمانت قرار داده شود و عنوان رهن و معاملات با حق استرداد را

نداشته باشد نیز کلیه مقررات اجرایی اسناد رهنی و معاملات با حق استرداد درباره آن مجری خواهد بود.

ماده (۶۸۵) هرگاه منافع مورد وثیقه به وثیقه گیرنده به اجاره واگذار شده باشد اجراییه‌ای که برای وصول اجرت‌المسمی صادر می‌گردد مانند اجراییه اسناد ذمه‌ای است و متعهدله می‌تواند بازداشت سایر اموال متعهد را درخواست کند.

ماده (۶۸۶) در مواردی که وثیقه‌دهنده غیر از مدیون اصلی است ابلاغ اجراییه و سایر عملیات اجرایی باید به طرفیت مالک وثیقه و مدیون جریان یابد.

ماده (۶۸۷) در معاملات رهنی و یا با حق استرداد و وثایق حُسن انجام خدمات، در صورت موافقت بستانکار مقدم، معامله‌کننده می‌تواند با قید حق بستانکار مذکور و ذکر تاریخ انقضای سند مقدم مورد معامله را برای وام‌های دیگر وثیقه یا تامین دهد در صورت فک معامله مقدم، تمام مال مورد معامله در وثیقه بستانکاران بعدی به ترتیب تقدم قرار می‌گیرد، معاملات بعدی باید در همان دفترخانه تنظیم‌کننده سند مقدم واقع شود، سردفتر مکلف است وقوع معامله موخر را با ذکر مشخصات کامل بستانکار معامله مازاد در ملاحظات ثبت سند مقدم نیز قید کند، دارنده حق استرداد اعم از بدهکار اصلی یا منتقل‌الیه می‌تواند با قید حق بستانکار یا بستانکاران و ذکر تاریخ انقضاء مدت، حق استرداد خود را واگذار کند در این صورت اجراییه و عملیات اجرایی باید علیه آخرین منتقل‌الیه صادر و تعقیب گردد مگر اینکه مرتهن از رهن رجوع کند یا از مندرجات سند رهنی و یا سند رسمی دیگر، دفترخانه احراز کند که مقرر بین طرفین این بوده که مرتهن برای وصول طلب خود اجراییه علیه رهن صادر کند نه منتقل‌الیه، مثل اینکه در سند رهنی شرط شود که رهن حق صلح حقوق و یا واگذاری حق استرداد را ندارد که در این قبیل موارد واگذاری حق استرداد به غیر نسبت به مرتهن موثر نبوده و اجراییه علیه بدهکار اصلی و در صورت فوت علیه قائم‌مقام او صادر و تعقیب خواهد شد.

تبصره ۱: در موارد فوق در صورتیکه یکی از بستانکاران مقدم یا موخر، بانک باشد اجرای مفاد تمامی اسنادی که به شرح این ماده تنظیم می‌گردد از طریق اجرای اسناد بانک خواهد بود.

تبصره ۲: در صورت تقاضای صدور اجراییه بانک از دفتر اسناد رسمی تنظیم کننده، دفتر مزبور مکلف است تا ضمن اخطار به بستانکار یا بستانکاران دیگر تقاضانامه صدور اجراییه آنان را دریافت و نسبت به صدور اجراییه و اجرای مدلول کلیه اسناد اقدام نماید. در صورت عدم دریافت پاسخ لازم حداکثر ظرف مدت ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ اخطاریه دفترخانه نسبت به صدور اجراییه برای سند لازم الاجرای بانک اقدام خواهد نمود. عدم تقاضای صدور اجراییه در مهلت مذکور از طرف بستانکار یا بستانکاران دیگر به منزله اعراض از وثیقه بوده و سند مربوط به سند ذمه‌ای تبدیل خواهد شد. اجرای مدلول سند ذمه‌ای موصوف از طریق مراجعه بستانکار به دادگاه ذیصلاح امکان پذیر می‌باشد.

تبصره ۳: تنظیم هر نوع سند بین بدهکار و یک یا چند نفر از بستانکاران که موجب شود مدت سند تمدید گردد و یا مبلغ موضوع سند افزایش یابد بدون موافقت بقیه بستانکاران بعدی ممنوع بوده و قابل ترتیب اثر نمی‌باشد.

ماده (۶۸۸) بستانکار معامله موخر می‌تواند پس از انقضای مدت سند مقدم کلیه بدهی موضوع سند مقدم را قبل از صدور اجراییه سند مذکور پرداخت یا ایداع نماید. نحوه پرداخت یا سپردن وجه و صدور گواهی و انعکاس مراتب در پرونده ثبتی ملک به شرح مندرج در ماده (۷۲۳) این آیین‌نامه می‌باشد و دفتر تنظیم کننده سند، وثیقه بودن مال را در ازاء طلب بستانکار بابت معامله موخر و وجوه پرداختی بابت طلب بستانکار مقدم در دفتر قید می‌نماید در این صورت صدور اجراییه به ماخذ هر دو طلب و متفرعات آن خواهد بود.

ماده (۶۸۹) بستانکار معامله موخر می‌تواند قبل از فروش مال از طریق مزایده یا تنظیم سند انتقال ملک به بستانکار مقدم کلیه بدهی موضوع سند مقدم را پرداخت و یا ایداع نموده و تقاضای استیفای حقوق خود را از اجرای اسناد بانک بنماید. در این مورد عملیات اجرایی نسبت به هر دو سند توأمأ انجام می‌گیرد و در صورتی که مدت سند بستانکار موخر، حال نشده باشد پس از حال شدن موعد، عملیات اجرایی به ترتیب مذکور در ماده (۷۲۳) انجام خواهد شد.

ماده (۶۹۰) بعد از ابلاغ کلیه اجراییه‌های صادره و اعاده آن، ممیز یا کارشناس اجراء مکلف است با رسیدگی لازم اگر نقضی در ابلاغ اجراییه وجود نداشته باشد، صحت آن را روی نسخه ابلاغ شده گواهی و به تایید رئیس یا معاون یا مسئول اجرا برساند.

ماده (۶۹۱) مرتهن می‌تواند مادام که دین بر ذمه راهن باقی است از رهینه اعراض کند هرگاه اعراض قبل از صدور اجراییه باشد باید مرتهن در دفتر اسناد رسمی مربوطه حاضر شود و با ذکر توضیح در ملاحظات ثبت سند مراتب قید و به امضاء او برسد، در این صورت با توضیح موضوع اعراض اجراییه صادر خواهد شد. اگر پس از صدور اجراییه رهنی اعراض به عمل آید باید مراتب کتباً به اجراء اعلام و رئیس اجراء پس از احراز صحت انتساب تقاضانامه مذکور موضوع را به متعهد ابلاغ کرده و برابر مقررات اسناد ذمه‌ای عمل می‌نماید.

تبصره ۵: با تنظیم صورتمجلس مزایده حق اعراض از رهن از مرتهن ساقط می‌گردد.

ماده (۶۹۲) هرگاه اعراض از رهن در حین عملیات اجرایی باشد، اجراء مکلف است مراتب را به دفترخانه تنظیم‌کننده سند اعلام کند. در این مورد و نیز در موردی که اعراض در دفترخانه اسناد رسمی به عمل می‌آید دفتر اسناد رسمی اطلاعنامه فسخ مربوط را به اداره ثبت ارسال خواهد داشت، اگر موعد سند منقضی نشده باشد به مجرد اعراض مورد رهن آزاد و حق عینی بستانکار به حق ذمی تبدیل می‌گردد و مطالبه وجه و صدور اجراییه برای وصول آن موکول به انقضاء مدت مذکور در سند معامله خواهد بود. در مورد وراثت مدیون و نیز وقتی که راهن متعدد بوده و فک رهن و فسخ موکول به اداء تمام دین شده باشد اعراض از رهن باید نسبت به تمام مرهونه باشد و اعراض از رهن نسبت به سهم یک یا چند نفر از بدهکاران وقتی پذیرفته می‌شود که حق مطالبه دین بدهکارانی که از رهینه آنها اعراض گردیده از سایر بدهکاران اسقاط شده باشد و هرگاه مازاد مرهونه به نفع غیر بازداشت شده باشد در صورت اعراض از رهن بازداشت مازاد به بازداشت اصل تبدیل می‌گردد.

ماده (۶۹۳) در صورتی که مازاد مال مورد وثیقه از طریق اجرای اسناد بانک یا مراجع صالح قانونی دیگر بازداشت شود به مجرد وصول دستور بازداشت باید مراتب در دفتر بازداشتی ثبت شود و بازداشت به مجرد ابلاغ

به مدیون یا ثبت مفاد آن در دفتر بازداشتی تحقق خواهد یافت و هرگاه معامله‌ای که به استناد آن مازاد مورد وثیقه بازداشت شده فسخ شود خود به خود بازداشت مازاد به اصل تبدیل خواهد شد، در هر حال مفاد بازداشت باید بلافاصله به دفتر تنظیم‌کننده سند ابلاغ و دفتر مزبور مکلف است مفاد آن را در ملاحظات ثبت معامله قید کرده و اگر سند معامله به صدور اجراییه منتهی شده باشد مراتب را به اجراء مربوط اعلام دارد.

ماده (۶۹۴) هرگاه مقداری از وثیقه قبل یا بعد از صدور اجراییه تلف شده باشد و بستانکار از مورد وثیقه عدول نکند سند وثیقه به نسبت قیمت جزئی که طبق ارزیابی باقی مانده به اعتبار خود باقی است و نسبت به مابقی طبق اسناد ذمه عمل خواهد شد.

ماده (۶۹۵) در مواردی که موضوع وثیقه قبل از ختم عملیات اجرایی به حکم قوانین خاص به تملک ثالث درمی‌آید و یا به علت عدم تکافوی مورد وثیقه متعهدله به کل طلب خود نمی‌رسد متعهدله می‌تواند برای وصول مانده طلب طبق مقررات اجرایی راجع به اسناد ذمه از طریق اجرای اسناد بانک اقدام کند.

ماده (۶۹۶) هرگاه مورد وثیقه واقعاً یا حکماً تلف شود، سند تابع مقررات اسناد ذمه‌ای خواهد بود.

ماده (۶۹۷) تشخیص غیرقابل تجزیه بودن مال (منقول و غیرمنقول) مورد معامله یا مورد بازداشت به عهده اجراء است.

ماده (۶۹۸) انتقال قهری حق استرداد به وراثت بدهکار، موجب تجزیه مورد معامله نخواهد بود. هرگاه قبل از صدور اجراییه یا قبل از خاتمه عملیات اجرایی کلیه بدهی و خسارت قانونی و حق‌الاجرا در صورت صدور اجراییه از ناحیه برخی از وراثت مدیون پرداخت شود از مال مورد معامله فک رهن بعمل می‌آید. وارث یا وارثان مزبور نسبت به پرداخت دیون سهمی سایر وراثت حق مراجعه به آنان را دارند.

ماده (۶۹۹) هرگاه بعد از ابلاغ اجراییه به مدیون وقوع فوت بدهکار مستند به مدرک رسمی اعلام شود اجرا ضمن عملیات اجرایی اطلاعیه‌ای حاوی صدور اجراییه و اینکه عملیات اجرایی در چه مرحله‌ای است به محل اقامت مدیون متوفی الصاق می‌کند چنانچه ابلاغ اجراییه به مدیون از طریق درج در روزنامه به عمل آمده باشد

اطلاعیه موصوف یک نوبت در روزنامه کثیرالانتشار محل یا نزدیک به محل، آگهی می‌شود. در این صورت تنظیم صورتمجلس مزایده و یا تنظیم سند انتقال و همچنین ثبت ملک در دفتر املاک به نام خریدار یا بستانکار محتاج به ارائه گواهی حصر وراثت نخواهد بود در مورد فوق هرگاه مال در مزایده به فروش برسد پرداخت مزاد به وراثت موقوف به ارائه گواهی حصر وراثت و مفاصا حساب دارائی است.

ماده (۷۰۰) هرگاه احد از ورثه دین مورث خود را پرداخت نماید، نسبت به سهم سایر وراثت از دیون پرداختی مأذون محسوب و می‌تواند به منظور استیفاء حقوق خود به سایر وراثت مراجعه نماید.

قسمت دهم: مزایده

ماده (۷۰۱) در اجرای اسناد ذمه‌ای یا وثیقه پس از ارزیابی مال و قطعیت آن با رعایت نکات ذیل آگهی مزایده منتشر می‌گردد:

الف - آگهی مزایده اموال غیرمنقول

در آگهی مزایده اموال غیرمنقول نکات زیر تصریح می‌شود:

۱- نام و نام خانوادگی مالک.

۲- محل و حدود و مقدار و توصیف اجمالی ملک.

۳- هرگاه واگذاری منافع در اسناد وثیقه مستند به سند رسمی و در اسناد ذمه‌ای مستند به سند رسمی یا عادی

باشد خواه مدت آن منقضی شده یا نشده باشد مراتب با ذکر مال الاجاره و آخر مدت اجاره در آگهی

مزایده منتشره در روزنامه و آگهی‌های الصافی قید می‌گردد.

۴- تعیین اینکه مورد مزایده مشاع است یا مفروز.

۵- تعیین اینکه ملک ثبت شده است یا نه.

۶- اشاره به اینکه پرداخت بدهی‌های مربوط به آب، برق، گاز اعم از حق انشعاب و یا حق اشتراک و مصرف

در صورتی که مورد مزایده دارای آنها باشد و نیز بدهی مالیاتی و عوارض شهرداری و غیره تا تاریخ مزایده

اعم از اینکه رقم قطعی آن معلوم شده یا نشده باشد به عهده برنده مزایده است.

۷- روز و محل و ساعت شروع و ختم مزایده.

۸- قیمتی که مزایده از آن شروع می‌شود.

ب - آگهی مزایده اموال منقول

در آگهی مزایده اموال منقول نکات زیر تصریح می‌شود:

۱- نوع اموال مورد مزایده و توصیف اجمالی آن.

۲- روز و محل و ساعت شروع و ختم مزایده.

۳- قیمتی که مزایده از آن شروع می‌شود.

ماده (۷۰۲) آگهی مزایده در یک نوبت در روزنامه کثیرالانتشار محل و اگر در محل نباشد در روزنامه

کثیرالانتشار نزدیک‌ترین به محل، منتشر و فاصله انتشار تا روز مزایده نباید از ۱۵ روز کمتر باشد و علاوه بر این

آگهی، آگهی الصاقی تهیه و به محل وقوع ملک، محل مزایده، ابنیه عمومی از قبیل شهرداری، بخشرداری،

فرمانداری، نیروی انتظامی، دادگستری و ثبت اسناد محل الصاق و در وبسایت تخصصی مزایده اموال منتشر

می‌شود. در مورد اموالی که به کمتر از یکصد میلیون ریال به مزایده گذاشته می‌شود، فقط آگهی الصاقی و درج

در وبسایت تخصصی مزایده اموال کافی است.

ماده (۷۰۳) هرگاه مورد وثیقه چند ملک باشد که در نقاط مختلف کشور قرار دارند آگهی مزایده در همه

نقاط مذکور الصاق می‌شود و در آگهی محل تشکیل جلسه مزایده با قید نشانی آن تصریح می‌گردد.

ماده (۷۰۴) هرگاه مال مورد مزایده بیمه باشد باید در آگهی مزایده این نکته اعلام شود و در صورتی که مال

مورد مزایده به دیگری واگذار شود باید به بیمه‌گر اعلام گردد.

ماده (۷۰۵) پس از مزایده در صورت وجود مازاد، برنده مزایده می‌تواند وجوه پرداختی موضوع فراز ۶ بند

الف ماده (۷۰۱) این آیین‌نامه را از محل مازاد مذکور مسترد نماید. در صورتی که مورد مزایده به بستانکار

واگذار می‌شود کلیه هزینه‌های مذکور از بستانکار دریافت و جزء مطالبات وی محسوب خواهد شد و به موجب همان اجراییه قابل وصول است.

تبصره ۵: هرگاه آگهی مزایده برخلاف مفاد ماده (۷۰۱) الی ماده (۷۰۴) این آیین‌نامه باشد قبل از تنظیم و امضاء صورتمجلس مزایده به دستور رئیس اجرای اسناد آگهی تجدید می‌گردد.

ماده (۷۰۶) مزایده به صورت حضوری و اینترنتی است. مزایده حضوری در یک جلسه از ساعت ۹ تا ۱۲ برگزار می‌شود در صورتی که مال بازداشتی یا مورد وثیقه در جلسه مزایده خریدار پیدا نکند مال با دریافت حق‌الاجرا و حق مزایده در مقابل مطالبات بانک و هزینه‌های قانونی مترتبه به بانک بستانکار واگذار می‌شود.

تبصره ۱: بانک مکلف است ظرف مدت چهار سال از تاریخ پایان عملیات اجرایی نسبت به فروش ملک تملیکی براساس قوانین و مقررات حاکم بر فروش اموال دولتی به فروش رسانده و پس از کسر مطالبات خود به انضمام تمامی هزینه‌های مترتبه و اجرت‌المثل مدت مذکور مابقی ثمن معامله را به ذینفع پرداخت نماید. در صورتیکه بانک در مدت مذکور نخواهد یا نتواند ملک تملیکی را بشرح فوق بفروشد مکلف است در صورت درخواست ذینفع یا نماینده قانونی وی ضمن ارزیابی مجدد مال به نسبت مطالبات خود و هزینه‌های مترتبه مابه‌التفاوت قیمت ملک را نقداً به ذینفع پرداخت نماید مگر اینکه توافق دیگری بین طرفین حاصل گردد.

تبصره ۲: مزایده اینترنتی مطابق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تهیه و به تصویب رئیس قوه قضاییه خواهد رسید.

ماده (۷۰۷) اجراء علاوه بر دفاتر اداری لازم دارای دفتر مختومه و دفتر اوقات مزایده خواهد بود.

ماده (۷۰۸) رئیس و کارمندان اجرای اسناد و مباشرین فروش و نماینده دادستان و ارزیاب حق شرکت در مزایده به عنوان مشتری به طور مستقیم یا غیرمستقیم را ندارند.

ماده (۷۰۹) شرکت در جلسه مزایده برای عموم آزاد است و جلسه مزایده با حضور رئیس اجراء و متصدی مزایده و نماینده دادستان تشکیل خواهد شد.

ماده (۷۱۰) مسئول مزایده باید وقت مزایده را در پیش‌نویس آگهی مزایده تعیین، با قید روز و ساعت در دفتر اوقات مزایده یادداشت کند.

ماده (۷۱۱) کتب و رسالات و مقالات خطی صاحب اثر قابل بازداشت و مزایده نیست مگر با رضایت وی.

ماده (۷۱۲) مزایده اموال ضایع‌شدنی و حیوانات که برای استیفای طلب معرفی می‌شود به دستور رئیس اجرا بلافاصله و بدون تشریفات در محل بوسیله مامور اجرا و با حضور نماینده دادستان و نظر کارشناس رسمی یا خبره محلی به عمل می‌آید.

ماده (۷۱۳) صورتمجلس مزایده باید به امضاء مسئولین امر و نماینده دادستان و خریدار و نیز مدیون و دائن یا نمایندگان آنان در صورت حضور برسد.

ماده (۷۱۴) در مزایده فروش مال به نسیه جایز نیست.

ماده (۷۱۵) تحویل مال منقول به کسی که برابر مقررات در مزایده برنده شده است و وصول حق‌الاجرا و سایر حقوق قانونی و پرداخت وجه مازاد به مدیون با مأمور اجراء و دستور تهیه پیش‌نویس سند انتقال و ثبت و امضاء آن در دفتر اسناد رسمی طبق مقررات در مورد اموال منقول و غیرمنقول با رئیس اجرای اسناد می‌باشد.

ماده (۷۱۶) در موارد زیر فروش از درجه اعتبار ساقط است و باید آگهی مزایده طبق مقررات تجدید شود:

۱- هرگاه فروش در روز و ساعت یا محلی که در آگهی معین شده به عمل نیاید.

۲- هرگاه بدون جهت قانونی مانع خرید کسی شوند و یا بالاترین قیمتی را که پیشنهاد شده است رد کنند.

۳- در صورتی که مزایده بدون حضور نماینده دادستان به عمل آید.

۴- در صورتی که مباشرین یا سایر افراد مندرج در ماده (۷۰۸) این آیین‌نامه در خرید شرکت کرده باشند.

ماده (۷۱۷) اموال منقول پس از وصول حق‌الاجرا بلافاصله در جلسه مزایده تحویل خریدار شده و یک نسخه از صورتمجلس مزایده به وی تسلیم می‌شود و اگر قانوناً سند انتقال اجرایی برای مال منقول لازم باشد پیش‌نویس سند انتقال تهیه می‌شود.

ماده (۷۱۸) در مورد مال غیرمنقول پس از انجام مزایده مأمور اجراء باید ظرف ۴۸ ساعت پرونده را فهرست و منگنه کرده پیوست گزارش برای صدور پیش‌نویس سند انتقال نزد رئیس اجراء بفرستد. پس از صدور پیش‌نویس رئیس اجراء دستور ارسال آن به یکی از دفاتر اسناد رسمی به منظور تنظیم سند انتقال اجرایی را صادر خواهد کرد.

تبصره: پس از تنظیم سند انتقال اجرایی در دفتر اسناد رسمی اجرای اسناد نسبت به تخلیه و تحویل مورد معامله طبق مقررات اقدام خواهد نمود.

ماده (۷۱۹) در مورد معاملات رهنی هرگاه بدهکار و راهنین متعدد بوده و تاریخ ابلاغ اجراییه به آنان متفاوت باشد برای هر یک از آنها تاریخ ابلاغ موخر مبداء احتساب ۱۰ روز است.

ماده (۷۲۰) عملیات مزایده جز در موارد ذیل متوقف نخواهد شد:

- ۱- وصول حکم یا دستور موقت یا قرار توقیف عملیات اجرایی.
- ۲- اعتراض به نظریه رئیس اجرا تا صدور رای قطعی از کمیسیون شکایت از عملیات اجرایی.
- ۳- رای کمیسیون بدوی یا تجدیدنظر بر ابطال عملیات اجرایی.
- ۴- پرداخت کلیه مطالبات بستانکار و حقوق اجرایی.

ماده (۷۲۱) هرگاه مورد مزایده اموال متعدد باشد اگر برای هر یک از اموال خریدار جداگانه پیدا شود و جمع مبلغ خرید بیشتر از طلب بستانکار باشد اقدام به فروش و تنظیم صورتمجلس خواهد شد و در صورتیکه حاصل فروش بعضی از اموال کافی برای پرداخت بدهی گردد، از تنظیم صورتمجلس مزایده نسبت به بقیه خودداری می‌شود و در این مورد بدهکار می‌تواند برای فروش یک یا بعضی از اموال رعایت تقدم را تقاضا کند.

ماده (۷۲۲) در کلیه معاملات مذکور در ماده ۳۴ اصلاحی قانون ثبت بدهکار می‌تواند با تودیع کلیه بدهی خود اعم از اصل و سود و خسارت قانونی به حساب سپرده ثبت و تسلیم مدارک تودיעی به دفترخانه تنظیم‌کننده سند موجبات فسخ و فک سند را فراهم کند. در صورت صدور اجراییه گواهی اجرای اسناد مبنی بر

بلامانع بودن فک و فسخ معامله ضروری خواهد بود. هر بستانکاری که حق بازداشت اموال بدهکار را دارد نیز می‌تواند کلیه بدهی موضوع سند و حقوق اجرایی را پرداخت و تقاضای استیفای حقوق خود را از اجرای اسناد بنماید.

ماده (۷۲۳) در کلیه معاملات مذکور در ماده ۳۴ اصلاحی قانون ثبت بستانکاری که حق درخواست بازداشت اموال بدهکار را دارد و بخواهد کلیه بدهی موضوع سند و حقوق اجرایی را (در صورت صدور اجراییه) پردازد مورد معامله در ازاء هر دو بدهی و متفرعات قانونی به محض پرداخت مزبور در بازداشت خواهد بود و مراتب با اعلام اجرای اسناد بانک در دفتر بازداشتی اداره ثبت منعکس می‌شود و در این صورت مراتب ذیل باید رعایت شود:

۱- در صورت صدور اجراییه با پرسش از اجراء مربوطه میزان بدهی و خسارات و حقوق اجرایی را تعیین و سپس با ایداع آن در حساب سپرده اجرای اسناد قبض آن را به اجراء تحویل و تقاضای فسخ سند را خواهد کرد.

۲- اجراء مکلف است در صورتی که تمامی دین و خسارات و حقوق اجرایی پرداخت شده باشد بلافاصله همزمان مراتب را برای فسخ سند به دفترخانه اسناد رسمی تنظیم کننده سند اعلام و به واحد ثبتی مربوطه نیز اطلاع بدهد تا مراتب بازداشت رقبه مورد معامله به سود تودیع کننده وجه در دفتر بازداشتی منعکس شود و اگر پرونده در آنجا نباشد باید گواهی لازم دایر به تودیع وجه و صدور دستور فسخ با ذکر مبلغ تودיעی و نام پرداخت کننده و شماره نامه‌ای که ضمن آن بازداشت به واحد ثبتی اعلام شده صادر و به متقاضی تسلیم دارد.

۳- در موردی که پرونده اجرایی در دایره دیگری در جریان است، ذینفع باید گواهی مربوط را به دایره اجرایی که پرونده در آن دایره در جریان است تسلیم و درخواست بازداشت ملک را بکند. دایره اخیرالذکر مکلف است بلافاصله دستور بازداشت ملک را صادر کند.

۴- هرگاه مورد معامله در جریان عملیات اجرایی باشد و منتهی به صورت مجلس قطعی مزایده یا صدور سند انتقال اجرایی نشده باشد با سپردن وجه از طرف بدهکار یا بازداشت کننده مقدم مازاد مورد وثیقه، سند، فسخ و پرونده اجرایی مختومه می گردد و مراتب به دفترخانه تنظیم کننده سند اعلام می شود که موضوع را در ملاحظات ثبت سند قید نماید.

۵- در موارد مذکور در ماده فوق و ماده (۷۲۲) هرگاه منافع مال مورد معامله حق سکنی بوده و به بستانکار منتقل شده باشد باید حق نامبرده تا آخر مدت مذکور در سند رعایت شود.

ماده (۷۲۴) تخلیه با رعایت مفاد این آیین نامه از وظایف اجرای اسناد بانک است.

قسمت یازدهم: تخلیه و ختم عملیات اجرایی

ماده (۷۲۵) در انتقال قطعی ملک هرگاه اجراییه تخلیه صادر گردد و ثالث به موجب سند رسمی اجاره در ملک مورد تخلیه ساکن باشد تا پایان مدت مقرر در سند مذکور اجرای بانک از تخلیه ملک خودداری می نماید.

تبصره ۱: در مواردیکه سکونت شخص ثالث مستند به سند رسمی اجاره نباشد یا مدت اجاره سند مذکور منقضی شده باشد اجرای اسناد مکلف به تخلیه است.

ماده (۷۲۶) هرگاه مورد وثیقه سهم مشاع از ملک باشد لیکن با توافق به تصرف مرتهن در قسمت مفروز از ملک رضایت داده باشند اجرا سند از جهت تخلیه مال مورد رهن به تخلیه مورد تصرف خواهد بود.

ماده (۷۲۷) هرگاه در سند وثیقه سلب حق انتقال منافع از متعهد شده باشد، تخلف متعهد مانع تخلیه وثیقه به نفع برنده در مزایده نخواهد بود ولو آنکه ثالث به موجب سند رسمی در تاریخ موخر وثیقه را اجاره گرفته باشد.

ماده (۷۲۸) هرگاه وثیقه پلاک معین و بنای واقع در آن باشد و بعدا معلوم شود که قسمتی از بنا روی زمین مجاور که متعلق به غیر است قرار گرفته است کل بناء تخلیه می شود. بدیهی است اقدامات فوق مانع از استیفای حقوق قانونی مالک زمین مجاور نخواهد بود.

ماده (۷۲۹) هرگاه موقع تحویل معلوم شود که شخص یا اشخاص ثالث بدون مجوز در آن احداث اعیان کرده‌اند تحویل مورد وثیقه به وسیله اجرای اسناد با وضع موجود اشکال ندارد.

ماده (۷۳۰) تحویل اگر به طور مطلق در سند ذکر شده باشد محمول به تخلیه است.

ماده (۷۳۱) مامور اجرای اسناد بانک در مورد تخلیه ملک باید با حضور نماینده دادستان و در صورت لزوم با حضور مامور انتظامی طبق مقررات اقدام نماید عدم حضور متعهد و بستگان و خادمینش مانع تخلیه نخواهد بود و اگر اموالی در محل مورد تخلیه وجود داشته باشد صورت تفصیلی آن را برداشته و حتی الامکان در همان محل در مکان محفوظی گذارده و درب آن را مهر و موم می‌کند و یا آن را به متعهدله یا امینی سپرده و رسید دریافت نماید.

تبصره ۱: در مورد فوق بستانکار یا امین حق مطالبه حق الحفظ را دارد.

تبصره ۲: پس از اینکه اموال به حافظ سپرده شد، به درخواست متعهدله، اجرا به مالک اموال اخطار می‌نماید که ظرف مدت یک ماه به اجرا مراجعه و اموال خود را تحویل بگیرد و الا طبق مقررات، اموال ارزیابی و به مزایده گذاشته خواهد شد و وجه حاصله به حساب سپرده اجرای اسناد بانک واریز تا در صورت مراجعه و پس از کسر هزینه‌های اجرایی، وجه به مالک اموال مسترد گردد. در صورت عدم وجود خریدار در مزایده، حفاظت کماکان ادامه خواهد یافت.

ماده (۷۳۲) اجرای اسناد باید مراتب ختم پرونده را به دفاتر اسناد رسمی مربوطه اعلام دارد که در ستون ملاحظات ثبت دفتر قید و اقدام لازم معمول گردد.

ماده (۷۳۳) ختم عملیات اجرایی حسب مورد عبارت است از:

۱- وصول کلیه طلب بستانکار و حقوق دولتی و هزینه‌های قانونی.

۲- تحویل مال منقول به برنده مزایده.

۳- تنظیم و امضاء سند انتقال اجرایی اموال غیرمنقول در دفاتر اسناد رسمی.

۴- تحقق تخلیه یا تحویل در مواردی که اجراییه برای تخلیه یا تحویل صادر شده باشد.

۵- اجرای تعهد متعهد.

تبصره ۵: در صورتیکه مال از طریق مزایده به شخص ثالث فروخته شود ختم عملیات اجرایی تاریخ تنظیم صورتمجلس مزایده خواهد بود.

قسمت دوازدهم: هزینه‌های اجرایی

ماده (۷۳۴) وصول حق‌الاجرا (نیم عشر اجرایی) به همان طریقی که برای وصول موضوع تعهد مقرر است به عمل خواهد آمد و اجرای اسناد می‌تواند نظر به مبلغ حق‌الاجرا هر طریق دیگری را که برای وصول مناسب بداند اختیار کند.

ماده (۷۳۵) حق‌الاجرای مفاد اسناد لازم‌الاجرا، نیم عشر و از کسی که اجراء بر علیه اوست اخذ خواهد شد مگر اینکه دائن بدون حق تقاضای اجرا نموده باشد. حق‌الاجرا از هر اداره یا دایره یا شعبه که وصول می‌شود نیمی از آن به حساب درآمد عمومی و نیم دیگر به حساب درآمد اجرای اسناد بانک منظور می‌شود.

ماده (۷۳۶) در هر پرونده اجرایی پس از ابلاغ اجراییه حق‌الاجرا وصول می‌شود مگر اینکه مرجعی که پرداخت حق‌الاجرا به عهده اوست به موجب مقررات خاصی از پرداخت آن معاف شده باشد.

تبصره ۱: چنانچه بدهکار از تاریخ ابلاغ اجراییه ظرف مدت ۱۰ روز مفاد آن را بموقع اجرا بگذارد از پرداخت حق‌الاجرا معاف خواهد بود.

تبصره ۲: هرگاه بدهکار قبل از تنظیم و امضاء صورتمجلس مزایده نسبت به پرداخت تمام بدهی خود اقدام نماید نصف حق‌الاجرا وصول می‌شود.

ماده (۷۳۷) هرگاه سند معامله معارض اشتباهاً منتهی به صدور اجراییه و ابلاغ شده باشد مادام که حکم قطعی بر اعتبار سند صادر نشده است حق‌الاجرا تعلق نمی‌گیرد.

ماده (۷۳۸) در هر مورد که پس از صدور اجراییه و ابلاغ به جهت قانونی عملیات اجرایی متوقف یا توقیف

شود مادام که رفع توقف یا توقیف نشده باشد حق الاجرا تعلق نمی‌گیرد.

ماده (۷۳۹) در مواردی که اجراییه صادر و ابلاغ شده و سپس به علت احراز ورشکستگی به اداره تصفیه ارجاع می‌شود، حق الاجرا تعلق نمی‌گیرد مگر اینکه حکم ورشکستگی نقض و عملیات اجرایی در اجراء به انجام برسد.

ماده (۷۴۰) به خسارات مدلول سند حق الاجرا تعلق می‌گیرد و همینطور است حق الوکاله اگر جزو مدلول سند باشد.

ماده (۷۴۱) ابراء ذمه متعهد، بعضاً یا کلاً پس از ابلاغ اجراییه موجب سقوط ذمه متعهد از حق الاجرا نمی‌شود.

ماده (۷۴۲) هرگاه محرز شود که متعهد در تاریخ ابلاغ اجراییه ورشکسته یا محجور بوده است حق الاجرا تعلق نمی‌گیرد.

ماده (۷۴۳) مادام که مزایده صحیحاً واقع نشده حق مزایده تعلق نمی‌گیرد.

قسمت سیزدهم: شکایت از عملیات اجرایی و طرز رسیدگی به شکایات

ماده (۷۴۴) عملیات اجرایی بعد از صدور دستور اجرا (مهر اجرا شود) شروع و هر کس (اعم از متعهد سند و هر شخص ذینفع) که از عملیات اجرایی شکایت داشته باشد می‌تواند شکایت خود را با ذکر دلیل و ارائه مدارک به رئیس اجرای اسناد تسلیم کند و رئیس اجراء مکلف است مراتب را به انضمام روگرفتی از محتویات پرونده برای رسیدگی به کمیسیون بدوی شکایت از عملیات اجرایی منعکس نماید.

ماده (۷۴۵) هرگاه کمیسیون بدوی محتاج به توضیحاتی از اجرا یا طرفین قضیه باشد، می‌تواند توضیحات لازم را بخواهد.

ماده (۷۴۶) پس از تنظیم و امضاء صورت‌مجلس مزایده، شکایت از عمل اجراء از کسی مسموع نیست. این امر مانع از آن نمی‌شود که هرگاه قبل از تنظیم و امضاء سند انتقال یا تحویل مال کمیسیون رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی به موجب رای قطعی عمل اجراء را مخالف قانون تشخیص دهد رای بر تجدید عمل اجرایی

صادر کند.

تبصره: کمیسیون بدوی یا تجدید نظر می‌تواند در هر مرحله از رسیدگی نظر به محتویات پرونده و مفاد شکایت شاکی و دلایل و مستندات ابرازی، دستور توقف عملیات اجرایی را صادر نماید.

قسمت چهاردهم: امور متفرقه

ماده (۷۴۷) در مورد مطالبات بانک‌ها تشخیص اینکه از مبلغ پرداختی مدیون چه مقدار بابت اصل طلب می‌باشد با بانک است اگر مدیون نسبت به تشخیص بانک معترض باشد مرجع رفع اختلاف کمیسیون رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی خواهد بود.

ماده (۷۴۸) در احتساب مواعد در کلیه فصول این آیین‌نامه روز ابلاغ و روز اقدام محسوب نخواهد شد و اگر آخرین روز مهلت اقدام تعطیل باشد، تعطیل به حساب نمی‌آید و روز بعد از تعطیل آخرین روز مهلت خواهد بود.

ماده (۷۴۹) قراردادهایی که طرفین نسبت به پرونده اجرایی در کمیسیون رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی منعقد می‌نمایند معتبر و قابل ترتیب اثر بوده و در حکم اسناد رسمی و لازم‌الاجرا است و هریک از طرفین می‌تواند مدلول سند را از طریق اجراء اسناد بانک به اجراء گذارد.

ماده (۷۵۰) هرگاه چک نسبت به قسمتی از مبلغ آن بدون محل باشد، دارنده چک نسبت به باقی‌مانده حق صدور اجراییه دارد.

ماده (۷۵۱) هرگاه گواهینامه‌های متعدد و متعارض از بانک صادر گردد صدور اجراییه موکول به رفع تعارض از همان بانک است.

ماده (۷۵۲) دعوی صادرکننده چک در مورد مطالبی که گاهی به عنوان بابت... در متن چک نوشته می‌شود و همچنین مطالب مذکور در ظهر چک در مورد ظهرنویس در اجرای اسناد بانک قابل رسیدگی نمی‌باشد و فقط وجه مرقوم در چک قابل صدور اجراییه در اجرای اسناد بانک است.

ماده (۷۵۳) اعلام جرم علیه صادرکننده چک بی محل به مقامات صلاحیت دار مانع درخواست صدور اجراییه برای وصول وجه چک از طریق اجرای اسناد نخواهد بود مگر اینکه دستوری در این باره از طرف مقامات قضائی صادر شود.

ماده (۷۵۴) اگر عدم پرداخت وجه چک به علت عدم مطابقت امضای زیر چک به امضای کسی که حق صدور چک را دارد و همچنین فقدان مهر در اشخاص حقوقی باشد در اجرای اسناد اجراییه صادر نخواهد شد.

ماده (۷۵۵) در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب صادر شده باشد صادرکننده چک و صاحب حساب متضامناً مسئول پرداخت وجه چک بوده و به تقاضای بستانکار اجراییه علیه آنها براساس تضامن صادر می شود.

ماده (۷۵۶) در مواردی که صاحبان حساب متعدد بوده و چک به امضای یکی از آنان باشد اجراییه علیه امضاءکننده نسبت به مبلغ چک صادر می گردد.

ماده (۷۵۷) در مورد چک های وعده دار اجراییه پس از سررسید صادر خواهد شد.

فصل ۴۷: آیین‌نامه اجرایی شفافیت مالی، حکمرانی و افشای اطلاعات بانک در

بانکداری راستین

ماده (۷۵۸) اصطلاحات و واژه‌های بکار رفته در این فصل به شرح ذیل تعریف می‌شوند:

۱- اصطلاحات مدیر مستقل، مدیر غیرموظف، سهامدار جزء، کنترل، امین سهام، خدمات سهام، اطلاعات

نهانی، دارندگان اطلاعات نهانی، شرکت مادر، شرکت تابعه، گروه شرکتی، اشخاص وابسته، نفوذ قابل

ملاحظه، ذینفعان واحد، روابط مالکیتی، روابط مدیریتی، روابط مالی در خصوص بانک همان است که

مطابق ماده (۲۱۴) در خصوص شرکت تعریف شده است.

۲- **بانک مادر:** بانکی است که دارای یک یا چند بانک یا شرکت تابعه باشد.

۳- **بانک تابعه:** بانکی است که اکثریت سهام حاضر در مجمع آن مستقیم یا غیرمستقیم متعلق به بانک مادر یا

شرکت مادر باشد و یا به هر شکل اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را بانک مادر یا شرکت مادر انتخاب

کند.

۴- **گروه بانکی:** مجموعه بانک یا شرکت مادر با بانک یا بانک‌ها و شرکت‌های تابعه آن و نیز بانک و

شرکت یا بانک‌ها و شرکت‌های تابعه بانک تابعه آن، گروه بانکی محسوب می‌شوند.

۵- **افشاء:** انتشار عمومی و بموقع اطلاعات در وبسایت بانک مطابق ضوابط این فصل از آیین‌نامه است.

۶- **اطلاعات مهم:** اطلاعات مربوط به تصمیمات بانک و رویدادها و تصمیمات مرتبط با بانک است که بر

نحوه فعالیت و قیمت سهام یا اوراق بهادار بانک تأثیر با اهمیت دارد.

۷- **شایعه:** اخباری (صرفنظر از درست یا نادرست بودن آن) حاکی از اطلاعات قابل اهمیت است که بطور

غیررسمی منتشر شده و بر قیمت سهام یا اوراق بهادار بانک تأثیر با اهمیت دارد.

۸- **فعالیت نامتعارف بازار:** نوسان غیر معمول در قیمت یا حجم دادوستد سهام یا اوراق بهادار بانک.

قسمت اول: شفافیت مالی

ماده (۷۵۹) به منظور حصول اطمینان از رعایت مقررات قانونی و مصوبات بانک و جلوگیری از اشکال مختلف فساد اعم از تخلف و تقلب در ارتباط با گزارشگری مالی، بانک موظف به شفاف سازی اطلاعات مالی خود با رعایت مفاد ذیل می باشد و رئیس و اعضای هیات مدیره و مدیرعامل بانک در ارتباط با آن مسوولند.

ماده (۷۶۰) تبصره: موارد و مصادیق تقلب همان است که در ماده (۱۶۸) این آیین نامه تصریح گردیده است.

ماده (۷۶۱) بانک موظف است اطلاعات مالی خود را با رعایت استانداردهای حسابداری سازمان حسابرسی کل کشور به گونه ای تهیه و ارائه یا افشا نماید که محتوای آنها قابل رویت باشد. صورت ها و گزارش های مالی باید نسبت به موارد مصرح در ماده (۱۶۹) این آیین نامه شفاف و جوابگو باشند:

ماده (۷۶۲) در تهیه صورتها و گزارش های مالی رعایت کامل مفاد ماده (۱۷۰) این آیین نامه برای بانک الزامی است.

ماده (۷۶۳) اطلاعات صورتها و گزارش های مالی باید مطابق ماده (۱۷۲) الی ماده (۱۷۵) این آیین نامه از معیارهای «مربوط بودن»، «قابل اتکا بودن»، «قابل مقایسه بودن» و «قابل فهم بودن» برخوردار باشد.

قسمت دوم: حکمرانی بانک

ماده (۷۶۴) حکمرانی بانک مشمول تعاریف، تکالیف و الزامات موضوع ماده (۲۱۳)، ماده (۲۱۵)، ماده (۲۱۶)، ماده (۲۱۸)، ماده (۲۲۷)، ماده (۲۳۰) الی ماده (۲۳۳)، ماده (۲۳۷)، ماده (۲۳۹)، ماده (۲۴۴) و ماده (۲۴۵) این آیین نامه در خصوص شرکت است.

ماده (۷۶۵) به منظور اعمال مدیریت صحیح و سالم و اتخاذ تصمیمات بهتر درباره امور بانک تعداد اعضای هیأت مدیره نباید از هفت نفر کمتر باشد.

ماده (۷۶۶) اعضای هیأت مدیره موظف، نمی توانند در بانک دیگری مدیرعامل یا عضو هیأت مدیره موظف

باشند.

ماده (۷۶۷) هیأت مدیره بانک باید دارای یک دبیرخانه به شرح بندهای ذیل ماده (۲۲۰) این آیین نامه باشد که مسئولیت اجرایی جمع آوری اطلاعات و بررسی کارشناسی درخواستی توسط اعضای هیأت مدیره و حصول اطمینان از انجام مصوبات هیأت مدیره را بر عهده گیرد.

ماده (۷۶۸) اعضای هیأت مدیره نباید از اطلاعات نهانی به نفع خود یا دیگران (شامل اشخاص وابسته و ذینفعان واحد) بهره برداری کنند. همچنین هیأت مدیره باید تمهیدات لازم را به منظور حصول اطمینان از عدم خروج اطلاعات نهانی بانک توسط کارکنان اتخاذ کند به نحوی که دارندگان اطلاعات نهانی بانک نتوانند با استفاده از این اطلاعات به دادوستد سهام یا اوراق بهادار بانک پردازند. در این راستا هیأت مدیره باید از سازوکار موثر کنترل داخلی برای نظارت و جلوگیری از انجام چنین معاملاتی استفاده کند و در صورت کشف مواردی از دادوستد متکی به اطلاعات نهانی، مراتب به اطلاع بانک مرکزی رسانده شود. در این خصوص بانک مرکزی راجع به افشاء یا عدم افشای اطلاعات اتخاذ تصمیم می کند.

ماده (۷۶۹) به منظور نظارت بر حسن انجام عملیات تجاری مابین بانک و سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی، اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل بانک مکلفند مشخصات کامل خود و اشخاص وابسته و بانکها و شرکت های مادر و تابعه، و تابعه تابعه، و ذینفعان واحد و اشخاص با نفوذ قابل ملاحظه آنها را به بانک مرکزی اعلام نمایند.

ماده (۷۷۰) اتخاذ تصمیم در موارد زیر باید به اطلاع بانک مرکزی رسانده شود:

۱- انتخاب مدیر عامل و مدیران بانک یا شرکت مادر و اعضای هیأت مدیره بانکها و شرکت های تابعه، و تابعه تابعه.

۲- تصویب سیاست ها، آیین نامه ها و مقررات داخلی بانک.

۳- تصویب معاملات عمده بانک با اشخاص وابسته، ذینفعان واحد، بانکها و شرکت های مادر، تابعه، و تابعه تابعه، و اشخاص با نفوذ قابل ملاحظه.

۴- خرید و فروش و قیمت گذاری و شرایط خرید و فروش اموال و دارایی های بانک.

ماده (۷۷۱) اتخاذ تصمیم در موارد زیر باید با تایید بانک مرکزی باشد:

۱- خرید و فروش و قیمت گذاری و شرایط خرید و فروش اموال و دارایی های مرتبط با طرح.

۲- تعیین یا تغییر حقوق و مزایا و پاداش و اختیارات اعضای هیأت مدیره و سایر مدیران بانک و هدایای غیرمعارف.

۳- استقراض از بانک ها یا سایر منابع غیربانکی.

۴- اقداماتی که به نحوی منافع سپرده گذار را تحت تأثیر قرار می دهد.

ماده (۷۷۲) تبعیض در توزیع سود یا منافع بین سهامداران و سپرده گذار در مواردی که سپرده گذار همانند سهامدار در عملکرد مالی بانک شریک می شود، مجاز نیست.

ماده (۷۷۳) بانک باید جهت انجام معاملات از آیین نامه معاملات مصوب هیأت مدیره استفاده کند.

ماده (۷۷۴) هیأت مدیره و حسابرس مستقل باید جداگانه و حداقل بطور سالانه سیستم کنترل داخلی را بررسی و گزارش آن را به بانک مرکزی ارائه کنند.

ماده (۷۷۵) هیأت مدیره باید یک کمیته حسابرسی متشکل از اکثریت اعضای غیرموظف هیأت مدیره تشکیل دهد بطوریکه حداقل یک نفر از اعضای این کمیته دارای دانش و تجربه مالی باشد. واحد حسابرسی زیر نظر کمیته حسابرسی فعالیت می کند.

ماده (۷۷۶) گزارش های هیأت مدیره به مجمع و گزارش بازرس قانونی و حسابرس مستقل، قبل از برگزاری مجمع از طریق وبسایت بانک به صورت دائم در اختیار عموم قرار می گیرد.

ماده (۷۷۷) صورت های مالی اساسی در وبسایت بانک حداکثر تا ده روز بعد از تشکیل مجمع آگهی شود.

ماده (۷۷۸) اکثریت اعضای هیأت مدیره باید در روز برگزاری مجمع در جلسه حاضر باشند و در غیر این صورت، دلایل عدم حضور خود را کتباً به مجمع اعلام و از طریق وبسایت بانک به اطلاع سهامداران و

دارندگان اوراق بهادار بانک برسانند.

ماده (۷۷۹) فرصت کافی و منطقی جهت پرسش سهامداران از هیأت مدیره باید قبل از آغاز فرآیند تصویب فراهم باشد.

ماده (۷۸۰) هیأت مدیره مکلف است تا نسبت به ارائه اطلاعات شفاف و معتبر و گزارش‌های دوره‌ای، سالانه و میان دوره‌ای بانک مطابق ضوابط تعیین شده در این آیین‌نامه از طریق وب‌سایت بانک اقدام کند.

ماده (۷۸۱) در اطلاع‌رسانی شفاف و کامل به بانک مرکزی، مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره بانک مسئولیت مشترک دارند.

ماده (۷۸۲) اطلاعات ارائه شده به بانک مرکزی یا برای انتشار در وب‌سایت بانک و مبنای تهیه آنها بایستی قبلاً به تصویب هیأت مدیره برسد.

ماده (۷۸۳) گزارش سالانه که وضعیت گذشته و کنونی و چشم‌انداز آتی بانک را بیان می‌کند باید در وب‌سایت‌های بانک افشاء شود. این گزارش بایستی حداقل در برگیرنده موارد زیر باشد:

- ۱- اطلاعات کلی مربوط به ساختار سازمانی، مالی، منابع انسانی، مسئولیت‌های اقتصادی و اجتماعی بانک.
- ۲- تجزیه و تحلیل بخشهای مختلف عملیات، شرایط رقابتی، ساختار مدیریت، مقایسه اهداف با نتایج عملیات، تحقیق و توسعه، خطرات تهدیدکننده، قراردادهای مهم و چشم‌انداز آتی.
- ۳- خلاصه اطلاعات مالی ۳ ساله بانک.
- ۴- صورت‌های مالی تهیه شده بر اساس استانداردهای حسابداری همراه با گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی.
- ۵- اطلاعات مربوط به رعایت اصول حکمرانی از جمله عملکرد کمیته حسابرسی و افشای اطلاعات.
- ۶- مشخصات اعضای هیأت مدیره.

قسمت سوم: افشای اطلاعات بانک

ماده (۷۸۴) افشاء اطلاعات بانک مشمول تعاریف، تکالیف و الزامات موضوع ماده (۱۸۳)، ماده (۱۸۵) الی ماده (۱۸۷)، ماده (۱۸۹)، ماده (۱۹۳) الی ماده (۱۹۸)، ماده (۲۰۱) و ماده (۲۰۶) این آیین نامه در خصوص شرکت، مجری یا طرح است.

ماده (۷۸۵) بانک مکلف است گزارش ها و صورت های مالی خود مطابق استانداردهای ملی و سایر اطلاعات موضوع این آیین نامه را ظرف مهلت های مقرر تهیه و افشا کند. افشاء اطلاعات بانک شامل موارد زیر می شود:

- ۱- اطلاعات تاریخی و آخرین وضعیت قیمت و حجم معاملات سهام یا اوراق بهادار بانک.
- ۲- اطلاعات کلی بانک.
- ۳- آخرین ترکیب سهامداران بانک.
- ۴- بایگانی آمار معاملات در وبسایت بانک.
- ۵- اطلاع رسانی در رابطه با پذیرش بانک در بورس و فرابورس.
- ۶- مجموعه مقررات، آیین نامه ها و دستورالعمل های داخلی بانک.
- ۷- صورت های مالی سالانه حسابرسی شده بانک یا شرکت مادر و تلفیقی گروه، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی و حداکثر ۴ ماه پس از پایان سال مالی.
- ۸- گزارش هیأت مدیره به مجامع و اظهار نظر حسابرس در مورد آن، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی.
- ۹- اطلاعات و صورت های مالی میان دوره ای ۳، ۶ و ۹ ماهه حسابرسی نشده، حداکثر ۳۰ روز پس از پایان مقاطع سه ماهه.
- ۱۰- صورت های مالی میان دوره ای ۶ ماهه حسابرسی شده حداکثر ۶۰ روز بعد از پایان دوره ۶ ماهه و در مورد بانک هایی که ملزم به تهیه صورت های مالی تلفیقی هستند، حداکثر ۷۵ روز پس از پایان دوره ۶ ماهه.

۱۱- صورت‌های مالی سالانه حسابرسی نشده حداکثر ۶۰ روز پس از پایان سال مالی و در مورد بانک‌هایی که ملزم به تهیه صورت‌های مالی تلفیقی هستند حداکثر ۹۰ روز پس از پایان سال مالی.

۱۲- برنامه‌های آتی مدیریت و پیش‌بینی عملکرد سالانه بانک یا شرکت مادر و تلفیقی گروه حداقل ۳۰ روز قبل از شروع سال مالی جدید و اظهارنظر حسابرس نسبت به آن حداکثر ۲۰ روز پس از ارائه.

۱۳- پیش‌بینی عملکرد سالانه بانک یا شرکت مادر و تلفیقی گروه، بر اساس عملکرد واقعی ۳، ۶ و ۹ ماهه حداکثر ۳۰ روز پس از پایان مقاطع سه ماهه و اظهارنظر حسابرس نسبت به پیش‌بینی براساس عملکرد واقعی ۶ ماهه حداکثر ۲۰ روز پس از ارائه.

۱۴- عملکرد حسابرسی شده در مواردی که منجر به تغییر با اهمیت در پیش‌بینی عملکرد می‌شود، حداکثر ۲۰ روز پس از ارائه اطلاعات حسابرسی نشده.

۱۵- اطلاعات پرتفوی سرمایه‌گذاری‌های بانک در پایان هر ماه حداکثر ۱۰ روز پس از پایان ماه.

۱۶- صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده بانک‌ها و شرکت‌های تابعه، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی سالانه بانک یا شرکت مادر.

۱۷- صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای ۶ ماهه حسابرسی شده بانک‌های تحت کنترل، حداکثر ۶۰ روز بعد از پایان دوره ۶ ماهه و در مورد بانک‌هایی که ملزم به تهیه صورت‌های مالی تلفیقی هستند، حداکثر ۷۵ روز پس از پایان دوره ۶ ماهه.

۱۸- اطلاعات پرتفوی سرمایه‌گذاری‌های بانک‌ها و شرکت‌های تحت کنترل که فعالیت اصلی آنها سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار است، در مقاطع ۳، ۶، ۹ و ۱۲ ماهه، حداکثر ۳۰ روز پس از پایان دوره سه ماهه.

ماده (۷۸۶) افشای فوری اطلاعات مهم شامل موارد زیر است که باید رأساً توسط بانک افشاء شود:

۱- انعقاد قرارداد تجاری مهم.

۲- ادغام یا خرید سهام یا سرمایه یا اوراق بهادار بانک دیگر یا شرکت‌ها.

۳- معاملات عمده.

۴- تغییر در بازار اوراق بهادار و رویدادها و تغییرات شرایط بازار که تاثیر قابل توجهی بر سهام یا اوراق بهادار بانک داشته باشد.

۵- توضیح یا تایید شایعات یا گزارش‌ها.

۶- معاملات غیرمعارف.

ماده (۷۸۷) در صورت انتشار شایعه یا گزارشی که حاوی اطلاعات خلاف واقع، گمراه‌کننده یا مستندات جعلی باشد، بانک مکلف است، بلافاصله اطلاعات و توضیحات کافی در خصوص شایعه یا گزارش مزبور را برای اطلاع عموم افشا کند.

ماده (۷۸۸) زمانی که فعالیت نامتعارف بازار نشان دهد که معاملات سهام یا اوراق بهادار بدون دلیل موجه و تحت تاثیر شایعات قرار گرفته است، بانک مرکزی از بانک می‌خواهد تا اطلاعیه مناسبی در این زمینه منتشر کند.

ماده (۷۸۹) چنانچه بانک از شایعه یا گزارشی صرفنظر از درست یا نادرست بودن آن با خبر شود که بر قیمت و حجم دادوستد سهام یا اوراق بهادار بانک در آینده موثر باشد، موظف است بی‌درنگ مراتب را بررسی و درباره آن شایعه یا گزارش تدابیر لازم (از قبیل انتشار اطلاعیه یا افشای اطلاعات لازم) اتخاذ کند.

ماده (۷۹۰) مصادیق اطلاعات مهم در ارتباط با رویدادهای مؤثر بر فعالیت، وضعیت مالی و نتایج عملکرد بانک عبارتند از:

۱- بندهای ۱ الی ۱۲ ذیل ماده (۱۹۹) این آیین‌نامه.

۲- توقف فعالیت مشتریان عمده بانک.

۳- تصمیمات مجامع عمومی بانک، شرکت‌های مادر و گروه شرکتی یا بانکی.

۴- تصمیمات و معاملات عمده بانک، شرکت‌های مادر و گروه شرکتی یا بانکی.

ماده (۷۹۱) مصادیق اطلاعات مهم در ارتباط با تصمیمات و شرایط مؤثر بر ساختار سرمایه و تأمین منابع مالی بانک عبارتند از:

۱- تغییر سرمایه بانک یا بانک‌ها و شرکت‌های تحت کنترل بانک.

۲- انتشار اوراق بهادار.

۳- هرگونه تغییر در رویه تقسیم سود بانک.

۴- عوامل تأثیرگذار در سایر اجزاء ساختار سرمایه از قبیل تضمین یا ارائه ضمانت‌نامه‌های بانکی بااهمیت و تأمین مالی خارج از ترازنامه.

۵- استقراض یا بازپرداخت مبالغ قابل توجه در مقایسه با گردش عملیات مالی بانک.

ماده (۷۹۲) مصادیق سایر اطلاعات مهم مؤثر بر قیمت سهام یا اوراق بهادار بانک بشرح موارد ذیل ماده (۲۰۲) این آیین‌نامه است.

ماده (۷۹۳) بانک موظف است پیش‌بینی عملکرد بانک یا برنامه‌های آتی مدیریت را بلافاصله افشا کند.

ماده (۷۹۴) بانک می‌تواند در صورت وجود محدودیت‌های زیر، اطلاعات مهم را با اخذ تاییدیه از بانک مرکزی پس از رفع محدودیت با تأخیر افشا کند:

۱- افشای فوری موجب زیان یا عدم‌النتفع با اهمیت برای بانک شود.

۲- بانک در حال انجام مذاکره بوده و هنوز توافق حاصل نشده باشد.

۳- موضوع مورد افشا پیوسته در حال تغییر باشد.

ماده (۷۹۵) در صورتی که تأخیر در افشای اطلاعات منجر به بروز یا اشاعه شایعات یا دادوستد متکی به اطلاعات نهانی یا فعالیت نامتعارف بازار در ارتباط با سهام یا اوراق بهادار بانک شود، بانک تدابیر لازم مانند افشای فوری اطلاعات را تحت نظر بانک مرکزی اتخاذ خواهد کرد.

ماده (۷۹۶) بانک موظف است سایر اطلاعات درخواستی بانک مرکزی را حسب مورد افشا کند.

ماده (۷۹۷) اداره نظارت بر بانک‌های بانک مرکزی، به منظور آشکار کردن فعالیت‌های نامتعارف، پیوسته بر جریان رویدادهای اثرگذار بر جریان مالی و بازار سهام یا اوراق بهادار بانک نظارت داشته و در صورت لزوم از بانک خواهد خواست تا نسبت به افشای اطلاعات لازم یا صدور اطلاعیه اقدام کند.

ماده (۷۹۸) بانک می‌تواند مکاتبات فی‌مابین خود و بانک مرکزی را حسب مورد جهت اطلاع عموم افشاء کند.

قسمت چهارم: تخلفات

ماده (۷۹۹) در صورت عدول بانک از مقررات این آیین‌نامه و احراز آن توسط بانک مرکزی، حسب مورد اقدامات ذیل توسط بانک مرکزی صورت می‌گیرد:

۱- مراتب کتبی به بانک تذکر داده می‌شود.

۲- درجه اعتباری بانک تقلیل می‌یابد.

۳- در وب‌سایت اینترنتی بانک مرکزی معرفی می‌شود.

۴- در استفاده از خدمات بانکداری محدود یا تماماً منع می‌شود.